

124.

Na osnovu člana 95 stav 1 tačka 10 Ustava Crne Gore („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13) i na osnovu člana 84 stav 4 Zakona o državnom tužilaštvu („Sl. list RCG“, br. 69/03 i „Sl. list CG“ br. 40/08, 39/11 i 46/13)

**PROGLAŠAVAM
SASTAV TUŽILAČKOG SAVJETA**

I Članovi Tužilačkog savjeta su:

Veselin Vučković, po funkciji v.d. Vrhovnog državnog tužioca, predsjednik Tužilačkog savjeta

1. LJiljana Lakić,

2. Katarina Kljajević,

koji su izabrani od strane Konferencije državnih tužilaca, iz reda državnih tužilaca;

3. Radovan B. Krivokapić,

4. Veselin Racković,

5. prof. dr Slavko Lukić,

6. Hakija LJešnjanić,

koji su izabrani od strane Skupštine Crne Gore, iz reda uglednih pravника;

7. Nataša Radonjić, načelnik Direkcije za organizaciju pravosuđa, predstavnik Ministarstva pravde, kojeg je imenovao ministar pravde iz reda zaposlenih u Ministarstvu pravde.

II Ostali članovi Tužilačkog savjeta iz reda državnih tužilaca, biće naknadno proglašeni kada ih izabere Konferencija državnih tužilaca.

Ovaj akt objaviti u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01-65/14

Podgorica, 21. januar 2014. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

125.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
"EKO BAJKA" - PLJEVLJA

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Eko bajka” sa sjedištem u Pljevljima, Ulica Voja Đenisijevića b.b., za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom trajanju.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnoj jedinici „Lane”, Ulica Narodne revolucije b.b. - Pljevlja.

3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1150

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

126.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„DUŠO BASEKIĆ” - BIJELO POLJE

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Dušo Basekić”, sa sjedištem u Bijelom Polju, Ulica Voja LJešnjaka b.b., za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom i poludnevnom trajanju.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnim jedinicama:

- „Crvenkapa”, Ulica Lenke Jurišević b.b. - Bijelo Polje;
- „Leptirić”, Ulica Zaimovića livade b.b. - Bijelo Polje;
- "Pčelica Maja", Ulica Voja LJešnjaka b.b. - Bijelo Polje;
- „Naša radost”, Mjesni centar - Rasovo b.b. - Bijelo Polje;
- „Ciciban”, Tomaševo pri JU OŠ „Krstoradojević” - Bijelo Polje;
- „Kolibri”, NJegnjevo b.b. pri JU OŠ „Pavle Žižić” - Bijelo Polje;
- „Sunčica”, Zaton b.b. pri JU OŠ „Braća Ribar” - Bijelo Polje;
- „Bubamara”, Nedakusi pri JU OŠ „Nedakusi” - Bijelo Polje; i
- "Palčica", Sutivan b.b. pri OŠ "9. maj" - Bijelo Polje.

3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u “Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1157

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

127.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list RCG", br. 64/02, 31/05 i 49/07 i "Službeni list CG", br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„ZAGORKA IVANOVIĆ" - CETINJE

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Zagorka Ivanović", sa sjedištem u Cetinju, Ulica vojvode Boža broj 23, za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom trajanju.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnim jedinicama:

- „Novi vrtić", Ulica Jabučka b.b. - Cetinje;
- „Obilića poljana", Ulica Grahovska broj 1 - Cetinje.

3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore".

UP I broj: 07-1145

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

128.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„VUKOSAVA IVANOVIĆ MAŠANOVIĆ” - BAR

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Vukosava Ivanović Mašanović” sa sjedištem u Baru, Ulica Bjeliši b.b., za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom i poludnevnom trajanju.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnim jedinicama:

- „Delfin”, Ulica Maršala Tita b.b. - Bar;
- „Mali princ” - Žukotrlica b.b. - Bar;
- „Mala sirena” - Sutomore b.b. - Bar;
- „Sunce”, pri JU OŠ „Jovan Tomašević”, Virpazar - Bar;
- „Poletarac”, pri JU OŠ „Mrkojevići”, Pečurice - Bar.

3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1143

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

129.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10,45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„DRAGAN KOVAČEVIĆ” - NIKŠIĆ

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Dragan Kovačević”, sa sjedištem u Nikšiću, Ulica Kosovska b.b. za izvođenje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom i poludnevnom trajanju i specijalizovani program.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnim jedinicama:

- "Kosovka djevojka", Ulica Ivana Mlutinovića b.b. - Nikšić;
- „Lastavica", Ulica Dragice Pravice b.b. Grudska Mahala - Nikšić;
- „Pčelica", Ulica Stojana Kovačevića b.b. Stara Varoš - Nikšić;
- „Sunce", Ulica Rifata Burdževića b.b. Humci - Nikšić;
- „Proljeće", Ulica Glibavačka b.b. Čemenca - Nikšić;
- „Zvezdica", Ulica Alekse Popovića b.b. Rastoci - Nikšić;
- „Ciciban", Ulica Put kraj Bistrice b.b. Grudska Mahala - Nikšić;
- „Zvončić", Naselje Grebice - Nikšić;
- „Leptir", Ulica Straševinska b.b. Straševina - Nikšić;
- „Neven", Ulica VI crnogorske b.b. Rudo Polje - Nikšić;
- "Bajka", Ulica Dragovolučka b.b. Dragova Luka - Nikšić, kao i u vaspitnim jedinicama pri osnovnim školama:

- JU OŠ „Mileva Lajović Lalatović", Ulica Voja Samardžića b.b. - Nikšić;
- JU OŠ „Milija Nikčević", Ulica Školska b.b. Kličevo - Nikšić;
- JU OŠ „Radoje Čizmović", Ozrinići - Nikšić;
- JU OŠ „Dušan Bojović", Župa - Nikšić;
- JU OŠ „Janko Mićunović", Vitalac - Nikšić;
- JU OŠ „Braća Ribar", Grebice - Nikšić;
- JU OŠ "Ivan Vušović", Vidrovan - Nikšić;
- JU OŠ "Mileva Lajović Lalatović"- Nikšić, Područna ustanova Rubeža;
- JU OŠ "Braća Ribar" - Nikšić, Područna ustanova Zavrh;
- JU OŠ "Ivan Vušović" - Nikšić, Područna ustanova Rastovac;
- JU OŠ "Ivan Vušović" - Nikšić, Područna ustanova Miločani.

3.Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1148

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,

Slavoljub Stijepović, s.r.

130.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„SESTRE RADOVIĆ” - KOLAŠIN

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Sestre Radović” sa sjedištem u Kolašinu, Ulica 13. jula b.b., za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom trajanju.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1155

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

131.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list RCG", br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG", br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„LJUBICA V. JOVANOVIĆ - MAŠE" - BUDVA

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Ljubica V. Jovanović-Maše", sa sjedištem u Budvi, ulica Slovenska obala broj 17, za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom trajanju.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnim jedinicama:

- „Sveti Stefan", Pržno - Budva;
- „Petrovac", Brežine - Budva.

3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore".

UP I broj: 07-1158

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

132.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„SOLIDARNOST” - ULCINJ

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Solidarnost” sa sjedištem u Ulcinju, Ulica Ćazima Resulbegovića b.b., za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom i poludnevnom trajanju.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnim jedinicama:

- „Školjkica”, Ulica Nikole Đakonovića b.b. - Ulcinj;

- „Lastavica”, Vladimir b.b. - Ulcinj;

- „Mala sirena”, Ulica Buda Tomovića broj 28 pri JU OŠ „Boško Strugar”- Ulcinj.

3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1154

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

133.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„BOŠKO BUHA” - ROŽAJE

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Boško Buha”, sa sjedištem u Rožajama, Ulica Maršala Tita broj 3, za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom i poludnevnom trajanju.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1149

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

134.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„RADMILA NEDIĆ” - BERANE

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Radmila Nedić”, sa sjedištem u Beranama, Ulica IV crnogorske brigade b.b., za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom i poludnevnom trajanju.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnim jedinicama:

- „Petnjica”, pri JU OŠ „Mahmut Adrović”, Petnjica - Berane;
- „Polica”, pri JU OŠ „Polica”, Polica - Berane.

3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1153

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

135.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE

**O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„RADOST” - KOTOR**

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Radost”, sa sjedištem u Kotoru, Ulica Tabačina b.b., za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom i poludnevnom trajanju.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnim jedinicama:

- „Kotor”, ul. Zlatne njive b.b. - Kotor;
- „Škaljari”, Škaljari b.b. - Kotor;
- „Dobrota”, Dobrota b.b. - Kotor;
- „Risan”, Risan b.b. - Kotor;
- „Radanovići”, Radanovići b.b. - Kotor;
- „Prčanj”, Prčanj b.b. - Kotor.

3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1156

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

136.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, broj 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„DJEČJI VRTIĆ” - PLAV

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Dječji vrtić”, sa sjedištem u Plavu, Ulica Racina b.b., za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom i poludnevnom trajanju.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnim jedinicama:

- „Gusinje”, Gusinje b.b. - Plav;
- „Murino” pri JU OŠ „Petar Dedović”, Murino - Plav.

3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1152

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

137.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„BAMBI” - TIVAT

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Bambi”, sa sjedištem u Tivtu, Ulica Đačka broj 3, za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom trajanju.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnim jedinicama:

- „Donja Lastva”, Donja Lastva b.b. - Tivat;
- „Radovići”, Radovići b.b. - Tivat.

3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1147

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

138.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„IRENA RADOVIĆ” - DANILOVGRAD

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Irena Radović”, sa sjedištem u Danilovgradu, Ulica Lazara Đurovića b.b., za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom i poludnevnom trajanju.

2. Ustanova, iz tačke 1 ovog rješenja, ostvaruje djelatnost za koju je licencirana i u vaspitnim jedinicama:

- „Zora Šaranović”, Spuž - Danilovgrad;
- „Donje selo” pri Područnoj ustanovi Donje Selo JU OŠ „Vuko Jovović” - Danilovgrad;
- „Ždrebaonik” pri Područnoj ustanovi Ždrebaonik JU OŠ „Vuko Jovović” - Danilovgrad.

3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj: 07-1144

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

139.

Na osnovu člana 50 i člana 147a Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list RCG", br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE
O PRIZNAVANJU LICENCE
JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI "JEVROSIMA JEVRA
RABRENOVIĆ" - MOJKOVAC

1. Priznaje se licenca Javnoj predškolskoj ustanovi „Jevrosima Jevra Rabrenović" sa sjedištem u Mojkovcu, Ulica Filipa Žurića b.b., za realizovanje javno važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom i poludnevnom trajanju.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore".

UP I broj: 07-1151

Podgorica, 11. decembra 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

140.

Na osnovu člana 33 stav 4 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici („Službeni list CG“, broj 46/10), Ministarstvo unutrašnjih poslova donijelo je

**PRAVILNIK
O BLIŽEM NAČINU IZVRŠENJA ZAŠTITNIH MJERA UDALJENJE IZ STANA,
ZABRANA PRIBLIŽAVANJA I ZABRANA UZNEMIRAVANJA I UHOĐENJA**

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se bliži način izvršenja zaštitnih mjera udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje, zabrana približavanja žrtvi nasilja u porodici (u daljem tekstu: žrtva) i zabrana uznemiravanja i uhođenja žrtve.

Član 2

Izrazi koji se u ovom pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Član 3

Zaštitne mjere udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje, zabrana približavanja žrtvi i zabrana uznemiravanja i uhođenja žrtve (u daljem tekstu: zaštitne mjere) izvršava organizaciona jedinica Uprave policije na čijem području žrtva ima prebivalište odnosno boravište.

Rukovodilac organizacione jedinice iz stava 1 ovog člana, određuje policijskog službenika koji će rukovoditi izvršenjem zaštitne mjere.

Član 4

Policijski službenik koji rukovodi izvršenjem zaštitne mjere, na osnovu obavještenja nadležnih organa i institucija, podataka iz evidencija koje, u skladu sa zakonom, vodi Uprava policije i podataka dobijenih od žrtve i lica iz njenog radnog i životnog okruženja, sačinjava procjenu ugroženosti žrtve koja sadrži:

- podatke o učiniocu nasilja u porodici, njegovom prijavljivanju i ponašanju nakon izricanja zaštitne mjere, ukoliko mu je zaštitna mjera ranije izricana,
- podatke o žrtvi i njenom ponašanju nakon izricanja zaštitne mjere, i
- procjenu ponašanja učinioca nasilja u porodici i žrtve u toku trajanja zaštitne mjere.

Član 5

Na osnovu procjene iz člana 4 ovog pravilnika, policijski službenik koji rukovodi izvršenjem zaštitne mjere, uz saglasnost neposrednog rukovodioca ili lica koje on ovlasti, donosi Plan izvršenja zaštitne mjere.

Plan izvršenja zaštitne mjere sadrži sljedeće podatke: naziv organa koji je izrekao zaštitnu mjeru, broj i datum rješenja o izrečenoj zaštitnoj mjeri i vrijeme njenog trajanja, podatke o

učinioocu nasilja u porodici i žrtvi, mjerama i radnjama koje će se sprovoditi tokom trajanja zaštitne mjere, policijskim službenicima određenim za izvršenje mjera i radnji sa rokovima izvršenja, granice mjesta ili područja za izvršenje zaštitne mjere, način upoznavanja ostalih policijskih službenika sa zaštitnom mjerom i planom njenog izvršenja.

Član 6

Radi izvršenja zaštitne mjere policijski službenik koji rukovodi izvršenjem zaštitne mjere:

- poučava žrtvu o mjerama i radnjama koje može da preduzme radi zaštite od učinioca nasilja u porodici, kao i načinu komunikacije žrtve sa njim za vrijeme trajanja zaštitne mjere,
- upozorava žrtvu da o promjeni adrese ili boravišta obavijesti Upravu policije, i
- upozorava učinioca nasilja u porodici na obavezu poštovanja zaštitne mjere i na posljedice ako ne postupa u skladu sa izrečenom zaštitnom mjerom.

Član 7

U toku trajanja zaštitne mjere policijski službenik koji rukovodi izvršenjem zaštitne mjere, najmanje jednom nedjeljno, neposrednom rukovodiocu ili licu koje on ovlasti podnosi izvještaj o sprovođenju zaštitne mjere.

Na osnovu izvještaja iz stava 1 ovog člana, neposredni rukovodilac ili lice koje on ovlasti utvrđuje da li učinilac nasilja u porodici postupa u skladu sa izrečenom zaštitnom mjerom.

Član 8

Zaštitna mjera udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje izvršava se na način da se:

- 1) omogući učiniocu nasilja u porodici da iz stana ili drugog prostora za stanovanje iz kojeg se udaljava uzme lična dokumenta i predmete neophodne za svakodnevnu ličnu upotrebu,
- 2) učinilac nasilja u porodici upozori da ključeve stana ili drugog prostora za stanovanje iz kojeg se udaljava, preda žrtvi ili licu koje može prisustvovati svim postupcima i radnjama u vezi zaštite žrtve, u skladu sa zakonom,
- 3) učinilac nasilja u porodici udalji iz stana ili drugog prostora za stanovanje izvan granica mjesta ili područja određenog rješenjem o izrečenoj mjeri.

Član 9

Zaštitna mjera zabrana približavanja žrtvi izvršava se na način da se:

- 1) blagovremenim preduzimanjem mjera obezbijedi da se učinilac nasilja u porodici, za vrijeme trajanja izvršenja mjere pridržava zabrane dolaska na mjesta ili područja i da se ne približava žrtvi na udaljenosti određenoj rješenjem o izrečenoj mjeri,
- 2) učinilac nasilja u porodici u slučaju zaticanja u granicama mjesta ili područja određenog rješenjem o izrečenoj mjeri, upozori na potrebu poštovanja tog rješenja, kao i na posledicu ako ne postupa u skladu sa izrečenom mjerom,
- 3) na dojavu žrtve ili drugog lica o nepoštovanju rješenja o izrečenoj mjeri, dolaskom na mjesto ili područje gdje se nalaze žrtva i učinilac nasilja u porodici, upozori učinilac nasilja u porodici da napusti prostor u kojem se nalazi žrtva, odnosno, ako ne postupi po datom upozorenju, izda naređenje da se udalji,

4) u slučaju saznanja o namjeri ili planu učinioca nasilja u porodici da postupi protivno rješenju o izrečenoj mjeri ili ugrozi zdravlje i sigurnost žrtve na drugi način, hitno pronađe učinilac nasilja u porodici i liši slobode.

Član 10

Zaštitna mjera zabrana uznemiravanja ili uhođenja žrtve izvršava se na način da se:

1) u slučaju zaticanja učinioca nasilja u porodici u granicama mjesta ili područja u kojim se ne smije približavati žrtvi ili dojava ili prijave o njegovom ponašanju protivno izrečenoj mjeri, bez odlaganja utvrde okolnosti zbog kojih se učinilac nasilja u porodici nalazi ili se nalazio u blizini žrtve, odnosno koje upućuju na postojanje osnova sumnje da krši mjeru na drugi način,

2) u slučaju da je do kontakta između učinioca nasilja u porodici i žrtve došlo slučajno, učiniocu nasilja u porodici naredi da odmah napusti mjesto ili područje u kojem se nalazi žrtva,

3) ukoliko učinilac nasilja u porodici, za uznemiravanje ili uhođenje žrtve, koristi sredstva elektronske komunikacije, uputi žrtva da od pružaoca usluga elektronskih komunikacija zatraži provjeru identičnosti telekomunikacionih adresa sa kojih je u određenom vremenu uspostavljena veza sa žrtvom i da takve podatke dostavi policijskom službeniku koji rukovodi izvršenjem mjere,

4) tehnička sredstva ili druga pomagala koja učinilac nasilja u porodici koristi za uznemiravanje ili uhođenje žrtve privremeno oduzmu i da mu se o tome izda potvrda,

5) učinilac nasilja u porodici upozori na potrebu poštovanja mjere u slučaju kad se zatekne u mjestu ili području u kojem mu je rješenjem o izrečenoj mjeri zabranjen pristup.

Član 11

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01-011/14-3240/1

Podgorica, 23. januara 2014. godine

Ministar,
mr **Raško Konjević**, s.r.

141.

Na osnovu člana 252 stav 5, člana 258 stav 6, člana 259 stav 2 i člana 264 stav 9 Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima („Službeni list CG”, broj 33/12), Ministarstvo unutrašnjih poslova donijelo je

PRAVILNIK O TEHNIČKOM PREGLEDU VOZILA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se bliži sadržaj i način vršenja tehničkog pregleda vozila, obrazac, sadržaj i način dostavljanja zapisnika o tehničkom pregledu vozila i potvrde o tehnički ispravnim vozilima, kao i sadržaj i način vođenja evidencije o tehničkim pregledima i utvrđenim nepravilnostima na vozilima.

Član 2

Izrazi koji se u ovom pravilniku koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Član 3

Tehnički pregled vozila obuhvata:

1. provjeru ispravnosti, i to:

1) uređaja za upravljanje (mehaničko stanje, točak upravljača/ručke upravljača, osovina upravljača, slobodan hod točka upravljača, usmjerenost upravljačkih točkova, okretni vijenac upravljačke osovine prikolice, električno potpomognuto upravljanje vozilom (EPS),

2) uređaja za zaustavljanje (mehaničko stanje i funkcija, radna kočnica, djelovanje i koeficijent kočenja, pomoćna kočnica, djelovanje i koeficijent kočenja, parkirna kočnica, djelovanje i koeficijent kočenja),

3) uređaja za osvjetljavanje puta, označavanje vozila i davanje svjetlosnih znakova (velika svjetla, prednja i zadnja poziciona svjetla, parkirna svjetla, bočna svjetla i gabaritna svjetla, stop svjetla, pokazivači pravca, prednja i zadnja svjetla za maglu, svjetlo zadnje registarske tablice, katadiopteri, reflektujuće trake za označavanje konture vozila, table za označavanje „dugih”, „teških” i „sporih” vozila),

4) uređaja koji omogućavaju normalnu vidljivost (vidno polje, stanje staklenih površina, retrovizori, brisači vjetrobranskog stakla, perači vjetrobranskog stakla, sistem za odmagljivanje),

5) uređaja za davanje zvučnih signala - sirena,

6) uređaja za vožnju vozila unazad - svjetla za vožnju unazad,

7) uređaja za kontrolu i davanje znakova (kontrolna plava lampa za dugo svjetlo, svjetlosni ili zvučni signal pokazivača pravca, pokazne lampe koje su obavezne na vozilu, brzinomjer, tahograf, ograničivač brzine, kilometar sat),

8) uređaja za odvođenje i ispuštanje izduvnih gasova (izduvni gasovi benzinskih motora i izduvni gasovi dizel motora),

9) uređaja za spajanje vučnog i priključnog vozila (uređaj za spajanje vučnog i priključnog vozila i oprema za vuču i električni spojevi između vučnog i priključnog vozila),

10) ostalih uređaja od posebnog značaja za bezbjednost saobraćaja (šasija ili okvir i djelovi, kabina, osovine, točkovi i pneumatici, vješanje, sigurnosni pojasevi/kopče, uređaji koji sprječavaju neovlašćenu upotrebu vozila, ostali elementi koji utiču na okolinu);

2. kontrolu buke koju stvara vozilo i kontrolu emisije izduvnih gasova;

3. posjedovanje obavezne opreme (protivpožarni aparat, čekić za razbijanje stakla u slučaju opasnosti, rezervne sijalice, rezervni točak, sigurnosni trougao, kutija prve pomoći, klinasti podmetači);

4. druge provjere i kontrole od kojih zavisi tehnička ispravnost vozila, i to:

1) motor (oslonci motora, zauljenost motora, izduvni sistem, usisni sistem, sistem za paljenje, sistem za napajanje gorivom, razvodni mehanizam, rashladni sistem, dogradnja na motoru),

2) električni uređaji i instalacije (električni vodovi, akumulator, elektropokretač, generator, kontakt brava),

3) sistem za prenos snage (prenosnik snage, spojnica, lanac, lančanici, remen, remenice),

4) dodatna ispitivanja za vozila kategorije M2 i M3 (vrata, sistem za odmrzavanje i odmagljivanje, ventilacija i sistem za grijanje, sjedišta, unutrašnja rasvjeta, prolazi i mjesta za stajanje, stepenice i stepeništa, natpisi, oprema za prevoz lica sa invaliditetom),

5) plinska instalacija (rezervoar plina, armatura rezervoara plina, priključak za punjenje, priključak za pražnjenje, višesmjerni ventil, pokazivač količine plina, prečistač plina, isparivač plina, regulator pritiska, ventil plina, ventil goriva, vodovi visokog pritiska, vodovi niskog pritiska, električni uređaji i instalacije, lambda sonda, regulator protoka plina, elektronski uređaj za lambda kontrolu, mješać plina, brizgaljke plina).

Tehnički pregled vozila, po pojedinim kategorijama vozila, vrši se u skladu sa tabelom koja je sastavni dio ovog pravilnika (Prilog 1).

Član 4

Tehnički pregled vozila vrše istovremeno dva kontrolora tehničkog pregleda vozila (u daljem tekstu: kontrolor), u skladu sa Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima.

Za vrijeme tehničkog pregleda vozila, od ulaska na tehnološku liniju za tehnički pregled vozila do završetka tehničkog pregleda, vozilom upravlja kontrolor.

Član 5

Prije početka tehničkog pregleda vozila vrši se provjera vozila, upoređivanjem registarske oznake, ukoliko je vozilo posjeduje, identifikacionog broja šasije vozila, oznake motora, marke, tipa/modela, vrste i komercijalnog opisa vozila i boje vozila, sa podacima koji su upisani u saobraćajnu dozvolu ili prateću dokumentaciju vozila.

Ukoliko se prilikom provjere iz stava 1 ovog člana utvrdi da ne postoji identifikacioni broj šasije vozila ili oznaka motora, odnosno ukoliko je identifikacioni broj oštećen ili je vršena zamjena dijela vozila na kojem je postavljen identifikacioni broj šasije vozila, to će se, uz činjenicu da vozilo nije tehnički ispravno, konstatovati u zapisnik o tehničkom pregledu vozila, a tehnički pregled vozila će se izvršiti u cjelini.

U slučaju da se prilikom provjere iz stava 1 ovog člana, posumnja u originalnost registarskih tablica vozila, identifikacionog broja šasije vozila ili oznake motora, to će se konstatovati u zapisnik o tehničkom pregledu vozila, a tehnički pregled vozila će se izvršiti u cjelini.

Član 6

Redovnom i vanrednom tehničkom pregledu vozila može se pristupiti samo ako je vozilo čisto, u voznom stanju i nije opterećeno.

Redovni i vanredni tehnički pregled vozila vrši se samo ako je vozilo uredno obojeno i bez vidnih oštećenja karoserije i boje, odnosno da ta oštećenja ne prelaze 5% od limenih površina karoserije i boje.

Redovni i vanredni tehnički pregled vozila neće se vršiti na vozilu na kojem su izvršene popravke, odnosno koje je pojedinačno proizvedeno, dok se ne izvrši njegovo ispitivanje.

Prilikom vršenja redovnog tehničkog pregleda, vozilo koje je registrovano treba da ima propisane registarske tablice, odnosno tablice za privremeno označavanje postavljene na predviđenom mjestu.

Član 7

Tehnički pregled vozila traje najmanje:

- 15 minuta - za mopede, motocikle, tricikle, četvorocikle, motokultivatore, radne mašine, priključna vozila za traktor, priključna vozila bez kočionog sistema i priključno vozilo sa kočnim sistemom sa inercionom komandom;
- 20 minuta - za traktore;
- 25 minuta - ostala priključna vozila;
- 30 minuta - za motorna vozila čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 3.500 kg, osim vozila iz alineje 1 ovog člana;
- 35 minuta - za motorna vozila čija najveća dozvoljena masa prelazi 3.500 kg sa hidrauličnim kočionim sistemom;
- 45 minuta - za motorna vozila čija najveća dozvoljena masa prelazi 3.500 kg sa pneumatskim, odnosno kombinovanim kočionim sistemom.

Član 8

Tehnički pregled vozila izvršiće se u cjelini, bez obzira da li je prilikom pregleda utvrđena neispravnost nekog uređaja ili opreme.

U slučaju da je prilikom tehničkog pregleda vozila utvrđena neispravnost nekog uređaja ili opreme, ta neispravnost se može otkloniti u roku od 48 časova, nakon čega će se izvršiti samo tehnički pregled tih uređaja i opreme.

Član 9

Izuzetno od člana 8 stav 1 ovog pravilnika, tehnički pregled vozila neće se izvršiti u cjelini:

- u slučaju da se tokom vršenja tehničkog pregleda utvrdi da je vozilo prepravljeno, a da nije izvršeno njegovo ispitivanje, i
- ako tokom vršenja tehničkog pregleda dođe do otkazivanja nekog od sklopova vozila, usljed čega ono nije u voznom stanju.

Član 10

O tehničkom pregledu vozila sačinjava se zapisnik na obrascu koji sadrži:

- 1) naziv i logo privrednog društva i stanice za tehnički pregled vozila;
- 2) vrstu tehničkog pregleda:
  - redovni,
  - vanredni, i
  - kontrolni;
- 3) podatke o vozilu:
  - registarska oznaka vozila,
  - datum prve registracije,
  - identifikacioni broj šasije vozila,
  - vrsta,
  - marka,
  - tip/model,
  - najveća dozvoljena masa (kg),
  - masa (kg),

- nosivost (kg),
  - broj osovina,
  - broj točkova/broj pogonskih točkova,
  - dozvoljena osovinska opterećenja po osovinama (obavezno za vozila čije je osovinsko opterećenje sopstvene mase vozila veće od dozvoljenog osovinskog opterećenja),
  - broj motora,
  - radna zapremina motora (cm³),
  - snaga motora (kW),
  - pogonsko gorivo,
  - odnos snaga/masa vozila (kW/kg),
  - boja,
  - broj mjesta za sjedenje,
  - broj mjesta za stajanje,
  - godina proizvodnje,
  - oznake pneumatika,
  - dimenzije vozila (obavezno za vozila čije su dimenzije iznad najvećih dozvoljenih dimenzija)
  - pređeni put (km), i
  - najveća konstruktivna brzina (km/h) (obavezno za mopede, lake prikolice, lake četvorocikle, motokultivatore i radne mašine);
  - 4) ocjenu tehničke ispravnosti vozila (ispravno - neispravno);
  - 5) utvrđene neispravnosti;
  - 6) napomenu;
  - 7) datum sačinjavanja zapisnika, i
  - 8) pečat privrednog društva i potpise kontrolora koji su izvršili tehnički pregled vozila.
- Obrazac zapisnika iz stava 1 ovog člana sastavni je dio ovog pravilnika (Prilog 2).

Član 11

Potvrda o tehničkoj ispravnosti vozila izdaje se na obrascu koji sadrži:

- 1) naziv i logo privrednog društva i stanice za tehnički pregled vozila koja je potvrdu izdala;
  - 2) podatke o vozilu:
    - registarska oznaka,
    - vrsta,
    - marka,
    - tip/model,
    - identifikacioni broj šasije vozila, i
    - broj motora;
  - 3) ime i prezime vlasnika vozila;
  - 4) datum vršenja tehničkog pregleda i ovjere potvrde, i
  - 5) pečat privrednog društva i potpise kontrolora koji su izvršili tehnički pregled vozila.
- Obrazac potvrde iz stava 1 ovog člana sastavni je dio ovog pravilnika (Prilog 3).

Član 12

Zapisnik o tehničkom pregledu vozila i potvrdu o tehničkoj ispravnosti vozila, kontrolori koji su izvršili tehnički pregled vozila dostavljaju Ministarstvu unutrašnjih poslova odmah nakon izvršenog tehničkog pregleda vozila, u skladu sa Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima.

Član 13

Evidencija o tehničkim pregledima vozila i utvrđenim nepravilnostima sadrži:

- 1) identifikacioni broj stanice za tehnički pregled vozila;
- 2) konstataciju o ispunjenosti uslova za vršenje tehničkog pregleda vozila;
- 3) podatke o vlasniku ili korisniku vozila;
- 4) datum i vrijeme početka;
- 5) datum i vrijeme završetka;
- 6) podatke o licu koje je naložilo kontrolni tehnički pregled;
- 7) podatke o vozilu (identifikacioni broj šasije, registarska oznaka, vrsta i komercijalni opis vozila, marka, tip/model, datum prve registracije, broj motora, pogonsko gorivo, boja, godina proizvodnje);
- 8) utvrđene neispravnosti;
- 9) ocjenu tehničke ispravnosti vozila;
- 10) broj zapisnika o tehničkom pregledu vozila i datum njegovog sačinjavanja;
- 11) broj potvrde o tehničkoj ispravnosti vozila i datum njenog sačinjavanja;
- 12) datum i vrijeme dostavljanja zapisnika i potvrde Ministarstvu unutrašnjih poslova (dan, mjesec, godina, čas i minut dostavljanja);
- 13) podatke o kontrolorima koji su vršili tehnički pregled i njihove elektronske potpise, i
- 14) napomenu.

Član 14

Evidencija o tehničkim pregledima vozila i utvrđenim nepravilnostima vodi se pojedinačno za svaku tehnološku liniju za tehnički pregled vozila.

Sastavni dio evidencije iz stava 1 ovog člana čine zapisnici o izvršenim tehničkim pregledima vozila, potvrde o tehničkoj ispravnosti vozila, kao i video zapisi tehničkih pregleda vozila.

Član 15

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o tehničkom pregledu vozila („Službeni list SRCG”, broj 6/84).

Član 16

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj:01-011/14-3241/1

Podgorica, 23. januara 2014. godine

Ministar,
mr **Raško Konjević**, s.r.

**TEHNIČKI PREGLED VOZILA, PO POJEDINIM
KATEGORIJAMA VOZILA**

Kateg. vozila	Stavka pregleda	Metoda	Nedostatak
---------------	-----------------	--------	------------

0. IDENTIFIKACIJA VOZILA

L, M, N, O, T	Registarska tablica Opšte stanje i položaj registarske tablice na vozilu	Vizuelni pregled	(a) registarska tablica ne postoji ili je loše učvršćena (b) nedostaju slova ili su nečitka (c) registarska tablica nije originalna (d) vidljivost registarske tablice nije u skladu sa zahtjevima (a)
L, M, N, O, T	Identifikacija	Saglasnost sa pratećom dokumentacijom vozila	(a) ne odgovara dokumentima ili zapisima (b) dokumenti ili zapisi nedostaju
L, M, N, O, T	Identifikacioni broj šasije vozila	Vizuelni pregled	(a) broj šasije ne postoji ili se ne može pronaći na vozilu (b) broj šasije je nepotpun, oštećen ili nečitak (c) broj šasije nije u skladu s pratećim dokumentima ili zapisima

1. PROVJERA ISPRAVNOSTI

1) UREĐAJI ZA UPRAVLJANJE VOZILOM

Mehaničko stanje			
L, M, N, T	Stanje upravljačkog mehanizma	Dok je vozilo na kanalu, odnosno na dizalici sa upravljačkim točkovima iznad podloge, treba okretati točak upravljača od krajnjeg lijevog do krajnjeg desnog položaja Vizuelni pregled upravljačkog mehanizma	(a) otežano upravljanje (b) izlazno vratilo iz kućišta glave upravljača je uvinuto ili uzubljenje istrošeno (c) prekomjerno trošenje izlaznog vratila iz kućišta glave upravljača (d) prevelik hod (zazor) izlaznog vratila iz glave kućišta upravljača (e) propuštanje maziva ili hidraulične tečnosti
L, M, N, T	Kućište glave upravljača	Dok je vozilo na kanalu ili na dizalici, sa upravljačkim točkovima na podlozi, zakretati točak upravljača malim pomacima lijevo-desno ili pomicati upravljačke točkove razvlačicom Vizuelni pregled pričvršćenja kućišta glave upravljača	(a) Kućište glave upravljača nije dobro pričvršćeno (b) izduženi provrti vijaka za pričvršćenje kućišta glave upravljača na šasiju (c) vijci za pričvršćenje su oštećeni ili nedostaju (d) kućište oštećeno
L, M, N, T	Polužni mehanizam	Dok je vozilo na kanalu ili na dizalici, s upravljačkim točkovima na podlozi, zakretati točak upravljača malim pomacima lijevo-desno ili pomicati upravljačke točkove razvlačicom Vizuelni pregled dijelova polužnog mehanizma radi istrošenosti, oštećenosti i pravilne i sigurne montaže	(a) relativno pomjeranje dijelova koji moraju biti čvrsto povezani (b) istrošenost zglobova (c) oštećenost ili deformacija bilo kojeg dijela polužnog mehanizma (b) nepravilan položaj dijelova polužnog mehanizma (npr. poprečne ili uzdužne spone) (e) nestručna ili nepropisna popravka ili modifikacija (f) zaštitne manžete nedostaju, oštećene ili jako pohabane
L, M, N, T	Funkcionisanje polužnog mehanizma	Dok je vozilo na kanalu ili na dizalici, s upravljačkim točkovima na podlozi i pogonskim agregatom (motorom) u radu (radi servo mehanizma ako je vozilo njime opremljeno), okretati točak upravljača iz jednog u drugi krajnji položaj Vizuelno pratiti pomicanje elemenata polužnog mehanizma	(a) polužni mehanizam dodiruje/oštećuje nepokretan dio šasije (b) graničnici zakretanja upravljačkih točkova ne rade ili nedostaju
L, M, N, T	Servo upravljač	Provjeriti upravljački mehanizam na curenje i na nivo hidrauličnog ulja u	(a) curenje ulja (b) nedovoljno ulja

		rezervoaru (ako je vidljiva) Sa upravljačkim točkovima na podlozi i pogonskim agregatom (motorom) u radu, provjeriti način rada servo uređaja	(c) mehanizam ne radi (d) neispravan položaj ili nedozvoljeno međusobno dodirivanje dijelova mehanizma (e) nestručna ili nepropisana popravka ili modifikacija (f) cjevovodi oštećeni ili korodirali / savitljivi elementi (crijeva) oštećeni
Točak upravljača / ručke upravljača, osovina upravljača			
L, M, N, T	Stanje točka upravljača / ručki upravljača	Sa upravljačkim točkovima na podlozi, pokušati pomjeriti kolo upravljača u lijevu i u desnu stranu Pomjerati točak upravljača da se vidi ima li pomjeranja tog sklopa	(a) relativno međusobno pomjeranje između osovine i točka upravljača koje ukazuje na labavost spoja (b) labavost veze kućišta osovine upravljača i njegovog nosača (c) oštećenost točka upravljača
L, M, N, T	Osovina upravljača	Sa upravljačkim točkovima oslonjenim na podlogu, povlačiti i pomjerati točak upravljača u smjeru osovine upravljača, pomjerati točak upravljača u različitim smjerovima normalno na osovinu upravljača Vizuelno pratiti pojavu nedozvoljenih zazora i stanje prilagodljivih veza i univerzalnih zglobova	(a) prekomjerno pomicanje središta točka upravljača prema gore ili prema dolje (b) pretjerano pomicanje gornjeg dijela osovine upravljača u odnosu na osu osovine upravljača (c) istrošenost dijelova (d) loše učvršćenje (e) nestručna ili nepropisana popravka ili modifikacija
Slobodan hod točka upravljača			
L, M, N, T		Sa upravljačkim točkovima u potpunosti oslonjenim na podlogu, sa pogonskim agregatom (motorom) u radu kod vozila opremljenim servo upravljačem i sa upravljačkim točkovima okrenutim u smjeru vožnje u pravcu naprijed, lagano okretati točak upravljača u lijevu pa u desnu stranu, a da ne dođe do zakretanja upravljačkih točkova Vizuelno pratiti pojavu slobodnog hoda	slobodni hod točka upravljača nije u skladu sa tehničkim normativima
Usmjerenost upravljačkih točkova			
L, M, N, O, T		Provjeriti geometriju upravljačkih točkova	usmjerenost upravljačkih točkova nije ispravno podešena ili nije u skladu sa vrijednostima koje je dao proizvođač
Okretni vijenac upravljačke osovine prikolice			
O		Vizuelna provjera ili provjera pomoću razvlačilice	(a) dijelovi vijenca oštećeni ili deformisani (b) nedozvoljen zazor (c) loše učvršćenje
Električno potpomognuto upravljanje vozilom (EPS)			
L, M, N, T		Vizuelna provjera i provjera uzajamne povezanosti promjene položaja točka upravljača i usmjerenosti upravljačkih točkova pri pokretanju/zaustavljanju motorom	(a) EPS kontrolna lampica upaljena (b) razlika između promjene ugla točka upravljača i usmjerenosti upravljačkih točkova (c) električni uređaj ne pomaže pri zakretanju točka upravljača

2) UREĐAJI ZA ZAUSTAVLJANJE VOZILA (KOČIONI SISTEM)

Mehaničko stanje i funkcija			
L, M, N, O, T	Papučica radne kočnice/poluga pomoćne (ručne) kočnice	Vizuelni pregled svih dijelova dok je kočni sistem u funkciji	(a) papučica ili poluga se teško pomjera (b) pohabanost ili prevelik hod
L, M, N, O, T	Stanje papučice/poluge i hod uređaja za aktiviranje radne i pomoćne kočnice	Vizuelni pregled svih dijelova dok je kočioni sistem u funkciji	(a) prevelik hod ili nedovoljna dužina hoda (b) neispravno otpuštanje kočnice (c) nedostaje, potrošena ili labava gumena zaštita na papučici kočnice
L, M, N, O, T	Vakuurni uređaj, kompresor i rezervoar	Vizuelni pregled svih dijelova obavlja se pri normalnom radnom pritisku	(a) nedovoljan radni pritisak vazduha za rad kočnica (b) vrijeme koje je potrebno za postizanje radnog pritiska (c) višekružni zaštitni ventil ili regulator pritiska ne radi ispravno (d) osjetan pad pritiska vazduha usljed curenja ili čujno ispuštanje vazduha (e) oštećenje i deformacije koje utiču na rad kočionog sistema
L, M, N, T	Upozoravajući uređaj za prikaz pritiska	Funkcionalna proba	(a) neispravan ili oštećen uređaj za mjerenje pritiska

L, M, N, O, T	Ručni kočioni ventil	Vizuelni pregled djelova pri radu kočionog sistema	(a) mehanizam za aktiviranje je oštećen, slomljen ili pretjerano istrošen (b) ventil ili uređaj za aktiviranje su loše učvršćeni (c) spojevi su labavi ili propuštaju (d) nezadovoljavajući rad
L, M, N, O, T	Uređaj za aktiviranje parkirne kočnice, ručica parkirne kočnice, osigurač parkirne kočnice i električna parkirna kočnica	Vizuelni pregled djelova pri radu kočionog sistema	(a) sigurnosni sistem parkirne kočnice u zakočenom položaju ne funkcioniše ispravno (b) pohabanost u ležaju ili mehanizmu za osiguranje (c) prevelik hod zbog loše podešenosti uređaja za aktiviranje (d) nedostaje uređaj za pokretanje, oštećen je ili je u kvaru (e) nepravilan rad, upozoravajući uređaj javlja neispravnost
L, M, N, O, T	Kočioni ventili (nožni ventili, regulator pritiska, regulacioni ventil itd.)	Vizuelni pregled djelova pri radu kočionog sistema	(a) oštećeni, propuštanje vazduha (b) curenje ulja iz kompresora (c) nepouzdana pričvršćenje ili nepropisna montaža (d) curenje hidrauličnog ulja u mirovanju ili pri funkcionisanju kočionog sistema
L, M, N, O, T	Priključci za kočioni sistem prikolice (spojne glave)	Raskačiti te ponovo priključiti svaki priključak za kočioni sistem prikolice	(a) spojne glave sa nepovratnim ventilom neispravne (b) loše pričvršćenje ili neispravno postavljanje (c) curenje (d) ne rade ispravno
L, M, N, O, T	Rezervoar komprimovanog vazduha	Vizuelni pregled	(a) rezervoar je oštećen, korodirao ili propušta (b) uređaj za ispust kondenzata (drenažu) ne radi ispravno (c) loše učvršćen / nepravilno postavljeni
L, M, N, O, T	Pojačivač sile kočenja, glavni kočioni cilindar	Vizuelni pregled djelova pri radu kočionog sistema	(a) pojačivač sile kočenja je neispravan ili ne radi (b) glavni kočioni cilindar je neispravan ili propušta (c) glavni kočioni cilindar je loše pričvršćen (d) nedovoljna količina hidrauličnog ulja (kočione tečnosti) (e) nivo kočione tečnosti je niži od normirane vrijednosti (f) nedostaje poklopac na rezervoaru kočione tečnosti (g) rezervoar kočione tečnosti oštećen ili propušta (h) kontrolna lampica za kočionu tečnost svijetli ili je neispravna (i) neispravan uređaj za kontrolu nivoa kočione tečnosti
L, M, N, O, T	Cjevovodi kočionog sistema	Vizuelni pregled djelova pri radu kočionog sistema	(a) neposredna opasnost od kvara ili oštećenja (b) propusnost cijevi ili spojeva (c) oštećene ili dubok zahvat korozije (d) loše učvršćene ili nepravilno postavljene
L, M, N, O, T	Savijljivi prenosni vodovi (crijeva)	Vizuelni pregled djelova pri radu kočionog sistema	(a) neposredna opasnost od kvara ili oštećenja (b) crijeva su oštećena, istrošena, uvrnuta ili su prekratka (c) propusnost crijeva ili spojeva (d) ispušćenje cijevi pod pritiskom (e) poroznost
L, M, N, O, T	Kočione obloge i kočione pločice	Vizuelni pregled	(a) obloge ili pločice su istrošene (b) zaprljane (uljem, mašću, itd.) (c) obloge ili pločice nedostaju
L, M, N, O, T	Kočioni diskovi i doboši	Vizuelni pregled	(a) potrošeni, izbrazdani, ispucani, loše pričvršćeni ili slomljeni (b) zaprljani (uljem, mašću, itd.) (c) nedostaju diskovi ili doboši (d) zaštitna ploča oštećena, loše pričvršćena ili nedostaje
L, M, N, O, T	Kočiona užad (sajle), poluge, šipke, zglobovi	Vizuelni pregled djelova pri radu kočionog sistema	(a) užad oštećena, zapletena, savijena (b) istrošena, korodirala (c) spoj užeta i vučne poluge nedovoljno siguran (d) veza užeta ili vođica užeta je oštećena (e) slobodan hod djelova kočionog sistema je otežan (f) veliki hod poluga, šipki i zglobova zbog pogrešne podešenosti ili pretjeranog istrošenja
L, M, N, O, T	Izvršni kočioni elementi (uključujući membranske vazdušne	Vizuelni pregled djelova dok je kočioni sistem u funkciji	(a) izvršni kočioni elementi imaju napuknuće ili oštećenje

	kočione cilindre)		(b) izvršni kočioni element propušta vazduh (c) izvršni kočioni element je loše pričvršćen, loše postavljen ili nedostaje (d) izvršni kočioni element je sa dubokim zahvatom korozije (e) prevelik hod klipa ili membrane (f) zaštitna manžeta nedostaje ili je oštećena
L, M, N, O, T	Regulator sile kočenja (ARSK)	Vizuelni pregled dijelova pri radu kočionog sistema	(a) polužje neispravno (b) pogrešno podešen (c) zaglavljn, ne funkcioniše (d) nedostaje (e) ne postoji pločica sa podacima u skladu sa zahtjevima (f) podaci na pločici su nečitki ili nijesu u skladu sa zahtjevima
L, M, N, O, T	Automatska kompenzacija potrošnje i indikatori potrošnje kočione obloge	Vizuelni pregled	(a) kompenzacija ne radi, zaglavljn je, ili ima prevelik hod usled prekomjernog istrošenja ili loše podešenosti (b) uređaj za kompenzaciju neispravan (c) neispravna zamjena ili ugradnja
M, N, O, T	Uređaj za dugotrajno usporavanje vozila (retarder) (ako postoji na vozilu ili je zakonski obavezan)	Vizuelni pregled	(a) nesigurni spojevi ili učvršćenja (b) sistem je očito neispravan ili nedostaje
O	Automatsko aktiviranje kočionog sistema priključnog vozila	Raskačiti kočioni sistem između vučnog i priključnog vozila	Radna kočnica priključnog vozila ne aktivira se automatski kad se raskači od vučnog vozila
L, M, N, O, T	Cjelokupan kočioni sistem	Vizuelni pregled	(a) ostali uređaji (npr. uređaji za obradu kondenzata) imaju spoljašnja oštećenja ili su izrazito korodirali čime negativno utiču na rad kočionog sistema (b) propuštanje vazduha ili kočione tečnosti (c) bilo koji dio je nepropisno učvršćen ili loše postavljen (d) nestručno servisiranje
M, N, O	Kontrolni priključci	Vizuelni pregled	(a) nedostaju (b) oštećeni, neupotrebljivi ili propusni
Radna kočnica, djelovanje i koeficijent kočenja (efikasnost)			
L, M, N, O, T	Djelovanje	Pri ispitivanju na uređaju sa valjcima za mjerenje sile kočenja na obimu točkova iste osovine ili pri ispitivanju na stazi potrebno je postupno kočiti do najveće sile kočenja	(a) nedovoljna sila kočenja na jednom ili na više točkova (b) razlika u najvećim silama kočenja veća od one propisane u tehničkim normativima (c) sila kočenja ne raste postupno (d) preveliko kašnjenje odziva sile kočenja na bilo kojem točku
L, M, N, O	Efikasnost kočenja	Ispitivanje se obavlja na uređaju sa valjcima za mjerenje sile kočenja po obimu točkova iste osovine Koeficijenti kočenja izračunavaju se dijeljenjem zbira sila kočenja snimljenih na svim točkovima vozila sa težinom vozila Kod vozila koja zbog tehničkih razloga ne mogu biti ispitana na stacionarnom uređaju, ispitivanje se obavlja na ispitnoj stazi pomoću uređaja za mjerenje usporenja Ispitna staza mora biti suva, ravne površine i u pravcu.	Ne postižu se koeficijenti kočenja propisani tehničkim normativima
Pomoćna kočnica, djelovanje i koeficijent kočenja (efikasnost)			
L, M, N, T	Djelovanje	Ukoliko je pomoćna kočnica odvojena od kočionog sistema, potrebno je sa upravljačkim točkovima na podlozi, pokušati pomjeriti kolo upravljača u lijevu i u desnu stranu. Pomjerati točak upravljača da se vidi ima li pomjeranja tog sklopa	(a) nedovoljna sila kočenja na jednom ili na više točkova (b) razlika u najvećim silama kočenja veća od one propisane u tehničkim normativima (c) sila kočenja ne raste postupno
L, M, N, T	Efikasnost kočenja	Ukoliko je pomoćna kočnica odvojena od kočionog sistema, potrebno je sa upravljačkim točkovima oslonjenim na podlogu, povlačiti i pomjerati točak	Ne postižu se koeficijenti kočenja propisani tehničkim normativima

		upravljača u smjeru osovine upravljača, pomjerati točak upravljača u različitim smjerovima normalno na osovinu upravljača Vizuelno pratiti pojavu nedozvoljenih zazora i stanje prilagodljivih veza i univerzalnih zglobova	
Parkirna kočnica, djelovanje i koeficijent kočenja (efikasnost)			
L, M, N, O, T	Djelovanje	Pri ispitivanju na uređaju sa valjcima za mjerenje sile kočenja na obimu točkova iste osovine ili pri ispitivanju na stazi potrebno je postupno kočiti do najveće sile kočenja	Kočnice ne djeluju na jednoj strani vozila, ili ako se ispituje na ispitnoj stazi, vozilo ne uspijeva zadržati pravolinijsko kretanje.
L, M, N, O	Efikasnost kočenja	Ispitivanje se obavlja na uređaju sa valjcima za mjerenje sile kočenja po obimu točkova iste osovine ili pri ispitivanju na stazi Teretna vozila prilikom ispitivanja ako je moguće moraju biti opterećena	Ne postižu se koeficijenti kočenja propisani tehničkim normativima.
M, N, O, T	Rad uređaja za dugotrajno usporavanje vozila	Vizuelni pregled	(a) vozilo nije opremljeno uređajem za dugotrajno usporavanje vozila u skladu sa zahtjevima (b) sistem ne funkcioniše.
L, M, N, O	ABS – sistem protiv blokiranja točkova	Vizuelni pregled i kontrola signalne lampice	(a) vozilo nije opremljeno ABS-om u skladu sa zahtjevima (b) signalna lampica je neispravna (c) signalna lampica pokazuje da je sistem neispravan (d) nedostaju senzori za mjerenje brzine točkova ili su oštećeni (e) nedostaju ostali djelovi ili su oštećeni
M, N, O	ESP – elektronski program stabilnosti	Vizuelni pregled i kontrola signalne lampice	(a) uređaj za upozoravanje (signalna lampica) ne radi (b) signalna lampica pokazuje grešku u sistemu

3) UREĐAJI ZA OSVJETLJAVANJE PUTA, OZNAČAVANJE VOZILA I DAVANJE SVJETLOSNIH ZNAKOVA

Velika svjetla			
L, M, N, T	Funkcionalnost i stanje	Vizuelni pregled i uključivanje svjetala	(a) svjetlo ili izvor svjetla ne postoji ili je neispravan (b) svjetlo loše učvršćeno
L, M, N, T	Podešenost	Potrebno je odrediti nagib svjetla pomoću regloskopa	Nagib nije u skladu sa tehničkim normativima
L, M, N, T	Sklopka velikih svjetala i međusobna povezanost sa ostalim svjetlima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) sklopka ne radi u skladu sa zahtjevima (b) kontrolna lampica ne radi
L, M, N, T	Usklađenost sa zahtjevima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) svjetlo, boja, položaj ili intezitet svjetla nije u skladu sa zahtjevima (b) zaprljanost (c) izvor svjetlosti i sijalice nijesu kompatibilni
L, M, N, T	Podešavanje nagiba svjetala (gdje je obavezno)	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) uređaj ne radi (b) ručno podešavanje sa vozačkog mjesta nije u funkciji
L, M, N, T	Uređaj za čišćenje velikih svjetala (gdje je obavezan)	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	Uređaj ne radi
Prednja i zadnja poziciona svjetla, parkirna svjetla, bočna svjetla i gabaritna svjetla			
L, M, N, O, T	Funkcionalnost i stanje	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) neispravan izvor svjetla (b) oštećenja i deformacije (c) svjetla nijesu učvršćena
L, M, N, O, T	Sklopka pozicionih svjetala i međusobna povezanost sa ostalim svjetlima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) sklopka ne radi (b) neispravna kontrolna lampica ili rasvjeta kontrolne ploče
L, M, N, O, T	Usklađenost sa zahtjevima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) svjetlo, boja, položaj ili intezitet svjetla nijesu u skladu sa zahtjevima (b) zaprljanost
Stop svjetla			
L, M, N, O, T	Funkcionalnost i stanje	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) neispravan izvor svjetla (b) oštećenja i deformacije (c) svjetla nijesu učvršćena
L, M,	Sklopka i međusobna povezanost sa	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) sklopka ne radi u skladu sa zahtjevima

N, O, T	ostalih svjetlima		(b) neispravna kontrolna lampica
L, M, N, O, T	Usklađenost sa zahtjevima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	Svijetlo, boja, položaj ili intezitet svjetla nijesu u skladu sa zahtjevima
Pokazivači pravca			
L, M, N, O, T	Funkcionalnost i stanje	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) neispravan izvor svjetla (b) oštećenja i deformacije (c) svjetla nijesu učvršćena
L, M, N, O, T	Sklopka pokazivača pravca i međusobna povezanost sa ostalim svjetlima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	sklopka ne radi u skladu sa zahtjevima
L, M, N, O, T	Usklađenost sa zahtjevima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	Svijetlo, boja, položaj ili intezitet svjetla nijesu u skladu sa zahtjevima
L, M, N, O, T	Učestalost treptanja	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	Učestalost treptanja nije u skladu sa tehničkim normativima
Prednja i zadnja svjetla za maglu			
L, M, N, O, T	Funkcionalnost i stanje	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) neispravan izvor svjetla (b) neispravne sijalice (c) svjetla nijesu učvršćena (d) neispravan položaj na vozilu
L, M, N, O, T	Podešenost	Funkcionalnom probom i regloskopom	Neispravna horizontalna usmjerenost prednjeg svjetla za maglu, za svjetla koja imaju granicu svjetlo-tama.
L, M, N, O, T	Prekidač i međusobna povezanost sa ostalim svjetlima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	Sklopka ne radi
L, M, N, O, T	Usklađenost sa zahtjevima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) svjetlo, boja, položaj ili intezitet svjetla nijesu u skladu sa zahtjevima (b) sistem ne funkcioniše u skladu sa zahtjevima
Svijetlo zadnje registarske tablice			
L, M, N, O, T	Funkcionalnost i stanje	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) svjetlo usmjereno unazad (b) neispravan izvor svjetlosti (c) svjetlo je loše pričvršćeno
L, M, N, O, T	Usklađenost sa zahtjevima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	Sistem ne funkcioniše u skladu sa zahtjevima
Katadiopteri, reflektujuće trake (visoke uočljivosti) za označavanje konture vozila, table za označavanje „dugih”, „teških” i „sporih” vozila			
Katadiopteri, reflektujuće trake (visoke uočljivosti) za označavanje konture vozila			
L, M, N, O, T	Stanje	Vizuelni pregled	(a) katadiopteri ili konturne trake su oštećene ili slomljene (b) katadiopteri nijesu dobro pričvršćeni na vozilo
L, M, N, O, T	Usklađenost sa zahtjevima	Vizuelni pregled	Navedena oprema, reflektujuća boja ili položaj nijesu usklađeni sa zahtjevima
Table za označavanje „dugih”, „teških” i „sporih” vozila			
L, M, N, O, T	Stanje	Vizuelni pregled	(a) table su oštećene ili slomljene. (b) table nijesu dobro pričvršćene na vozilo
L, M, N, O, T	Usklađenost sa zahtjevima	Vizuelni pregled	Navedena oprema, reflektujuća boja ili položaj nijesu u skladu sa zahtjevima

4) UREĐAJI KOJI OMOGUĆAVAJU NORMALNU VIDLJIVOST

L, M, N, T	Vidno polje	Vizuelni pregled sa vozačkog mjesta	Postojanje prepreke gledajući sa vozačkog mjesta koje ometa preglednost prema naprijed ili sa strane
L, M, N, T	Stanje staklenih površina	Vizuelni pregled	(a) staklo, odnosno prozirna površina je napukla ili ima promjene u boji (b) vjetrobransko staklo i bočna stakla u nivou vozača su dodatno zatamnjava (c) staklo je u lošem stanju
L, M, N, T	Retrovizori	Vizuelni pregled	(a) nedostaju ili nijesu postavljeni u skladu sa zahtjevima (b) nijesu upotrebljivi, oštećeni, neispravni, loše su pričvršćeni ili su nepouzđani
L, M, N, T	Brisači vjetrobranskog stakla	Vizuelni pregled i proba funkcionisanja	(a) brisači ne rade ili ih nema (b) metlica brisača nedostaje ili je neispravna
L, M, N, T	Perači vjetrobranskog stakla	Vizuelni pregled i proba funkcionisanja	Perači ne rade dobro
L, M, N, T	Sistem za odmagljivanje	Vizuelni pregled i proba funkcionisanja	Sistem ne radi ili je neispravan

5) UREĐAJI ZA DAVANJE ZVUČNIH SIGNALA - SIRENA

L, M, N, T	Sirena	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) ne radi. (b) prekidač sirene nepouzdan (c) nije u skladu sa zahtjevima
---------------	--------	--	--

6) UREĐAJI ZA VOŽNJU VOZILA UNAZAD - SVIJETLA ZA VOŽNJU UNAZAD

Svijetla za vožnju unazad			
L, M, N, O, T	Funkcionalnost i stanje	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) neispravan izvor svijetla (b) neispravne sijalice (c) svijetla nijesu učvršćena
L, M, N, O, T	Usklađenost sa zahtjevima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) svijetlo, boja, položaj ili intezitet svijetla nijesu u skladu sa zahtjevima (b) sistem ne funkcioniše u skladu sa zahtjevima
L, M, N, O, T	Prekidač i međusobna povezanost sa ostalim svjetlima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	prekidač ne radi u skladu s propisanim zahtjevima

7) UREĐAJI ZA KONTROLU I DAVANJE ZNAKOVA

L, M, N, T	Kontrolna plava lampa za dugo svjetlo	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) ne radi (b) nije u skladu sa zahtjevima
L, M, N, T	Svjetlosni ili zvučni signal pokazivača pravca	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) ne radi (b) prekidač nepouzdan (c) nije u skladu sa zahtjevima
Pokazne lampe koje su obavezne na vozilu			
L, M, N, T	Funkcionalnost i stanje	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	Ne rade
L, M, N, T	Usklađenost sa zahtjevima	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	Nije u skladu sa zahtjevima
L, M, N, T	Brzinomjer	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti prilikom ispitivanja na stazi ili elektronskim putem	(a) nije ugrađen u skladu sa zahtjevima (b) nije ispravan (c) nije osvijetljen
M, N	Tahograf (ako je ugrađen/i obavezan)	Vizuelni pregled	(a) nije ugrađen u skladu sa zahtjevima (b) nije ispravan (c) neispravne ili nedostaju plombe (d) naljepnica kontrole nedostaje, nečitka ili istekao datum (e) neovlašćeni zahvati (f) dimenzije pneumatika nijesu usklađene sa parametrima kontrole tahografa
M, N	Ograničivač brzine (ako je ugrađen/i obavezan)	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti ako je moguća	(a) nije ugrađen u skladu sa zahtjevima (b) neispravan (c) nepravilno podešena brzina (ako se provjerava) (d) neispravne ili nedostaju plombe (e) naljepnica od kalibracije nedostaje, nečitka ili istekao datum (f) dimenzije pneumatika nijesu usklađene sa parametrima kalibracije
L, M, N, T	Kilometar sat	Vizuelni pregled	(a) ne radi (b) podešavan (radi ispisa netačnog boja pređenih Km)

8) UREĐAJI ZA ODVOĐENJE I ISPUŠTANJE IZDUVNIH GASOVA

Izduvni gasovi benzinskih motora			
M, N	Oprema za pročišćavanje izduvni gasova	Vizuelni pregled	Oprema za pročišćavanje izduvni gasova ugrađena od proizvođača, nedostaje, izmijenjena ili neispravna
M, N	Izduvni gasovi	1. Mjerenje se obavlja analizatorom izduvni gasova u skladu sa zahtjevima Alternativno, za vozila koja su opremljena dijagnostičkim sistemima, sastav izduvni gasova može se provjeriti očitanjem OBD uređaja i provjerom ispravnog djelovanja samog OBD sistema Mjerenje se obavlja kada je motor u praznom hodu uz pripremne radnje prije ispitivanja prema preporuci proizvođača i ostalim zahtjevima 2. Kako bi se izbjegla nepotrebna ispitivanja, može se konstatovati neispravnost vozila kod kojeg je pregledom izduvni sistema	(a) emisija izduvni gasova prelazi dozvoljenu nivo koji daje proizvođač (b) vrijednost CO u izduvnoj emisiji prelazi propisani nivo u tehničkim normativima (c) OBD ispis prikazuje kvar

		utvrđena propusnost, koja bi sigurno uticala na rezultate mjerenja izduvnih gasova	
Izduvni gasovi dizel motora			
M, N	Oprema za pročišćavanje izduvnih gasova	Vizuelni pregled	Oprema za pročišćavanje izduvnih gasova ugrađena od proizvođača, nedostaje, izmijenjena ili neispravna
M, N	Zatamnjenost	<p>(a) Zatamnjenost izduvnih gasova se mjeri slobodnim ubrzanjem motora (bez opterećenja od praznog hoda do najveće brzine obrtanja) pri čemu se ručica mjenjača nalazi u praznom hodu, a spojnica je uključena (papučica spojnice nije pritisnuta)</p> <p>(b) Priprema vozila:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ispitivanje se radi kada motor postigne radnu temperaturu Način pripreme: <ul style="list-style-type: none"> Motor mora biti potpuno zagrijan, npr. temperatura motornog ulja, mjerena pomoću senzora temperature, mora biti najmanje 80°C ili niža, ako je to normalna radna temperatura motora. Ako se temperatura motora mjeri infracrvenim davačem na bloku motora, izmjerena temperatura mora biti najmanje kao ekvivalentna radna temperatura za taj motor. Ako zbog konstrukcije vozila mjerenje temperature motora nije praktično, radna temperatura može se utvrditi i drugim načinom, npr. uključivanjem ventilatora za hlađenje motora. 	<p>(a) zauljenost razvodnog mehanizma motora ili cijelog motora, neujednačenost rada motora</p> <p>(b) ograničivač broja obrtaja motora ne radi ispravno</p> <p>(c) zatamnjenost prelazi vrijednost na identifikacijskoj pločici na vozilu ili vrijednost iz kataloga referentnih vrijednosti</p> <p>(d) izmjerena zatamnjenost nije u skladu sa tehničkim normativima</p>
		<p>- Laganim i opreznim ubravanjem motora uz pažljivo osluškivanje rada motora, utvrditi maksimalan broj obrtaja motora i da ograničivač maksimalnog broja obrtaja motora ispravno radi</p> <p>- Izduvni sistem treba pročititi sa najmanje tri ciklusa slobodnih ubrzanja motora</p> <p>(c) Postupak ispitivanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> Motor i turbina, ako je ugrađena, moraju prije početka ciklusa ubrzanja raditi na praznom hodu. Kod teških dizel motora, pričekati najmanje 10 sekundi nakon otpuštanja papučice za dovod goriva. Započinjanje svakog ciklusa slobodnog ubrzanja počinje brzim i potpunim pritiskom papučice za dovod goriva (za manje od jedne sekunde), ali ne nasilno, kako bi pumpa za dovod goriva ostvarila najveću dobavu goriva u motor. Tokom svakog slobodnog ubrzanja motora, motor mora postići najveću brzinu obrtanja. Vozila s automatskim mjenjačem moraju postići brzinu obrtanja navedenu od proizvođača vozila. Ukoliko taj podatak nije dostupan, motor mora postići dvije trećine najveće brzine obrtanja motora prije nego se otpusti papučica za dovod goriva. Kako bi se izbjegla nepotrebna ispitivanja, može se: <ul style="list-style-type: none"> proglasiti neispravnim vozilo čije izmjerene vrijednosti značajno prelaze granične vrijednosti nakon manje od tri ciklusa slobodnog ubrzanja ili nakon ciklusa pročišćavanja. proglasiti zadovoljavajućim vozilo čije su izmjerene vrijednosti značajno ispod granične vrijednosti nakon manje od tri ciklusa slobodnog ubrzanja ili nakon ciklusa pročišćavanja. 	

9) UREĐAJI ZA SPAJANJE VUČNOG I PRIKLJUČNOG VOZILA

L, M, N, O, T	Uređaj za spajanje vučnog i priključnog vozila i oprema za vuču	Vizuelni pregled istrošenosti i pravilnog rada Posebnu pažnju obratiti na bilo koji ugrađeni sigurnosni sistem i/ili na upotrebu mjernog uređaja	(a) djelovi su oštećeni, neispravni ili napukli (b) istrošenost djelova (c) neispravno pričvršćenje na vozilo (d) nedostaje bilo koji sigurnosni sistem ili isti nije ispravan (e) bilo koji od pokazivača stanja zatvorenosti/otvorenosti spojnog uređaja nije ispravan (f) zaklanja registarsku oznaku ili svjetlosno signalne uređaje
L, M, N, O, T	Električni spojevi između vučnog i priključnog vozila	Vizuelni pregled: ako je moguće, provjeriti da li ima prekida u električnim vodovima	(a) fiksni djelovi nijesu spojeni na siguran način (b) oštećena ili loša izolacija (c) električne veze između vučnog i priključnog vozila ne rade dobro ili nijesu spojene na standardan način

10) OSTALI UREĐAJI OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA BEZBJEDNOST SAOBRAĆAJA

Šasija ili okvir i djelovi			
L, M, N, O, T	Opšte stanje	Vizuelni pregled vozila na kanalu ili na dizalici	(a) naprslina ili deformacija bilo kojih bočnih ili poprečnih elemenata (b) neispravno učvršćenje ojačanja i spojeva (c) dubok zahvat korozije koja utiče na čvrstinu šasije/okvira (d) nedostaju djelovi šasije ili nadogradnje
L, M, N, T	Uređaji za odvođenje i ispuštanje gasova (cijevi i lonci)	Vizuelni pregled vozila na kanalu ili na dizalici	(a) cijevi ili lonci nepričvršćeni ili propuštaju gasove (b) gasovi ulaze u kabinu ili karoseriju vozila namjenjenu za putnike
L, M, N, T	Rezervoar goriva i cijevi	Vizuelni pregled vozila na kanalu ili na dizalici	(a) nepričvršćen rezervoar ili cijevi (b) curi gorivo, nedostaje ili je neispravan čep za punjenje (c) oštećene cijevi (d) prelivni ventil (ako je potreban) neispravan (e) opasnost od požara zbog: - curenja goriva, - loše ili neispravne zaštite rezervoara goriva ili izduvnog sistema, - stanja motornog prostora
M, N, O	Branici, štitnici od podlijetanja sa zadnje strane vozila, štitnici od podlijetanja sa bočnih strana vozila	Vizuelni pregled	(a) nedostaje na vozilu koje njime mora biti opremljeno u skladu sa zahtjevima (b) olabavljenost ili oštećenost koja može izazvati ozlijeđu prilikom djelimičnog ili direktnog kontakta (c) uređaj koji nije u skladu sa zahtjevima
L, M, N, O, T	Nosač rezervnog točka (ako je ugrađen)	Vizuelni pregled	(a) nosač rezervnog točka nije u propisnom stanju (b) nosač napuknut ili nepričvršćen. (c) rezervni točak nije sigurno pričvršćen na nosač te postoji mogućnost da otpadne
Kabina			
L, M, N, O, T	Stanje	Vizuelni pregled	(a) oštećena unutrašnjost (b) izduvni gasovi ulaze u kabinu
L, M, N, O, T	Pričvršćenje	Vizuelni pregled vozila na kanalu ili na dizalici	(a) samonosiva karoserija ili kabina nepričvršćeni (b) samonosiva karoserija /kabina nijesu pričvršćeni za šasiju (d) dubok zahvat korozije na vezama elemenata samonosive karoserije
L, M, N, O, T	Vrata i brave	Vizuelni pregled	(a) vrata se ne otvaraju ili zatvaraju pravilno (b) vrata se otvaraju slučajno ili ne ostaju zatvorena (c) nedostaju, labava ili istrošena vrata, šarke, brave ili nosači
L, M, N, O, T	Pod	Vizuelni pregled vozila na kanalu ili na dizalici	Pod u lošem stanju
L, M, N, T	Sjedište vozača	Vizuelni pregled	(a) sjedište loše pričvršćeno ili oštećeno (b) mehanizam za podešavanje neispravan
L, M, N, O, T	Ostala sjedišta	Vizuelni pregled	(a) sjedišta neispravna ili nepričvršćena (b) sjedišta nijesu ugrađena u skladu sa zahtjevima
L, M, N, T	Upravljačke komande	Vizuelni pregled prilikom upotrebe	Bilo koja upravljačka komanda potrebna za bezbjedno upravljanje vozila nije ispravna
L, M, N, O, T	Stepenice kabine	Vizuelni pregled	(a) loše učvršćene stepenice (b) stepenice u stanju koje može prouzrokovati povredu

			korisnika
L, M, N, O, T	Ostali elementi i oprema vozila	Vizuelni pregled	(a) nepričvršćenost ostalih elemenata (b) ostali elementi ili oprema nisu u skladu sa zahtjevima
L, M, N, O, T	Blatobrani	Vizuelni pregled	(a) nedostaju, labavi ili duboko korodirali (b) nedovoljan razmak od točkova (c) nisu u skladu sa zahtjevima
Osovine			
L, M, N, O, T	Osovine	Vizuelni pregled se obavlja na kanalu ili na dizalici Za pregled se može koristiti razvlačilica koja se i preporučuje za vozila najveće dozvoljene mase preko 3500 kg	(a) napukla ili deformirana osovinica (b) pričvršćenje na vozilo nije izvedeno na siguran način (c) nestručna ili nepropisna popravka ili modifikacija
L, M, N, O, T	Rukavci osovine	Vizuelni pregled se obavlja na kanalu ili na dizalici Za pregled se može koristiti razvlačilica koja se i preporučuje za vozila najveće dozvoljene mase preko 3500 kg Prema mogućnosti, potrebno je opteretiti svaki točak sa horizontalnom ili vertikalnom silom pa analizirati razmak između osovine i rukavca	(a) rukavac je napukao ili slomljen (b) prekomjerna istrošenost osovine točka i/ili njenih čaura (c) prevelik hod između osovine i rukavca (d) klin (osigurač) je labav
L, M, N, O, T	Ležajevi	Vizuelni pregled se obavlja na kanalu ili na dizalici Za pregled se može koristiti razvlačilica koja se i preporučuje za vozila najveće dozvoljene mase preko 3500 kg Zarotirati točak ili primijeniti bočnu silu na svaki točak pa analizirati ima li relativnog pomjeranja između točka i rukavca	(a) prevelik zazor (b) ležaj točka previše stegnut ili zaglavljn (c) kućište ležaja točka nije adekvatno zatvoreno
Točkovi i pneumatici			
L, M, N, O, T	Veza točka i poluvratila (osovine)	Vizuelni pregled	(a) loše su učvršćeni ili nedostaju vijci i navrtke (b) istrošena ili oštećena
L, M, N, O, T	Točkovi	Vizuelni pregled obje strane svakog točka na kanalu ili na dizalici	(a) naprslina ili greška u zavarenom spoju (b) prsten za učvršćenje točka nije dobro učvršćen (c) točak je iskrivljen ili istrošen (d) dimenzije točka ili tip točka nije u skladu sa zahtjevima i utiče na bezbjednost u saobraćaju
L, M, N, O, T	Pneumatici	Vizuelni pregled cijelog pneumatika	(a) dimenzije pneumatika, indeks nosivosti, indeks brzine i homologacijska oznaka nisu u skladu sa traženim zahtjevima (b) pneumatici koji se nalaze na istoj osovini, odnosno na točkovima sa udvojenim pneumaticima, su različiti dimenzija (c) pneumatici na istoj osovini nisu iste vrste (npr. radijalni i dijagonalni) (d) pneumatik je oštećen (e) dubina gaznog sloja pneumatika nije u skladu sa tehničkim normativima (f) neispravna montaža pneumatika (g) pneumatik u bilo kojem položaju točka dodiruje blatobrane ili djelove vozila (h) sistem za kontrolu pritiska u pneumaticima ne radi ili javlja grešku
Vješanje			
L, M, N, O, T	Opruge i stabilizatori	Vizuelni pregled se obavlja na kanalu ili na dizalici Za pregled se može koristiti razvlačilica koja se preporučuje za vozila najveće dozvoljene mase preko 3500 kg	(a) opruge nisu dobro pričvršćene/oslonjene na šasiju, odnosno na osovinu (b) oštećen je dio opruge (c) opruga nedostaje (d) nestručna popravka ili modifikacija
L, M, N, O, T	Amortizeri	Vizuelni pregled na kanalu ili na dizalici ili koristeći posebnu opremu, ako je dostupna	(a) loše pričvršćenje amortizera na šasiju ili na osovinu (b) amortizeri su oštećeni, vidljivi su znakovi curenja, odnosno neispravnosti
M, N	Provjera efikasnosti prigušenja	Upotrebom specijalnog uređaja uporediti razliku u prigušenju lijeve i desne strane i/ili uporediti sa apsolutnim vrijednostima koje je dao proizvođač	(a) značajno odstupanje razlike lijeve i desne strane (b) nisu postignute zadate vrijednosti

L, M, N, O, T	Torzijska osovina, trokutasta ramena, ramena vješanja	Vizuelni pregled se obavlja na kanalu ili na dizalici Za pregled se može koristiti razvlačilica koja se preporučuje za vozila najveće dozvoljene mase preko 3500 kg	(a) loše pričvršćenje dijelova na šasiju ili osovinu. (b) oštećen, slomljen ili dubok zahvat korozije (c) nestručno servisiranje ili promjena dijelova
L, M, N, O, T	Zglobovi kod sistema vješanja	Vizuelni pregled se obavlja na kanalu ili na dizalici Za pregled se može koristiti razvlačilica koja se preporučuje za vozila najveće dozvoljene mase preko 3500 kg	(a) prekomjerna istrošenost osovinnice ili okretnog klina ili zglobova kod vješanja (b) nedostaje manžeta ili je u izrazito lošem stanju
M, N, O, T	Vazdušno vješanje	Vizuelni pregled	(a) sistem nije u funkciji (b) oštećenje ili dotrajnost bilo kojeg dijela vješanja (c) propuštanje vazduha
Sigurnosni pojasevi/kopče			
L, M, N, O, T	Sigurnost ugradnje sigurnosnih pojaseva/kopči	Vizuelni pregled	Veza sa vozilom je oštećena ili je labava
L, M, N, O, T	Stanje sigurnosnih pojaseva/kopči	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) obavezni sigurnosni pojas nedostaje ili nije ugrađen (b) sigurnosni pojas oštećen (c) sigurnosni pojas nije u skladu sa zahtjevima (d) kopča sigurnosnog pojasa oštećena ili neispravna (e) mehanizam za uvlačenje sigurnosnog pojasa oštećen ili neispravan
L, M, N, O, T	Graničnik opterećenja sigurnosnog pojasa	Vizuelni pregled	Graničnik opterećenja očitost nedostaje
L, M, N, O, T	Napinjači sigurnosnih pojaseva	Vizuelni pregled	Napinjač nedostaje
L, M, N, O, T	Vazdušni jastuk	Vizuelni pregled	(a) vazdušni jastuk nedostaje ili nije prikladan za vozilo (b) vazdušni jastuk nije ispravan
L, M, N, O, T	SRS sastav	Vizuelni pregled pokazne lampice kvara	Pokazna lampica kvara SRS-a prikazuje bilo kakvu grešku
Uređaji koji sprječavaju neovlašćenu upotrebu vozila			
L, M, N, O, T		Vizuelni pregled	(a) uređaj ne onemogućuje vožnju vozila (b) neispravno ili slučajno blokira ili zaključava vozilo
Ostali elementi koji utiču na okolinu			
L, M, N, O, T	Curenje tečnosti	Vizuelni pregled	Bilo kakvo curenje tečnosti koje može zagaditi okolinu ili smanjiti bezbjednost učešća u saobraćaju

2. KONTROLA BUKE KOJU STVARA VOZILO I KONTROLA EMISIJE IZDUVNIH GASOVA

Buka			
L, M, N, T	Sistem za smanjenje buke	Subjektivna procjena (ukoliko kontrolor smatra da je nivo buke na granici dozvoljene, može se uraditi statično ispitivanje sa fonometrom)	(a) nivo buke je viši nego što je dozvoljeno u tehničkim normativima (b) bilo koji dio sistema za smanjenje buke je labav, oštećen, nepravilno ugrađen, nedostaje ili očitost izmijenjen na način da nepovoljno utiče na nivo buke

3. POSJEDOVANJE OBAVEZNE OPREME

M, N, O	Protivpožarni aparat	Vizuelni pregled	(a) nije u skladu sa zahtjevima (b) nije ovjeren (c) nedostaje (d) oštećen
M	Čekić za razbijanje stakla u slučaju opasnosti	Vizuelni pregled	(a) nedostaje (b) nije adekvatan
M, N	Rezervne sijalice	Vizuelni pregled	Nijesu u skladu sa zahtjevima
M, N, O	Rezervni točak	Vizuelni pregled	(a) nije pod pritiskom (b) oštećen (c) nije u skladu sa zahtjevima
M, N, O, T	Sigurnosni trougao	Vizuelni pregled	(a) nedostaje ili nepotpun (b) nije u skladu sa zahtjevima
M, N	Kutija prve pomoći	Vizuelni pregled	Nedostaje, nepotpuna ili nije u skladu sa zahtjevima
M, N, O	Klinasti podmetači	Vizuelni pregled	Nedostaju ili nijesu u dobrom stanju.

4. DRUGE PROVJERE I KONTROLE OD KOJIH ZAVISI TEHNIČKA ISPRAVNOST VOZILA

1) MOTOR

L, M, N, T	Oslonci motora	Vizuelni pregled	Potrošeni, značajno oštećeni, labavi ili napukli nosači motora
---------------	----------------	------------------	--

L, M, N, T	Zauljenost motora	Vizuelni pregled	Zauljenost motora i mogućnost kapanja ulja na kolovoz
L, M, N, T	Izduvni sistem	Vizuelni pregled	(a) izduvni sistem loše pričvršćen, propustan, mehanički oštećen (b) usmjerenost izduvne grane nije u skladu sa zahtjevima (c) katalizator oštećen, kablovi i lambda sonda oštećeni
L, M, N, T	Usisni sistem	Vizuelni pregled	(a) loše pričvršćen, propustan (b) filter vazduha zaprljan ili oštećen (c) cijev za odzračivanje kućišta motora nije spojena na usisni sistem (d) kablovi senzora vazduha oštećeni ili prekinuti
L, M, N, T	Sistem za paljenje	Vizuelni pregled	(a) loše pričvršćenje i stanje dijelova sistema za paljenje (b) ispucanost visokonaponskog kabla, neispravni spojevi visokonaponskog kabla sa svjećicama i razvodnikom (c) spojni kablovi senzora stanja motora oštećeni ili prekinuti
L, M, N, T	Sistem za napajanje gorivom	Vizuelni pregled	(a) loše pričvršćenje i loše stanje elemenata sistema (c) curenje vodova kojima gorivo prolazi
L, M, N, T	Razvodni mehanizam	Vizuelni pregled	(a) zaštitni poklopci oštećeni ili nedostaju (b) zauljenost remena i remenica (c) loša zategnutost ili istrošenost remena ili lanaca
L, M, N, T	Rashladni sistem	Vizuelni pregled	(a) curenje rashladne tečnosti (b) nedostaje originalni čep hladnjaka (c) oštećenje crijeva ili hladnjak (d) termostat ne radi ispravno (d) nedostatak rashladne tečnosti (e) povišena temperatura motora (f) neispravan ventilator
L, M, N, T	Dogradnja na motoru	Vizuelni pregled	(a) nestručan ili nepropisan zahvat na upravljačkoj jedinici (b) nestručna ili nepropisna modifikacija na motoru.

2) ELEKTRIČNI UREĐAJI I INSTALACIJE

L, M, N, O, T	Električni vodovi	Vizuelni pregled vozila na kanalu ili na dizalici	(a) vodovi nijesu zaštićeni, nijesu bezbjedni za upotrebu (b) vodovi su oštećeni (c) oštećena ili loša izolacija
L, M, N, T	Akumulator	Vizuelni pregled	(a) nije učvršćen (b) propušta tečnost (c) sklopka je oštećena (d) osigurač je oštećen (e) ventilacija nije zadovoljavajuća
L, M, N, T	Elektropokretač	Vizuelni pregled	(a) neispravan rad (b) loša pričvršćenost
L, M, N, T	Generator	Vizuelni pregled	(a) varničenje (b) kontrolna lampica se, nakon starta motora, ne gasi (c) stanje remena
L, M, N, T	Kontakt brava	Vizuelni pregled	(a) ne funkcioniše ispravno (b) mehaničko oštećenje

3) SISTEM ZA PRENOS SNAGE

L, M, N, T	Prenosnik snage	Vizuelni pregled	(a) vijci labavi ili nedostaju (b) prevelika istrošenost ležajeva vratila mjenjača (c) prevelika istrošenost zglobova (d) istrošeni elastični spojevi/oslonci (e) oštećeno ili iskrivljeno vratilo (f) kućište ležaja napuklo ili neučvršćeno (g) manžete nedostaju ili su potrošene (h) nestručna ili nepropisna popravka ili modifikacija
L, M, N, T	Spojnica (kvačilo)	Vizuelni pregled	(a) prevelik ili premali hod papučice spojnice (b) loše stanje papučice spojnice (c) proklizavanje spojnice
L	Lanac, lančanici, remen, remenice	Vizuelni pregled	(a) preveliki zazor (b) loše stanje prstenova lanca (c) istegnuće

			(d) istrošenost ili oštećenost zubaca (e) prenosni mehanizam nije podmazan (f) loša pričvršćenost različitih dijelova sistema
--	--	--	---

4) DODATNA ISPITIVANJA ZA VOZILA KATEGORIJE M2 I M3

Vrata			
M	Ulazna i izlazna vrata	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) neispravna (b) vrata su dotrajala (c) neispravnost sistema za otvaranje vrata u slučaju opasnosti (d) neispravnost daljinskog upravljanja otvaranja vrata ili uređaja za upozorenje (e) nijesu u skladu sa zahtjevima
M	Izlazi u slučaju opasnosti	Vizuelni pregled, a gdje je moguće, proba funkcionalnosti	(a) Neispravno funkcioniraju. (b) natpisi i oznake za izlaz za slučaj opasnosti su nečitki ili ih nema (c) nema čekića za razbijanje stakla. (d) nijesu u skladu sa zahtjevima
M	Sistem za odmrzavanje i odmagljivanje	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) ne radi ispravno (b) odmrzavanje ne radi (ako je obavezno).
M	Ventilacija i sistem za grijanje	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) ne radi ispravno (b) u prostor za putnike ulaze izduvni gasovi
Sjedišta			
M	Sjedišta za putnike	Vizuelni pregled	(a) sjedišta su u lošem stanju, ili nijesu bezbjedna za upotrebu (b) preklopna sjedišta ne funkcionišu (c) nijesu u skladu sa zahtjevima
M	Sjedište vozača (dodatni zahtjevi)	Vizuelni pregled	Zaštita za vozača nije pouzdana ili nije u skladu sa zahtjevima
M	Unutrašnja rasvjeta	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) uređaji nijesu u skladu sa zahtjevima
M	Prolazi i mjesta za stajanje	Vizuelni pregled	(a) pod nije dobro učvršćen (b) prečke i rukohvati su oštećeni (c) nijesu u skladu sa zahtjevima
M	Stepenice i stepeništa	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti (gdje je to moguće)	(a) dotrajale, oštećene (b) uvlačive stepenice ne rade ispravno (c) nijesu u skladu sa zahtjevima
M	Natpisi	Vizuelni pregled	(a) natpisi su pogrešno napisani, nedostaju ili su nečitki. (b) nijesu u skladu sa zahtjevima
Oprema za prevoz lica sa invaliditetom			
M	Vrata i podizne rampe	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) neispravne. (b) u lošem su stanju (c) upravljanje ne funkcioniše (d) uređaji za upozorenje ne funkcionišu (e) nijesu u skladu sa zahtjevima.
M	Učvršćenje invalidskih kolica	Vizuelni pregled i proba funkcionalnosti	(a) neispravno. (b) u lošem je stanju (c) nije u skladu sa zahtjevima
M	Oprema za označavanje i specijalna oprema	Vizuelni pregled	Oprema za označavanje i specijalna oprema nije u skladu sa zahtjevima

5) PLINSKA INSTALACIJA

L, M, N, T	Rezervoar plina	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Armatura rezervoara plina	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Priključak za punjenje	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Priključak za pražnjenje	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Višesmjerni ventil	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost

L, M, N, T	Pokazivač količine plina	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Prečistač plina	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Iparivač plina	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Regulator pritiska	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Ventil plina	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Ventil goriva	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Vodovi visokog pritiska (VP)	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Vodovi niskog pritiska (NP)	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Električni uređaji i instalacije	Vizuelni pregled	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Lambda sonda	Vizuelni pregled	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Regulator protoka plina	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Elektronski uređaj za lambda kontrolu	Vizuelni pregled	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Mješač plina	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost
L, M, N, T	Brizgaljke plina	Vizuelni pregled uz obaveznu upotrebu uređaja za provjeru nepropusnosti plinske instalacije	Oštećenost, nepropusnost, učvršćenost

Logo

Naziv privrednog društva
i stanice za tehnički pregled vozila**Z A P I S N I K**
o tehničkom pregledu vozila

1. Vrsta tehničkog pregleda:

 redovni vanredni kontrolni

2. Podaci o vozilu:

Vrsta		Registarska oznaka	
Marka		Datum prve registracije	
Tip/model		Broj osovine	
Identifikacioni broj šasijske vozila		Broj točkova/ pogon. točkova	
Broj motora		Dozvoljena osovinska opterećenja (kg)	
Godina proizvodnje		Boja	
Snaga motora (KW)		Broj mjesta za sjedenje	
Radna zapremina (cm ³)		Broj mjesta za stajanje	
Pogonsko gorivo		Oznake pneumatika	
Odnos snaga/masa vozila (KW/kg)		Dimenzije vozila (širina x dužina x visina)	
Najveća dozvoljena masa (kg)		Pređeni put (Km)	
Masa (kg)		Najveća konst. brzina (Km/h)	
Nosivost (kg)			

3. Ocjena tehničke ispravnosti vozila:

 ispravno neispravno

4. Utvrđene neispravnosti

---

5. Napomena:

Datum: _____ 20__ god.

M.P.

Kontrolor:

1. _____
2. _____

Logo

Naziv privrednog društva
i stanice za tehnički pregled vozila**P O T V R D A**
o tehničkoj ispravnosti vozila

1. Podaci o vozilu:

Vrsta		Registarska oznaka	
Marka		Identifikacioni broj šasijske vozila	
Tip/model		Broj motora	

2. Ime i prezime vlasnika: _____

Kontrolor:

Datum: _____ 20__ god.

M.P.

1. _____
2. _____

142.

Na osnovu člana 29 stav 8 Zakona o vazдушnom saobraćaju ("Službeni list CG", broj 30/12), Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, donijelo je

PRAVILNIK O USLOVIMA ZA PRUŽANJE USLUGA IZ VAZDUHA

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi u pogledu opreme, stručne osposobljenosti kadra, organizacione strukture, operativnog priručnika i drugi uslovi za sigurno izvođenje vazдушnih operacija, radi dobijanje sertifikata vazдушnog operator (Air Operator Certificate) za pružanje usluga iz vazduha (u daljem tekstu: AOC za pružanje usluga iz vazduha), uslovi pod kojima se izdaje, mijenja, ukida ili privremeno ukida AOC za pružanje usluga iz vazduha, vrste usluga koje se pružaju iz vazduha, uslovi i način pružanja tih usluga, mjerila po kojima se određuje vrijeme na koje se produžava važenje AOC-a za pružanje usluga iz vazduha i obrazac AOC-a za pružanje usluga iz vazduha.

Vrste usluga koje se pružaju iz vazduha

Član 2

Usluge koje se pružaju iz vazduha su:

- 1) usluge u poljoprivredi i šumarstvu;
- 2) fotografsko snimanje (geološko fotografisanje, snimanje filmova i sl.);
- 3) kalibraža;
- 4) reklamiranje (vuča transparenta, ispisivanje u vazduhu, bacanje reklamnog materijala i sl.);
- 5) osmatranje i izvještavanje; i
- 6) druge usluge koje se pružaju iz vazduha.

Značenje izraza

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **avion sa performansama klase A** je višemotorni avion na turboelisni pogon sa više od devet putničkih sjedišta ili maksimalnom masom na polijetanju većom od 5700 kg, kao i višemotorni turbomlazni avion;
- 2) **avion sa performansama klase B** je avion na elisni pogon, sa devet putničkih sjedišta i maksimalnom masom na polijetanju do 5700 kg;
- 3) **avion sa performansama klase C** je avion sa klipnim motorima, sa više od devet putničkih sjedišta ili maksimalnom masom na polijetanju većom od 5700 kg;
- 4) **alternativni aerodrom za aerodrom polijetanja** je aerodrom na koji, ako je potrebno, vazduhoplov može da sleti u kratkom vremenu poslije polijetanja ako nije moguće da se vrati na aerodrom polijetanja;
- 5) **alternativni aerodrom za aerodrom odredišta** je aerodrom ka kojem vazduhoplov nastavlja let, ako je slijetanje na aerodrom odredišta nemoguće ili se ne preporučuje;
- 6) **baza oblaka** je visina iznad zemlje ili vode baze najnižeg sloja oblaka ispod 6000 m (20000 ft) koja pokriva više od polovine neba;
- 7) **balon** je aerostatički vazduhoplov bez sopstvenog pogona, čiji je glavni dio ispunjen gasom lakšim od vazduha i koji se održava u vazduhu pomoću razlike u specifičnoj težini spoljnog vazduha i unutrašnjeg gasa;
- 8) **jedrilica** je vazduhoplov teži od vazduha koji je u letu podržan dinamičnom reakcijom vazduha na njene fiksne uzgonske površine i čiji slobodan let ne zavisi od motora, uključujući i zmajevce, paraglajdere i druge uporedive letelice;
- 9) **jedrilica sa pogonskom grupom** je vazduhoplov koji ima jedan ili više motora, a ima osobine jedrilice kada motor ne radi;
- 10) **kritična faza leta aviona** je zalet, odlet, završni prilaz, neuspjeli prilaz, slijetanje i bilo koja druga faza leta koju odredi vođa vazduhoplova;
- 11) **kritična faza leta helikoptera** je taksiranje, lebdenje, polijetanje, završni prilaz, neuspjeli prilaz i slijetanje i bilo koja druga faza leta koju odredi vođa vazduhoplova;
- 12) **kruženje (circling)** je vizuelni dio instrumentalnog prilaza kojim se vazduhoplov dovodi u položaj za slijetanje na poletno-sletnu stazu koja nije pozicionirana za direktan prilaz;
- 13) **let helikoptera sa performansama klase 1** je let pri kome, u slučaju otkaza kritične pogonske grupe, helikopter ima mogućnost da sleti na rastojanju koje odgovara raspoloživoj dužini za zaustavljanje u polijetanju ili da sigurno nastavi let od odgovarajućeg aerodroma, u zavisnosti od trenutka u kome se kvar desio;

- 14) let helikoptera sa performansama klase 2** je let pri kome, u slučaju otkaza kritične pogonske grupe, helikopter ima mogućnost da sigurno nastavi let, izuzev ako je otkaz pogonske grupe nastao na početku polijetanja ili pri završetku slijetanja ako u tim slučajevima može da dođe do prinudnog slijetanja;
- 15) let helikoptera sa performansama klase 3** je let pri kome, u slučaju otkaza kritične pogonske grupe u bilo kom trenutku leta, može da dođe do prinudnog slijetanja ako se radi o helikopterima sa više pogonskih grupa, odnosno dolazi do prinudnog slijetanja ako se radi o helikopteru sa jednom pogonskom grupom;
- 16) lica koja se nalaze u vazduhoplovu** su članovi posade i lica koja se prevoze vazduhoplovom;
- 17) lica koja se prevoze vazduhoplovom** su lica koja ne plaćaju naknadu za prevoz;
- 18) lista za prihvatanje opasnih materija** je dokument koji se koristi kao pomoćno sredstvo za provjeru stanja paketa u kojime se nalaze opasne materija i za provjeru dokumenata za prevoz opasne materije kako bi se utvrdilo da li su ispunjeni propisani zahtjevi za siguran prevoz opasne materije vazdušnim putem;
- 19) maksimalan broj putničkih sjedišta (MPSC)** je najveći broj sjedišta na kojima mogu da sjede lica koja se prevoze, a određuje se za svaki vazduhoplov pojedinačno i ne obuhvata sjedišta za posadu određena u postupku sertifikacije vazduhoplova;
- 20) masa na polijetanju** je masa vazduhoplova koja obuhvata masu lica, tereta i goriva u vazduhoplovu na početku polijetanja za helikopter, odnosno na početku ubrzavanja (zaletanje i rotacija) za avion;
- 21) nezgoda izazvana prisustvom opasnih materija** je događaj koji nije nesreća, koji se ne mora dogoditi samo u vazduhoplovu, a ima za posljedicu povredu lica, oštećenje imovine, vatru, lomove, prolivanje, curenje tečnosti ili zračenje, kao i neki drugi pokazatelj da nije očuvana cjelovitost pakovanja opasne materije i svaki događaj povezan sa prevozom opasnih materija koji ozbiljno ugrožava vazduhoplov ili lica koja se nalaze u njemu;
- 22) neprecizni prilaz vazduhoplova (NPA)** je procedura instrumentalnog prilaza koja koristi bočno navođenje, ali ne koristi vertikalno navođenje;
- 23) nesreća izazvana prisustvom opasnih materija** je događaj povezan sa prevozom opasnih materija vazdušnim putem koji ima za posljedicu smrt ili tešku tjelesnu povredu lica ili veće oštećenje imovine;
- 24) noć** je period koji traje od kraja večernjeg sumraka do početka jutarnjeg svitanja gdje je kraj večernjeg sumraka u večernjim satima, kada je centar sunčevog diska 6 stepeni ispod horizonta a početak jutarnjeg svitanja, je u jutarnjim satima kada je centar sunčevog diska 6 stepeni ispod horizonta;
- 25) odgovarajući aerodrom** je aerodrom na koji vazduhoplov može da sleti, odnosno sa koga može da poleti, s obzirom na performanse vazduhoplova i karakteristike poletno-sletne staze;
- 26) odleđivanje** je postupak kojim se inje, led, snijeg ili lapavica uklanjaju sa vazduhoplova;
- 27) opasne materije** su materije ili supstance koje mogu da izazovu rizik po zdravlje i sigurnost ljudi, imovinu ili životnu sredinu, sa liste opasnih materija iz Tehničkih instrukcija za siguran prevoz opasnih materija vazdušnim putem (Technical Instructions for the Safe Transport of Dangerous Goods by Air) (u daljem tekstu: Tehničke instrukcije), za siguran prevoz opasnih materija vazdušnim putem, koji su klasifikovani u skladu sa tim instrukcijama;
- 28) operativna baza** je mjesto iz koga se vrši operativna kontrola;
- 29) operativna kontrola** su radnje vezane za započinjanje, izvršenje i završetak leta i izmjene u toku leta kojima se obezbjeđuje sigurnost, regularnost i efikasnost leta vazduhoplova;
- 30) operativni plan leta** je plan leta koji izrađuje operator u cilju sigurnog obavljanja leta, a koji se izrađuje na osnovu performansi vazduhoplova, operativnih ograničenja, uslova na ruti i uslova na aerodromu koji je planiran da se koristi;
- 31) operativni priručnik** je priručnik koji sadrži postupke i uputstva za operativno osoblje u pogledu obavljanja njihovih dužnosti;
- 32) putanja vazduhoplova pri polijetanju** je vertikalna i horizontalna putanja sa otkazom kritične pogonske grupe od određene tačke u toku polijetanja do visine od 1500 ft za avione, odnosno 1000 ft za helikoptere;
- 33) rezervna količina goriva** je količina goriva koja je neophodna u slučaju nepredviđenih okolnosti koje mogu da imaju uticaj na potrošnju goriva do aerodroma odredišta;
- 34) sigurno prinudno slijetanje** je neizbežno slijetanje vazduhoplova na kopno ili na vodenu površinu pri čemu se ne očekuje povređivanje lica u vazduhoplovu ili na površini na koju slijeće;
- 35) sprječavanje zaleđivanja** je postupak kojim se sprječava nagomilavanje snijega i leda na tretiranim površinama vazduhoplova na određeno vrijeme;
- 36) suvapoletno-sletna staza** je čvrsta poletno-sletna staza koja nije vlažna i kontaminirana, koja ima žljebove i poroznu podlogu, a održava se tako da omogućava efektivno kočenje koje odgovara suvoj poletno-sletnoj stazi i ako je vlažna;
- 37) tehničke instrukcije (TI)** su izdanja Tehničkih instrukcija uključujući i dodatak (Supplement and Addenda), koji je odobrila i objavila Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva;
- 38) vidljivost duž poletno-sletne staze (RVR)** je rastojanje na kojem pilot vazduhoplova na centralnoj liniji poletno-sletne staze može vidjeti oznake površine poletno-sletne staze ili svijetla razgraničenja poletno-sletne staze ili identifikovati centralnu liniju;
- 39) vlažna poletno-sletna staza** je poletno-sletna staza koja je pokrivena vodom ili drugim sredstvom u količini koja je manja od one koja je propisana za kontaminiranu poletno-sletnu stazu, ili kada vlažnost daje sjajan izgled poletno-sletnoj stazi, ali bez većih površina u kojima je nagomilana voda;
- 40) zemaljski poslovi** su sve aktivnosti u vezi sa prethodnom i operativnom pripremom opsluživanja vazduhoplova, lica koja se prevoze i tereta kao i sve aktivnosti u vezi sa kretanjem vazduhoplova po manevarskim površinama aerodroma, izuzev kretanja po poletno-sletnim stazama.

Uslovi koje treba da ispunjava operator vazduhoplova u pogledu opreme, stručne osposobljenosti kadra i organizacione strukture

Član 4

Operator vazduhoplova radi dobijanja AOC-a za pružanje usluga iz vazduha treba da ispunjava uslove u pogledu opreme, stručne osposobljenosti kadra i organizacione strukture.

Uslovi iz stava 1 ovog člana, koje treba da ispunjava operator vazduhoplova dati su u Prilogu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Operativni priručnik operatora vazduhoplova za pružanje usluga iz vazduha

Član 5

Pored uslova iz člana 4 ovog pravilnika, operator vazduhoplova, treba da ima i operativni priručnik, koji sadrži podatke date u Prilogu 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

AOC za pružanje usluga iz vazduha

Član 6

AOC za pružanje usluga iz vazduha izdaje se na zahtjev operatora vazduhoplova.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, dostavlja se dokumentacija iz Priloga 1 ovog pravilnika.

AOC za pružanje usluga iz vazduha i operativna specifikacija izdaju se na Obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Izmjena, ukidanje i privremeno ukidanje AOC-a za pružanje usluga iz vazduha

Član 7

AOC za pružanje usluga iz vazduha se može izmjeniti, ukinuti i privremeno ukinuti, ukoliko operator vazduhoplova ne ispunjava neki od uslova na osnovu kojih je izdat AOC za pružanje usluga iz vazduha.

AOC za pružanje usluga iz vazduha se može privremeno ukinuti najduže tri mjeseca.

Operator vazduhoplova, treba da otkloni nedostake zbog kojih je AOC za pružanje usluga iz vazduha privremeno ukinut u roku iz stava 2 ovog člana.

Ukoliko operator vazduhoplova u roku iz stava 2 ovog člana, ne otkloni nedostatke zbog kojih je AOC za pružanje usluga iz vazduha privremeno ukinut, AOC za pružanje usluga iz vazduha se ukida.

Prestanak primjene

Član 8

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena čl. 134, 135, 136, 138, 139, 142, 143 i 144 Pravilnika o letenju vazduhoplova ("Službeni list SFRJ", br. 10/79, 4/83 i 40/95) i Pravilnika o načinu izbacivanja hemijskih sredstava iz vazduhoplova („Službeni list SFRJ” br. 62/80 i 52/83 i „Službeni list SRJ” broj 40/95).

Stupanje na snagu

Član 9

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 01-75/1

Podgorica, 17. januara 2014. godine

Ministar,
Ivan Brajović, s.r.

USLOVI U POGLEDU OPREME, STRUČNE OSPOSOBLJENOSTI KADRA I ORGANIZACIONE STRUKTURE

Odjeljak I
Opšte odredbe

Uslovi koje treba da ispunjava operator vazduhoplova koji je podnio zahtjev za izdavanje ili produženje važenja AOC-a za pružanje usluga iz vazduha su:

A. Dužnosti operatora vazduhoplova

Operator vazduhoplova dužan je da:

- koristi vazduhoplov u skladu sa odredbama ovog pravilnika i AOC-a za pružanje usluga iz vazduha;
- vrši operativnu kontrolu letova koji se obavljaju u skladu sa uslovima iz AOC-u za pružanje usluga iz vazduha;
- obezbijedi da je vazduhoplov opremljen, a posada obučena u skladu sa uslovima iz AOC-u za pružanje usluga iz vazduha;
- za svaki tip vazduhoplova propiše postupke i uputstva za sigurno letenje koji se odnose na dužnosti zemaljskog osoblja i članova letačke posade, a tim postupcima je propisano da članovi posade u kritičnim fazama leta mogu da obavljaju samo one aktivnosti koje su neophodne za sigurno letenje;
- za svaki tip vazduhoplova i za sve faze leta propiše liste provjere koje sadrže postupke koje članovi letačke posade sprovode u uobičajenim i vanrednim situacijama i u slučaju nužde, izgled i način upotrebe liste provjere, bude jednostavan, a njihov sadržaj nedvosmislen, da ne sadrži protivrečne podatke i da odražava realno stanje;
- obezbijedi obuku članova posade vazduhoplova i zemaljskog osoblja za prepoznavanje opasnih materija.

Odjeljak II
Priručnici, dnevnik i zapisi

A. Operativni priručnik

- operator vazduhoplova dužan je da izradi operativni priručnik za sve tipove vazduhoplova koje koristi;
- operativni priručnik sadrži instrukcije, informacije i postupke, uključujući i standardne operativne postupke, program obuke i raspored obuke letačkog i zemaljskog osoblja;
- sadržaj operativnog priručnika mora da bude u skladu sa ovim pravilnika, kao i sa uslovima iz AOC za pružanje usluga iz vazduha;
- operator vazduhoplova je dužan da izmjeni ili dopuni operativni priručnik ako se to zahtjeva;
- letačkom i zemaljskom osoblju mora da bude omogućen pristup dijelu operativnog priručnika koji se odnosi na njihove dužnosti;
- operativni priručnik mora redovno da se menja i dopunjava, kako bi bio ažuran a operativno osoblje mora da bude upoznato sa izmjenama i dopunama operativnog priručnika;
- operativni priručnik mora da bude jednostavan za upotrebu, pri određivanju sadržaja i strukture operativnog priručnika mora da se vodi računa o tome da odredbe u priručniku nijesu dvosmislene, protivrečne i da odražavaju realno poslovanje operatora vazduhoplova;
- operativni priručnik i njegove izmjene i dopune vrše se ako se radi o pružanju usluga iz vazduha.

B. Čuvanje zapisa i dnevnika

- zapisi i dnevnik čuvaju se najmanje pet godina;
- dokumentacija koja se odnosi na pripremu i izvršenje leta čuva se tri mjeseca, a čini je:
  - operativni plan leta;
  - hitna vazduhoplovna obavještenja (NOTAM-Notice to Airmen) za predviđenu rutu, ako ih izrađuje operator vazduhoplova;
  - dokumentacija o masi i položaju težišta vazduhoplova;
  - obavještenje o posebnoj vrsti tereta, koje obuhvata pisano obavještenje vođi vazduhoplova o opasnim materijama;
  - nalog za let;
  - izvještaj sa leta u kome je naveden događaj, koji mora da se prijavi ili događaj čije prijavljivanje nije obavezno, ali vođa vazduhoplova smatra da o tom događaju treba da obavijesti operatora vazduhoplova;
- zapisi o obuci člana posade se čuvaju u skladu sa rokovima datim u tabeli:

dozvola člana letačke posade	sve dok član posade koristi ovlašćenja iz dozvole
podaci o izvršenim obukama i provjerama člana posade	tri godine
podaci o skorašnjem iskustvu člana posade	15 mjeseci
osposobljenost za rute, aerodrome ili zadatke	tri godine
obuka za prevoz opasnih materija	tri godine
podaci o izvršenim obukama i podaci o stručnosti ostalih lica za koje je predviđena obuka	podaci koji se odnose na posljednje dvije sprovedene obuke.

d) operator vazduhoplova dužan je da:

- održava ažurnim zapise o obukama, provjerama i ovlašćenjima za svakog člana posade;
  - omogući članu posade uvid u zapise o prelaznoj i periodičnoj obuci i provjerama koji se na njega odnose;
- e) operator vazduhoplova dužan je da čuva podatke koji su korišćeni za pripremu i izvršenje leta i podatke o obuci osoblja, te podatke operator vazduhoplova dužan je da čuva i ako više nije korisnik vazduhoplova kojim je izvršen let ili poslodavac o osoblju koje je radilo na poslovima pripreme i izvršenja leta.

Odjeljak III
AOC za pružanje usluga iz vazduha

A. Podnošenje zahtjeva za izdavanje AOC-a za pružanje usluga iz vazduha

- a) zahtjev za izdavanje AOC-a podnosi operator vazduhoplova za pružanje usluga iz vazduha;
- b) uz zahtjev za izdavanje AOC-a za pružanje usluga iz vazduha, operator vazduhoplova mora da dostavi:
  - 1) zvanični i poslovni naziv i adresu;
  - 2) opis predloženih letova, broj i tip vazduhoplova koje koristi;
  - 3) način rukovođenja i organizacionu strukturu;
  - 4) ime odgovornog rukovodioca;
  - 5) imena odgovornih lica, njihovu stručnost i radno iskustvo; i
  - 6) operativni priručnik;

c) operator vazduhoplova dužan je da dokaže da:

- 1) ispunjava propisane uslove;
- 2) vazduhoplovi koje namjerava da koristi imaju potvrdu o plovidbenosti izdatu u skladu sa propisom o sertifikaciji vazduhoplova i drugih vazduhoplovnih proizvoda, djelove i uređaje u oblasti plovidbenosti i zaštite životne sredine, dozvola za obavljanje vazduhoplovno-tehničke djelatnosti i organizacijama za proizvodnju i projektovanje;
- 3) organizaciona struktura i rukovodstvo odgovaraju planiranom broju letova;
- 4) svaki let obavlja u skladu sa uslovima i postupcima iz operativnog priručnika.

Za izdavanje AOC-a za pružanje usluga iz vazduha pored uslova propisanih ovim pravilnikom, operator vazduhoplova je dužan da ispuni i uslove koji se odnose na korišćenje vazduhoplova, a sadržani su u odgovarajućim prihvatljivim načinima usaglašavanja i smjernicama (Acceptable Means of Compliance – AMC i Guidance Material – GM) koji su objavljeni na internet stranici.

- d) ako u toku važenja AOC-a za pružanje usluga iz vazduha operator vazduhoplova ne obavlja neku od usluga iz AOC-a za pružanje usluga iz vazduha više od devet mjeseci, dužan je da obavi pokazni let kako bi dokazao da je i dalje osposobljen za pružanje te usluge;
- e) ako operator vazduhoplova ne obavli pokazni let ili prilikom pokaznog leta ne dokaže da je i dalje osposobljen za pružanje te usluge, po službenoj dužnosti, iz AOC-a za pružanje usluga iz vazduha briše se ovlaštenje za pružanje te usluge.

B. Operativna specifikacija sadrži

- a) uslove za obavljanje letova koji se navode u AOC-u za pružanje usluga iz vazduha, u dijelu – operativna specifikacija; i
- b) ovlaštenja operatora vazduhoplova.

C. Izmjena AOC-a za pružanje usluga iz vazduha

- a) uz zahtjev za izmjenu AOC-a za pružanje usluga iz vazduha, operator vazduhoplova dužan je da podnese djelove operativnog priručnika ili drugu odgovarajuću dokumentaciju koja se odnosi na tu izmjenu;
- b) operator vazduhoplova podnosi zahtjev za izmjenu AOC-a za pružanje usluga iz vazduha najkasnije 30 dana prije uvođenja planiranih promjena.

D. Produženje važenja AOC-a za pružanje usluga iz vazduha

- a) operator vazduhoplova podnosi zahtjev za produženje važenja AOC-a za pružanje usluga iz vazduha najkasnije 30 dana prije isteka roka njegovog važenja;
- b) u slučaju iz tačke C podtačka a ovog odjeljka, dostavljaju se podaci i dokumentacija iz tačke A samo ako je neki od podataka promijenjen u odnosu na važeći AOC za pružanje usluga iz vazduha;
- c) AOC za pružanje usluga iz vazduha se produžava ako se nakon izvršenog nadzora utvrdi da operator vazduhoplova ispunjava uslove na osnovu kojih mu je izdat AOC za pružanje usluga iz vazduha.

E. Privremeno ukidanje AOC-a za pružanje usluga iz vazduha vrši se

- a) ako se utvrdi nedostatak tokom nadzora ili na bilo koji drugi način, operator vazduhoplova se u pisanoj formi obavještava o tim nedostacima i od operatora vazduhoplova zahtijeva se korektivna akcija za rješavanje utvrđenih neusaglašenosti;
- b) u slučaju nedostatka nivoa 1, preduzimaju se hitne i odgovarajuće mjere da se zabrane ili ograniče aktivnosti i privremeno ukine AOC za pružanje usluga iz vazduha, dok operator vazduhoplova ne otkloni nedostatke;
- c) u slučaju nedostatka nivoa 2:
  - i) odobri će se operatoru vazduhoplova period implementacije korektivnih akcija koji odgovara prirodni perioda i nedostatka, koji u svakom slučaju u početku ne može biti duži od tri mjeseca a istekom perioda od tri mjeseca AOC za pružanje usluga iz vazduha može se produžiti još tri mjeseca u skladu sa zadovoljavajućim korektivnim akcionim planom; i
  - ii) procijenije se korektivne radnje i plan implementacije koje je predložila organizacija i ukoliko se procjenom utvrdi da su oni dovoljni za rješavanje nedostataka, prihvatit će ih;
  - d) kada operator vazduhoplova ne podnese prihvatljivi korektivni akcioni plan, ili ne izvrši korektivnu akciju u prihvaćenom ili produženom roku, nedostatak će biti podignut na nedostatak nivoa 1 i u tom slučaju preduzeće se radnja iz podtačke b ove tačke.
- e) nedostaci nivoa 1 obuhvataju:
  - i) onemogućavanje ulaza inspekciji u objektima operatora vazduhoplova za pružanje usluga iz vazduha, tokom redovnih operativnih sati i poslije dva pisana zahtjeva;
  - ii) sticanje ili održavanje važenja AOC-a za pružanje usluga iz vazduha falsifikovanjem podnešenih dokumentovanih dokaza;
  - iii) dokaze o zloupotrebi ili lažnom korišćenju AOC-a za pružanje usluga iz vazduha; i
  - iv) nepostojanje odgovornog rukovodioca iz tačke I ovog odjeljka.

Neostaci nivoa 2 obuhvataju utvrđene neusaglašenosti sa odredbama ovog pravilnika, u odnosu na postupke i priručnike operatora vazduhoplova za pružanje usluga iz vazduha ili u odnosu na uslove odobrenja ili AOC-a za pružanje usluga iz vazduha koji bi mogli umanjiti ili ugroziti sigurnost letenja.

F. Priznavanje AOC-a za pružanje usluga iz vazduha

- a) AOC za pružanje usluga iz vazduha ili drugi odgovarajući dokument koji je izdala država članica Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (ICAO) priznaje se u postupku izdavanja AOC-a za pružanje usluga iz vazduha, ako je stečen pod uslovima koji nijesu blaži od uslova koji su propisani zakonom i ovim pravilnikom;
- b) operator vazduhoplova koji zahtijeva priznavanje stranog AOC-a za pružanje usluga iz vazduha dužan je da uz zahtjev za priznavanje dostavi i operativni priručnik;
- c) strani operator vazduhoplova može da pruža usluge iz vazduha u vazдушnom prostoru Crne Gore ako uz zahtjev za priznavanje stranog AOC-a za pružanje usluga iz vazduha podnese AOC za pružanje tih usluga ili ekvivalentni dokument koji je izdala nadležna institucija države članice ICAO, važeći operativni priručnik i saglasnost na uvjerenje o plovidbenosti.

G. Zakup vazduhoplova

Uzimanje vazduhoplova u zakup

- a) za zaključenje ugovora o zakupu vazduhoplova koji koristi operator vazduhoplova iz Crne Gore, koji nije upisan u Registar vazduhoplova Crne Gore, potrebna je saglasnost;

Uzimanje u zakup vazduhoplova sa posadom

- b) za davanje saglasnosti na zaključenje ugovora o zakupu vazduhoplova sa posadom koji nije upisan u Registar vazduhoplova Crne Gore, operator vazduhoplova mora da dostavi dokaz da:
  - 1) zakupodavac ispunjava uslove koji nijesu blaži od uslova koji su propisani ovim pravilnikom;
  - 2) članovi posade vazduhoplova i vazduhoplov ispunjavaju uslove navedene iz:
    - (i) ovog pravilnika;
    - (ii) propisa kojim je regulisana dozvola vazduhoplovnog osoblja koje neposredno utiče na sigurnost vazdušnog saobraćaja;
    - (iii) propisa o obezbjeđivanju kontinuirane plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji se bave ovim poslovima;
  - 3) se utvrđivanje ispunjenosti uslova procjenjuje na osnovu postupaka koji su propisani u operativnom priručniku zakupodavca.

Davanje u zakup vazduhoplova bez posade

- c) za zaključenje ugovora o zakupu vazduhoplova bez posade neophodna je prethodna saglasnost;
- d) za pribavljanje prethodne saglasnosti neophodno je da:
  - 1) se prenesu nadzorna prava i obaveze koje ima u pogledu određenog vazduhoplova vazduhoplovnim vlastima države zakupca;
  - 2) je vazduhoplov izbrisan iz AOC-a za pružanje usluga iz vazduha;
  - 3) se vazduhoplov održava u skladu sa odobrenim programom održavanja.

H. Bilježenje parametara leta – avioni

- a) operator vazduhoplova mora da propiše postupak bilježenja parametara leta za avione koji imaju maksimalnu masu na polijetanju veću od 27000 kg; i
- b) da analiza zabilježenih parametara leta nema za cilj utvrđivanje odgovornosti članova posade vazduhoplova, a izvor podataka mora da bude anoniman.

I. Odgovorna lica za rukovođenje i nadzor vazduhoplova

- a) operator vazduhoplova mora da imenuje lica koja su odgovorna za rukovođenje i nadzor:
  - letačkih poslova;
  - održavanja vazduhoplova;
  - obuke posade;
  - zemaljskih poslova;
  - praćenja usklađenosti sa standardima.

Operator vazduhoplova dužan je da imenuje odgovornog rukovodioca koji ima rukovodeća ovlašćenja i da obezbijedi da svi poslovi budu finansirani i izvršeni u skladu sa propisima.

Za odgovorna lica i odgovornog rukovodioca ne mogu da budu imenovana lica kojima je izrečena kazna za krivično djelo, privredni prestup ili za ponovljeni prekršaj u vazдушnom saobraćaju.

Ako je operator vazduhoplova zaposlio najviše 20 lica sa punim radnim vremenom, jednu ili više odgovornih funkcija može da obavlja odgovorni rukovodilac ako je to prihvatljivo za vazduhoplovne vlasti.

O promjenama odgovornog rukovodioca i odgovornih lica operator vazduhoplova dužan je da obavijesti najkasnije deset dana prije namjeravane promjene.

- b) stručno osoblje:

- 1) operator vazduhoplova mora da ima odgovarajući broj osoblja osposobljenog za planirane letačke i zemaljske poslove;
- 2) osoblje koje obavlja letačke poslove i zemaljske poslove mora da:

- i) bude odgovarajuće obučeno;
  - ii) pokaže da je sposobno za obavljanje svojih dužnosti;
  - iii) bude svjesno svojih dužnosti i odgovornosti i njihovog uticaja na korišćenje vazduhoplova.
- c) osoblje koje vrši nadzor:
- 1) broj osoblja koje vrši nadzor zavisi od organizacione strukture operatora vazduhoplova i ukupnog broja zaposlenih;
  - 2) dužnosti osoblja koje vrši nadzor moraju da budu propisane u operativnom priručniku;
  - 3) nadzor nad članovima posade i operativnim osobljem vrši lice koje ima odgovarajuće iskustvo i vještine propisane u operativnom priručniku.

J. Zahtjevi u pogledu opreme

Operator vazduhoplova mora da:

- a) obezbijedi opremu za zemaljsko opsluživanje vazduhoplova;
- b) održava opremu u glavnoj operativnoj bazi, shodno područjima u kojima leti i vrsti letova;
- c) obezbijedi odgovarajući radni prostor u svakoj operativnoj bazi koji je dovoljan osoblju za sigurno obavljanje poslova vezanih za letenje vazduhoplova, a naročito osoblju zemaljskih poslova, osoblju koje radi na poslovima operativne kontrole i osoblju koje arhivira podatke i planira posadu.

K. Uslovi u pogledu dokumentacije

- a) operator vazduhoplova, mora da izradi priručnike i druga dokumenta;
- b) operator vazduhoplova, mora bez odlaganja, da obezbijedi operativne instrukcije i druge informacije operativnom osoblju.

Odjeljak IV Letačka posada

A. Sastav letačke posade

- a) sastav i broj članova letačke posade određen je u priručniku za upravljanje vazduhoplovom (AFM—Aircraft Flight Manual) ili nekom drugom valjanom dokumentu vazduhoplova ili se određuje u zavisnosti od operativnih ograničenja vazduhoplova, a navodi se u operativnom priručniku;
- b) letačka posada, ako to zahtjeva vrsta leta, obuhvata dodatne članove čiji broj ne može da bude manji od broja koji je propisan u operativnom priručniku;
- c) članovi letačke posade moraju da imaju dozvolu i odgovarajuće ovlašćenje;
- d) član letačke posade, u toku leta, može da povjeri obavljanje svojih dužnosti drugom odgovarajuće osposobljenom članu letačke posade.

B. Određivanje vođe vazduhoplova

- a) operator vazduhoplova dužan je da za svaki let odredi vođu vazduhoplova;
- b) vođa vazduhoplova mora:
  - 1) da ima letačko iskustvo propisano u operativnom priručniku;
  - 2) a ako se radi o letenju balonom mora da:
    - i) posjeduje odgovarajuće znanje o ruti ili o oblasti u kojoj leti, o aerodromima, sredstvima i postupcima koji se koriste;
    - ii) je u posljednjih 12 mjeseci leteo na ruti ili u oblasti, da poznaje aerodrome, sredstva i postupke koje se koriste, ako se radi o pružanju usluga iz vazduha;
  - 3) da je u slučaju vazduhoplova sa više pilota, završio obuku za vođu vazduhoplova, u skladu sa programom obuke koji je naveden u operativnom priručniku.

C. Inženjer letač

Ako je u postupku certifikacije vazduhoplova predviđeno mjesto za inženjera letača, letačka posada obuhvata i inženjera letača koji je osposobljen u skladu sa propisom za obuku inženjera letača.

D. Koncept unaprjeđenja potencijala posade (Crew Resource Management- CRM)

- a) član višečlane letačke posade mora da završi odgovarajuću obuku u konceptu unaprjeđenja potencijala posade koja je navedena u operativnom priručniku osim ako se radi o letenju balonom;
- b) obuka u konceptu unaprjeđenja potencijala posade je sastavni dio obuke za tip vazduhoplova, prelazne obuke i obuke za vođu vazduhoplova osim ako se radi o letenju balonom.

E. Prelazna obuka

- a) član letačke posade, osim pilota balona, mora da završi prelaznu obuku ako:
  - 1) prelazi sa jednog na drugi tip ili klasu vazduhoplova za koji se zahtjeva obuka za sticanje ovlašćenja za letenje na drugom tipu ili klasi;
  - 2) je zasnovao radni odnos kod drugog operatora vazduhoplova;
- b) prelazna obuka obuhvata obuku za korišćenje opreme vazduhoplova.

F. Obuka za razlike i obuka upoznavanja

- a) član letačke posade mora da završi obuku za razlike ili obuku upoznavanja, ako je to utvrđeno u dozvolama pilota aviona, pilota helikoptera i inženjera letača, i ako se promijeni oprema ili postupci na tipovima ili varijantama vazduhoplova na kojima leti;
- b) program obuke za razlike i obuke upoznavanja propisani su u operativnom priručniku.

G. Periodična obuka

Član letačke posade mora da završi periodičnu obuku na vazduhoplovu i obuku na zemalji za tip ili varijantu vazduhoplova na kome leti, koja obuhvata i obuku za rukovanje sigurnosnom opremom i opremom koja se koristi u slučaju nužde.

H. Osposobljenost pilota da radi na bilo kom pilotskom sjedištu

Član letačke posade koji može da leti na bilo kom pilotskom sjedištu mora da završi odgovarajuću obuku i provjeru, po programu propisanom u operativnom priručniku.

I. Letenje na više od jednog tipa ili varijanti vazduhoplova

- a) član letačke posade koji leti na više od jednog tipa ili varijanti vazduhoplova mora da ispunio uslove propisane u ovom odjeljku za svaki tip, odnosno varijantu vazduhoplova, izuzev ako mu je odobrena primjena olakšica na osnovu prethodnih obuka, provjera i skorašnjeg iskustva;
- b) ako član posade leti na više od jednog tipa ili varijanti vazduhoplova, postupci i ograničenja u korišćenju vazduhoplova moraju da budu propisani u operativnom priručniku.

J. Sprovođenje obuke

Obuka se sprovodi:

- a) u skladu sa programom obuke propisanim u operativnom priručniku;
- b) u slučaju obuke koja se sprovodi u toku leta i obuke na uređaju za simuliranje leta, a uređaj za simuliranje leta mora da ima odgovarajuće uvjerenje o gradaciji izdato u skladu sa CS FSTD(A/H), a osoblje koje vrši obuku i sprovodi provjere mora da posjeduje ovlaštenje u skladu sa propisom o dozvolama pilota aviona, pilota helikoptera i inženjera letača.

K. Periodična obuka i provjera – provjera stručnosti koju vrši operator vazduhoplova

- a) član letačke posade dužan je da svake godine obavi provjeru stručnosti koja se odnosi na sprovođenje uobičajenih postupaka koju vrši operator vazduhoplova, vanrednih postupaka i postupaka u slučaju nužde, uključujući i posebne zahtjeve koji su sastavni dio operativnog priručnika;
- b) poseban značaj imaju letovi koje se obavljaju po pravilima za instrumentalno letenje (IFR) i letovi koji se obavljaju noću;
- c) rok važenja provjere stručnosti je 12 mjeseci, računajući od kraja mjeseca u kome je provjera obavljena, a ako je provjera obavljena u posljednja tri mjeseca važenja prethodne provjere, rok važenja nove provjere teče od dana isticanja prethodne provjere.

Odjeljak V Tehničko osoblje

A. Oblast primjene

Uslovi koje mora da ispunjava tehničko osoblje koje učestvuje u pružanju usluga iz vazduha (u daljem tekstu: tehničko osoblje) i koje obavlja određene zadatke u vazduhoplovu.

Tehničko osoblje određuje operator vazduhoplova radi pružanja pomoći pilotu koji leti, ako se koristi posebna oprema koja je ugrađena u vazduhoplov.

B. Uslovi koje mora da ispunjava tehničko osoblje

Tehničko osoblje može da učestvuje u pružanju usluga iz vazduha ako:

- 1) ima više od 18 godina života;
- 2) je fizički i psihički sposobno za pružanje tih usluga;
- 3) je zdravstveno sposobno za pružanje tih usluga;
- 4) je završilo obuku navedenu u operativnom priručniku, propisanu u ovom odjeljku;
- 5) je obavljena provjera njegove stručnosti.

C. Osnovna obuka i obuka vezana za tip vazduhoplova

Tehničko osoblje, mora da:

- a) završi osnovnu obuku, uključujući odgovarajuću obuku za CRM;
- b) završi obuku u vazduhoplovu kojom se upoznaje sa:
  - 1) mjestom na kojem se nalazi sigurnosna oprema i oprema za preživljavanje, kao i sa upotrebom te opreme;
  - 2) postupanjem u uobičajenim situacijama i situacijama u slučaju nužde;
  - 3) opremom koja se koristi za obavljanje posebnih zadataka.

D. Obuka za tip vazduhoplova i obuka za razlike

Tehničko osoblje mora da završi:

- a) obuku za tip vazduhoplova koja uključuje odgovarajuću obuku za CRM, ako je zasnovalo radni odnos kod drugog operatora vazduhoplova ili ako promijeni tip ili klasu vazduhoplova;
- b) obuku za razlike ako se promijeni oprema vazduhoplova ili postupci koji se primjenjuju za odgovarajući tip ili varijantu vazduhoplova. Operator vazduhoplova mora da u operativnom priručniku propiše u kojim slučajevima je neophodna obuka za razlike.

E. Let za upoznavanje

Poslije završene obuke za tip vazduhoplova ili prelazne obuke, tehničko osoblje mora da prije nego što počne da obavlja dužnosti tehničkog osoblja prisustvuje na letu radi upoznavanja.

F. Periodična obuka

Tehničko osoblje dužno je da svake godine završi periodičnu obuku za tip vazduhoplova i za opremu koju koristi.

Obuka za CRM je sastavni dio periodične obuke.

Periodična obuka se sastoji od teorijske i praktične obuke.

G. Obuka za osvježanje znanja

Tehničko osoblje koje šest mjeseci nije obavljalo dužnosti na odgovarajućem tipu vazduhoplova dužno je da obavi obuku osvježenja znanja, u zavisnosti od tipa vazduhoplova i opreme koju koristi.

H. Provjera

Po završetku obuke, tehničko osoblje mora da obavi provjeru kojom se potvrđuje osposobljenost za postupanje u uobičajenim situacijama i postupanje u slučaju nužde.

Obuku i provjeru vrše osposobljena lica koja imaju potrebno iskustvo u pogledu obuke, odnosno provjere koju sprovode.

Odjeljak VI

Prava i dužnosti vođe vazduhoplova i članova posade

A. Prava i dužnosti vođe vazduhoplova

a) vođa vazduhoplova odgovoran je:

- 1) za postupanje u svim fazama leta;
- 2) za postupanje prema operativnim postupcima i listama provjere;
- 3) za odbijanje da obavi let ako utvrdi da postoje odstupanja od operativnih ograničenja iz propisa o osnovnim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Evropske agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja;
- 4) da, ako su mogućnosti članova posade za obavljanja njihovih dužnosti značajno smanjene usljed umora, bolesti ili nedostatka kiseonika, ne dozvoli da let započne ili da se nastavi poslije najbližeg odgovarajućeg aerodroma na koji može da sleti;
- 5) za ulazak lica koja nisu članovi posade u pilotsku kabinu ili, u slučaju balona, u odjeljak za pilota;
- 6) za let vazduhoplova čija oprema nije u ispravnom stanju, a let se obavlja u skladu sa listom odstupanja od konfiguracije (CDL-Configuration Deviation List) ili listom minimalne ispravnosti opreme vazduhoplova (MEL-Minimum Equipment List);
- 7) za bilježenje podataka o korišćenju vazduhoplova i uočenim kvarovima na vazduhoplovu u tehničku knjigu vazduhoplova ili u nalogu za let.

b) vođa vazduhoplova može da odbije da preveze lice ili teret koji mogu da utiču na sigurnost vazduhoplova, a lica koja se u njemu nalaze može da iskrca, a teret da istovari;

c) vođa vazduhoplova mora, u što kraćem roku, da obavijesti pružaoca usluga u vazdušnom saobraćaju o postojanju opasnosti koja može da utiče na sigurnost leta drugog vazduhoplova;

d) izuzetno od podtačke a alineje 4 ove tačke, kada let obavlja višečlana posada, vođa vazduhoplova može da nastavi let poslije najbližeg odgovarajućeg aerodroma, ako su propisani postupci kojima se ublažavaju razlozi za nastanak umora, bolesti i nedostatak kiseonika;

e) vođa vazduhoplova mora da obezbijedi tokom kritičnih faza leta ili kada god je to neophodno radi sigurnosti, da svi članovi posade sjede na svojim mjestima i da ne preduzimaju nikakve aktivnosti osim onih neophodnih za siguran rad vazduhoplova;

f) vođa vazduhoplova je odgovoran da u interesu sigurnosti započne, nastavi, prekine ili skrene let.

BALONI

e) vođa balona je, pored propisanog u podt. a, b, c i d ove tačke, odgovoran:

- 1) za pretpoletno informisanje lica koja učestvuju u postupku naduvavanja, odnosno izduvavanja balona;
- 2) da obezbijedi da ni jedno lice ne puši u balonu ili u njegovoj neposrednoj blizini;
- 3) da obezbijedi da lica koja učestvuju u postupku naduvavanja ili izduvavanja balona nose odgovarajuću zaštitnu odjeću.

B. Dužnosti članova posade

a) dužnosti koje se odnose na sigurnost vazduhoplova i lica koja se u njemu nalaze, članovi posade moraju da obavljaju u skladu sa propisanim uslovima i uslovima iz operativnog priručnika;

- b) u kritičnim fazama leta članovi posade moraju da sjede na sjedištima koja su predviđena za posadu i moraju da preduzimaju postupke u cilju sigurnog odvijanja leta;
- c) članovi letačke posade moraju da budu vezani sigurnosnim pojasom dok sjede na sjedištima koja su previđena za letačku posadu;
- d) za komandama vazduhoplova, u toku leta, mora da bude bar jedan član letačke posade;
- e) član letačke i kabinske posade koji obavlja dužnosti člana posade kod više operatora vazduhoplova mora da:
  - 1) ispunjava propisane uslove u pogledu vremena letenja, radnog vremena i vremena odmora;
  - 2) obavijesti operatore vazduhoplova kod kojih obavlja dužnosti člana posade o vremenu letenja, radnom vremenu i vremenu odmora koje je ostvario kod drugog operatora vazduhoplova;
  - 3) vodi evidenciju o vremenu letenja, radnom vremenu i vremenu odmora koje je ostvario kod svih operatora vazduhoplova kod kojih radi, na propisan način;
  - 4) pokaže operatoru vazduhoplova, na njegov zahtjev, prije započinjanja letačke dužnosti, evidenciju o vremenu letenja, radnom vremenu i vremenu odmora;
- f) član posade ne smije da obavlja svoje dužnosti ako je umoran ili je u takvom psiho-fizičkom stanju da je nesposoban za njihovo pravilno obavljanje;
- g) član posade mora da obavijesti vođu vazduhoplova o:
  - 1) svakoj grešci, kvaru i neispravnosti opreme za koje smatra da bi mogli da utiču na plovidbenost vazduhoplova ili na sigurno obavljanje leta, uključujući i opremu koja se koristi u slučaju nužde;
  - 2) nezgodama koje su ugrozile ili su mogle da ugroze sigurnost leta vazduhoplova.

C. Korišćenje istog jezika

Članovi posade moraju da komuniciraju na istom jeziku.

D. Prevoz opasnih materija

- a) prevoz opasnih materija vazdušnim putem obavlja se u skladu sa važećim izdanjem Tehničkih instrukcija koji se neposredno primjenjuju;
- b) opasne materije može da prevozi samo operator vazduhoplova koji posjeduje odobrenje izdato u skladu sa operacijama koje zahtijevaju posebno odobrenje za prevoz opasnih materija, osim ako:
  - 1) opasna materija koja se prevozi nije predmet Tehničkih instrukcija;
  - 2) je opasna materija sastavni dio vazduhoplova ili je dio opreme koja mora da se nalazi u vazduhoplovu;
  - 3) se prisustvo opasne materije u vazduhoplovu zahtijeva za posebne svrhe;
  - 4) opasnu materiju nose lica koja se nalaze u vazduhoplovu, u skladu sa Tehničkim instrukcijama;
  - 5) se opasna materija nalazi u prtljagu koji se prevozi odvojeno od njegovog vlasnika.
- c) operator vazduhoplova dužan je da preduzme neophodne mjere predostrožnosti kako bi spriječio prevoz opasne materije;
- d) operator vazduhoplova mora, bez odlaganja, ukoliko se desila nesreća ili nezgoda da, u skladu sa Tehničkim instrukcijama, podnese prijavu o:
  - 1) nezgodi i nesreći koje su izazvane prisustvom opasne materije u vazduhoplovu;
  - 2) neprijavljenoj ili pogrešno prijavljenoj opasnoj materiji koja je otkrivena u teretu koji se prevozi vazduhoplovom;
- e) operator vazduhoplova mora da osoblju obezbijedi dostupnost potrebnih informacija čime im omogućava da izvršavaju svoje obaveze, u skladu sa Tehničkim instrukcijama;
- f) operator vazduhoplova mora da obezbijedi davanje obavještenja sa podacima o prevozu opasne materije na mjestima za prijem tereta u skladu sa Tehničkim instrukcijama.

Odjeljak VII Operativni postupci

A. Led i drugi kontaminirajući materijal

- a) u trenutku započinjanja leta na spoljašnjim površinama vazduhoplova ne smiju da budu naslaga leda i drugih kontaminirajućih materijala koji mogu negativno da utiču na performanse vazduhoplova ili na njegovu upravljivost;
- b) operator vazduhoplova mora da primjenjuje postupke odleđivanja na zemlji, kao i postupke kojima se sprječava zaleđivanje ako, na osnovu pregleda površine vazduhoplova i vremenskih uslova, smatra da je to neophodno.

B. Simuliranje vanrednih situacija u toku leta

Operator vazduhoplova, dok pruža određenu uslugu za koju je ovlašćen, ne smije u cilju obuke da simulira vanredne postupke i postupke u slučaju nužde i ne smije da koristi vještački stvorene instrumentalne meteorološke uslove.

C. Prevoz lica

vazduhoplovi

- a) u dijelu vazduhoplova koji nije namenjen za smještaj lica ne smije da se nalazi ni jedno lice, osim ako je to neophodno radi sprovođenja postupaka kojima se ostvaruje sigurnost vazduhoplova, životinja ili tereta koji se nalaze u njemu.

avioni i helikopteri

- b) lica koja se prevoze moraju da budu smještena tako da, u slučaju brzog napuštanja aviona, odnosno helikoptera, ne otežavaju brzo napuštanje i mogu da pomognu članovima posade i drugim licima pri brzom napuštanju aviona, odnosno helikoptera;
- c) prije i u toku rulanja, polijetanja i slijetanja i kad god smatra da je to u interesu sigurnosti, vođa vazduhoplova, dužan je da omogući da lica u avionu ili helikopteru sjede na sjedištima na kojima je ugrađen sigurnosni pojas i rameni dio, osim kada iskaču padobranaci;

helikopteri

d) operator vazduhoplova koji koristi helikopter mora da odredi sjedišta na koja mogu da se smjeste jedno odraslo lice i jedno dijete do dvije godine starosti, koje je vezano dodatnom vezom (sigurnosni pojas).

D. Informisanje lica u vazduhoplovu

Lica u vazduhoplovu moraju da budu informisana o tome gdje se nalaze izlazi za slučaj nužde i da budu upoznata sa načinom njihove upotrebe, kao i načinom upotrebe sigurnosne opreme i opreme koja se koristi u nuždi.

E. Obezbjedivanje kabine i bifea vazduhoplova

a) prije i u toku taksiranja, polijetanja i slijetanja vazduhoplova svi izlazi i putevi prema izlazu moraju da budu prohodni;
b) prije i u toku taksiranja, polijetanja i slijetanja vazduhoplova i kad god je to potrebno radi sigurnosti leta, vođa vazduhoplova dužan je da obezbijedi da oprema bifea i teret koji se nalaze u kabini vazduhoplova budu smješteni tako da njihov položaj ne može da se promjeni, osim ako se radi o helikopteru, i ako to odobri vođa vazduhoplova.

F. Prenosivi elektronski uređaji

U vazduhoplovu ne smiju da se koriste prenosivi elektronski uređaji koji mogu da utiču na performanse vazduhoplova i na rad opreme vazduhoplova.

G. Rulanje aviona

Avion može da rula po manevarskim površinama aerodroma ako je lice koje se nalazi za komandama osposobljeno za taksiranje.

H. Pokretanje rotora

Rotor helikoptera može, u cilju obavljanja leta, da pokrene samo osposobljeni pilot koji se nalazi za komandama helikoptera.

I. Upotreba aerodroma

Operator vazduhoplova može da koristi aerodrom koji odgovara tipu vazduhoplova i vrsti leta.

J. Operativni minimumi za letove koji se obavljaju po pravilima za vizuelno letenje (Visual Flight Rules)

a) letovi koji se obavljaju po pravilima za vizuelno letenje (u daljem tekstu: VFR) obavljaju se u skladu sa vrijednostima iz Tabele 1 ove tačke.

Tabela 1 – Minimalne vrijednosti vidljivosti za letove koji se obavljaju po VFR-u

Klasa vazdušnog prostora	A, B, C, D i E*	F	G
		Preko 900m (3000ft) AMSL ili preko 300 m (1000 ft) iznad terena, u zavisnosti šta je veće	Do 900m (3000ft) AMSL ili 300 m (1000 ft) iznad terena, u zavisnosti šta je veće
Rastojanje do oblaka	1500 m horizontalno 300 m (1000 ft) vertikalno		Van oblaka i stalno vidljiv sa zemlje
Vidljivost neophodna za obavljanje leta	8000 m ili preko 3050 m AMSL 5000 m ispod 3050 m (10000 ft) AMSL**		5000 m***

* minimalne vrijednosti za vizuelne meteorološke uslove (Visual Meteorological Conditions) za klasu A vazdušnog prostora su date kao smjernice i ne utiču na prihvatanje letova koji se obavljaju po VFR-u u klasi A vazdušnog prostora;

** ako je prelazna visina niža od 3050 m (10000ft -10000 stopa) iznad srednjeg nivoa mora (AMSL-Above Mean Sea Level) nivo leta 100 (FL100- Flight Level 100) odgovara visini od 10000 ft;

*** vidjeti podtačku C alineju 1 ove tačke.

b) let koji se obavlja po VFR-u pod posebnim uslovima ne smije da započne ako je vidljivost manja od 3000 m i ne smije da se obavlja ako je vidljivost manja od 1500 m.

HELIKOPTERI

c) helikopter može da leti ako je vidljivost veća od:

1) 1500 m, ako se let obavlja u toku dana, izuzetno, ako helikopter vrši manevar u blizini zemlje u kraćem vremenskom periodu, pri brzini koja omogućava da pilot na vrijeme vidi ostali saobraćaj koji se nalazi u njegovoj blizini i druge prepreke kako bi mogao da izbjegne sudar, vidljivost može da iznosi 800 m;

2) 5000 m, ako se let obavlja u toku noći;

d) ako se u vazdušnom prostoru klase G leti između dva heliodroma koji se nalaze na rastojanju do 10 nautičkih milja (NM), iznad vodene površine, letovi koji se obavljaju po VFR-u obavljaju se u skladu sa uslovima iz Tabele 2 ove tačke .

Tabela 2 – Minimalne vrijednosti vidljivosti neophodne za letenje između heliodroma koji se nalaze u klasi G vazdušnog prostora

	Dan		Noć	
	Visina*	Vidljivost	Visina*	Vidljivost
Let sa jednim pilotom	300 ft	3000 m	500 ft	5000 m
Let sa dva pilota	300 ft	2000 m**	500 ft	5000 m***

* Visina baze oblaka mora da je takva da se let na navedenoj visini obavi tako da helikopter ne ulazi u oblak;

** helikopteri mogu da lete ako je vidljivost ispod 800 m, a aerodrom/heliodrom određišta, odnosno aerodrom/heliodrom na ruti je stalno vidljiv;

*** helikopteri mogu da lete ako je vidljivost ispod 1500 m, a aerodrom/heliodrom određišta, odnosno aerodrom/heliodrom na ruti je stalno vidljiv.

K. Operativni minimumi za letove koji se obavljaju po pravilima za instrumentalno letenje (IFR-Instrument Flight Rules)

a) operator vazduhoplova je dužan da odredi operativni minimum za svaki aerodrom sa koga polijeće, aerodrom određišta i alternativni aerodrom, operativni minimum mora da bude veći od minimuma koji je odredila država na čiji se teritoriji nalazi aerodrom, izuzetno, vazduhoplovna vlast države na čijoj teritoriji se nalazi aerodrom može da odobri korišćenje manjeg minimuma;

b) operator vazduhoplova mora da koristi veći operativni minimum aerodroma od minimuma iz podtačke a ove tačke ako to zahtjeva nadležni organ države na čijoj teritoriji se nalazi aerodrom;

c) operativni minimumi za prilaz i slijetanje koriste se ako:

- 1) je neophodna oprema na zemlji ispravna;
- 2) je neophodna oprema vazduhoplova ispravna;
- 3) su ispunjeni zahtjevi koji se odnose na performanse vazduhoplova;
- 4) je posada osposobljena za određenu vrstu prilaza i slijetanja.

d) pri određivanju operativnih minimuma aerodroma za prilaz i slijetanje, operator vazduhoplova mora da uzme u obzir:

- 1) performanse i karakteristike vazduhoplova;
- 2) sastav, osposobljenost i iskustvo letačke posade;
- 3) dimenzije i karakteristike područja završnog prilaza i polijetanja za određenu poletno-sletnu stazu;
- 4) podatak o tome da li su dostupna i odgovarajuća vizuelna sredstva ili sredstva neophodna za instrumentalni prilaz na zemlji i osobine tih sredstava;
- 5) opremu vazduhoplova koja se koristi za navigaciju i kontrolu putanje leta u polijetanju, prilazu, ravnanju, slijetanju, rotaciji i neuspjehom prilazu;
- 6) mogućnost nadvišavanja prepreka u prilazu, neuspjehom prilazu i području penjanja u vanrednim situacijama;
- 7) visinu koja je neophodna za sigurno nadvišavanje prepreka pri instrumentalnom prilazu;
- 8) način na koji se određuju i izražavaju meteorološki podaci;
- 9) način izvođenja završnog prilaza.

K1. Izbor alternativnog aerodroma

ALTERNATIVNI AERODROM ZA AERODROM POLIJETANJA

AVIONI

a) alternativni aerodrom za aerodrom polijetanja mora da bude naveden u planu leta, za IFR letove, ako su vremenski uslovi na aerodromu polijetanja na granici ili ispod granice operativnog minimuma za slijetanje na aerodrom ili ako povratak na aerodrom polijetanja nije moguć iz drugih razloga;

b) alternativni aerodrom za aerodrom polijetanja može da se nalazi na rastojanju od aerodroma polijetanja koje avion pređe za:

- 1) jedan sat leta, pri brzini krstarenja sa jednim motorom – za avione sa dva motora;
- 2) dva sata leta, pri brzini krstarenja sa jednim neispravnim motorom – za avione sa tri i više motora;

c) za aerodrom koji je određen kao alternativni aerodrom za aerodrom polijetanja neophodno je da meteorološke informacije ukazuju da će u vrijeme u kojem je planirano njegovo korišćenje uslovi na njemu biti na granici operativnog minimuma za slijetanje određenog za taj aerodrom, ili bolji.

ALTERNATIVNI AERODROM ZA AERODROM ODREDIŠTA

d) za letove koji se obavljaju po pravilima za instrumentalno letenje (IFR) mora da bude određen najmanje jedan alternativni aerodrom za aerodrom određišta koji mora da bude naveden u planu leta, osim:

- 1) za avione, ako trajanje leta i dostupne meteorološke informacije ukazuju da u očekivano vrijeme dolaska na aerodrom određišta, kao i u određeno vrijeme prije i poslije planiranog vremena slijetanja, prilaz i slijetanje mogu da se obave po VFR-u;
- 2) za helikoptere, ako meteorološke informacije koje su dostupne dva sata prije i dva sata poslije planiranog slijetanja, ukazuju da:
  - (i) je baza oblaka najmanje 130m (400ft) iznad minimalne vrijednosti za instrumentalni prilaz;
  - (ii) je vidljivost najmanje 1500m veća od minimalne vrijednosti, u zavisnosti od postupka koji se primjenjuje;
- 3) ako je mjesto na koje se planira slijetanje izolovano:
  - (i) ne postoji odgovarajući alternativni aerodrom;
  - (ii) je postupak instrumentalnog prilaza određen za aerodrom koji je planiran za slijetanje;
  - (iii) za avione, važeće meteorološke informacije koje su dostupne dva sata prije i dva sata poslije planiranog vremena slijetanja, ukazuju da:
    - a) je baza oblaka najmanje 300m (1000 ft) iznad minimuma koji je određen za instrumentalni prilaz;
    - b) je vidljivost najmanje 5500m ili 4000m veća od minimuma koji je određen u skladu sa postupkom za određivanje operativnog minimuma aerodroma;

iv) za helikoptere, ako je određena tačka poslije koje nema povratka (PNR-Point of no Return) za aerodrom odredišta koji se nalazi na kopnu.

L. Postupci odlaska i prilaza

a) operator vazduhoplova mora da primjenjuje postupke pri odlasku i prilazu poletno sletnoj stazi koje je propisala država na čijoj teritoriji se nalazi aerodrom, osim ako je ta država odobrila primjenu drugih postupaka;

b) vođa vazduhoplova može da prihvati odobrenje kontrole letenja da odstupi od objavljenog postupka u dolasku ili u odlasku, ako se pri tome nadvišavaju prepreke prema uslovima u kojima se leti, a završni prilaz mora da se izvede po VFR-u ili u skladu sa objavljenim postupcima za prilaz.

M. Smanjenje buke

Operativni postupci se propisuju uzimajući u obzir mogućnosti za smanjenje buke.

N. Minimalne visine za nadvišavanje terena–letovi koji se obavljaju po pravilima za instrumentalno letenje (IFR)

Visina leta vazduhoplova koji leti po pravilima za instrumentalno letenje (u daljem tekstu: IFR) mora da bude takva da omogućava nadvišavanje terena.

P. Minimalne visine leta

Vazduhoplov ne smije da leti na visinama koje su niže od minimalnih visina koje je propisao nadležni organ države u čijem vazдушnom prostoru se leti, osim u slučaju:

a) polijetanja i slijetanja;

b) pokaznog leta na kojem se snižavanje visine vrši u skladu sa postupcima koje je propisala ta država, a operator vazduhoplova demonstrira da letenje na tim visinama ne stvara opasnost za lica ili imovinu koji se nalaze na zemlji.

Za vrijeme leta vazduhoplova koji se koristi za izbacivanje hemijskih sredstava vođa vazduhoplova mora da postupa u skladu sa odredbama ovog pravilnika, a naročito:

1) da visina leta ne bude manja od 90m iznad najviše prepreke na terenu koja se nalazi u poluprečniku od 100m od vazduhoplova i da se zaokreti sa nagibom većim od 30 stepeni ne vrše na visini manjoj od 90m;

2) da visina leta prilikom izbacivanja hemijskih sredstava ne bude manja od 1m danju, odnosno 20m noću, računajući rastojanje između najviše tačke biljnih kultura ili prepreke u biljnim kulturama koja se nadleće i najniže tačke vazduhoplova;

3) da najmanja brzina u letu (osim polijetanja i slijetanja) bude za 25 procenata veća od propisanog gubitka brzine vazduhoplova, uzimajući u obzir opterećenost i nagib vazduhoplova;

4) da najveća brzina u letu bude takva da opterećenje vazduhoplova pri najkritičnijem manevru ne prelazi 80 procenata maksimalno dozvoljenog opterećenja vazduhoplova.

Q. Rute i područja letenja

Let mora da se obavlja u skladu sa ograničenjima koja se odnose na rute ili područja u kojima se leti, a koje je odredila država u čijem se vazдушnom prostoru leti.

R. Meteorološki uslovi

a) vođa vazduhoplova ne smije da započne ili da nastavi let po VFR-u, osim ako posljednje dostupne meteorološke informacije ukazuju da će vremenski uslovi duž rute i na aerodromu slijetanja, u određeno vrijeme biti na granici za letenje po VFR-u ili iznad nje;

b) letovi koji se obavljaju po IFR-u mogu da započnu ili da se nastave ka aerodromu odredišta, ako posljednje dostupne meteorološke informacije ukazuju da će, u trenutku slijetanja, vremenski uslovi na aerodromu odredišta, ili na bar jednom alternativnom aerodromu za aerodrom odredišta, biti na granici operativnih minimuma ili iznad nje.

S. Uslovi za polijetanje

Prije polijetanja, vođa vazduhoplova je dužan da provjeri:

a) za vazduhoplove sa motorom, dostupne informacije o vremenskim uslovima na aerodromu i uslove na poletno-sletnoj stazi, odnosno području završnog prilaza i polijetanja koji se koriste u cilju sigurnog polijetanja i odleta;

b) da vidljivost duž poletno-sletne staze (RVR-Runway Visual Range) i baza oblaka u pravcu polijetanja budu jednake ili veće od primjenjivih operativnih minimuma.

T. Uslovi za prilaz i slijetanje

Prije započinjanja prilaza u cilju slijetanja, za vazduhoplov sa motorom, vođa vazduhoplova na osnovu informacija koje su mu dostupne, mora da provjeri da li vrijeme na aerodromu, uslovi na poletno-sletnoj stazi, odnosno području završnog prilaza i polijetanja koji su planirani za upotrebu, utiču na siguran prilaz, slijetanje ili neuspjeli prilaz, imajući u vidu podatke o performansama vazduhoplova navedene u priručniku za upravljanje vazduhoplovom (AFM-Air Flight Manual) i u operativnom priručniku.

U. Započinjanje i nastavak prilaza

a) instrumentalni prilaz može da se nastavi na visini ispod 1000ft iznad aerodroma u toku završnog prilaza, ako je objavljena vidljivost duž poletno-sletne staze (RVR) na primjenjivom minimumu koji se odnosi na poletno-sletnu stazu ili iznad njega;

- b) ako je poslije prolaska visine od 1000 ft iznad aerodroma u toku završnog prilaza, vidljivost duž poletno-sletne staze (RVR) manja od primjenjivog minimuma, prilaz može da se nastavi do visine odluke (DA/H) ili minimalne visine odluke (MDA/H);
- c) prilaz može da se nastavi ispod visine odluke (DA/H) ili minimalne visine odluke (MDA/H) i da se završi slijetanjem, ako na tim visinama pilot uoči i stalno vidi, bar jedan od sljedećih vizuelnih orijentira za poletno-sletnu stazu na koju slijeće:
- 1) djelove sistema prilaznih svjetlosnih sredstava;
  - 2) prag poletno-sletne staze;
  - 3) oznake praga poletno-sletne staze;
  - 4) svjetla praga poletno-sletne staze;
  - 5) svjetla oznake praga poletno-sletne staze.

V. Gorivo i mazivo

- a) za letove koji se obavljaju po pravilima za vizuelno letenje (VFR) i za letove koji se obavljaju po pravilima za instrumentalno letenje (IFR) mora da bude obezbijedena određena količina rezervnog goriva u skladu sa propisom o osnovnim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Evropske agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja;

BALONI

- b) za letove koji se obavljaju po pravilima za vizuelno letenje (VFR) rezervna količina goriva mora da bude dovoljna za najmanje 30 minuta leta;

AVIONI

- c) avioni koji polijeću i slijeću na isti aerodrom i lete na rastojanju od 50nm od tog aerodroma, rezervna količina goriva za letove koji se obavljaju po pravilima za vizuelno letenje (VFR) ne smije da bude manja od količine goriva koja je potrebna za:
- 1) 30 minuta leta na uobičajenoj visini krstarenja u toku dana;
  - 2) 45 minuta leta na uobičajenoj visini krstarenja u toku noći;

- d) za letove koji se obavljaju po pravilima za instrumentalno letenje (IFR) količina rezervnog goriva mora da bude dovoljna:
- 1) za let do aerodroma na koji je planirano slijetanje, a zatim za let u trajanju od 45 minuta, na uobičajenoj visini krstarenja, ako se ne zahtjeva alternativni aerodrom ili nema odgovarajućeg alternativnog aerodroma (npr. aerodrom je izolovan i ne postoji odgovarajući alternativni aerodrom);
  - 2) ako se zahtjeva alternativni aerodrom, za let do aerodroma na koji je planirano slijetanje, prilaz i postupak neuspjelog prilaza i poslije toga:
    - i) za let do određenog alternativnog aerodroma;
    - ii) za let od najmanje 45 minuta na uobičajenoj visini krstarenja.

HELIKOPTERI

- e) helikopteri koji polijeću i slijeću na isti aerodrom, a koji lete na rastojanju od 50nm od aerodroma, za letove koji se obavljaju po pravilima za vizuelno letenje (VFR) rezervna količina goriva mora da bude dovoljna za najmanje 20 minuta leta pri brzini kojom se ostvaruje najbolji dolet;
- f) za letove koji se obavljaju po pravilima za instrumentalno letenje (IFR) količina goriva u helikopteru mora da bude dovoljna za:
- 1) let do aerodroma, na koji je planirano slijetanje i poslije toga za let u trajanju od 30 minuta, pri brzini čekanja na visini od 450m (1500 ft) iznad aerodroma odredišta, u uslovima standardne temperature, kao i za prilaz i slijetanje, ako se ne zahtjeva alternativni aerodrom ili ne postoji odgovarajući alternativni aerodrom (npr. kada je aerodrom, izolovan i ne postoji odgovarajući alternativni aerodrom);
  - 2) ako se zahtjeva alternativni aerodrom, prilaz i za neuspjeli prilaz na aerodrom, na koji se slijeće i poslije toga za:
    - i) let do određenog alternativnog aerodroma;
    - ii) let u trajanju od 30 minuta, pri brzini čekanja, na visini od 450m (1500 ft) iznad alternativnog aerodroma, u uslovima standardne temperature, kao i za prilaz i slijetanje.

W. Dopuna goriva ako se lica ukrcavaju ili iskrcavaju iz vazduhoplova ili se nalaze u vazduhoplovu

- a) dopuna goriva u rezervoar balona ne smije da se vrši ako se lica ukrcavaju, iskrcavaju ili ako se nalaze u balonu;
- b) dopuna goriva u rezervoare drugih vazduhoplova ne smije da se vrši ako se lica ukrcavaju ili iskrcavaju ili ako se nalaze u vazduhoplovu, osim:
- 1) ako se vrši pod nadzorom vođe vazduhoplova ili drugog stručnog lica koje je spremno da započne i vodi postupak brzog napuštanja vazduhoplova;
  - 2) ako u slučaju pružanja usluga iz vazduha mora da bude uspostavljena i da se održava dvosmjerna komunikacija između stručnog lica koje nadgleda dopunu goriva i vođe vazduhoplova ili drugog stručno osposobljenog lica.

X. Provjera količine goriva u toku leta

- a) operater vazduhoplova mora da obezbijedi provjere količine goriva u toku leta i da te količine ravnomjerno rasporedi;
- b) vođa vazduhoplova mora provjeravati u redovnim intervalima da količina upotrebljivog goriva u letu nije manja od količine goriva potrebnog da se let nastavi, sa planiranom rezervom goriva kao što se zahtjeva u tački V ovog odjeljka, do meteorološki dostupnog aerodroma ili operativnog mjesta.

Y. Operativna ograničenja – baloni

- a) slijetanje balonom u toku noći nije dozvoljeno, osim u slučaju nužde;
- b) balon može da poleti noću, ako je obezbijedena dovoljna količina goriva za slijetanje koje će se obaviti u toku dana.

Z. Opažanje blizine zemlje

Ako je opažena blizina zemlje, pilot koji leti mora odmah da preduzme postupke za siguran nastavak leta.

Č. Skladištenje prtljaga i tereta

Operator vazduhoplova mora da utvrdi procedure kojima se obezbijuje da :

- 1) se unosi samo ručni prtljag koji se može adekvatno i bezbjedno odložiti u putničku kabinu; i
- 2) sav prtljag i teret na vazduhoplovu koji bi mogli da prouzrokuju povrede i štetu ili da blokiraju izlaze i prolaze ako u toku leta dođe do njihovog nenamjernog pomjeranja, budu smješteni u pregrade koje su napravljene tako da spriječi njegovo pomjeranje.

Ž. Upotreba slušalice sa mikrofonom

- a) član letačke posade koji mora da bude prisutan u pilotskoj kabini mora da nosi slušalice sa mikrofonom ili sličnim uređajima a slušalice sa mikrofonom se moraju koristiti kao primarni uređaj za razgovor sa pružaocem usluga u vazdušnom saobraćaju (ATS):
  - 1) na zemlji:
    - i) kad dobija ATC dozvolu za odlazak glasovnom komunikacijom; i
    - ii) kad su motori u radu;
  - 2) u toku leta:
    - i) ispod prelazne visine, ili
    - ii) ispod 10000 ft, u zavisnosti šta je veće, i
    - iii) kad god vođa vazduhoplova smatra potrebnim.
- b) u zavisnosti od uslova navedenih u potački a ove tačke, mikrofoni ili drugi odgovarajući uređaji mora da bude na mjestu koje omogućava obavljanje dvosmjerne komunikacije.

Ž. Pušenje u vazduhoplovu

Vođa vazduhoplova je dužan da obezbijedi da se u vazduhoplovu ne puši:

- a) ako to smatra potrebnim u interesu sigurnosti;
- b) tokom dopune goriva;
- c) ako je vazduhoplov na zemlji, osim ako je to posebno odobreno u skladu sa postupcima propisanim u operativnom priručniku;
- d) izvan prostora određenih za pušenje, u prolazima i toaletima;
- e) u teretnim odjeljcima i u drugim dijelovima u kojima se prevozi teret, a koja nije smještena u kontejnere koji su otporni na plamen ili nijesu pokriveni pokrivačima otpornim na plamen;
- f) u dijelovima kabine gde postoji ili se vrši snabdijevanje kiseonikom.

Odjeljak VIII

Performanse i operativna ograničenja vazduhoplova

A. Operativna ograničenja

- a) u svakoj fazi leta položaj težišta vazduhoplova, osim balona, opterećenje i masa moraju da budu u granicama koje su određene u priručniku za upravljanje vazduhoplovom (AFM);
- b) vazduhoplov mora da se koristi u skladu sa ograničenjima u pogledu buke.

B. Mjerenje mase vazduhoplova

- a) položaj težišta, izuzev balona, i masa vazduhoplova, utvrđuje se stvarnim mjerenjem prije nego što vazduhoplov počne da se koristi;
- b) uticaj modifikacija i popravki na masu i položaj težišta mora da bude dokumentovan a ako uticaj modifikacija na masu i položaj težišta vazduhoplova nije dokumentovan, masa vazduhoplova mora naknadno da se odredi;
- c) masa i položaj težišta složenog motornog vazduhoplova koji se koristi za pružanje usluga iz vazduha određuje se stvarnim mjerenjem u periodu od:
  - 1) najviše četiri godine, ako se koristi masa za svaki vazduhoplov pojedinačno;
  - 2) najmanje jednom u devet godina, ako se koristi masa za flotu vazduhoplova;
- d) mjerenje mase vrši proizvođač vazduhoplova ili organizacija za održavanje vazduhoplova koja je odobrena u skladu sa propisom o obezbijedivanju kontinuirane plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji se bave ovim poslovima.

C. Određivanje mase i položaja težišta vazduhoplova – vazduhoplovi koji se koriste za pružanje usluga iz vazduha

VAZDUHOPLOVI KOJI SE KORISTE ZA PRUŽANJE USLUGA IZ VAZDUHA

a) operator vazduhoplova koji koristi vazduhoplov za pružanje usluga iz vazduha mora da odredi masu i položaj težišta vazduhoplova koje obuhvata:

- 1) određivanje suve operativne mase vazduhoplova i odgovarajućeg položaja težišta;
- 2) određivanje mase tereta koji se prevozi;

- 3) određivanje mase goriva u vazduhoplovu;
  - 4) određivanje opterećenja vazduhoplova koje mora da bude pod nadzorom stručno osposobljenog osoblja;
  - 5) raspored tereta u vazduhoplovu;
  - 6) određivanje mase na polijetanju i slijetanju i mase vazduhoplova bez goriva;
  - 7) položaj težišta vazduhoplova;
  - 8) izradu i čuvanje dokumentacije.
- b) dokument o masi i položaju težišta vazduhoplova koji je izraden elektronskim putem mora da bude takav da članovi letачke posade mogu da ga umnožavaju;
- c) dokumentacija koja se koristi za određivanje mase i položaja težišta vazduhoplova mora da se pripremi prije leta i mora da sadrži podatak o količini i masi tereta i njegovom rasporedu u vazduhoplovu.

D. Performanse vazduhoplova

- a) vazduhoplov može da se koristi ako njegove performanse odgovaraju vrsti leta, ograničenjima koja su u vezi sa letom, vazdušnom prostoru u kome se leti ili aerodromu sa kog se polijeće, odnosno slijeće, uzimajući u obzir preciznost navigacionih karata koje se koriste;
- b) izuzetno u cilju polijetanja i slijetanja na odobreni aerodrom, vazduhoplov može da leti iznad gradova i naseljenih mjesta ili iznad otvorenih skupova lica samo ako, u slučaju otkaza pogonske grupe, može sigurno da sleti, bez opasnosti za lica koja se nalaze u njemu, kao i za lica koja se nalaze na zemlji.

E. Polijetanje – avioni kojima se pružaju usluge iz vazduha

AVIONI KOJIMA SE PRUŽAJU USLUGE IZ VAZDUHA

- a) za određivanje maksimalne mase aviona na polijetanju, uzima se u obzir:
- 1) dužina poletno-sletne staze neophodne za polijetanje aviona, koja ne smije da bude duža od raspoložive dužine poletno-sletne staze neophodne za polijetanje, uključujući dužinu pretpolja koje nije duže od polovine raspoložive dužine zaleta;
  - 2) dužina zaleta ne smije da bude duža od raspoložive dužine zaleta;
  - 3) jedinstvena vrijednost brzine V1 mora da se koristi u slučaju prekinutog polijetanja i nastavljenog polijetanja;
  - 4) da na mokroj ili kontaminiranoj poletno-sletnoj stazi, masa na polijetanju ne smije da bude veća od mase na polijetanju na suvoj poletno-sletnoj stazi, pod istim uslovima.

SLOŽENI MOTORNI AVIONI

- b) u slučaju otkaza kritičnog motora u toku polijetanja, složeni motorni avion mora da ima mogućnost da prekine polijetanje i da se zaustavi na poletno-sletnoj stazi ili, u slučaju višemotornih aviona, da nastavi polijetanje i nadvisi prepreke koje se nalaze na putanji sa propisanim rastojanjem, ispunjavajući zahtjeve iz tačke F ovog odjeljka.

F. Otkaz kritičnog motora na ruti – složeni motorni vazduhoplov

U slučaju otkaza kritičnog motora na ruti, višemotorni vazduhoplov mora da ima mogućnost da nastavi let do aerodroma, na visini koja mora da bude veća od propisane minimalne visine kojom se nadvišavaju prepreke.

G. Slijetanje – složeni motorni avioni

Poslije propisanog nadvišavanja prepreka na prilaznoj putanji, avion mora da sleti i da se zaustavi na raspoloživoj dužini poletno-sletne staze za zaustavljanje a avioni koji slijeću na vodu moraju da slete zadovoljavajuće malom brzinom, odstupanja su moguća u pogledu očekivanih izmjena tehnike prilaza i slijetanja, ukoliko nijesu uzeta u obzir pri određivanju performansi vazduhoplova.

Odjeljak IX Instrumenti, podaci i oprema

A. Instrumenti i oprema

- a) vazduhoplov mora da bude opremljen instrumentima koji letачkoj posadi omogućavaju da:
- 1) kontroliše, ili u slučaju balona, odredi putanju leta;
  - 2) izvodi potrebne manevre;
  - 3) prati operativna ograničenja u očekivanim operativnim uslovima.

ODOBRENA I NEODOBRENA OPREMA

b) oprema i instrumenti iz ovog odjeljka moraju da budu odobreni, osim opreme i instrumenata iz podtačke c ove tačke koji su ugrađeni u vazduhoplov u skladu sa propisom o certifikaciji vazduhoplova i drugih vazduhoplovnih proizvoda, djelovi i uređaji u oblasti plovidbenosti i zaštite životne sredine i izdavanje dozvola za obavljanje vazduhoplovno-tehničke djelatnosti organizacijama za proizvodnju i projektovanje;

c) oprema i instrumenti iz ovog odjeljka, a koji ne moraju da budu odobreni u skladu sa propisom o certifikaciji vazduhoplova i drugih vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja u oblasti plovidbenosti i zaštite životne sredine i o izdavanju dozvola za obavljanje vazduhoplovno-tehničke djelatnosti organizacijama za proizvodnju i projektovanje, kao i oprema koja se ne zahtjeva ovim pravilnikom, a koja se nalazi u vazduhoplovu i koristi se u toku leta, mora da ispunjava sljedeće zahtjeve:

- 1) da podaci koji se odnose na tu opremu i instrumente ili druge pomoćne uređaje, letачka posada ne može da koristi u cilju ispunjenja uslova propisanih u podtački a ove tačke;
- 2) oprema ne smije da ima uticaj na plovidbenost vazduhoplova, čak i u slučaju njenog otkaza ili kvara.

DOSTUPNOST I POLOŽAJ INSTRUMENTATA I OPREME

- d) oprema i instrumenti koje koriste članovi posade moraju da budu lako dostupni i upotrebljivi sa sjedišta na kojima sjede u toku leta;
- e) oprema i instrumenti koje koriste članovi posade vazduhoplova moraju da budu postavljeni tako da član posade, sa sjedišta na kojem sjedi može lako da vidi oznake na njima, uz najmanju promjenu položaja tijela i pravca gledanja u odnosu na smjer leta;
- f) oprema koja se koristi u slučaju nužde, mora da bude lako dostupna za trenutnu upotrebu.

B. Oprema vazduhoplova

AVIONI I HELIKOPTERI

- a) avioni i helikopteri moraju da budu opremljeni:
  - 1) najmanje jednim ručnim aparatom za gašenje požara:
    - i) u pilotska kabini,
    - ii) u svim djelovima u kojem se prevoze lica, a koji je odvojen od pilotske kabine;
  - 2) sjedištima ili ležajima za svako lice starije od dvije godine;
  - 3) sigurnosnim pojasom za svako sjedište i za svaki ležaj;
  - 4) dodatnim sigurnosnim pojasom za svako lice koje je mlađe od dvije godine;
  - 5) rezervnim električnim osiguračima neophodne jačine za zaštitu strujnog kola, za zamjenu onih osigurača koji su dostupni u toku leta.
- b) vrsta i količina sredstva u aparatima za gašenje požara mora da odgovara vrsti požara, a određuje se na osnovu vrste požara koji najčešće može da se pojavi u dijelu u kome se aparat koristi i vrsta i količina sredstva u aparatima za gašenje požara mora da bude takva da se opasnost od visoke koncentracije otrovnih gasova u djelovima za prevoz lica smanji na najmanju moguću mjeru.

JEDRILICE

- c) jedrilica mora da bude opremljena u skladu sa podtačkom a al. 2 i 3 ove tačke;

BALONI

- d) balon mora da bude opremljen u skladu sa podtačkom a alineja 1 i ove tačke kao i alternativnim sredstvom za paljenje plamena.

VELIKI BALONI I BALONI KOJI SE KORISTE ZA PRUŽANJE USLUGA IZ VAZDUHA

- e) baloni u koje može da se smjesti više od 11 lica i baloni koji se koriste za pružanje usluga iz vazduha moraju, pored propisanog u podtački d ove tačke, da budu opremljeni:
  - 1) zaštitnim rukavicama za sve članove posade;
  - 2) ramenim pojasevima za sve članove posade;
  - 3) kukastim nožem;
  - 4) prekrivačem otpornim na vatru;
  - 5) kanapom za vezivanje, dužine najmanje 30m.

PREVOZ PADOBRANACA

- f) izuzetno od propisanog u podtački a alineja 2 ove tačke, ako se prevoze padobranaci, pod može da se koristi za sjedenje, pod uslovom da je obezbjeđeno držanje.

C. Letački instrumenti i oprema za letove koji se obavljaju po VFR -u

JEDRILICE, AVIONI I HELIKOPTERI

- a) za letove koji se obavljaju po VFR-u, jedrilice, avioni i helikopteri moraju da budu opremljeni sredstvima za mjerenje i pokazivanje:
  - 1) magnetnog smjera;
  - 2) vremena u satima, minutima i sekundama;
  - 3) visine po pritisku;
  - 4) instrumentalne brzine;
- b) ako jedrilice, avioni i helikopteri koji lete po VFR-u ne mogu da održavaju željeni položaj na osnovu podataka iz podtačke a ove tačke, moraju da budu opremljeni i sredstvima za mjerenje i pokazivanje:
  - 1) vertikalne brzine;
  - 2) zaokreta i klizanja za avione i klizanja za helikoptere;
  - 3) položaja u slučaju da helikopteru, moraju da budu na raspolaganju dva odvojena sredstva za određivanje položaja;
  - 4) stabilnog smjera;
  - 5) da napajanje instrumenata energijom nije odgovarajuće.

AVIONI I HELIKOPTERI SA VIŠE PILOTA

- c) ako let obavljaju dva pilota, avion ili helikopter moraju, za svakog od njih, da imaju dodatna odvojena sredstva iz podtačke a al. 3 i 4 i podtačke b al.1, 2, 3 i 4 ove tačke.

BALONI

- d) ako balon leti po VFR-u, pored propisanog u podtački a al. 2 i 3 ove tačke, mora da bude opremljen i:
  - 1) uređajem koji mjeri i pokazuje:
    - (i) pravac zanosa;
    - (ii) temperaturu gasa u balonu koja mora da bude u predviđenim operativnim granicama.

VELIKI BALONI I BALONI KOJI SE KORISTE ZA PRUŽANJE USLUGA IZ VAZDUHA

e) baloni u koje može da se smjesti više od 11 lica i baloni koji se koriste za pružanje usluga iz vazduha koji lete po VFR-u, pored propisanog u podtački d ove tačke, moraju da budu opremljeni i:

- 1) uređajem koji mjeri i pokazuje:
  - (i) vertikalnu brzinu;
  - (ii) pritisak za svaku liniju snabdevanja.

D. Letački instrumenti - letovi koji se obavljaju noću, po VFR-u i letovi koji se obavljaju po pravilima za instrumentalno letenje (IFR)

AVIONI I HELIKOPTERI

a) avioni i helikopteri koji lete noću, po VFR-u i avioni i helikopteri koji lete po IFR-u, moraju, pored propisanog u tački C podtač. a, b i c, ovog odjeljka da budu opremljeni:

- 1) sredstvima za mjerenje i pokazivanje spoljašnje temperature vazduha;
- 2) sredstvom koje sprječava kvar uređaja koji se koristi za mjerenje i pokazivanje instrumentalne brzine koji može da nastane usljed kondenzacije ili naslaga leda;
- 3) alternativnim izvorom statičkog pritiska;
- 4) sistemom svjetala za sprječavanje sudara;
- 5) navigacionim (pozicionim) svjetlima;
- 6) svjetlima za slijetanje;
- 7) odgovarajućim osvjetljenjem iz električnog sistema vazduhoplova za sve instrumente i opremu koji su neophodni za sigurno

letenje;

- 8) osvjetljenjem odjeljaka za smještaj lica koje se dobija iz električnog sistema vazduhoplova;
- 9) električnom lampom za svako sjedište koje je predviđeno za člana posade;
- 10) svjetlima za sprječavanje sudara na moru, shodno propisu o sprječavanju sudara na moru, ako je vazduhoplov amfibija;
- 11) pokazivačem Mahovog broja za avione sa ograničenjem brzine koja se izražava Mahovim brojem.

b) avioni koji se koriste za letove koji se obavljaju noću, po VFR-u, kao i za letove koji se obavljaju po IFR-u i helikopteri koji se koriste za letove koji se obavljaju po pravilima za instrumentalno letenje (IFR) moraju da imaju nosač karte koja može da bude osvijetljena, koji je postavljen tako da karta koja se nalazi na njemu može lako da se čita;

JEDRILICE

c) jedrilice koje lete noću, po VFR-u ili jedrilice koje lete po IFR-u moraju da ispunjavaju uslove iz podtačke a al. 4 do 10 ove tačke.

BALONI

d) baloni koji lete noću, pored propisanog u tački C podtač. d i e ovog odjeljka moraju da budu opremljeni:

- 1) pozicionim svjetlima;
- 2) sredstvima za osvjetljenje svih instrumenta koje koriste članovi letačke posade.

E. Letovi koji se obavljaju iznad vodene površine

JEDRILICE I BALONI

a) vođa vazduhoplova (jedrilice i balona) mora da odredi rizike za preživljavanje lica u slučaju slijetanja na vodi, na osnovu kojih odlučuje o potrebi nošenja:

- 1) prsluka za spasavanje ili drugog odgovarajućeg plutajućeg sredstva, za svako lice koje se nalazi u vazduhoplovu, koji moraju da bude smješteni na mjesto koje je lako dostupno sa sjedišta ili ležaja lica koje će ga koristiti;
- 2) predajnika za određivanje mjesta nesreće;
- 3) opreme za uzbunjivanje ako:
  - i) se let obavlja iznad vodene površine, preko rastojanja planiranja (jedrenja) od obale;
  - ii) se polijetanje ili prilaz obavlja iznad vodene površine, tako da u slučaju nezgode može da se sleti na vodu.

VAZDUHOPLOVI KOJI POLIJEĆU/SLIJEĆU NA KOPNO

b) vazduhoplovi koji polijeću/slijeću na kopno moraju da budu opremljeni u skladu sa podtačkom a alineja 1 ove tačke, ako:

- 1) lete iznad vodenih površina preko rastojanja planiranja (jedrenja) od obale;
- 2) se prema mišljenju vođe vazduhoplova putanja pri polijetanju ili slijetanju na aerodrom ili drugu površinu nalazi iznad vodene površine, tako da u slučaju nezgode može da sleti na vodu.

VAZDUHOPLOVI KOJI POLIJEĆU/SLIJEĆU NA VODU

c) za letenje iznad vodene površine, vazduhoplovi koji polijeću/slijeću na vodu moraju, pored propisanog u podtački a alineja 1) ove tačke, da imaju:

- 1) opremu koja proizvodi zvučni signal, shodno međunarodnom propisu o sprječavanju sudara na moru;
- 2) jedno sidro;
- 3) zaustavni padobran, ako je to potrebno za izvođenje manevara.

AVIONI

d) vođa vazduhoplova koji leti iznad vodene površine na rastojanju koje odgovara:

- 1) vremenu od 120 minuta leta pri brzini krstarenja ili 400nm, u zavisnosti šta je kraće, ako se radi o avionu koji može da nastavi let do aerodroma poslije otkaza kritičnog motora na bilo kojoj tački na ruti ili planiranom skretanju sa rute;

2) vremenu od 30 minuta leta pri brzini krstarenja ili 100nm, u zavisnosti šta je kraće, za ostale avione mora da odredi rizike u vezi sa preživljavanjem lica koja se nalaze u avionu, u slučaju prinudnog slijetanja na vodi, na osnovu kojih će da odluči da li pored propisanog u podtački a alineja 3 i podtač. b ili c ove tačke, avion treba da bude opremljen i dodatnom opremom koja se sastoji od:

i) odgovarajućeg broja čamaca za spasavanje koji mogu da prime sva lica koja se nalaze u avionu a čamci za spasavanje moraju da budu lako dostupni za upotrebu u slučaju nužde;

ii) opreme za spasavanje i pomoćnih sredstava, u skladu sa vrstom leta.

HELIKOPTERI

e) helikopter mora da bude opremljen u skladu sa podtačkom a alineja 1 ove tačke:

1) na letovima koji se obavljaju iznad vodene površine, na rastojanju koje odgovara letu koji je duži od deset minuta pri uobičajenoj brzini krstarenja i da ima performanse klase 1 ili klase 2;

2) na letovima koji se obavljaju iznad vodene površine izvan autorotacionog rastojanja od kopna i da ima performanse klase 3;

3) ako je putanja leta poslije polijetanja, odnosno putanja leta prije slijetanja na aerodrom, iznad vode, a helikopter ima performanse klase 2 ili klase 3;

f) helikopteri sa performansama klase 1 ili klase 2 koji lete iznad vodene površine na rastojanju koje odgovara vremenu leta dužem od deset minuta pri brzini krstarenja ili ako su u pitanju helikopteri performansi klase 3 koji lete iznad vodene površine na rastojanju koje odgovara vremenu leta dužem od tri minuta, pri brzini krstarenja, moraju, pored propisanog u podtački a alineja 1 ove tačke, ako ne postoje prepreke u pogledu tipa helikoptera, da budu opremljeni u skladu sa podtačkom a alineja 3 i podtačkom d ove tačke.

g) vođa vazduhoplova (helikoptera) performansi klase 3 mora da odredi rizike u vezi sa preživljavanjem svih lica u helikopteru u slučaju slijetanja na vodi, na osnovu kojih određuje da li su prsluci za spasavanje koji se zahtjevaju u podtački e ove tačke neophodni.

VAZDUHOPLOVI

h) prsluk za spasavanje ili drugo odgovarajuće sredstvo za spasavanje koje je neophodno u skladu sa propisanim u podtač. b, c, d, e, f ili g ove tačke, mora da ima sredstvo za osvetljenje za potrebe pronalaženja lica.

F. Prinudno slijetanje na vodu – helikopteri

a) helikopteri performansi klase 1 ili 2 koji lete iznad vodene površine u nepogodnom okruženju, na rastojanju koje odgovara letu dužem od deset minuta, pri uobičajenoj brzini krstarenja, moraju da budu:

1) određeni kao helikopteri koji mogu da slijeću na vodu;

2) certifikovani u skladu sa pravilima o plovidbenosti za slijetanje na vodenu površinu.

b) helikopteri moraju da ispunjavaju uslove propisane u podtački a ove tačke ili da imaju opremu za plutanje koja se koristi u slučaju nužde, ako su u pitanju helikopteri:

1) performansi klase 1 ili klase 2 na letovima iznad vodene površine, u okruženju koje se ne smatra nepogodnim, na rastojanju koje odgovara letu dužem od 10 minuta, pri uobičajenoj brzini krstarenja;

2) performansi klase 3 koji se koriste za letove iznad vodene površine, na udaljenosti koja je veća od udaljenosti sa koje je moguće sigurno prinudno slijetanje;

3) performansi klase 2 ako se polijetanje ili slijetanje obavlja iznad vodene površine.

G. Predajnik za određivanje mjesta nesreće (Emergency Locator Transmitter - ELT)

Predajnikom za određivanje mjesta nesreće (ELT) mora se rukovati u skladu sa odredbama ICAO Aneksa 10, Knjiga III komunikacioni sistemi, i mora biti registrovan u državnom organu odgovornom za pokretanje traganja i spašavanja ili u drugom određenom organu.

AVIONI

a) avioni kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata do 1. jula. 2008 godine moraju da budu opremljeni predajnikom za određivanje mjesta nesreće (ELT), bilo kog tipa;

b) avioni kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 1. jula. 2008 godine moraju da budu opremljeni automatskim predajnikom za određivanje mjesta nesreće (ELT).

HELIKOPTERI

c) helikopteri moraju da budu opremljeni:

1) najmanje jednim automatskim predajnikom za određivanje mjesta nesreće (ELT);

2) jednim predajnikom za određivanje mjesta nesreće (ELT(S)) koji mora da bude smješten u čamac za spasavanje ili u prsluk za spasavanje, ako je u pitanju helikopter:

(i) performansi klase 1 ili klase 2, koji leti iznad vodene površine, na rastojanju koje odgovara letu dužem od deset minuta, pri uobičajenoj brzini krstarenja;

(ii) performansi klase 3, koji leti iznad vodene površine, na rastojanju koje odgovara letu u trajanju od tri minuta, pri uobičajenoj brzini krstarenja.

F. Oprema za preživljavanje-vazduhoplovi sa motorom

VAZDUHOPLOVI

a) vazduhoplovi koji lete iznad područja u kojima traganje i spasavanje može da bude izrazito teško moraju da budu opremljeni:

1) uređajima koji mogu da pošalju signal za uzbunu;

2) najmanje jednim predajnikom za određivanje mjesta nesreće za preživljavanje (ELT(S));

3) dodatnom opremom za preživljavanje, u zavisnosti od rute na kojoj se leti i broja lica koje se nalaze u vazduhoplovu.

AVIONI

b) dodatna oprema za preživljavanje propisana u podtački a alineje 3 ove tačke ne mora da se nalazi u avionu ako:

1) avion ostaje na odgovarajućem rastojanju od područja u kome traganje i spasavanje nije otežano, a koje odgovara:

i) rastojanju koje avion pređe za 120 minuta sa jednim neispravnim motorom, pri brzini krstarenja, pod uslovom da može da nastavi let do aerodroma sa otkazom kritičnog motora iz bilo koje tačke na ruti ili bilo koje tačke planiranog skretanja sa rute;

ii) rastojanju koje avion pređe za 30 minuta, pri brzini krstarenja, u svim drugim okolnostima;

2) ostaje na rastojanju koje je manje od rastojanja koje avion pređe za 90 minuta, pri brzini krstarenja, od područja koje je pogodno za slijetanje u slučaju nužde.

G. Letovi na velikim visinama - kiseonik

VAZDUHOPLOVI

a) vazduhoplovi koji lete na visini iznad 10000ft moraju da budu snabdeveni kiseonikom čija količina zavisi od toga da li je kabina vazduhoplova pod pritiskom ili nije;

1) količina kiseonika za vazduhoplove čija kabina nije pod pritiskom mora da bude dovoljna za:

i) članove posade i najmanje 10% lica koja se nalaze u kabini vazduhoplova, ako let na visini između 10000 ft i 13000 ft, određenoj u zavisnosti od pritiska, traje duže od 30 minuta;

ii) članove posade i lica koja se nalaze u kabini vazduhoplova, za svo vrijeme dok se kabina vazduhoplova nalazi na visini preko 13000 ft.

2) količina kisenika za vazduhoplove čija je kabina pod pritiskom mora da bude dovoljna za:

i) članove posade i određeni broj lica koja se nalaze u kabini vazduhoplova, od trenutka kada dođe do gubitka pritiska, do trenutka kada visina određena po pritisku ne bude 10000 ft, u zavisnosti od uslova leta;

ii) lica koja se nalaze u kabini vazduhoplova za najmanje deset minuta, ako se let obavlja na visini preko 25000 ft ili ako se let obavlja ispod te visine, ali uslovi leta ne dozvoljavaju sigurno spuštanje na visinu od 13000ft za četiri minuta;

3) za helikoptere čija je kabina pod pritiskom, količina kiseonika treba da bude dovoljna za članove posade i određeni broj lica koja se prevoze, od trenutka gubitka pritiska, do trenutka kada visina koja odgovara pritisku ne bude 10000ft, u zavisnosti od uslova leta;

b) ako obavljaju dužnost koja je u direktnoj vezi sa sigurnošću leta, članovi posade moraju stalno da koriste kiseonik, pod uslovima navedenim u podtački a ove tačke;

c) vazduhoplovi koji lete na visinama na kojima se zahtijeva određena količina kiseonika u skladu sa propisanim u podtački a ove tačke moraju da budu opremljeni maskama za kiseonik.

AVIONI ČIJA JE KABINA POD PRITISKOM

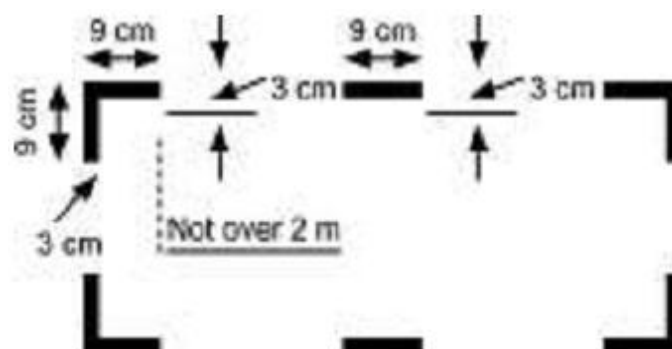
d) avioni čija je kabina pod pritiskom, a koji lete na visini preko 25000 ft, moraju da imaju uređaj koji upozorava članove letačke posade na gubitak pritiska u kabini.

H. Letovi koji se obavljaju noću, u uslovima zaleđivanja

Vazduhoplov koji leti noću, u očekivanim ili stvarnim uslovim zaleđivanja, mora da ima sredstvo za osvetljenje ili otkrivanje leda, a osvetljenje ne smije da stvara bljesak ili odsjaj koji mogu da ometaju članove letačke posade pri obavljanju dužnosti.

I. Označavanje mjesta za prosijecanje kabine

Djelovi trupa vazduhoplova koji su pogodni za prosijecanje u slučaju nužde, moraju da budu obilježeni na način prikazan na slici.

J. Oprema za prvu pomoć

a) avioni i helikopteri

Avioni i helikopteri moraju da imaju najmanje jedan komplet za prvu pomoć;

b) baloni

1) u balonu mora da se nalazi jedan komplet za prvu pomoć.

2) balon u koji može da se smjesti više od 11 lica mora da ima dva kompleta za prvu pomoć, od kojih jedan može da bude smješten u vozilu koje prati balon;

- c) komplet za prvu pomoć mora da bude lako dostupan za upotrebu;
- d) komplet za prvu pomoć mora da se održava.

K. Sistem za sprečavanje sudara u vazduhu (ACAS) II

VAZDUHOPLOVI

- a) sistem za sprečavanje sudara u vazduhu (ACAS) II koji je ugrađen u vazduhoplov, u toku leta mora da se koristi u modu koji upozorava pilota koji upravlja vazduhoplovom na postupak kojim se omogućava sigurno razdvajanje vazduhoplova;
- b) poslije upozorenja dobijenog od ACAS II sistema, pilot koji upravlja vazduhoplovom mora odmah da postupi po instrukciji koju je dobio od ACAS II sistema i u slučaju kada se ona razlikuje od instrukcije koju je dobio od kontrole letenja (ATC), a po sprovođenju instrukcije koju je dobio od ACAS II sistema, pilot koji upravlja vazduhoplovom treba da nastavi, što je prije moguće, da postupa po uputstvima kontrole letenja.

AVIONI

- c) avioni sa turbomlaznim motorima moraju da budu opremljeni ACAS sistemom koji ima karakteristike koje odgovaraju ACAS II sistemu, a imaju maksimalnu masu na polijetanju veću od 5700 kg.

L. Sistem za upozoravanje na opasno približavanje zemlji (TAWS) – avioni

- a) avioni sa turbomlaznim motorima koji imaju maksimalnu masu na polijetanju veću od 5700 kg, ili maksimalan odobreni broj sjedišta za smještaj lica veći od devet, moraju da imaju sistem za upozoravanje na opasno približavanje zemlji (TAWS) koji, u pogledu opreme, ispunjava zahtjeve klase A;
- b) avioni sa klipnim motorima koji imaju maksimalnu masu na polijetanju veću od 5700 kg koji se koriste za pružanje usluga iz vazduha, moraju da imaju sistem za upozoravanje na opasno približavanje zemlji (TAWS) koji, u pogledu opreme, ispunjava zahtjeve klase B;
- c) sistem za upozoravanje na opasno približavanje zemlji (TAWS) mora, automatski, da obezbijedi blagovremeno i jasno upozorenje pilotu koji upravlja vazduhoplovom na:
  - 1) vertikalnu brzinu;
  - 2) udaljenost terena;
  - 3) gubitak visine poslije polijetanja ili odlaska na drugi krug prilaza;
  - 4) pogrešnu konfiguraciju za slijetanje;
  - 5) odstupanje od ravni poniranja.

M. Sredstva za brzo napuštanje - avioni

- a) avioni čije izlaze u slučaju nužde koriste lica koja se prevoze, a koji se nalaze na visini većoj od 1.83 m iznad površine zemlje i avioni koji imaju izlaze u slučaju nužde koje mogu da koriste samo članovi letачke posade, a koji se nalaze na visini većoj od 1.83m iznad površine zemlje, moraju da imaju sredstva kojima se, u slučaju nužde, omogućava licima koja se prevoze i članovima posade, da se sigurno spuste na zemlju;
- b) sredstva za brzo napuštanje aviona ne moraju da postoje na krilnim izlazima u slučaju nužde ako se putanja kretanja po strukturi aviona, na kojoj se završava put za brzo napuštanje aviona, nalazi na visini do 1.83m od površine zemlje, ako se avion nalazi na zemlji, sa potpuno izvučenim glavnim stajnim trapom i zakrilcima u položaju za polijetanje ili slijetanje, uzimajući u obzir položaj zakrilaca pri kome je rastojanje do zemlje veće;
- c) rastojanja navedena u podtački a ove tačke moraju da se izmjere:
  - 1) poslije pada aviona ili u slučaju nemogućnosti izvlačenja jednog ili više stajnih trapova, za avione koji imaju potvrdu o tipu izdatu poslije 31. marta 2000. godine;
  - 2) ako avion ima izvučen stajni trap, za sve druge avione;
- d) pomoćna sredstva za brzo napuštanje aviona koja se automatski aktiviraju moraju da budu u zabavljenom položaju u svim fazama leta, uključujući i taksiranje.

N. Osvjetljenje u slučaju nužde – avioni i helikopteri

AVIONI

- a) avioni koji imaju više od devet sjedišta za smještaj lica koja se prevoze, moraju da imaju sistem za osvjetljenje u slučaju nužde koji se nezavisno napaja električnom energijom, a koji olakšava postupak brzog napuštanja aviona.
- b) za avione koji imaju više od 19 sjedišta za smještaj lica koja se prevoze, moraju da imaju sistem osvjetljenja u slučaju nužde koji se sastoji se od:
  - 1) izvora opšteg osvjetljenja kabine;
  - 2) unutrašnjeg osvjetljenja u nivou poda, u djelovima oko izlaza za brzo napuštanje aviona;
  - 3) svjetlećih oznaka koje ukazuju na mjesto izlaza za brzo napuštanje aviona;
  - 4) spoljašnjeg osvjetljenja u slučaju nužde svih krilnih izlaza i izlaza za koje se zahtijevaju pomoćna sredstva za brzo napuštanje aviona, ako se avion koristi noću i ako je zahtjev za izdavanje potvrde o tipu ili drugog jednako valjanog dokumeta podnet prije 1. maja 1972. godine;
  - 5) spoljašnjeg osvjetljenja u slučaju nužde svih izlaza koje koriste lica koja se prevoze, ako se vazduhoplov koristi noću i ako je zahtjev za izdavanje potvrde o tipu ili drugog jednako valjanog dokumeta podniet poslije 30. aprila 1972. godine;
  - 6) sistema za obilježavanje najbližeg izlaza koji se koristi za brzo napuštanje aviona u kabini u kojoj se prevoze lica, za avione kojima je potvrda o tipu prvi put izdata poslije 1. decembra 1957. godine.

HELIKOPTERI

- e) helikopteri koji imaju više od 19 sjedišta za smještaj lica koja se prevoze, moraju da budu opremljeni:

- 1) sistemom za osvjetljenje u slučaju nužde koji ima odvojen sistem napajanja električnom energijom koji predstavlja izvor opšteg osvjetljenja kabine i olakšava brzo napuštanje helikoptera;
- 2) svjetlećim oznakama koje ukazuju na mjesto izlaza za brzo napuštanje helikoptera.

O. Sigurnosni pojasevi i rameni pojasevi

VAZDUHOPLOVI, IZUZEV BALONA

- a) vazduhoplovi, izuzev balona, koji se koriste za pružanje usluga iz vazduha moraju da budu opremljeni:
  - 1) sigurnosnim pojasom sa ramenim dijelom na svakom sjedištu za člana letačke posade, koji je sastavni dio uređaja koji automatski pričvršćuje grudni koš u slučaju naglog kočenja;
  - 2) sigurnosnim pojasom sa ramenim dijelom na sjedištima koja su predviđena za sjedenje članova kabinske posade, za vazduhoplove čiji je maksimalni broj sjedišta za smještaj lica koja se prevoze veći od 19, kome je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 31. decembra.1980 godine;
- b) sigurnosni pojas sa ramenim dijelom mora da ima jednu tačku popuštanja;

HELIKOPTERI

- c) helikopteri koji se koriste za pružanje usluga iz vazduha, kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 31. jula 1999. godine, moraju da imaju sigurnosni pojas, dijagonalni pojas koji se stavlja preko ramena ili sigurnosni pojas sa ramenim dijelom za svako lice starije od dvije godine.

P. Sjekire i poluge - avioni

- a) avioni koji imaju maksimalnu masu na polijetanju veću od 5700kg ili imaju više od devet sjedišta, moraju da budu opremljeni sjekirom i gvozdenom polugom smještenim u pilotskoj kabini.

Q. Uređaji za bilježenje parametara leta (FDR-Flight Data Recorder) – avioni i helikopteri

AVIONI

- a) avioni:
  - 1) sa maksimalnom masom na polijetanju preko 5700 kg, kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 1. januara 2005. godine; i
  - 2) sa maksimalnom masom na polijetanju većom od 27000kg, kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 31. decembra 1988. godine, moraju da budu opremljeni uređajem za bilježenje parametara leta (FDR) koji koristi digitalni metod za bilježenje i čuvanje podataka i može da očitava podatke iz memorije;
- b) uređaj za bilježenje parametara leta (FDR) aviona mora da bude takav da čuva podatke snimljene u poslednjih 25 sati.

HELIKOPTERI

- c) helikopteri sa maksimalnom masom na polijetanju većom od:
  - 1) 3175 kg, kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 1. januara 2005. godine;
  - 2) 7000 kg, kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 1. avgusta 1999. godine, zaključno sa 31. decembrom 2004. godine;
  - 3) 7000 kg, kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 31. decembra 1988. godine, zaključno sa 31. julom 1999. godine, moraju da imaju uređaj za bilježenje parametara o letu helikoptera (FDR) koji koristi digitalni metod za bilježenje i očitava podatke iz memorije.
- d) uređaj za bilježenje parametara o letu helikoptera (FDR) mora da čuva zabilježene podatke najmanje:
  - 1) osam sati, za helikoptere iz podtačke c al. 1 i 2 ove tačke;
  - 2) pet sati, za helikoptere iz podtačke c alineja 3 ove tačke;
  - 3) poslednjih deset sati, za helikoptere koji imaju maksimalnu masu na polijetanju veću od 3175 kg i kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 31. decembra 2009. godine;

AVIONI I HELIKOPTERI

- e) podaci moraju da budu dobijeni iz izvora koji omogućava stvarnu povezanost sa podacima koji su prikazani članovima letačke posade;
- f) uređaj za bilježenje parametara o letu (FDR) mora automatski da počne bilježenje podataka prije nego što avion počne da se kreće na spostveni pogon, a da završi po prestanku kretanja aviona, na sopstveni pogon, a u slučaju helikoptera, uređaj za bilježenje parametara o letu mora automatski da počne bilježenje podataka prije pokretanja rotora helikoptera, a da završi po prestanku rada rotora helikoptera;
- g) uređaj za bilježenje parametara o letu helikoptera (FDR) mora da ima uređaj za određivanje njegovog položaja u vodi.

R. Uređaj za snimanje zvuka u pilotskoj kabini (CVR - Cocpit Voice Recorder) – avioni i helikopteri

AVIONI

- a) avioni koji imaju maksimalnu masu na polijetanju veću od 27000 kg, kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 31. decembra 1986. godine, moraju da imaju uređaj za snimanje zvuka u pilotskoj kabini (CVR);
- b) uređaj za snimanje zvuka mora da snima i čuva podatke:
  - 1) snimljene u poslednja dva sata leta, za avione kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 1. januara 2003. godine;
  - 2) snimljene u poslednjih 30 minuta leta, za ostale avione;

HELIKOPTERI

- c) helikopteri koji imaju maksimalnu masu na polijetanju veću od 7000kg i kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 31. decembra 1986. godine, moraju da imaju uređaj za snimanje zvuka (CVR);
- d) uređaj za snimanje zvuka mora da čuva podatke:
  - 1) snimljene u poslednjih 60 minuta leta, za helikoptere kojima je prva potvrda o plovidbenosti izdata poslije 31. jula 1999. godine;
  - 2) snimljene u poslednjih 30 minuta leta, za ostale helikoptere;

AVIONI I HELIKOPTERI

- e) uređaj za snimanje zvuka mora automatski da počne snimanje zvuka, prije nego što avion počne da se kreće na sopstveni pogon, a da završi po prestanku kretanja aviona na sopstveni pogon, a u slučaju helikoptera, uređaj za snimanje zvuka mora automatski da počne snimanje zvuka prije pokretanja rotora helikoptera, a da završi po prestanku rada rotora helikoptera;
- f) uređaj za snimanje zvuka mora da ima uređaj za određivanje njegovog položaja u vodi.

S. Uređaj za bilježenje podataka koji se direktno prenose (DLR - Data Link Recording) – avioni i helikopteri

- a) avioni i helikopteri kojima se prva potvrda o plovidbenosti izdaje poslije 8. aprila 2012. godine, koji imaju mogućnost direktnog prenosa podataka, pored uređaja za snimanje zvuka u pilotskoj kabini, moraju da imaju i uređaj za bilježenje:
  - 1) poruka koje se razmjenjuju direktnim prenosom između vazduhoplova i pružaoca usluga u vazdušnom saobraćaju;
  - 2) podataka koji omogućavaju vezu sa zapisima koji se odnose na prenos podataka elektronskim putem i koji su sačuvani van aviona, odnosno helikoptera;
  - 3) podataka o vremenu kada su poruke razmijenjene i stepena važnosti poruka koje se direktno prenose, uzimajući u obzir strukturu samog sistema;
- b) uređaj za bilježenje podataka koji se direktno prenose mora da koristi digitalni metod za bilježenje, čuvanje i očitavanje podataka, a način na koji se vrši bilježenje mora da omogući upoređivanje sa podacima koji su zabilježeni uređajem koji se nalazi na zemlji;
- c) uređaj za bilježenje podataka koji se direktno prenose mora da bilježi i čuva podatke u toku posljednja dva sata leta;
- d) uređaj za bilježenje podataka koji se direktno prenose mora da ima i uređaj za određivanje njegovog položaja u vodi;
- e) uređaj za bilježenje podataka koji se direktno prenose mora da započne bilježenje automatski, prije nego što avion, odnosno helikopter (rotor helikoptera) počne da se kreće na sopstveni pogon, a da ga završi po prestanku kretanja aviona, odnosno helikoptera (rotora helikoptera) na sopstveni pogon.

T. Čuvanje podataka zabilježenih uređajem za bilježenje parametara leta (FDR) i uređajem za snimanje zvuka u pilotskoj kabini (CVR) – avioni i helikopteri

- a) vođa vazduhoplova mora, u toku leta, da provjeri da uređaj za bilježenje parametara leta aviona, odnosno helikoptera i uređaj za snimanje zvuka u pilotskoj kabini nijesu:
  - 1) onesposobljeni;
  - 2) isključeni;
  - 3) namjerno izbrisani podaci, ukoliko je došlo do nesreće ili nezgode koji se prijavljuju;
- b) u cilju čuvanja zabilježenih podataka za potrebe istraživanja nesreće ili nezgode koji se prijavljuju:
  - 1) vođa vazduhoplova može da isključi uređaj za snimanje zvuka u pilotskoj kabini u toku leta, ako smatra da podaci koji su snimljeni mogu automatski da budu izbrisani;
  - 2) uređaj za snimanje zvuka u pilotskoj kabini mora da bude isključen po završetku leta;
  - 3) uređaj za snimanje zvuka u pilotskoj kabini ne smije ponovo da se uključi bez prethodne saglasnosti organa koji istražuje udes ili nezgodu;
- c) operator vazduhoplova mora da čuva zabilježene podatke navedene iz podtačke b ove tačke, u izvornom obliku, 60 dana od dana kada su se udes, odnosno nezgoda desili, osim ako je drugačije naložio organ koji istražuje udes ili nezgodu;
- d) provjera ispravnosti rada i analiza podataka zabilježenih u toku provjere uređaja za bilježenje parametara leta i uređaja za snimanje zvuka u pilotskoj kabini mora da se vrši, kako bi se obezbijedila stalna ispravnost tih uređaja;
- e) operator vazduhoplova mora da omogući da snimak koji je napravljen uređajem za snimanje zvuka u pilotskoj kabini i uređajem za bilježenje parametara leta vazduhoplova (FDR) bude dostupan inspekciji, ukoliko se to zahtijeva.

U. Upotreba podataka zabilježenih uređajem za bilježenje parametara leta i uređajem za snimanje zvuka u pilotskoj kabini – avioni i helikopteri

Ne dirajući u odredbe krivičnog prava:

- a) podaci zabilježeni uređajem za snimanje zvuka u pilotskoj kabini ne mogu da se koriste u druge svrhe, osim za istraživanje nesreća i nezgoda koji se prijavljuju, izuzev ako se saglase svi članovi posade;
- b) podaci zabilježeni uređajem za bilježenje parametara leta ne smiju da se koriste u druge svrhe, osim za istraživanje nesreće ili nezgode koji se obavezno prijavljuju, osim ako:
  - 1) podatke koristi operator vazduhoplova u cilju utvrđivanja plovidbenosti i održavanja aviona i helikoptera;
  - 2) su uklonjeni svi lični i drugi podaci koji mogu da ukažu na identitet podnosioca prijave;
  - 3) su objavljeni u skladu sa postupcima o zaštiti podataka i informacija.

V. Mikrofoni – avioni i helikopteri

AVIONI

a) članovi letačke posade koji obavljaju dužnost u pilotskoj kabini složenog motornog aviona koji se koristi za pružanje usluga iz vazduha moraju da komuniciraju preko mikrofona sa slušalicom ili mikrofona koji se stavlja na vrat (laringofon), ako se let obavlja ispod prelaznog nivoa/visine.

HELIKOPTERI

b) članovi letačke posade koji obavljaju dužnosti u pilotskoj kabini helikoptera koji se koriste za pružanje usluga iz vazduha moraju da imaju slušalice sa mikrofonom ili drugi odgovarajući mikrofoni i da ih koriste kao osnovno sredstvo za komunikaciju.

W. Sistem interfona za članove letačke posade

a) vazduhoplov sa višečlanom letačkom posadom mora da ima sistem interfona za komunikaciju između članova letačke posade, koji uključuje i slušalice sa mikrofonom za svakog člana posade;

b) ako se pored propisanog u podtački a ove tačke zahtjeva i sistem za radio-komunikaciju, vazduhoplov mora da bude opremljen prekidačem za predaju koji se nalazi za komandama za svako sjedište na kome sjedi član letačke posade.

X. Oprema za komunikaciju

a) vazduhoplov mora da ima opremu za komunikaciju ako leti kao kontrolisani let, po VFR-u ili po pravilima za instrumentalno letenje (IFR) ili ako leti noću pri čemu oprema mora da bude takva da omogućí dvosmjernu vezu;

b) oprema za komunikaciju koja se zahtijeva u podtački a ove tačke mora da omogućí komunikaciju i na frekvenciji koja se koristi za slučaj nužde.

Y. Uređaj koji šalje podatke o visini leta vazduhoplova koja se određuje na osnovu pritiska

Vazduhoplov mora da ima sekundarni radar koji šalje podatke o visini leta koja je određena na osnovu pritiska, ako vazduhoplov leti u vazdušnom prostoru u kome se zahtijeva sekundarni radar.

Z. Navigaciona oprema

a) vazduhoplov mora da ima navigacionu opremu koja omogućava letenje prema:

1) planu leta;

2) zahtjevima vazdušnog prostora u kome leti;

b) navigaciona oprema mora da bude takva da u slučaju neispravnosti nekog dijela te opreme ostali dio opreme omogućava postupanje prema propisanom u podtački a ove tačke;

c) za letove koji se obavljaju po IFR-u, vazduhoplov mora da ima navigacionu opremu koja omogućava vođenje vazduhoplova do tačke od koje može da sleti po VFR-u, i mora da omogućí vođenje vazduhoplova na svakom aerodromu na koji se planira slijetanje u uslovima za instrumentalno letenje, kao i za određene alternativne aerodrome.

Č. Korišćenje navigacionih podataka u elektronskom obliku (Electronic navigation data management) – složeni vazduhoplov na motorni pogon

a) operator vazduhoplova može da koristi samo uređaje koji imaju mogućnost korišćenja navigacionih podataka u elektronskom obliku, ako ti uređaji ispunjavaju propisane navigacione standarde i odgovaraju namjeravanoj upotrebi podataka;

b) ako se za navigaciju za koju je potrebno posebno ovlašćenje iz odjeljka X ovog pravilnika koriste uređaji koji imaju mogućnost korišćenja navigacionih podataka u elektronskom obliku, operator vazduhoplova mora obezbijediti da postupak koji se primjenjuje i izlazni podatak budu u skladu sa standardom o nepovredivosti podataka;

c) operator vazduhoplova mora stalno da prati primjenu postupaka i izlaznih podataka;

d) operator vazduhoplova mora da obezbijedi da navigacioni podaci u elektronskom obliku budu valjani.

Ž. Minimalna oprema za let

a) let vazduhoplova koji se koristi za pružanje usluga iz vazduha ne smije da počne ako je oprema, u cjelini ili djelimično, neispravna, osim ako:

1) je oprema navedena u listi minimalne ispravnosti opreme vazduhoplova (MEL-Minimum Equipment List);

2) oprema ne utiče na sigurno obavljanje leta;

b) oprema koja je ugrađena u vazduhoplov, a koja je postala neispravna, ne smije da se ukloni iz vazduhoplova, osim ako:

1) je zamjenjena ispravnom opremom;

2) je to posebno dozvoljeno listom minimalne ispravnosti opreme vazduhoplova (MEL).

Odjeljak X

Priručnici, dnevnici i zapisi

A. Dokumenta i podaci koji moraju da se nalaze u vazduhoplovu

a) u vazduhoplovu, za vrijeme leta, moraju da se nalaze sljedeća dokumenta:

1) priručnik za upravljanje vazduhoplovom (AFM) ili drugi jednako valjani priručnik;

2) potvrda o plovidbenosti;

3) uvjerenje o registraciji vazduhoplova;

4) original ili kopija potvrda o generisanju buci;

5) original ili kopija polise osiguranja od odgovornosti za štetu prčinjenu trećim licima;

6) putna knjiga vazduhoplova;

7) važeće navigacione karte rute na kojoj se leti, kao i drugih ruta koje bi se koristile u slučaju skretanja sa planirane rute;

- 8) postupci koji se primjenjuju i podaci o vizuelnim sredstvima koja se koriste u slučaju presretanja vazduhoplova, koji moraju da budu lako dostupni članovima letачke posade; i
- 9) drugi dokumenti koji su važni za let ili ih zahtjeva država na čijoj teritoriji se vazduhoplov nalazi.

B. Dokumenta i podaci koji se koriste za operacije vazduhoplovom koji se koristi za pružanje usluga iz vazduha

a) u vazduhoplovu koji se koristi za pružanje usluga iz vazduha, u toku leta, pored propisanog u tački A ovog odjeljka, moraju da se nalaze i sljedeća dokumenta i podaci:

- 1) dozvola za upotrebu radio-stanice;
- 2) tehnička knjiga vazduhoplova, u skladu sa propisom o obezbjeđivanju kontinuirane plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji se bave ovim poslovima;
- 3) plan leta koji se podnosi pružaocu usluga u vazdušnom saobraćaju;
- 4) podaci o službama traganja i spašavanja, za područje u kom se leti;
- 5) ovjerena kopija ili original AOC-a za pružanje usluga iz vazduhu
- 6) djelovi operativnog priručnika koji se odnose na dužnosti posade;
- 7) lista minimalne ispravnosti opreme vazduhoplova (MEL) ili drugi jednako valjan dokumenti;
- 8) operativni podaci koje se odnose na let:
  - (i) operativni plan leta;
  - (ii) hitna vazduhoplovna obavještenja (NOTAM)/dokumenta dobijena od pružaoca usluga vazduhoplovnog informisanja (AIS);
  - (iii) odgovarajuće meteorološke informacije;
  - (iv) dokumenti o posebnim kategorijama lica koja se prevoze ili o posebnoj vrsti tereta, uključujući i opasne materije;
  - (v) lista opterećenja i položaja težišta.

b) izuzetno od propisanog u tački A podtačka a i tački B podtačka a ovog odjeljka, dokumenta i podaci koji su navedeni u tački A podtački a al. od 1 do 6 i tački B podtački a al. 1, 5 i 8 (ii) i (iii) mogu da se nalaze na aerodromu ako:

- 1) se pruža usluga iz vazduha na rastojanju do 50NM od aerodroma sa koga je izvršeno polijetanje, odnosno na koji se sleće u toku istog dana;
- 2) ako se pruža usluga iz vazduha jedrilicom koja polijeće i slijeće na isti aerodrom i koja leti na rastojanju do 50 NM od tog aerodroma;
- c) ako se pružanje usluga iz vazduha vrši balonom, podaci navedeni u tački A podtačka a al. od 1 do 6 i tačka B podtačka a al. 1, 5 i 8 (ii) i (iii) mogu da se nalaze u vozilu koje prati balon.

C. Nalog za let

Podaci o vazduhoplovu i posadi moraju da budu zabilježeni za svaki let ili seriju letova u nalogu za let.

D. Davanje dokumenata i zapisa na uvid

Voda vazduhoplova dužan je da inspekciji, na njen zahtjev, u prihvatljivom roku, omogući pristup dokumentima i zapisima koji moraju da se nalaze u vazduhoplovu.

DODATNI ZAHTEVI ZA PRUŽANJE USLUGA IZ VAZDUHA

Odjeljak I Opšti zahtjevi

A. Primjena

Operator vazduhoplova koji pruža usluge iz vazduha mora da ispunjava i dodatne uslove za pružanje usluga iz vazduha, kako bi se obezbijedila usaglašenost sa propisom o osnovnim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Evropske agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja.

B. Primjena i upotreba opasnih materija za izvršenje određenog posla

Operator vazduhoplova ne smije da koristi vazduhoplov iznad naseljenih mjesta i gradova ili iznad skupa ljudi na otvorenom prostoru, ako upotrebljava opasan teret za izvršenje određenog posla, osim u slučaju pružanja usluga u poljoprivredi i šumarstvu.

C. Prevoz i upotreba oružja radi izvršenja određenog posla

- a) operator vazduhoplova koji pruža usluge iz vazduha može, radi izvršenja određenog posla, da u vazduhoplovu ima oružje, pri čemu je dužan da obezbijedi da to oružje bude u takvom položaju da se spriječi njegovo slobodno pomjeranje u toku leta;
- b) operator vazduhoplova dužan je da osigura da bezbjednost vazduhoplova, lica koja se nalaze u njemu i lica na zemlji ne bude ugrožena pri upotrebi tog oružja.

Odjeljak II Operativni postupci

A. Obavješćavanje operativnog osoblja

Operativno osoblje koje učestvuje u izvršenju određenog posla mora, prije svakog leta ili serije letova, da bude obaviješteno o operativnim postupcima koji će se primjenjivati za izvršenje tog posla.

B. Standardni operativni postupci za izvršenje određenog posla (Standard Operating Procedures - SOP)

- a) izvršenje određenog posla mora da bude u skladu sa standardnim operativnim postupcima (SOP);

b) prije nego što počne sa pružanjem usluga iz vazduha, operator vazduhoplova mora da izvrši procjenu rizika i da propiše odgovarajuće standardne operativne postupke (SOP) koji sadrže:

- 1) cilj i složenost planiranih aktivnosti;
- 2) podatke o vazduhoplovu i opremi koji se koriste za pružanje usluga iz vazduha;
- 3) podatke o sastavu posade i planiranoj obuci članova posade;
- 4) podatke o performansama vazduhoplova;
- 5) postupke u uobičajenim i vanrednim situacijama;
- 6) podatke o opremi na zemlji;
- 7) zahtjeve u vezi sa čuvanjem zapisa;

c) podnositelj zahtjeva za izdavanje AOC-a za pružanje usluga iz vazduha mora da obezbijedi da su standardni operativni postupci (SOP) iz podtač. a i b ove tačke odgovarajući za pružanje usluga iz vazduha.

Odjeljak III

Performanse vazduhoplova i operativna ograničenja

A. Zahtjevi u pogledu performansi aviona

Za avione koji na visinama ispod 150m iznad zemlje i van naseljenih mjesta, po otkazu kritičnog motora ne mogu da održavaju horizontalni let, operator vazduhoplova dužan je da:

- a) propiše operativne postupke kojima se posljedice otkaza motora smanjuju na najmanju moguću mjeru;
- b) propiše programe obuke za članove posade;
- c) obezbijedi da sva lica koja se nalaze u avionu budu obavještena o postupcima koje je potrebno da sprovede u slučaju prinudnog slijetanja;
- d) obezbijedi da lica koja se nalaze u avionu nose zaštitnu opremu.

B. Zahtjevi u pogledu performansi helikoptera

a) helikopteri koji se koriste u urbanoj nepogodnoj sredini moraju da:

- 1) budu certifikovani kao helikopteri kategorije A;
- 2) imaju masu koja, u slučaju otkaza kritične pogonske grupe, omogućava horizontalni let, i u tom slučaju, preduzimaju se mjere za sprečavanje ugrožavanja lica na zemlji i umanjenje rizika oštećenja imovine na zemlji.

b) helikopteri koji se koriste van urbane nepogodne sredine moraju da budu certifikovani kao helikopteri kategorije A ili B;

c) ako se koriste helikopteri koji u slučaju otkaza kritične pogonske grupe ne mogu da nastave horizontalni let ili da sigurno prinudno slete, operator vazduhoplova je dužan da:

- 1) propiše operativne postupke kako bi smanjio posljedice otkaza pogonske grupe;
- 2) propiše programe obuke za članove posade;
- 3) obezbijedi da sva lica budu informisana o postupcima koje moraju da sprovede u slučaju prinudnog slijetanja;
- 4) obezbijedi da helikopter bude opremljen odgovarajućom opremom za ublažavanje pada;
- 5) obezbijedi da sva lica nose odgovarajuću zaštitnu opremu;
- 6) obezbijedi usaglašenost sa zahtjevima u pogledu obezbjeđivanja sigurnog slijetanja, ako se u helikopteru nalaze lica;

d) masa helikoptera na polijetanju, slijetanju ili lebdenju ne smije da bude veća od maksimalne mase određene za lebdenje (HIGE - Hover In ground effect), sa svim pogonskim grupama u radu, podešenim na odgovarajući nivo snage, ako uslovi ukazuju da nije moguće lebdenje (HIGE), masa helikoptera ne smije da bude veća od maksimalne mase za lebdenje van uticaja zemlje (HOGA-Hover Out of Ground Effect), sa svim pogonskim grupama u radu, podešenim na odgovarajući nivo snage.

Odjeljak IV

Instrumenti, podaci i oprema

KORIŠĆENJE VAZDUHOPLOVA KADA SU VRATA NA VAZDUHOPLOVU OTVORENA ILI KORIŠĆENJE VAZDUHOPLOVA KOJI NEMA VRATA

A. Sredstva za vezivanje

Tehničko osoblje koje ne predstavlja članove letачke posade, treba da budu vezano pri obavljanju određenog posla ako vazduhoplov nema vrata ili ako je za obavljanje tog posla potrebno da vrata na vazduhoplovu budu otvorena.

B. Prsluk za spašavanje – helikopteri

Lica koja se nalaze u helikopteru moraju da nose prsluk za spašavanje ako je helikopter u dodiru sa vodom ili ako leti iznad vodene površine, na rastojanjima većim od rastojanja koje helikopter preleti prilikom autorotacije, odnosno lebdenja i ako postoji vjerovatnoća da će u slučaju nužde helikopter prinudno da sleti na vodu.

C. Prinudno slijetanje na vodu – helikopteri

Helikopter koji leti iznad vodene površine na rastojanjima koja odgovaraju letu od deset minuta od kopna, u kome se nalaze lica koja nijesu članovi posade, mora da bude određen kao helikopter koji može da sleti na vodenu površinu i mora da ima opremu za plutanje u slučaju nužde.

D. Odijelo za preživljavanje – helikopteri

Član posade helikoptera mora da nosi odijelo za preživljavanje, ako je helikopter u dodiru sa vodom ili ako leti iznad vodene površine na rastojanjima od kopna većim od rastojanja koje helikopter preleti prilikom autorotacije, odnosno lebdenja, ako postoji vjerovatnoća da će, u slučaju nužde, helikopter prinudno da sleti na vodu i ako izvještaji o vremenu i prognoze koji su dostupni vodi helikoptera ukazuju da će, u toku leta, temperatura biti manja od 10° C.

E. Sistem za upozorenje na opasno približavanje zemlji - avioni

Izuzetno od propisanog u tački D ovog odjeljka sistem za upozorenje na opasno približavanje zemlji može da bude isključen u toku pružanja usluga navedenih u AOC-u za pružanje usluga u vazduhu koje zahtijevaju da avion leti na udaljenosti od zemlje koje je manje od udaljenosti na kojoj bi se aktivirao sistem za upozorenje na opasno približavanje zemlji.

F. Prinudno napuštanje pilotske kabine

Vazduhoplov mora da ima opremu za efikasno prinudno napuštanje pilotske kabine.

G. Oprema za ublažavanje posljedica nesreće

Vazduhoplov mora da ima odgovarajuću neophodnu opremu za ublažavanje posljedica nesreće, koju određuje operator vazduhoplova.

H. Oprema za ličnu zaštitu

Lica koja se nalaze u vazduhoplovu moraju da nose opremu za ličnu zaštitu koja zavisi od vrste leta.

I. Vuča stvari

Prilikom vuče stvari, ukupna dužina vazduhoplova zajedno sa vučnim užetom i stvari koja se vuče ne smije biti veća od 150m.

J. Izbacivanje ili vuča propagandnih predmeta

Izbacivanje ili vuča propagandnih predmeta mora se vršiti tako da se ne ugrozi sigurnost letenja toga i drugih vazduhoplova, kao ni sigurnost lica i imovine na zemlji

POSEBNA OVLAŠĆENJA

Odjeljak I

Opšti zahtjevi

A. Nadležni organ

Nadležni organ za izdavanje posebnog ovlašćenja je organ države koji je izdao AOC za pružanje usluga iz vazduha;

B. Zahtjev za izdavanje posebnog ovlašćenja

a) podnosilac zahtjeva za sticanje posebnog ovlašćenja, pored propisane dokumentacije, mora da dostavi i sljedeće podatke:

- 1) zvaničan i poslovni naziv i adresu sjedišta operatora vazduhoplova;
- 2) opis djelatnosti za koju podnosi zahtjev za izdavanje posebnog ovlašćenja;

b) podnosilac zahtjeva za izdavanje posebnog ovlašćenja mora da podnese dokaz da:

- 1) ispunjava propisane zahtjeve za izdavanje posebnog ovlašćenja;
- 2) vazduhoplov i oprema koja je neophodna za obavljanje djelatnosti za koju se traži izdavanje posebnog ovlašćenja ispunjavaju uslove za plovidbenost i da je oprema odobrena;

3) je propisan program obuke za letačko osoblje i za lica koja neposredno učestvuju u obavljanju djelatnosti za koju se traži izdavanje posebnog ovlašćenja;

4) su operativni postupci neophodni za obavljanje djelatnosti za koju se traži posebno ovlašćenje propisani u operativnim priručniku;

c) operator vazduhoplova dužan je da čuva dokumentaciju navedenu iz podt. a i b ove tačke, u skladu sa tačkom B odjeljka II Priloga 1 ovog pravilnika.

C. Prava operatora vazduhoplova koji ima posebno ovlašćenje

Posebna ovlašćenja se navode u operativnoj specifikaciji, za pružanje usluga iz vazduha.

D. Izmjene u obavljanju djelatnosti za koje je potrebno posebno ovlašćenje

Za svaku izmjenu koja može imati uticaj na uslove pod kojima je izdato posebno ovlašćenje, operator vazduhoplova dužan je da dostavi odgovarajuću dokumentaciju kojom potvrđuje da i dalje ispunjava uslove za sticanje posebnog ovlašćenja.

E. Stalno važenje posebnog ovlašćenja

Posebno ovlašćenje se izdaje na neograničeno vrijeme i ostaje na snazi sve dok operator vazduhoplova ispunjava uslove za njegovo sticanje.

Odjeljak II
Navigacija zasnovana na performansama
(Performance, based navigation operations, PBN)

A. Letenje u vazdušnom prostoru u kome se zahtijeva navigacija zasnovana na performansama (PBN)

Vazduhoplov može da leti na rutama u vazdušnom prostoru u kojem se zahtijeva navigacija zasnovana na performansama (PBN), u skladu sa propisanim navigacionim postupcima, ako operator vazduhoplova ima ovlašćenje za obavljanje takvih letova, a za letove koji se obavljaju u vazdušnom prostoru u kome se zahtijeva B-RNAV nije potrebno posebno ovlašćenje.

B. Sticanje posebnog ovlašćenja za letenje u vazdušnom prostoru u kome se zahtijeva navigacija zasnovana na performansama (PBN)

Za sticanje posebnog ovlašćenja za letenje u vazdušnom prostoru u kome se zahtijeva navigacija zasnovana na performansama (PBN), operator vazduhoplova dužan je da:

- a) posjeduje ovlašćenje u pogledu plovidbenosti za upotrebu opreme koja je neophodna za pribavljanje posebnog ovlašćenja za letenje u vazdušnom prostoru u kome se zahtijeva navigacija zasnovana na performansama vazduhoplova;
- b) propiše program obuke za letačko osoblje;
- c) propiše operativne postupke koji obuhvataju:
  - 1) spisak opreme ugrađene u vazduhoplov, uključujući operativna ograničenja u korišćenju te opreme koja se navode u listi minimalne ispravnosti opreme vazduhoplova (MEL);
  - 2) sastav letačke posade i uslove u pogledu iskustva;
  - 3) uobičajene postupke;
  - 4) nepredviđene postupke;
  - 5) praćenje i izvještavanje o nezgodama;
  - 6) upravljanje navigacionom bazom podataka.

Odjeljak III

Letenje u vazdušnom prostoru sa smanjenim normama vertikalnog razdvajanja (Reduced Vertical Separation Minima, RVSM)

A. Letenje u vazdušnom prostoru sa smanjenim normama vertikalnog razdvajanja (RVSM)

Vazduhoplov može da leti u vazdušnom prostoru u kome je vertikalno razdvajanje vazduhoplova smanjeno na 300 m (1000 ft), a koje se primjenjuje između nivoa leta (FL) 290 i nivoa leta (FL) 410, ako operator vazduhoplova ima posebno ovlašćenje.

B. Sticanje posebnog ovlašćenja za letenje u vazdušnom prostoru sa smanjenim normama vertikalnog razdvajanja (RVSM)

Za sticanje posebnog ovlašćenja za letenje u vazdušnom prostoru sa smanjenim normama vertikalnog razdvajanja (RVSM), operator vazduhoplova je dužan da:

- a) da posjeduje RVSM odobrenje u pogledu plovidbenosti;
- b) su propisani postupci za praćenje i izvještavanje o greškama u održavanju visine leta vazduhoplova;
- c) propiše program obuke za letačko osoblje;
- d) propiše operativne postupke koji obuhvataju:
  - 1) spisak opreme u vazduhoplovu, uključujući i operativna ograničenja u korišćenju te opreme koja se navode u listi minimalne ispravnosti opreme vazduhoplova (MEL);
  - 2) sastav letačke posade i uslove u pogledu njihovog iskustva;
  - 3) odredbe u pogledu planiranja leta;
  - 4) postupke prije leta;
  - 5) postupke prije ulaska u vazdušni prostor sa smanjenim normama vertikalnog razdvajanja (RVSM);
  - 6) postupke u toku leta;
  - 7) postupke poslije leta;
  - 8) izvještavanje o nezgodama;
  - 9) posebne postupke, u zavisnosti od oblasti u kojoj se leti.

C. Zahtjevi u pogledu opreme neophodne za letenje u vazdušnom prostoru sa smanjenim normama vertikalnog razdvajanja (RVSM)

Pored opreme koja je navedena u Prilogu II ovog pravilnika, vazduhoplovi koji lete u vazdušnom prostoru sa smanjenim normama vertikalnog razdvajanja moraju da imaju:

- a) dva nezavisna sistema za mjerenje visine;
- b) sistem za upozoravanje o odstupanju od zadate visine;
- c) automatski sistem za kontrolu visine;
- d) sekundarni radar za nadzor (SSR) sa sistemom izvještavanja o visini na kojoj se vazduhoplov nalazi, koji može da bude povezan sa sistemom za mjerenje visine, ako se koristi za kontrolu visine.

Odjeljak IV
Prevoz opasnih materija

A. Posebno ovlaštenje za prevoz opasnih materija

- a) operator vazduhoplova može da prevozi opasne materije samo ako ima posebno ovlaštenje;
- b) za sticanje posebnog ovlaštenja, operator vazduhoplova dužan je da, u skladu sa Tehničkim instrukcijama:
- 1) propiše i ažurira programe obuke letačkog osoblja i dokaže da je osoblje odgovarajuće obučeno;
  - 2) propiše operativne postupke kako bi omogućio sigurno rukovanje opasnim materijama u svim fazama leta, uključujući informacije i uputstva o:
    - (i) opredjeljenju operatora vazduhoplova u pogledu prevoza opasnih materija;
    - (ii) uslovima za prihvatanje, pakovanje, označavanje, rukovanje, utovar, smještanje i razdvajanje opasnih materija;
    - (iii) postupanja u slučaju nesreće ili ozbiljne nezgode nastalog usljed prevoza opasnih materija;
    - (iv) postupanju u hitnim situacijama u vezi sa opasnim materijama;
    - (v) uklanjanju mogućeg zagađenja;
    - (vi) dužnostima osoblja uključenog u prevoz opasnih materija, a naročito osoblja koje radi na poslovima zemaljskog opsluživanja i prijehata i otpreme vazduhoplova;
    - (vii) provjerama oštećenja, curenja i zagađenja; i
    - (viii) prijavljivanju nesreća i ozbiljnih nezgoda izazvanih prisustvom opasnih materija.

B. Informacije o opasnim materijama i odgovarajuća dokumentacija

Operator vazduhoplova je, u skladu sa Tehničkim instrukcijama, dužan da:

- a) obezbijedi pisanu informaciju vodi vazduhoplova o:
- 1) opasnim materijama koji se prevoze vazduhoplovom,
  - 2) postupanjima u toku leta u slučaju nužde;
- b) propiše postupak korišćenja liste prihvatanja opasnih materija;
- c) obezbijedi da opasne materije prate odgovarajuća dokumenta koja je popunilo lice koje je predalo opasne materije na prevoz, osim ako su podaci iz tih dokumenata dostupni u elektronskom obliku;
- d) obezbijedi da kopija dokumenta u pisanom obliku koji prati opasnu materiju bude na zemlji, na mjestu na kome je brzo i lako dostupna, svo vrijeme dok opasna materija ne stigne na odredište;
- e) obezbijedi da kopija informacije koja je predata vodi vazduhoplova bude na zemlji i da kopija ili podaci iz tog dokumenta budu lako dostupni na aerodromu posljednjeg polijetanja i prvog narednog slijetanja;
- f) čuva listu prihvatanja opasne materije, dokument o prevozu opasne materije, kao i pisanu informaciju vodi vazduhoplova, najmanje tri mjeseca po završetku leta;
- g) čuva zapise u vezi sa obukom osoblja, najmanje tri godine.

Prilog 2

OPERATIVNI PRIRUČNIK OPERATORA VAZDUHOPLOVA KOJI PRUŽA USLUGE IZ VAZDUHA

Operativni priručnik sadrži:

A. OPŠTE ODREDBE

0. VOĐENJE I KONTROLA OPERATIVNOG PRIRUČNIKA

0.1 uvod:

- 0.1.1 izjava da je operativni priručnik u skladu sa propisima i uslovima navedenim u AOC-u za pružanje usluga iz vazduha;
- 0.1.2 izjava da operativni priručnik sadrži operativne instrukcije za osoblje;
- 0.1.3 lista i kratak opis djelova, njihov sadržaj, primjenljivost i upotreba;
- 0.1.4 objašnjenja i značenje pojmova neophodnih za korišćenje operativnog priručnika;
- 0.2 sistem izmjena i dopuna operativnog priručnika:**
- 0.2.1 podaci o licu odgovornom za izmjenu i dopunu operativnog priručnika;
- 0.2.2 evidencija o izmjenama i dopunama, datum kada su izmjene i dopune unete u operativni priručnik i datum njihovog stupanja na snagu;
- 0.2.3 izjava da rukom pisane izmjene i dopune nijesu dozvoljene, izuzev u situacijama koje zahtijevaju hitnu izmjenu ili dopunu, u cilju sigurnog obavljanja leta;
- 0.2.4 način označavanja strana i datum njihovog stupanja na snagu;
- 0.2.5 spisak važećih strana;
- 0.2.6 obilježavanje izmjena (na stranicama teksta, na kartama i na dijagramima);
- 0.2.7 privremene izmjene;
- 0.2.8 postupak distribucije operativnog priručnika i njegovih izmjena i dopuna.

1. ORGANIZACIJA I ODGOVORNOSTI

- 1.1 organizaciona struktura: opis organizacione strukture, uključujući opštu i posebnu organizacionu šemu operatora vazduhoplova;
- 1.2 odgovorna lica za letačke poslove, za obuku i za zemaljske poslove; opis njihovih funkcija i odgovornosti;
- 1.3 odgovornost i obaveze rukovodećeg operativnog osoblja: opis njihovih poslova, odgovornosti i ovlaštenja koji se odnose na sigurnost letenja i usklađenost sa propisima;

1.4 ovlaštenja, obaveze i odgovornosti vođe vazduhoplova: izjava koja određuje ovlaštenja, obaveze i odgovornosti vođe vazduhoplova;

1.5 ovlaštenja, obaveze i odgovornosti članova posade i ostalog operativnog osoblja, izuzev vođe vazduhoplova.

2. OPERATIVNO UPRAVLJANJE I NADZOR

2.1 opis sistema kojim operator vazduhoplova vrši nadzor nad obavljanjem djelatnosti, i koji mora da prikaže kako se vrši nadzor nad sigurnošću letenja, obavljanjem djelatnosti i osposobljenosti osoblja, a naročito moraju da budu opisani postupci koji se odnose na:

2.1.1 provjeru važenja dozvola i ovlaštenja;

2.1.2 stručnost operativnog osoblja;

2.1.3 kontrolu, analizu i čuvanje zapisa;

2.2 sistem za objavljivanje dodatnih operativnih uputstava i informacija: postupak objavljivanja informacija koje mogu da budu operativne prirode, a nijesu sadržane u operativnom priručniku; način njihovog korišćenja i odgovornost za njihovo objavljivanje;

2.3 operativna kontrola: opis postupaka i odgovornosti za sprovođenje operativne kontrole u pogledu sigurnog obavljanja letenja;

2.4 ovlaštenja vazduhoplovnih vlasti: opis ovlaštenja i uputstva za osoblje u cilju olakšavanja vršenja inspekcije.

3. SISTEM UPRAVLJANJA

Opis sistema upravljanja sadrži:

a) izjavu u pogledu primjene politike sigurnosti;

b) postupke za prepoznavanje sigurnosnih rizika i postupke za procenu i upravljanje rizicima;

c) postupak za praćenje usklađenosti sa propisima; i

d) dodjelu dužnosti i odgovornosti.

4. SASTAV POSADE

4.1 sastav posade i postupak za određivanje sastava posade obuhvata:

4.1.1 tip vazduhoplova koji se koristi;

4.1.2 područje u kojem se leti i vrstu leta;

4.1.3 fazu leta;

4.1.4 minimalan broj članova posade i planirano vrijeme letenja;

4.1.5 iskustvo (ukupno i na tipu aviona), skorašnje iskustvo i osposobljenost članova posade;

4.1.6 određivanje vođe vazduhoplova i postupaka u pogledu odmora vođe vazduhoplova ili drugih članova posade;

4.1.7 određivanje ostalih članova posade;

4.2 postupak za određivanje vođe vazduhoplova;

4.3 iznenadna onesposobljenost člana letачke posade: uputstva o prenosu ovlaštenja u slučaju iznenadne onesposobljenosti člana letачke posade;

4.4 planiranje posade u slučaju da neko od letачkog osoblja ima ovlaštenje za letenje na više od jednog tipa vazduhoplova.

5. ZAHTEVI U POGLEDU OBUČENOSTI

5.1 vrste dozvola, ovlaštenja, obučenosť (npr. za rute i aerodrome), neophodno iskustvo, potrebna obuka i provjera i obnova znanja operativnog osoblja za obavljanje dužnosti, u zavisnosti od tipa vazduhoplova, vrste leta i sastava posade;

5.2 letачka posada;

5.2.1 vođa vazduhoplova;

5.2.2 pilot koji zamjenjuje vođu vazduhoplova;

5.2.3 drugi kopilot;

5.2.4 pilot pod nadzorom;

5.2.5 operator vazduhoplova sistema;

5.2.6 letenje na više tipova ili varijanti vazduhoplova;

5.3 ostali članovi posade;

5.4 osoblje koje vrši obuku, provjeru i nadzor nad članovima posade;

5.5 ostalo operativno osoblje.

6. MJERE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE POSADE

6.1 mjere zdravstvene zaštite posade koje se odnose na:

6.1.1 korišćenje alkohola i drugih opojnih pića;

6.1.2 narkotike;

6.1.3 droge;

6.1.4 tablete za spavanje;

6.1.5 farmaceutske preparate;

6.1.6 vakcinaciju;

6.1.7 ronjenje na velikim dubinama;

6.1.8 davanje krvi;

6.1.9 ishranu prije i u toku leta;

6.1.10 spavanje i odmor;

6.1.11 hirurške intervencije;

6.2 postupci i uputstva za članove posade u pogledu korišćenja opasnih materija (hemikalije, pesticidi i sl.).

7. OGRANIČENJE VREMENA LETENJA

7.1 ograničenje vremena letenja, radnog vremena i vremena odmora;

7.2 prekoračenje ograničenja vremena letenja i radnog vremena i skraćivanje vremena odmora, i uslovi pod kojima može da se prekorači vrijeme letenja i radno vrijeme ili da se skрати vrijeme odmora, kao i postupci izvještavanja o ovim izmjenama.

8. OPERATIVNI POSTUPCI

8.1 uputstva za pripremu leta:

8.1.1 opšti postupci;

8.1.2 minimalna visina leta: postupak i metod za određivanje i primjenu minimalnih visina leta, koji uključuje postupak za dostizanje i održavanje minimalne visine leta;

8.1.3 uslovi za korišćenje aerodroma;

8.1.4 tumačenje meteoroloških informacija i objašnjenje meteoroloških prognoza i izvještaja za područje letenja, uključujući i tumačenje izraza;

8.1.5 određivanje količine goriva, maziva i vodenog metanola: metode kojima se određuje i prati količina goriva, maziva i vodenog metanola; uputstva za mjerenje i raspodjelu fluida; način čuvanja dokumentacije o gorivu i mazivu;

8.1.6 postupci za određivanje mase tereta, proračun ograničenja u odnosu na performanse vazduhoplova i položaj težišta;

8.1.7 postupci u slučaju nužde u vezi sa teretom, gorivom i izbacivanjem hemikalija (uključujući dužnosti i odgovornosti operativnog osoblja);

8.1.8 metod za prikupljanje podataka u pogledu ograničenja na aerodromu (NOTAM), meteoroloških i drugih informacija koje utiču na sigurnost;

8.1.9 oprema koja je neophodna za izvršenje posebnih zadataka;

8.1.10 uputstvo za korišćenje liste odstupanja od propisane konfiguracije (CDL), kao i liste minimalne ispravnosti opreme vazduhoplova (MEL);

8.1.11 uputstvo za izradu i zahtjevi u pogledu dokumentacije koja mora da se nalazi u vazduhoplovu, uključujući nalog za let i tehničku knjigu vazduhoplova;

8.1.12 ostali poslovi koji se obavljaju a koji nisu opisani u podtački 8.1. ove tačke;

8.2 uputstva za opsluživanje vazduhoplova na zemlji:

8.2.1 zahtjevi u pogledu pretpoletnog informisanja operativnog osoblja;

8.2.2 postupci dekontaminacije vazduhoplova;

8.2.3 postupci točenja goriva, uključujući mjere predostrožnosti u toku točenja goriva, kao i provjere koje se vrše u pogledu točenja goriva i mjere predostrožnosti u pogledu curenja hemikalija i zaštite životne sredine;

8.2.4 opis postupaka za odleđivanje i sprečavanje zaleđivanja vazduhoplova;

8.3 letачki postupci:

8.3.1 postupci u skladu sa tipom vazduhoplova, posebnim zadacima i područjem letenja;

8.3.2 postupak podešavanja visinomjera vazduhoplova;

8.3.3 postupci koji se preduzimaju na osnovu audio upozorenja dobijenih od uređaja za upozorenje;

8.3.4 postupak za praćenje količine goriva u toku leta;

8.3.5 postupci letenja u nepovoljnim i potencijalno opasnim meteorološkim uslovima;

8.3.6 turbulencija u tragu i vrtložno strujanje za helikoptere;

8.3.7 korišćenje sigurnosnih pojaseva;

8.3.8 opredjeljenje operatora vazduhoplova u pogledu korišćenja slobodnih sjedišta za posadu;

8.3.9 zahtjevi u pogledu sigurnosti u kabini u kojoj se prevoze lica, uključujući zabranu pušenja;

8.4 ograničenja pri obavljanju posebnih zadataka u zavisnosti od vremenskih uslova;

8.5 upotreba liste minimalne ispravnosti opreme vazduhoplova (MEL) i liste odstupanja od propisane konfiguracije (CDL) vazduhoplova;

8.6 zahtjevi u pogledu kiseonika, kao i potrebna količina kiseonika i uslovi za njegovo korišćenje.

9. OPASNE MATERIJE I ORUŽJE

9.1 informacije i uputstva o prevozu opasnih materija obuhvataju:

9.1.1 postupke operatora vazduhoplova pri prevozu opasnih materija, uključujući mjere predostrožnosti kojima se omogućava sigurno rukovanje opasnim materijama (hemikalije, pesticidi, gorivo);

9.1.2 uputstvo za prihvatanje, označavanje, rukovanje, čuvanje i razdvajanje opasnih materija;

9.1.3 postupke u slučaju nužde, prilikom prevoza opasnih materija;

9.1.4 dužnosti operativnog osoblja;

9.1.5 uputstvo za prevoz zaposlenih lica operatora vazduhoplova kada se prevoze opasne materije;

9.2 uslovi za prevoz naoružanja.

10. BEZBJEDNOST

10.1 uputstva koja se odnose na mjere bezbjednosti koja nisu poverljive prirode, a koja uključuju ovlašćenja i odgovornosti operativnog osoblja, kao i postupci prijavljivanja protivpravnih radnji izvršenih u vazduhoplovu, kao što su: nezakonito ometanje, sabotaza, pretnja bombom, otmica i sl.;

10.2 opis preventivnih mjera obezbjeđivanja i obuka, kao i djelovi uputstava koji se odnose na mjere obezbjeđivanja čuvaju se kao poverljivi dokumenti.

11. POSTUPCI ZA BILJEŽENJE I PRIJAVLJIVANJE DOGAĐAJA

Postupci za bilježenje i prijavljivanje događaja, sadrže:

11.1 definiciju događaja i odgovornost učesnika u događaju;

11.2 postupke za prijavljivanje događaja (uključujući sve propisane obrasce za prijavljivanje događaja);

11.3 posebne postupke izvještavanja u slučaju prevoza opasnih materija.

12. PRAVILA LETENJA

12.1 letenje po pravilima za vizuelno letenje (VFR) i letenje po pravilima za instrumentalno letenje (IFR);

12.2 primjena pravila letenja, u zavisnosti od područja u kojem se leti;

12.3 postupci za komunikaciju, kao i postupci u slučaju otkaza sistema za komunikaciju;

12.4 informacije i uputstva koji se odnose na presretanje civilnih vazduhoplova;

12.5 situacije u kojima je potrebno održavati radio-vezu;

12.6 signali;

- 12.7 vremenski sistem koji se koristi;
- 12.8 odobrenje leta, postupanje po planu leta i izvještavanje o položaju vazduhoplova;
- 12.9 vizuelni znaci upozorenja vazduhoplovu koji leti bez odobrenja u uslovno zabranjenoj, zabranjenoj ili opasnoj zoni ili im prilazi;
- 12.10 postupci pilota u slučaju da opaze nesreću ili prime izvještaj o opasnosti;
- 12.11 vizuelni orijentiri na zemlji i u vazduhu koje koriste lica koja su preživjela nesreću, opis i upotreba sredstava za signalizaciju;
- 12.12 signali u slučaju vanrednih situacija i u slučaju nužde.

13. ZAKUP VAZDUHOPLOVA

Uslovi iz ugovora o zakupu, postupci i odgovornost operatora vazduhoplova.

B. KORIŠĆENJE ODREĐENOG TIPA VAZDUHOPLOVA

0. OPŠTI PODACI I JEDINICE MJERE

0.1 opšti podaci (npr. dimenzije vazduhoplova), uključujući opis jedinica mjera koje se koriste i tabele za konverziju veličina.

1. OGRANIČENJA

1.1 opis operativnih ograničenja obuhvata:

- a) propis na osnovu kog je izdata potvrda o tipu;
- b) konfiguraciju kabine za svaki tip vazduhoplova, sa, skicom;
- c) vrstu odobrenih letova (npr. VFR/IFR, RNP tip, letovi u poznatim uslovima zaleđivanja i sl);
- d) sastav posade;
- e) masu i položaj težišta;
- f) ograničenja brzine;
- g) envelopu leta;
- h) ograničenja jačine vetra, uključujući kretanje na kontaminiranim poletno-sletnim stazama;
- i) ograničenja performansi za primjenjive konfiguracije;
- j) nagib poletno-sletne staze;
- k) ograničenja na vlažnim ili kontaminiranim poletno-sletnim stazama;
- l) kontaminaciju zrnja;
- m) ograničenja sistema.

2. POSTUPCI U VANREDNIM SITUACIJAMA I POSTUPCI U SLUČAJU NUŽDE

2.1 postupci u vanrednim situacijama i postupci u slučaju nužde, dužnosti posade, odgovarajuće liste provjere i sistem za korišćenje lista provjere, uključujući sve zadatke i posebnu opremu koja se koristi u nuždi, a nije opisana u priručniku za upravljanje vazduhoplovom (AFM).

3. UOBIČAJNI POSTUPCI

3.1 uobičajeni postupci i dužnosti posade, odgovarajuće liste provjere, sistem za korišćenje lista provjere, uključujući sve zadatke i posebnu opremu koja se koristi u slučaju nužde, a nije opisana u priručniku za upravljanje vazduhoplovom (AFM);

4. PERFORMANSE VAZDUHOPLOVA

Podaci o performansama vazduhoplova moraju da budu lako dostupni.

4.1 podaci o performansama vazduhoplova u skladu sa ovim pravilnikom.

5. MASA I POLOŽAJ TEŽIŠTA

uputstva i podaci neophodni za proračun mase i položaja težišta vazduhoplova obuhvataju:

- 5.1 postupak proračuna (npr. indeksni sistem);
- 5.2 informacije i uputstva za popunjavanje dokumentacije o masi i položaju težišta vazduhoplova (dokumentacije koja se popunjava ručno i uz primjenu programskih paketa);
- 5.3 maksimalna masa i položaj težišta vazduhoplova;

6. UTOVAR VAZDUHOPLOVA

Postupci za utovar, istovar i obezbjeđenje tereta u vazduhoplovu.

7. PLANIRANJE LETA

- 7.1 podaci neophodni za planiranje leta, prije izvršenja leta i u toku leta;
- 7.2 postupci prilikom obavljanja posebnih zadataka.

8. LISTA ODSTUPANJA OD PROPISANE KONFIGURACIJE VAZDUHOPLOVA

Lista odstupanja od propisane konfiguracije (CDL): ako je dobijena od proizvođača vazduhoplova, ova lista uzima u obzir tip i varijantu vazduhoplova koji se koriste i postupke koji se primjenjuju ako se vazduhoplov otprema na let pod uslovima njegove CDL.

9. LISTA MINIMALNE ISPRAVNOSTI OPREME VAZDUHOPLOVA

Lista minimalne ispravnosti opreme vazduhoplova uzima u obzir tip i varijantu vazduhoplova, vrstu leta i područje u kojem se leti, i sadrži postupke koji moraju da se preduzmu ako se vazduhoplov otpremi sa neispravnom opremom.

10. OPREMA ZA PREŽIVLJAVANJE I OPREMA KOJA SE KORISTI U SLUČAJU NUŽDE, UKLJUČUJUĆI IZAHTJEVE U POGLEDU NEOPHODNE KOLIČINE KISEONIKA

- 10.1 spisak opreme za preživljavanje koja zavisi od rute i područja letenja;
- 10.2 lista provjere ispravnosti opreme prije polijetanja i uputstvo za popunjavanje liste;
- 10.3 postupci za određivanje potrebne količine kiseonika i raspoložive količine kiseonika.

11. POSTUPCI ZA EVAKUACIJU U SLUČAJU NUŽDE

11.1 uputstva za pripremu evakuacije u slučaju nužde, uključujući koordinaciju posade u slučaju prinudnog slijetanja na zemlju ili na vodu, kao i u ostalim slučajevima nužde.

12. SISTEMI VAZDUHOPLOVA

Opis sistema vazduhoplova i opreme koja se koristi pri obavljanju posebnih zadataka, kao i dodatna oprema i njena ugradnja, sistemi i posebni postupci, uključujući sve dodatke priručniku za upravljanje vazduhoplovom (AFM) ili drugom jednako valjanom dokumentu.

C. UPUTSTVA I PODACI O RUTAMA I O AERODROMIMA

1. uputstva i podaci koje se odnose na komunikaciju, navigaciju i aerodrome, uključujući minimalne nivoe leta i visine leta za svaku rutu, i operativni minimumi za svaki aerodrom koji je planiran da se koristi, uključujući:

- a) minimalni visinu leta;
- b) operativni minimum za aerodrome polijetanja, destinacije i alternativne aerodrome;
- c) komunikacijske uređaje i navigacijska sredstva;
- d) podatke o poletno-sletnoj stazi i objektima na aerodromu;
- e) postupke prilaza, neuspjelog prilaza i polijetanja, kao i postupke smanjenja buke;
- f) postupke usled prekida komunikacije;
- g) informacije o službi traganja i spasavanja u oblasti iznad koje se leti;
- h) opis vazduhoplovnih karata koje moraju da se nalaze u vazduhoplovu, u zavisnosti od vrste leta i rute a kojoj se leti, uključujući metod za provjeru njihove valjanosti;
- i) podatke o dostupnosti vazduhoplovnih informacija i službi za meteorološko informisanje;
- j) komunikacijske i navigacione postupke za let na ruti,
- k) kategorizaciju aerodroma radi određivanja osposobljenosti letачke posade;
- l) posebna ograničenja aerodroma (ograničenja performansi i operativni postupci i sl).

D. OBUKA

1. plan obuke i programi provjere za operativno osoblje kojem su dodjeljene operativne dužnosti u vezi s pripremom za let ili sa izvršenjem leta;

2. plan obuke i programi provjere sadrže:

2.1 za letачku posadu: odgovarajuće elemente obuke propisane u ovom pravilniku;

2.2 za kabinsku posadu: odgovarajuće elemente obuke propisane u ovom pravilniku;

2.3 za operativno osoblje, uključujući članove posade: obuka u pogledu prevoza opasnih materija i obuka u pogledu obezbjeđivanja;

2.4 za operativno osoblje, izuzev članova posade (npr. dispečer, osoblje za opsluživanje vazduhoplova, i sl.) odgovarajuće elemente obuke koji se odnose na njihove dužnosti, propisane u ovom pravilniku;

3. postupci:

3.1 postupci za obuku i provjeru;

3.2 postupci koji se primjenjuju ako osoblje ne ostvari potrebne standarde obučenosti ili ih ne održava;

3.3 sistem za praćenje roka važenja kvalifikacija, provjera, testova, obuka za skorašnje iskustvo i dozvola;

4. opis dokumentacije koja se čuva i rok njenog čuvanja.

Prilog 3

AOC za pružanje usluga iz vazduha i operativna specifikacija

<p>Na osnovu člana 23 i člana 29 Zakona o vazdušnom saobraćaju ("Službeni list CG", br. 30/12), izdaje se: <i>In accordance with Article 23 and Article 29 of Law on Airtransport („Official Gassete of Montenegro”, No.30/12), we hereby Issue:</i></p>		
<p>CERTIFIKAT VAZDUŠNOG OPERATORA <i>AIR OPERATOR CERTIFICATE (AOC)</i></p>		
<p>Certifikat broj: <i>AOC No.:</i></p> <p>ME.</p> <p>Datum isteka: <i>Expiry date:</i></p> <p>Izdanje: <i>Issue:</i></p> <p>Revizija broj: <i>Revision no.:</i></p>	<p>CRNA GORA <i>Montenegro</i></p> <hr/> <p>Agencija za civilno vazduhoplovstvo <i>Civil Aviation Agency</i></p> <hr/> <p>Poslovni naziv: <i>Trading name:</i> Adresa operatera: <i>Operator address:</i> Telefon: <i>Telephone:</i> Faks: <i>Fax:</i> Elektronska pošta: <i>E-mail:</i></p>	<p>Telefon: + 382 20 625 506 <i>Telephone:</i> Faks: + 382 20 625 517 <i>Fax:</i> Internet: www.caa.me Adresa: ul.Oktobarske revolucije 130, <i>Address:</i> 81000 Podgorica, Crna Gora</p> <hr/> <p>Podaci o odgovornom rukovodiocu i odgovornim licima <i>Operational points of contact</i></p> <p>Podaci o odgovornim licima koja mogu da budu kontaktirana bez odlaganja su navedena u Operativnom priručniku, deo A, sekcija 1.2. <i>Contact details, at which operational management can be contacted without undue delay, are listed in Operations Manual, part A section 1.2.</i></p>
<p>Ovim certifikatom se potvrđuje da operater _____ ispunjava uslove za izdavanje sertifikata vazdušnog operatora za pružanje usluga iz vazduha sa ovlašćenjima navedenim u operativnoj specifikaciji koja je sastavni deo sertifikata, u skladu sa važećim propisima Crne Gore i Operativnim priručnikom. <i>This certificate certifies that the operator _____ has met requirements required for obtaining Air Operator Certificate (AOC) for aerial work services pertaining the authorizations contained in the Operation Specification which is the integral part of the AOC, in accordance with the regulations of the Montenegro currently in force and the Operations Manual.</i></p>		
<p>Broj: <i>Reference:</i></p> <p>Datum izdavanja: <i>Date of issue:</i></p>	<p>Potpis <i>Signature</i></p> <p>Ime i prezime: <i>Name:</i></p> <p>Zvanje: <i>Title:</i></p>	<p>Direktor <i>Director</i></p>

OPERATIVNA SPECIFIKACIJA <i>Operations specifications</i>				
Agencija za civilno vazduhoplovstvo <i>Civil Aviation Agency</i> ul.Oktobarske revolucije 130, 81000 Podgorica, Crna Gora				
Telefon: + 382 20 625 506 <i>Telephone:</i>		Faks: + 382 20 625 517 <i>Fax:</i>		Elektronska pošta: acv@caa.me <i>Email:</i>
Potvrda broj: <i>AOC no.</i>	ME.AOC.	Operator: <i>Operator name:</i>		Potpis <i>Signature</i>
		Poslovni naziv: <i>Dba trading name:</i>		Datum: <i>Date:</i>
Tip vazduhoplova: <i>Aircraft model:</i>		Registracije vazduhoplova: <i>Aircraft registration:</i>		
Vrsta delatnosti: <i>Type of operation:</i>		Pružanje usluga iz vazduha <i>AERIAL WORK</i>		
Područje letenja: <i>Aeras of operations:</i>				
Posebna ograničenja: <i>Special limitations:</i>				
POSEBNA OVLAŠĆENJA <i>SPECIAL AUTHORIZATIONS</i>	DA <i>YES</i>	NE <i>NO</i>	POSEBNA ODOBRENJA <i>SPECIAL APPROVALS</i>	NAPOMENE <i>REMARKS</i>
Prevoz opasnog tereta: <i>Dangerous goods:</i>	☐	☐		
Letenje u uslovima smanjene vidljivosti: <i>Low visibility operations</i>				
A) Prilaz i sletanje <i>A) Approach and Landing</i>	☐	☐	CAT: RVR: m DH: ft CAT: RVR: m DH: ft	
B) Poletanje <i>B) Takeoff</i>	☐	☐	RVR: m	
Letenje u vazдушnom prostoru sa smanjenim normama vertikalnog razdvajanja <i>(RVSM)</i> ☐ N/A	☐	☐		
	~~☐~~	~~☐~~		
Navigacija zasnovana na performansama vazduhoplova <i>(MNPS)</i>	☐	☐		
Strmi prilazi <i>Steep approach</i>	☐	☐		
Sletanje na kratke poletno-sletne staze <i>Short landing operations</i>	☐	☐		

143.

Na osnovu člana 10 stav 5 Zakona o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa ("Službeni list RCG", broj 29/05 i "Službeni list CG", broj 75/10), Ministarstvo finansija, donijelo je

**PRAVILNIK
O DOPUNI PRAVILNIKA O OBLIKU, SADRŽINI, NAČINU POPUNJAVANJA I
DOSTAVLJANJA JEDINSTVENOG OBRASCA IZVJEŠTAJA O OBRAČUNATOM I
PLAĆENOM POREZU NA DOHODAK FIZIČKIH LICA I DOPRINOSIMA ZA
OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE**

Član 1

U Pravilniku o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca Izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Službeni list CG", br. 76/10, 63/11, 28/12 i 8/13), u Obrascu IOPPD, u Šifrniku osnova za obračun, poslije šifre 082 dodaju se dvije nove šifre koje glase:

“083 – razlika u naknadi za topli obrok i regres (budžetski korisnici);

084 - zarade novozaposlenih lica u nedovoljno razvijenim opštinama.”

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 04-473/1
Podgorica, 20. januara 2014. godine

Ministar,
dr **Radoje Žugić**, s.r.

144.

Na osnovu člana 31a stav 5 Zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list RCG", br. 65/01 i 80/04 i "Službeni list CG", br. 40/08, 86/09, 14/12 i 61/13), i člana 32a stav 5 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica ("Službeni list RCG", br. 65/01, 37/04 i 78/06 i "Službeni list CG", br. 86/09, 14/12, 6/13 i 62/13), Ministarstvo finansija donijelo je

P R A V I L N I K
O KORIŠĆENJU PORESKOG OSLOBOĐENJA PO OSNOVU POREZA NA DOBIT
PRAVNIH LICA I POREZA NA DOHODAK FIZIČKIH LICA U PRIVREDNO
NEDOVOLJNO RAZVIJENIM OPŠTINAMA

Član 1

Pravna odnosno fizička lica, koja obavljaju, odnosno otpočnu sa obavljanjem djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, čiji je stepen razvijenosti do 100% prosječne vrijednosti indeksa razvijenosti u Crnoj Gori utvrđen u skladu sa posebnim propisom, za korišćenje poreskog oslobodjenja po osnovu poreza na dobit pravnih lica, odnosno poreza na dohodak fizičkih lica podnose zahtjev na Obrascu "ZZPO" - "Zahtjev za poresko oslobodjenje", koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 2

Pravna, odnosno fizička lica iz člana 1 ovog pravilnika, u skladu sa zakonom podnose i izjavu o bilo kojoj drugoj državnoj pomoći primljenoj tokom prethodnih fiskalnih godina, na Obrascu "IDP" - „Izjava o primljenoj državnoj pomoći“, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 3

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju da važe Pravilnik o korišćenju poreske olakšice po osnovu poreza na dobit pravnih lica u nedovoljno razvijenim opštinama ("Službeni list RCG", broj 3/03) i Pravilnik o bližem načinu korišćenja poreske olakšice po osnovu ulaganja u stalna osnovna sredstva koja se koriste za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i energetske efikasnost ("Službeni list CG", broj 9/09).

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 04- 336
Podgorica, 17. januara 2014. godine

Ministar,
dr **Radoje Žugić**, s.r.

Zahtjev za poresko oslobodjenje

Podaci o podnosiocu

Vrsta poreskog obveznika Fizičko lice Pravno lice

JMB / PIB

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Ime i prezime i fizičkog lica/Naziv
pravnog lica _____

Djelatnost _____

Šifra djelatnosti _____

Datum registracije _____

Adresa prebivališta, odnosno boravišta/glavnog mjesta poslovanja

Opština	
Mjesto	
Ulica i broj	
Broj telefona/fax	

Poreska oslobodjenja (Planirani iznos)

Godina	Iznos oslobodjenja		
	Obavljanje djelatnosti	Zapošljavanje	Ukupno
Ukupno			

Mjesto i datum:

_____

M.P.

Ovlašćeno lice

_____

JMB _____

Izjava o primljenoj državnoj pomoći

Prezime i ime fizičkog lica/ Naziv pravnog lica _____

JMB / PIB

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Podaci o primljenoj državnoj pomoći (tekuća godina i prethodne godine)

Godina primljene pomoći	Osnov državne pomoći ¹	Vrsta pomoći ²	Iznos pomoći
Ukupno			

Prosječan broj zaposlenih	GODINA ³							

Mjesto i datum: _____

M.P.

Ovlašćeno lice _____

JMB _____

¹ Navesti vrstu državne pomoći i to: poziv na odredbe Zakona o porezu na dobit pravnih lica, odnosno Zakona o porezu na dohodak fizičkih ili Komisija za dodjelu državne pomoći.

² Zavisno od vrste pomoći upisati broj i to: oslobodjenje od plaćanja poreza za obavljanje djelatnosti u nedovoljno razvijenim opštinama – 1; oslobodjenje od plaćanja poreza na zarade za zapošljavanje novih lica – 2; pomoć dodijeljena od komisije za dodjelu državne pomoći, osim pomoći dodijeljene zbog suočavanja sa poteškoćama u poslovanju - 3; ostale pomoći (navesti) – 4.

³ U prvom redu upisati godinu, a u drugom redu prosječan broj zaposlenih u odnosnoj godini.

145.

Na osnovu člana 32 Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Sl. list RCG", br. 39/04, 23/05, 29/05 i "Sl. list Crne Gore", br. 12/07, 13/07, 73/10, 39/11, 40/11 i 14/12) i člana 12 stav 1 tačka 23 alineja 8 Statuta Fonda za zdravstveno osiguranje ("Sl. list RCG", br. 70/05) Upravni odbor Fonda za zdravstveno osiguranje, na sjednici od 27.12.2013. godine, donio je

**PRAVILNIK
O NAČINU I POSTUPKU OSTVARIVANJA PRAVA NA PRIVREMENU
SPRIJEČENOST ZA RAD I OSTVARIVANJA PRAVA NA NAKNADU ZARADE ZA
VRIJEME PRIVREMENE SPRIJEČENOSTI ZA RAD**

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom uređuje se način, postupak i kriterijumi za utvrđivanje privremene spriječenosti za rad osiguranika, ostvarivanje prava na naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad, kao i druga pitanja u vezi sa privremenom spriječenošću za rad i naknadom zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad.

Član 2

Pravo na privremenu spriječenost za rad i naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad po odredbama ovog pravilnika, ostvaruju zaposleni osiguranici (u daljem tekstu: osiguranik).

Pravo na privremenu spriječenost za rad po odredbama ovog pravilnika ostvaruju i osiguranici koji rade u inostranstvu, kada za vrijeme boravka u Crnoj Gori imaju potrebu za utvrđivanjem privremene spriječenosti za rad i druga lica u skladu sa posebnim propisima.

Član 3

Privremena spriječenost za rad zbog bolesti, povrede osiguranika ili njege oboljelog člana uže porodice osiguranika, u smislu odredaba ovog pravilnika odobrava se po pravilu, uz lično prisustvo osiguranika, na osnovu medicinske dokumentacije (laboratorijska, RTG i UZ dijagnostika, izvještaji doktora specijalista, izvještaji konzilijuma doktora i dr.), prema Kriterijumima za utvrđivanje trajanja privremene spriječenosti za rad, koji čine sastavni dio ovog pravilnika.

II NAČIN I POSTUPAK UTVRĐIVANJA PRIVREMENE SPRIJEČENOSTI ZA RAD

Član 4

Privremenu spriječenost za rad u trajanju do 30 dana utvrđuje izabrani doktor, a preko 30 dana Prvostepena ljekarska komisija Fonda za zdravstveno osiguranje (u daljem tekstu: Ljekarska komisija).

U mjestima gdje se primarna zdravstvena zaštita ne ostvaruje preko izabranog doktora, privremenu spriječenost za rad do 30 dana utvrđuje doktor pojedinaac.

Član 5

Privremenu spriječenost za rad, nakon utvrđivanja zdravstvenog stanja osiguranika i uzroka privremene spriječenosti za rad, izabrani doktor utvrđuje danom javljanja osiguranika, o čemu izabrani doktor daje nalaz i mišljenje.

Nastavak privremene spriječenosti za rad odobrava se na osnovu procjene zdravstvenog stanja osiguranika ili uzroka privremene spriječenosti za rad i odgovarajuće medicinske dokumentacije.

U kartonu osiguranika, evidentira se prvi i posljednji dan privremene spriječenosti za rad, kao i dan javljanja osiguranika radi ocjene dalje privremene spriječenosti za rad.

Član 6

Ako početak privremene spriječenosti za rad utvrdi doktor koji nije ovlašten u smislu člana 4 ovog pravilnika, dužan je da osiguranika sa svojim izvještajem, nalazom i mišljenjem, kao i potrebnom medicinskom dokumentacijom, najkasnije u roku od tri dana, uputi njegovom izabranom doktoru.

Osiguranik je u obavezi da se u roku od tri dana od dana upućivanja iz stava 1 ovog člana, javi izabranom doktoru i dostavi potrebnu medicinsku dokumentaciju.

Izabrani doktor, nakon pregleda osiguranika i uvida u medicinsku dokumentaciju, evidentira prvi dan privremene spriječenosti za rad i cijeni osnovanost potrebe za daljom privremenom spriječenošću za rad.

Član 7

Ako izabrani doktor ocijeni da postoji potreba za privremenom spriječenošću za rad dužom od 30 dana, upućuje osiguranika Ljekarskoj komisiji.

Osiguranik je dužan da Ljekarskoj komisiji dostavi uput izabranog doktora, uz koji prilaže: nalaz i mišljenje izabranog doktora i odgovarajuću medicinsku dokumentaciju, prije isteka posljednjeg dana privremene spriječenosti za rad koju je odobrio izabrani doktor, a najkasnije u roku od tri dana nakon isteka odobrene privremene spriječenosti za rad.

Član 8

Ako je izabrani doktor utvrdio posljednji dan privremene spriječenosti za rad, osiguranik može zahtijevati da potrebu za daljom neprekidnom privremenom spriječenošću za rad cijeni Ljekarska komisija.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sa nalazom i mišljenjem izabranog doktora, osiguranik dostavlja Ljekarskoj komisiji najdalje u roku od tri dana od dana zaključenja privremene spriječenosti za rad od strane izabranog doktora.

Ljekarska komisija može nalaz i mišljenje izabranog doktora iz stava 1 ovog člana, potvrditi ili izmijeniti.

Član 9

Prilikom ocjene privremene spriječenosti za rad Ljekarska komisija donosi nalaz i mišljenje.

Ljekarska komisija u nalazu i mišljenju unosi:

- dijagnozu i šifru bolesti,
- uzrok privremene spriječenosti za rad,
- prvi dan privremene spriječenosti za rad koji je utvrdio izabrani doktor;
- dan kad je osiguranik dužan da se ponovo javi Ljekarskoj komisiji radi ocjene potrebe za daljom privremenom spriječenošću za rad;

- posljednji dan privremene spriječenosti za rad, ukoliko Ljekarska komisija utvrdi da je osiguranik sposoban za rad i
- uputstvo osiguraniku (preporuka o korišćenju privremene spriječenosti za rad, pribavljanje medicinskog izvještaja i dr.).

Član 10

Ako u roku od tri dana od dana zaključivanja privremene spriječenosti za rad od strane izabranog doktora, odnosno Ljekarske komisije, nastupi potreba za privremenom spriječenosti za rad, izabrani doktor je dužan da osiguranika uputi Ljekarskoj komisiji, radi ocjene potrebe za daljom privremenom spriječenosti za rad.

Član 11

U slučaju kada je osiguranik teško obolio, kada je nepokretan ili teško pokretan, a nije na bolničkom liječenju, izabrani doktor, odnosno Ljekarska komisija, može na osnovu podnijete medicinske i druge dokumentacije, odobriti privremenu spriječenost za rad bez prisustva osiguranika.

Član 12

Osiguraniku koji se nalazi na bolničkom liječenju privremenu spriječenost za rad utvrđuje izabrani doktor za prvih 30 dana, a nakon toga Ljekarska komisija.

Osiguranik iz stava 1 ovog člana dužan je da se javi izabranom doktoru, odnosno Ljekarskoj komisiji u roku od tri dana poslije završenog bolničkog liječenja.

Član 13

U slučaju bolničkog liječenja, na osnovu otpusne liste ili izvještaja zdravstvene ustanove da se osiguranik nalazi na bolničkom liječenju kao i na predlog konzilijuma doktora odgovarajuće specijalnosti Kliničkog centra Crne Gore, izuzetno od člana 5 ovog pravilnika, privremena spriječenost za rad se može utvrditi za period prije dana javljanja osiguranika izabranom doktoru, odnosno Ljekarskoj komisiji.

Član 14

Privremena spriječenost za rad zbog njege člana uže porodice, može se odobriti bez ili sa prekidima u jednoj kalendarskoj godini, i to:

1. na predlog konzilijuma doktora odgovarajuće specijalnosti:
  - do četiri mjeseca za njegu djeteta do 15 godina života,
  - do dva mjeseca za njegu člana uže porodice starijeg od 15 godina života,
2. na predlog konzilijuma Kliničkog centra Crne Gore:
  - do šest mjeseci za njegu djeteta do 15 godina života,
  - do četiri mjeseca, za njegu člana uže porodice starijeg od 15 godina života.

Privremena spriječenost u trajanju iz stava 1 ovog člana, odobrava se osiguraniku bez obzira na broj članova uže porodice kojima je potrebna njega.

Ukoliko se privremena spriječenost za rad ne ostvari u vremenu propisanom u stavu 1 ovog člana, do isteka kalendarske godine, osiguranik ne može da prenese neostvoreni vremenski period privremene spriječenosti za rad u narednu kalendarsku godinu.

Član 15

Ukoliko Ljekarska komisija svojim nalazom i mišljenjem ne utvrdi dalju privremenu spriječenost za rad, već osiguranika oglasi sposobnim za rad, Fond donosi rješenje.

Član 16

Na rješenje iz člana 15 ovog pravilnika, osiguranik ima pravo žalbe Ministarstvu zdravlja u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

III NAČIN I POSTUPAK OSTVARIVANJA NAKNADE ZARADE ZA VRIJEME PRIVREMENE SPRIJEČENOSTI ZA RAD

Član 17

Naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad osiguranik ostvaruje kod poslodavca.

Obračun i isplatu naknade zarade poslodavac vrši na osnovu izvještaja za obračun naknade zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad (u daljem tekstu: izvještaj), koji izdaje izabrani doktor.

Član 18

Osnov za obračun naknade zarade čini prosječni iznos zarade koja je osiguraniku isplaćena kod poslodavca koji podnosi zahtjev za refundaciju naknade zarade u posljednjih 12 mjeseci koji prethode mjesecu u kojem je nastupila privremena spriječenost za rad.

Pod prosječnim iznosom zarade iz stava 1 ovog člana podrazumijeva se iznos koji se dobija na način da se zbir isplaćenih zarada podijeli sa ukupnim brojem sati rada za koji je zarada isplaćena.

Pod isplaćenom zaradom iz stava 1 ovog člana, na osnovu koje se utvrđuje osnov za obračun naknade zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad, podrazumijeva se redovna mjesečna zarada osiguranika i naknada zarade isplaćena u skladu sa propisima o radu, kao i osnov od koga je određena naknada zarade, ako je osiguranik u tom periodu bio privremeno spriječen za rad.

Član 19

Poslodavac ostvaruje refundaciju sredstava na ime isplaćene naknade zarade od Fonda, počev od 61. dana neprekidne privremene spriječenosti za rad, na osnovu dokaza da je uplatio doprinos za obavezno zdravstveno osiguranje i da je osiguraniku isplatio naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad.

Pod neprekidnom privremenom spriječenošću za rad podrazumijeva se neprekidno odsustvo sa rada, bez obzira na uzrok privremene spriječenosti za rad.

Član 20

Ako je osiguranik radio kod poslodavca koji podnosi zahtjev za refundaciju naknade zarade, manje od 12 mjeseci, u osnov za obračun naknade zarade se uzima prosječan iznos zarade isplaćene do dana nastupanja privremene spriječenosti za rad kod tog poslodavca.

Ako je osiguranik radio kod poslodavca koji podnosi zahtjev za refundaciju naknade zarade, manje od mjesec dana prije nastupanja privremene spriječenosti za rad, osnov za obračun naknade zarade čini zarada utvrđena ugovorom o radu, koja ne može biti

veća od prosječne zarade zaposlenih u Crnoj Gori u prethodnoj godini po podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike.

Ukoliko osiguranik u smislu propisa o radu, radi kod više poslodavaca istovremeno, Fond poslodavcima refundira naknadu zarade srazmjerno vremenu provedenom na radu kod svakog poslodavca.

Član 21

Zahtjev za refundaciju sredstava na ime isplaćene naknade zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad poslodavac podnosi Fondu na propisanom obrascu, prema mjestu prijave zaposlenog na zdravstveno osiguranje.

Član 22

Poslodavac u zahtjev iz člana 21 ovog pravilnika, unosi podatke o obračunatoj i isplaćenoj naknadi zarade i prilaže:

- izvještaj, kao dokaz o privremenoj spriječenosti za rad,
- potvrda Poreske uprave o plaćenim doprinosima za zdravstveno osiguranje,
- izvod iz poslovne banke o isplaćenoj naknadi zarade,
- potvrdu za utvrđivanje osnova za obračun naknade zarade, sa odgovarajućim platnim listama.

Član 23

Preduzetnik i lice koje samostalno obavlja profesionalnu djelatnost kao osnovno zanimanje (u daljem tekstu: preduzetnik), uz zahtjev za ostvarivanje naknade zarade prilaže:

- izvještaj, kao dokaz o privremenoj spriječenosti za rad,
- potvrdu Poreske uprave o visini osnovice na koju su plaćeni porezi i doprinosi,
- potvrdu Poreske uprave o uplaćenim dospelim doprinosima za zdravstveno osiguranje.

Član 24

U slučaju djelimičnog ili u cijelosti odbijenog zahtjeva iz čl. 22 i 23 ovog pravilnika, Fond će donijeti rješenje i dostaviće ga podnosiocu zahtjeva.

Na rješenje iz stava 1 ovog člana može se podnijeti žalba Ministarstvu zdravlja u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Član 25

Obrasci iz čl. 5, 7, 9, 17, 21 i 22 stav 1 alineja 4, čine sastavni dio ovog pravilnika.

IV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 26

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o načinu i postupku ostvarivanja prava na privremenu spriječenost za rad i ostvarivanja prava na naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad ("Sl. list RCG", br. 69/06).

Član 27

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01-7507

Podgorica, 27. decembra 2013. godine

Upravni odbor
Fonda za zdravstveno osiguranje
Zamjenik predsjednika
Osman Subašić, s.r.

I - Kriterijumi za utvrđivanje privremene spriječenosti za rad

GRUPA I

Zarazne bolesti i parazitarne bolesti (A 00-B 99)

Zarazne bolesti crijeva (A 00 - A 09)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, koprokultura, pregled infektologa.

Fakultativni pregledi: uz abdomena, pregled hirurga.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje koliko i hospitalizacija, a ako nije indikovana hospitalizacija 7 dana.

Relativna spriječenost za rad: 7 dana.

Tuberkuloza (A 15 - A 19)

Tuberkuloza organa za disanje - Tuberculosis organum respiratorium - A 15

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, BK, rtg pluća, profil, tomografija, pregled pneumoftiziologa.

Fakultativni pregledi: PPD, spirometrija, gasne analize, CT, pregled interniste.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji dok traje bolničko liječenje i još 6 mjeseci po izlasku iz bolnice. Za multirezistentnu tuberkulozu po ocjeni pneumoftiziologa.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost respiratornim iritansima, i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši ocjena radne sposobnosti putem invalidskih komisija.

Tuberkuloza polno-mokraćnog sistema - Tuberculosis sistematis genitourinarii - A 18

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, 24-satne vrijednosti proteina u urinu, kreatinin klirens, tuberkulinske probe, uz bubrega, nativni urotakta, IV urografija, radioreografija, rtg pluća, pregled pneumoftiziologa 10 uzoraka urina na Lowenstein, biološka proba, UK serijski 4 puta i nakon sedam dana još 2 puta.

Fakultativni pregledi: cistoskopija, retrogradna pijelografija, biopsija bubrega, CT, MR, scintigrafija bubrega, pregled ginekologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod svake mikrohematurije i nalaza leukocita uz sterilnu UK (sumnja na tbc bubrega) i zahtjeva hospitalizaciju. Kada se utvrdi tbc traje do 10 mjeseci.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost nefrotoksičnim materijama, težak fizički rad i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši ocjena radne sposobnosti putem invalidskih komisija.

Bakterijske bolesti i životinja i ljudi - Zoonoze (A 20-A 49), bolesti prenesene polnim putem (A 50-A 64), bolesti prenesene artropodama - Rikecioze (A 75-A 79)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, koprokultura, UK, uz gornjeg abdomena, pregled infektologa.

Fakultativni pregledi: dijagnostika po indikacijama infektologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji dok traje hospitalizacija, za bolesti koje to trebaju, i po izlasku iz bolnice po procjeni infektologa.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, težak fizički rad i traje do 4 nedelje.

Zapaljenje jetre uzrokovano virusima - Hepatitis (B 15 - B 19)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, hapatogram, transaminaze, gGT, hepatitis markeri, uz gornjeg abdomena, pregled infektologa, gastroenterologa.

Fakultativni pregledi: sveobuhvatni laboratorijski nalazi, HIV.

Apsolutna spriječenost za rad: hepatitis A i C se liječi po pravilu ambulantno, osim ako je bilirubin jako visok i gdje su teški socijalno-ekonomski uslovi. Apsolutna spriječenost za rad traje do 2 mjeseca. Hepatitis B, non A, non B se liječe u bolnici u slučaju visokog bilirubina, teške socijalno-ekonomske situacije i ako je hepatitis B nastao kao posljedica operativnog tretmana ili imunosupresije. Apsolutna spriječenost za rad traje do 3 mjeseca.

Relativna spriječenost za rad: za hepatitis A ne postoji ako su funkcionalni testovi uredni, a za hepatitis B, non A, non B, hepatitis C: postoji na poslovima koji zahtijevaju rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, težak fizički rad i traje do 8 nedelje. Ako ostanu sekvele (razvije se hronični hepatitis koji diferencira patohistološki nalaz) vrši se obrada za ipk.

Bolest uzrokovana virusom koji slabi imunitet - SIDA (AIDS) (B 20 - B 24)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, hapatogram, transaminaze, gGT, HIV, hepatitis markeri, uz gornjeg abdomena, pregled infektologa, gastroenterologa hematologa.

Fakultativni pregledi: po indikacijama infektologa

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kada je indikovana hospitalizacija i po izlasku iz bolnice do 10 mjeseci ili po procjeni infektologa.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, zračenju, i ako će trajati duže od 2 mjeseca obraditi ga za ipk.

Gljivična oboljenja - Mikoze (B 35 - B 49)

Dermatofitoze-Dermatophytosis - B 35

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, mikroskopski pregled u nativnom preparatu i pregled dermatovenerologa.

Fakultativni pregledi: nisu potrebni.

Apsolutna spriječenost za rad: ne postoji.

Relativna spriječenost za rad: postoji u akutnoj fazi sa više proširenih promjena i to kod radnika na čijim poslovima postoji pojačano znojenje nogu i traje do 2 nedelje.

Raznobojno gljivično oboljenje - Pityriasis versicolor - B 36

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, mikroskopski pregled u nativnom preparatu i pregled dermatovenerologa.

Fakultativni pregledi: nisu potrebni.

Apsolutna spriječenost za rad: ne postoji.

Relativna spriječenost za rad: ne postoji

GRUPA II

Tumori (C 00 - D 48)

Zloćudni timori (C 00 - C 97)

Zloćudni tumori usne, usta i ždrijela (C 00 - C 14)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, transaminaze, gGT, fibrinogen, Ca, rtg pluća, pregled orl, maksilofacijalnog hirurga.

Fakultativni pregledi: uzeti materijal za patohistološki nalaz, pregled stomatologa i nalazi po odluci konzilijuma za maligne bolesti glave i vrata.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kada je indikovana hospitalizacija i po izlasku iz bolnice kada se sprovodi eventualna radio i/ili hemo terapija i traje do 10 mjeseci kada počinje obrada za ipk.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, zračenju, i ako će trajati duže od 2 mjeseca obraditi ga za ipk.

Zloćudni tumori organa za varenje (C 15 - C 26)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, transaminaze, gGT, fibrinogen, Ca, rtg pluća, uz abdomena, rtg pregled digestivnog trakta barijumom, pregled gastroenterologa i hirurga.

Fakultativni pregledi: gastroskopija, skopije crijeva, UZ abdomena, uzeti materijal za patohistološki nalaz, pregledi i nalazi po odluci konzilijuma za maligne bolesti organa za varenje.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kada je indikovana hospitalizacija i po izlasku iz bolnice kada se sprovodi eventualna radio i/ili hemo terapija i traje do 10 mjeseci kada počinje obrada za ipk.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, zračenju, i ako će trajati duže od 2 mjeseca obraditi ga za ipk.

Zloćudni tumori organa za disanje i organa grudne duplje (C 30 - C 39)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, transaminaze, gGT, fibrinogen, Ca, rtg pluća, CT, MR, pregled pneumoftziologa, pulmologa, grudnog hirurga.

Fakultativni pregledi: uzeti materijal za patohistološki nalaz, UZ abdomena, pregledi i nalazi po odluci konzilijuma za maligne bolesti pluća.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kada je indikovana hospitalizacija i po izlasku iz bolnice kada se sprovodi eventualna radio i/ili hemo terapija i traje do 10 mjeseci kada počinje obrada za ipk.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, zračenju, i ako će trajati duže od 2 mjeseca obraditi ga za ipk.

Zloćudni tumori organa kosti, zglobne hrskavice (C 40 - C 41), pigmentni i drugi zloćudni tumori kože (C 43 - C 44) i zloćudni tumori vezivnog i mekog tkiva (C 45 - C 49)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, transaminaze, gGT, fibrinogen, Ca, rtg pluća, CT, MR, pregled hematologa, ortopeda, hirurga, dermatovenerologa.

Fakultativni pregledi: uzeti materijal za patohistološki nalaz, pregledi i nalazi po odluci konzilijuma za maligne bolesti zahvaćenog sistema.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kada je indikovana hospitalizacija i po izlasku iz bolnice kada se sprovodi eventualna radio i/ili hemo terapija i traje do 10 mjeseci kada počinje obrada za ipk.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, zračenju, i ako će trajati duže od 2 mjeseca obraditi ga za ipk.

Zloćudni tumori dojke (C 50)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, transaminaze, gGT, fibrinogen, Ca, rtg pluća, uz dojke, mamografija, pregled hirurga.

Fakultativni pregledi: uzeti materijal za patohistološki nalaz, pregledi i nalazi po odluci konzilijuma za dojku.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kada je indikovana hospitalizacija i po izlasku iz bolnice kada se sprovodi eventualna radio i/ili hemo terapija i traje do 10 mjeseci kada počinje obrada za ipk.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, zračenju, i ako će trajati duže od 2 mjeseca obraditi za ipk.

Zloćudni tumori ženskih polnih organa (C 51 - C 58)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, transaminaze, gGT, fibrinogen, Ca, rtg pluća, kolposkopija, Papanicollau, pregled ginekologa.

Fakultativni pregledi: uzeti materijal za patohistološki nalaz, pregledi i nalazi po odluci konzilijuma za maligne bolesti zahvaćenog sistema.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kada je indikovana hospitalizacija i po izlasku iz bolnice kada se sprovodi eventualna radio i/ili hemo terapija i traje do 10 mjeseci kada počinje obrada za ipk.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, zračenju, i ako će trajati duže od 2 mjeseca obraditi ga za ipk.

Zloćudni tumori muških polnih organa (C 60 - C 63) i sistema za mokrenje (C 64 - C 68)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, transaminaze, gGT, fibrinogen, Ca, rtg pluća, cistoskopija, uz prostate, uz testisa, uz mokraćne bešike i uz bubrega, CT, MR, pregled: urologa, nefrologa, hirurga.

Fakultativni pregledi: uzeti materijal za patohistološki nalaz, pregledi i nalazi po odluci konzilijuma za maligne bolesti zahvaćenog sistema.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kada je indikovana hospitalizacija i po izlasku iz bolnice kada se sprovodi eventualna radio i/ili hemo terapija i traje do 10 mjeseci kada počinje obrada za ipk.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, zračenju, i ako će trajati duže od 2 mjeseca obraditi ga za ipk.

Zloćudni tumori oka, mozga, i drugih dijelova centralnog nervnog sistema (C 69 - C 72), štitne žlijezde i drugih žlijezda sa unutrašnjim lučenjem (C 73 - C 75) i primarni zloćudni tumori limfnog, krvotvornog i srodnog tkiva (C 81 - C 96)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, transaminaze, gGT, fibrinogen, Ca, rtg pluća, uz zahvaćenog organa, CT, MR, pregled: neurologa, NH, hirurga, endokrinologa, hematologa, hirurga.

Fakultativni pregledi: uzeti materijal za patohistološki nalaz, pregledi i nalazi po odluci konzilijuma za maligne bolesti zahvaćenog sistema.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kada je indikovana hospitalizacija i po izlasku iz bolnice kada se sprovodi eventualna radio i/ili hemo terapija i traje do 10 mjeseci kada počinje obrada za ipk.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, zračenju, i ako će trajati duže od 2 mjeseca obraditi ga za ipk.

Dobročudni tumori (D 10 - D 48)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, transaminaze, gGT, fibrinogen, Ca, rtg pluća, uz zahvaćenog organa, pregled specijaliste u zavisnosti od zahvaćenog organa (sistema).

Fakultativni pregledi: uzeti materijal za patohistološki nalaz a zatim pregledi i nalazi koji proizilaze iz patohistološkog nalaza i prijedloga nadležnog specijaliste.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji dok se ne postavi dijagnoza i ne sprovede terapija.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u lošim mikroklimatskim uslovima, izloženost toksičnim materijama, zračenju i traje do 4 nedelje.

GRUPA III

Bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa i poremećaji imuniteta (D 50-D 89)

Slabokrvnost - Anaemia (D 50 - D64)

Slabokrvnost uzrokovana ishranom (D 50 - D53), slabokrvnost uzrokovana hemolizom (D 55 - D 59), aplazijske i druge slabokrvnosti (D 60 - D 64)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: periferni razmaz krvi, pregled gastroenterologa, transfuziologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kada kada je Fe manje od 5, a hemoglobin manje od 80. i traje do 2 mjeseca.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod hroničnih malokrvnosti, kod kojih je izostao terapijski efekat, a poslovi zahtijevaju teški fizički rad, rad u pregrijanoj sredini, rad na visini, upravljanje motornim vozilima, rad sa hematotoksičnim materijama i traje 4 nedelje, i ako ni tada nema terapijskog efekta, obraditi za ipk.

Poremećaji zgrušavanja krvi, krvarenja kože, i druga krvarenja (D 65 - D 69)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, vrijeme krvarenja i vrijeme koagulacije, indeks protrombina, angiostereometrija, Rumpel-Leedov test, pregled interniste-hematologa.

Fakultativni pregledi: periferni razmaz krvi, pregled gastroenterologa, transfuziologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod izraženih krvarenja i propatne malokrvnosti kada je indikovana hospitalizacija. Kod uspješne terapije i normalizacije krvne slike apsolutna spriječenost za rad prestaje sa izlaskom iz bolnice.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod subnormalnih nalaza, a poslovi zahtijevaju teški fizički rad, rad u pregrijanoj sredini rad sa hematotoksičnim materijama i traje 2 mjeseca kada je potrebno završiti obradu za ipk.

Druge bolesti krvi i bolesti krvotvornih organa (D 70 - D 77)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: periferni razmaz krvi, pregled gastroenterologa, transfuziologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod porasta broja leukocita, sa pojavom mladih formi (skretanje krvne slike u lijevo) uz hepatosplenomegaliju i uvećane limfne žlijezde, kada je indicirana hospitalizacija i traje do stabilizacije stanja. Takođe, postoji u periodima egzacerbacije (pogoršanja), i traje do dva mjeseca. Kod infektivne leukocitoze apsolutna spriječenost za rad traje do izliječenja infekcije.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod stabilnih procesa na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u nepovoljnim mikroklimatskim uslovima, rad sa hematotoksičnim materijama i poslovima koji ne omogućavaju sprovođenje, uredno higijensko-dijetetskog režima i traje do 2 mjeseca kada je potrebno završiti obradu za ipk.

GRUPA IV

Bolesti žlijezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma (E 00-E 90)

Bolesti štitaste žlijezde (E 00 - E 07)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, TSH, T3, T4, TgAt, uz štitaste žlijezde, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: scintigrafija štitaste žlijezde, biopsija, pregled endokrinologa, grudnog hirurga.

Apsolutna spriječenost za rad: ne postoji kod proste i neoznačene gušavosti, a postoji kod tireotoksikoze, ako je ona uznapredovala i postoje komplikacije od strane kardio-vaskularnog i/ili gastrointestinalnog sistema, psihičke alteracije i traje tri mjeseca.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod jako izražene gušavosti praćene kompresivnim sindromom i tireotoksikoza, na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u nepovoljnim mikroklimatskim uslovima (toplota), rad sa neurotrofnim materijama i traje do 2 mjeseca kada je potrebno završiti obradu za ipk.

Ako je potrebno operativno liječenje onda relativna spriječenost za rad traje dok traje priprema za operaciju, operacija i period oporavka poslije operacije, odnosno 7 nedelja.

Šećerna bolesti (E 10 - E 14)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, profil šećera, OGTT, uz gornjeg abdomena, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: c-peptid, insulin, eHbA1c, pregled endokrinologa, okuliste, neurologa, gastroenterologa, psihijatra, nefrologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji ako je prisutan aceton u mokraći i šećer u krvi više od 10 mmol/l u trajanju od 15 dana. Novootkrivena šećerna bolest se treba liječiti u bolnici.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju težak fizički rad, rad u nepovoljnim mikroklimatskim uslovima (toplota), rade u saobraćaju, visini, a šećer nije izbalansiran uz promjene na krvnim sudovima, i traje do 2 mjeseca kada je potrebno završiti obradu za ipk.

Poremećaj metabolizma masti i drugi poremećaji masti u krvi (E 75- E 78)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, uz gornjeg abdomena, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: hdl, ldl, dodatni laboratorijski nalazi po nahođenju endokrinologa, pregled endokrinologa.

Apsolutna spriječenost za rad: ne postoji.

Relativna spriječenost za rad: postoji ako ima posljedica na krvnim sudovima, a trajanje zavisi od komplikacije.

GRUPA V

Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (F 00-F 99)

Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani upotrebom psihoaktivnih supstanci (F 10 - F 19)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, hetero anamneza, (članovi porodice, preduzeća, prijatelji), psihološko testiranje, pregled psihijatra, specijaliste medicine rada, socijalnog radnika.

Fakultativni pregledi: hepatogram, transaminaze, gGT, uz gornjeg abdomena, i pregledi u zavisnosti od organskog sistema koji je oštećen.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u slučajevima obavezne hospitalizacije, i liječenja (kada predstavlja problem za sredinu u kojoj živi ili radi- medicinski i socijalni faktori), traje koliko i hospitalizacija i rehabilitacija, ako se ona ne može uskladiti sa radom.

Relativna spriječenost za rad: postoji u slučajevima rehabilitacije na poslovima gdje mogu da ugroze svoj život, život drugih ili da učine materijalnu i drugu štetu. Oštećenja ličnosti, psihički poremećaji (alkoholna paranoja, hronične alkoholne halucinacije, somatska oštećenja) zahtijevaju promjenu radnog mjesta ako su funkcionalni kapaciteti osiguranika u neskladu sa zahtjevom radnog mjesta, a u slučaju alkoholnih demencija utvrđuje se potpuna nesposobnost za rad.

Shizofrenija, shizotipski poremećaj i sumanutni poremećaj (F 20 - F 29)

Grupa obuhvata: shizofreniju, shizotipske poremećaje, stalne sumanute poremećaje, i veliku grupu akutnih i prolaznih poremećaja.

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, hetero anamneza (članovi porodice, preduzeća, prijatelji), psihološko testiranje, pregled psihijatra.

Fakultativni pregledi: nisu potrebni ili dopunska dijagnostika na traženje psihijatra.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u slučajevima obavezne hospitalizacije, i liječenja (kada predstavlja problem za sredinu u kojoj živi ili radi- medicinski i socijalni faktori), traje koliko i hospitalizacija i rehabilitacija, i ako nema oštećenja ličnosti.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod naglog početka bolesti, brzog smirivanja, kod duge remisije, bez oštećenja ličnosti, kada se zahtjeva kraća relativna spriječenost za rad da bi se u radnoj sredini obezbjedili uslovi za rehabilitaciju. Na poslovima koji od radnika traže izuzetnu odgovornost, rad sa oružjem, rad sa neurotoksičnim materijama i na kojim, u slučaju epizode, mogu da ugroze svoj život, život drugih ili da učine materijalnu i drugu štetu obavezna je obrada za ipk zbog raspoređivanja na drugo radno mjesto. U slučaju naglog početka bolesti, čestih recidiva, neznatnog oštećenje ličnosti uz prisutnu motivaciju za rad, relativna spriječenost za rad traje dok se ne usklade zahtjevi i uslovi rada sa već prisutnim oštećenjem ličnosti i dok se završi obrada za ipk. U slučaju polaganog početka bolesti, dugog trajanja, prisutnog propadanja ličnosti utvrđuje se putem ipk trajni i potpuni gubitak radne sposobnosti.

Poremećaji raspoloženja (afektivni poremećaji) (F 30 - F 39)

Grupu karakteriše poremećaj afekata ili raspoloženja od depresije (sa ili bez pridružene anksioznosti) do ushićenje. Promjena raspoloženja je obično praćena promjenom ukupnog nivoa aktivnosti, a većina drugih simptoma je sekundarna ili u kontekstu ovih promjena raspoloženja i oduševljenja. Većina ovih poremećaja se ponavlja i početak pojedinačnih epizoda često može biti povezan sa stresnim događajima

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, hetero anamneza (članovi porodice, preduzeća, prijatelji), psihološko testiranje, pregled psihijatra.

Fakultativni pregledi: nisu potrebni ili dopunska dijagnostika na traženje psihijatra.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u akutnoj manijačnoj fazi i u fazi psihotičnih depresivnih simptoma i traje do smirivanja i nestanka psihotične simptomatologije.

Relativna spriječenost za rad: postoji u uslovima provocirajućih faktora u radnoj sredini i traje do raspoređivanja na druge poslove odnosno radne zadatke. Ukoliko su remisije kraće od 6 mjeseci ili ukoliko se radi o starijim osobama utvrđuje se putem ipk trajni i potpuni gubitak radne sposobnosti.

Neurotski, stresogeni i tjelesno manifestni poremećaji (F 40 - F 48)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled psihijatra.

Fakultativni pregledi: psihološko testiranje, izvještaj socijalnog radnika i pregledi za isključivanje somatskih oboljenja.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji na početku bolesti (ako postoji somatska redukovanos), ne treba biti duga, zavisi od psihijatra., terapija je usmjerena na jačanje ličnosti i po pravilu se sprovodi uz rad.

Relativna spriječenost za rad: postoji, ocjenjuje se individualno, zavisi od uslova i zahtjeva rada i vrsta simptoma kao i oblika somatske redukovanos, a dužinu će odrediti svojim funkcionalnim nalazom psihijatar i specijalista medicine rada.

Poremećaj ličnosti i poremećaj ponašanja odraslih (F 60 - F 69)

Specifični poremećaji ličnosti (F60), mješoviti i drugi poremećaji ličnosti (F 61) i trajne promjene ličnosti (F62) duboko su ukorjenjeni, a i trajni obrasci ponašanja koji se manifestuju kao neprilagodljiva reaganja na brojne lične i socijalne situacije. Oni su često, ali ne i uvijek, udruženi sa raznim stepenom tuge i problemima socijalnog funkcionisanja.

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled psihijatra.

Fakultativni pregledi: psihološko testiranje, i pregledi za isključivanje somatskih oboljenja.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji na početku bolesti, zavisi od psihijatra., terapija je usmjerena na jačanje ličnosti i po pravilu bi se trebala sprovoditi uz rad.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji od radnika traže izuzetnu odgovornost, rad sa oružjem, rad sa neurotoksičnim materijama i na kojim, u slučaju epizode, mogu da ugroze svoj život, život drugih ili da učine materijalnu i drugu štetu, traju do uspostavljanja funkcije i obavezna je obrada za ipk zbog raspoređivanja na drugo radno mjesto. U izuzetno upornim slučajevima utvrđuje se trajni i potpuni gubitak radne sposobnosti.

GRUPA VI

Bolesti nervnog sistema (G 00 - G 99)

Zapaljenske bolesti centralnog nervnog sistema - Encephalitis, Myelitis, Encephalomyelitis- (G 00-G 09), sistemske atrofije (nestajanje tkiva) CNS-a - Ataxia, Atrophia, (G 10 - G 13), vanpiramidalna oboljenja i poremećej kretanja - M.Parkinson, Dystonia, Tremor (G20 - G26), demijelinizirajuće bolesti CNS-a - Sclerosi multiplex (G 35 - G 37)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled neurologa.

Fakultativni pregledi: CT i MR, EEG, EMNG, lumbalna punkcija, imunoserološka obrada likvora, biopsija mišića, pregledi: psihijatra i okuliste.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje dok traje utvrđivanje dijagnoze, neophodna hospitalizacija i rehabilitacija po izlasku iz bolnice.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji od radnika traže spretnost, dobru kordinaciju pokreta, fizičku izdržljivost, rad sa neurotoksičnim materijama i traje dok se putem ipk ne odredi promjena radnog mjesta ili trajni i potpuni gubitak radne sposobnosti.

Povremeni poremećaji i paroksizmi poremećaj i - Epilepsia, Migrena, Cephalalgiae, Ischaemia cerebri transitiva (TIA) i Sindromae vasculares cerebrale (VB sy) (G 40 - G 47)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, heteroanamneza očevice za napad i/ili gubitak svijesti, kraniogram, rtg vratne kičme, EEG, pregledi: neurologa, psihijatra, okuliste, orl, interniste, ortopeda

Fakultativni pregledi: CT, MR, dopler sonografija krvnih sudova vrata, transkranijalne dopler sonografija, angigrafija, rtg srca i pluća, audiometrija, test vestibularisa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji. Za epilepsiju i traje do dva dana poslije napada grand mal tipa. Ako su napadi učestali mjesečno više od tri puta ili češće (što znači da se lijekovi slabo uzimaju, ili se razvila tolerancija na lijekove ili se radi o progresiji bolesti) indicirana je hospitalizacija kad apsolutna spriječenost za rad traje dok traje bolničko liječenje. Za migrenu traje sedam dana. Za TIA, traje u akutnoj fazi kada je indicirana hospitalizacija i nakon hospitalizacije do stabilizacije simptoma, a u zavisnosti od neuroloških simptoma. Dalja spriječenost za rad zavisi od etiologije koja se treba odmah riješavati. Za VB sy. u akutnoj fazi kada se vrši dijagnostika i traje do stabilizacije simptoma, a u zavisnosti od neuroloških simptoma.

Relativna spriječenost za rad: za epilepsiju, TIA i VB sy. postoji na svim poslovima na kojima radnik, u slučaju napada, može da ugrozi svoj život ili život drugih (pored vatre, vode, pokretnih mašina, na pokretnim transportnim sredstvima, na visini), na poslovima koji se obavljaju u smjenama i traje do dva mjeseca kada se putem ipk raspoređuje na druge poslove i radne zadatke.

Poremećaji živaca, korjenova živaca i snopova živaca - Neuralgiae, Affectiones radicum et plexum nervorum - (G 50 - G 59)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled orl, mf hirurga, neurologa, neurohirurga, fizijatra.

Fakultativni pregledi: rtg kičme, EMNG, lumbalna punkcija, CT, MR, pregledi: urologa, ginekologa, ortopeda, medicine rada.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji: za mononeuritise donjih ekstremiteta, oštećenja nervnih korijena i plexusa kod jakih bolnih senzacija i pozitivnog neurološkog nalaza do šest nedelja, a u slučaju daljih tegoba hospitalno liječenje i ispitivanje u smislu kompresije. Ako je u pitanju diskus hernija indicirano je apsolutno mirovanje u krevetu i/ili tvrdoj podlozi deset dana. Injekcije primati kući. Ishod je trojak: 1.) simptomi potpuno iščeznu i nastupa izliječenje u oko 30%; 2.) ostaju hronične tegobe praćene pogoršanjem i poboljšanjem i 3.) tegobe traju i pored svih terapijskih postupaka, kada je indicirana hospitalizacija. Kod neuralgije n.trigemini u akutnoj fazi kada je indicirano bolničko liječenje, kod polineuropatija bez motornih ispada dvije nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji kada se rad obavlja na otvorenom prostoru, na poslovima sa nepovoljnim mikroklimatskim uslovima, sa naglim promjenama temperature, težak fizički napor i rad sa neurotoksičnim materijama u trajanju još dvije nedelje. Za dijagnostikovani diskus herniju ukoliko se odluči za konzervativni tretman sprovesti mjesec dana fizikalne terapije i nakon toga 4 nedelje mirovanja. Za operisani diskus herniju mjesec dana nakon operacije sprovesti rehabilitaciju u lgalu, a nakon rehabilitacije još 6 nedelja mirovanja. U slučajevima sa hroničnim sekvelama relativna spriječenost za rad traje još dva mjeseca kada se putem ipk vrši raspoređivanje na druge poslove i radne zadatke, ako dotadašnji poslovi zahtjevaju veće opterećenje kičmenog stuba i dinamiku pokreta slabinskog dijela kičme, sagibanje i rad u nefiziološkom položaju, kao i u slučajevima motornih slabosti ako dotadašnji poslovi zahtjevaju stajanje i hodanje.

Bolesti mišićno-nervne veze i bolesti mišića - Myasthenia gravis, Myiopathia (G 70 - G 73)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, test za miasteniju gravis, pregledi: neurologa, okuliste, orl, interniste, i fizijatra.

Fakultativni pregledi: rtg srca i pluća, uz štitne žlijezde, hormoni štitne žlijezde, rtg vratne kičme, kraniogram, biopsija mišića, pregled endokrinologa i psihijatra.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje dok traje ispitavanje i liječenje, a nakon liječenje dok traje rehabilitacija.

Relativna spriječenost za rad: traje po procjeni neurologa do 6 mjeseci kada se utvrđuje putem ipk trajni i potpuni gubitak radne sposobnosti.

Moždana paraliza i drugi sindromi paralize - Paralysis cerebrealis, Hemiplegia, paraplegia, tetraplegia (G 80 - G 83)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled neurologa i fizijatra.

Fakultativni pregledi: EMNG, CT, MR, i po nahođenju neurologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji dok traje bolničko liječenje i po izlasku iz bolnice dok traje rehabilitacija do šest mjeseci.

Relativna spriječenost za rad: postoji još do dva mjeseca kada se utvrđuje trajni i potpuni gubitak radne sposobnosti.

GRUPA VII

Bolesti oka i pripojaka oka (H 00 - H 59)

Bolesti vežnjače oka - Conjunctivitis (H 10 - H 13)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled okuliste (visus, fundus).

Fakultativni pregledi: izolacija uzročnika-bris, alergološko ispitivanje, traženje fokusa, rtg pluća, PPD, reuma faktori.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u akutnoj fazi i traje do dvije nedelje, a kod alergijskih do nedelju dana.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima sa iritansima, prašinom, nepovoljnim mikroklimatskim uslovima i traje do sedam dana. Ako je alergija uzrok tegobama onda je indicirano raspoređivanje na druge poslove i radne zadatke.

Bolesti beonjače, rožnjače, dužice i zrakastog tijela oka - Scleritis, Keratitis, Iriidocyclitis (H 15 - H 22)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled okuliste (visus, fundus, tonometrija).

Fakultativni pregledi: rtg PNS, panoramix (zubi), rtg pluća, PPD, reuma faktori, pregled orl.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod eksudacije tečnosti i u staklovini kada je indicirana hospitalizacija, a spriječenost traje za vrijeme hospitalizacije i nedelju dana po izlasku iz bolnice.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima sa neadekvatnim mikroklimatskim uslovima, UV zračenjem i na varilačkim poslovima u trajanju od nedelju dana.

Oboljenja sočiva oka - Cataracta (H 25 - H 28)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled okuliste (visus, fundus, tonometrija).

Fakultativni pregledi: rtg orbite,uz oka, elektroretinografija, genetsko ispitivanje.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji, kod katarakte gdje je indikovano operativno liječenje, kod bolesnika sa momokularnom kataraktom ako je vidna oštrina ispod 1/50; kod bolesnika sa binokularnom kataraktom ako je vidna oštrina ispod 5/50 i traje do četiri nedelje poslije operacije kod katarakte gdje nije indikovano operativno liječenje, a zavisi od oštine vida i zahtjeva radnog mjesta i traje najviše osam nedelja za koje vrijeme se vrši raspoređivanje na druge poslove i radne zadatke.

Relativna spriječenost za rad: postoji, kod monokularne katarakte nakon operacije kad radnik ne može obavljati poslove za koje se traži binokularni vid bez korekcije i indikovano je raspoređivanje na druge poslove i radne zadatke, kod binokularne katarakte radnu sposobnost cijeliti kao kod osiguranika sa visokom refrakcijom u zavisnosti da li je afakija korigovana naočalima, kontaktnim i/ili intraokularnim sočivom, i izvrši raspoređivanje na druge poslove i radne zadatke u roku od osam nedelja.

Bolesti sudovnjače i bolesti mrežnjače oka - Chorioretinitis, Retinopathia (H 30 - H 36)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled okuliste (visus, fundus, vidno polje - VP, tonometrija).

Fakultativni pregledi: imunološka obrada (toksoplazmoza, listerioza, reumatizam), titar antitijela, rtg PNS, rtg pluća, PPD, traženje fokusa, pregled orl.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji uz obaveznu hospitalizaciju do postavljanja dijagnoze i traje do provođenja procesa u stabilno stanje. Kod promjena, kada nije narušena oštrina vida, ne postoji spriječenost za rad.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod gubitka oštine vida, na svim poslovima gdje se zahtijeva uredna oštrina vida, kada treba izvrši raspoređivanje na druge poslove i radne zadatke u roku od osam nedelja.

Glakom oka - Glaucoma (H 40 - H 42)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled okuliste (visus, fundus, tonometrija i tonografija).

Fakultativni pregledi: rtg glave, VP, testovi opterećenja.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje do medikamentozne i operativne kompezacije najznačajnijih parametara i intraokularnog pritiska do 3 kPa i zaustavljanja pada oštine vidnog polja.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod glaukoma zatvorenog komornog ugla u uslovima gdje dolazi do proširenja zjenice (mračne prostorije, slabo vještačko svjetlo) kada je indikovano raspoređivanje na druge poslove odnosno radne zadatke. Za sve glaukome nakon kliničke kompezacije parametara (tonus,visus,VP) potrebno je ocjeniti sposobnost za poslove prema zahtjevima poslova, a u odnosu na funkcionalnu sposobnost oka.

GRUPA VIII

Bolesti uva i bolesti mastoidnog nastavka (H 60- H 95)

Bolesti spoljašnjeg uha - M.auris externa (H 60 - H 62), Bolesti srednjeg uha i mastoidnog nastavka - M.auris mediae i Mastoiditis ac. (H 65 - H 75)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, CT mastoida, bris uha, pregled orl.

Fakultativni pregledi: rtg PNS, audiometrija, timpanometrija.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u akutnoj fazi i traje do sedam dana, osim za Mastoiditis ac. kada je indikovana hospitalna intravenozna antibiotska terapija i hirurški tretman i traje 4 nedelje po izlasku iz bolnice.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima sa nepovoljnim makro i mikro-klimatskim uslovima, koji se obavljaju na otvorenom prostoru i traje još sedam dana., a kod istovremenog oštećenja i unutrašnjeg uha još sedam dana, ako je rad u buci preko 90 dB.

Funkcijske bolesti organa za održavanje ravnoteže - Morbi funcionales organorum vestibularium (H 81)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, CT mastoida, bris uha, pregled orl.

Fakultativni pregledi: rtg PNS, audiometrija, timpanometrija, BERA, MR.

Apsolutna spriječenost za rad: za Neuritis n.vestibularis postoji u akutnoj fazi kada je indikovana hospitalizacija i traje 4 nedelje po izlasku iz bolnice. Za Menijerovu bolest postoji u akutnoj fazi i traje sedam dana (u toku napada)

Relativna spriječenost za rad: postoji, za obje bolesti, na poslovima sa nepovoljnim makro i mikro-klimatskim uslovima, koji se obavljaju na otvorenom prostoru i traje još sedam dana., a ako ne dođe do povratka vestibularne funkcije ili njene centralne kompezacije osiguranika obraditi za ipk (nesposoban za posao vozača, rad na visini i sa mašinama u pokretu).

Druge bolesti uha - Discordines auris (H 90 - H 95)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, audiometrija, podatak o analizi buke na radnom mjestu, audiometrijski nalaz kod prijema na posao i sa periodičnih pregleda, pregled orl.

Fakultativni pregledi: supraliminarana audiometrija, testiranje vestibularnog aparata.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji samo u slučajevima akutno nastale gluvoće jednog ili oba uha, gdje je indikovana hitna hospitalizacija radi pravovremenog liječenja i traje koliko i hospitalizacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju uredan sluh i komunikaciju sa drugim licima i kod progresivnih tipova naglušnosti, naročito u slučajevima gdje postoji buka preko 90 dB do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

GRUPA IX

Bolesti sistema krvotoka (I 00 - I 99)

Akutna reumatska groznica - Febris rheumatica (I 00 - I 02) i hronične reumatske bolesti srca (I 05 - I 09)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, reuma testovi, pregled interniste reumatologa.

Fakultativni pregledi: imunoserološka obrada, uz srca, pregled kardiologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u akutnoj fazi sa zglobnim manifestacijama i pozitivnim biološkim sindromom u trajanju od tri mjeseca. Indikovana je hospitalizacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji se obavljaju u nepovoljnim mikroklimatskim uslovima (vlaga, hladnoća), težak fizički rad, rad na poslovima sa prisutnom prašinom i toksičnim materijama i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

Bolesti uzrokovane povišenim krvnim pritiskom - Hypertensio arterialis (I 10 - I 15)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, hormoni štitne žlijezde, rtg srca i pluća, uz bubrega i nadbubrega, EKG, pregled okuliste, interniste.

Fakultativni pregledi: uz srca, ergometrija, radioreografija, pregled kardiologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod malignih hipertenzija kada je indikovana i hospitalizacija (TA veća od 33,5/18,7 kPa) i kod hipertenzija koje prelaze 26,7 kPa, a fiksirane su. Traje koliko i hospitalizacija. Hospitalizovati i oscilatorne hipertenzije koje dostižu preko 24 kPa.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod fiksiranih hipertenzija iznad 25,3 kPa sa znacima promjena na očnom dnu, srcu, mozgu, ili bubrezima, a kod radnika koji rede na visini, u saobraćaju, na poslovima koji zahtjevaju težak fizički napor, rad u pregrianoj sredini i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

Ishemijske bolesti srca - Angina pectoris i Infarctus myocardi (I 20 - I 25)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, transaminaze, LDH, CK (kreatin fosfokinaza), izoenzimi LDH1 i LDH2, rtg srca i pluća, EKG, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: uz srca, koronarografija, pregled kardiologa, fizijatra i gastroenterologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod angine pectoris u fazama akutnog pogoršanja i traje do dvije nedjelje, kod akutnog infarkta miokarda jer svaki predstavlja indikaciju za hospitalizaciju i traje najmanje tri mjeseca, a najviše deset mjeseci u kom periodu se izvrši rehabilitacija i kontrolna-funkcionalna ergometrija.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod obavljanja srednje teškog i teškog fizičkog posla, poslova sa stres situacijama, rad na visini, u nepovoljnim mikroklimatskim uslovima i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke ili gubitka radne sposobnosti.

Bolesti srca plućnog porijekla i bolesti krvnih sudova pluća - (I 26 - I 28)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, rtg srca i pluća, EKG, spirometrija, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: uz srca, gasne analize krvi, pregled kardiologa, pulmologa, pneumoftiziologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod respiratorne insuficijencije uz hematološke i EKG promjene.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod obavljanja srednje teškog i teškog fizičkog posla, rad na visini, u nepovoljnim mikroklimatskim uslovima i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke ili gubitka radne sposobnosti.

Druge bolesti srca - Pericarditis, M.valvulae, Myocarditis, Cardiomyopathia, Arrhythmiae (I 30 - I 52)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, rtg srca i pluća, EKG, imunoserološka obrada, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: uz srca, holter monitoring, kateterizacija srca, pregled kardiologa, pulmologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kada postoje disipnoične smetnje, drugi znaci hemodinamskog popuštanja, ozbiljni poremećaji ritma (fibrilacija i undulacija atrijske, ventrikularna paroksizmalna tahikardija sa dužim fazama ataka, supraventrikularna paroksizmalna tahikardija preko 160/min, ventrikularne undulacije, multifokalne ES, i blokovi koji prate Adams-Stokesov sindrom) kada je indikovana hospitalizacija i traje dok se ne izvrši obrada za ipk zbog gubitka radne sposobnosti.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod obavljanja srednje teškog i teškog fizičkog posla, u saobraćaju, rad na visini, u nepovoljnim mikroklimatskim uslovima i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke ili gubitka radne sposobnosti.

Bolesti krvnih sudova mozga - Haemorrhagia cerebri, Infarctus cerebri, Apoplexia cerebri (I 60 - I 69)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled neurologa, neurohirurga, okuliste, interniste i fizijatra.

Fakultativni pregledi: CT, MR, EEG, likvor, arteriografija.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u akutnim fazama kada je indikovana hospitalizacija, traje do izlaska iz bolnice i dok se ne izvrši rehabilitacija, a dalje u zavisnosti od zaostalog neurološkog deficita.

Relativna spriječenost za rad: postoji na svim poslovima na kojima radnik može da ugrozi svoj život ili život drugih (pored vatre, vode, pokretnih mašina, na pokretnim transportnim sredstvima, na visini), na poslovima koji se obavljaju u smjenama i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke ili gubitka radne sposobnosti.

Bolesti arterija, malih arterija i kapilara - Atherosclerosis, Aneurysma, M.Raynaud, M. Burger (I 70 - I 79)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, lipidogram, imunološki status, pregled vaskularnog hirurga.

Fakultativni pregledi: dopler sonografija, dermatotermometrija, temperaturna kriva, Cold test, angiografija, termografija i pregled fizijatra.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod akutnih stanja (tromboza i embolija arterije, akutnog stanja M.Burger, okluzivne arterijalne bolesti u III i IV stadijumu) kada je obavezna hospitalizacija, a nakon liječenja cijeni se svaki pojedinačni slučaj u zavisnosti od posljedice bolesti.

Relativna spriječenost za rad: postoji na svim poslovima na kojima se zahtjeva statički rad u toku cijelog radnog vremena, prinudni položaj donjih ekstremiteta, težak fizički rad, rad u pregrijanoj sredini, rad na vibrirajućoj podlozi. Prijedlog za obradu na ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke ili gubitka radne sposobnosti daje specijalista medicine rada ili vaskularni hirur.

Bolesti vena, limfnih sudova i limfnih čvorova - Phlebitis, Trombosis, Varices venarum, Haemorrhoides, Varices oesophagi, Lymphadenitis (I 80 - I 89)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, lipidogram, koagulogram, imunološki status, pregled vaskularnog hirurga.

Fakultativni pregledi: dopler sonografija, dermatotermometrija, mjerenje perifernog venskog pritiska, temperaturna kriva, flebografija, termografija

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod akutnih tromboflebitisa površnih i dubokih vena. Kod tromboflebitisa površnih vena traje dvije nedelje, a kod tromboflebitisa dubokih vena je obavezna hospitalizacija, i apsolutna spriječenost traje do šest nedelja nakon izlaska iz bolnice

Relativna spriječenost za rad: postoji u toku primjene antikoagulantne terapije zavisno od funkcionalnog stanja i stadijuma bolesti, kao i na svim poslovima na kojima se zahtjeva statički rad u toku cijelog radnog vremena, prinudni položaj donjih ekstremiteta, težak fizički rad, rad u pregrijanoj sredini, rad na vibrirajućoj podlozi. Prijedlog za obradu na ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke ili gubitka radne sposobnosti daje specijalista medicine rada ili vaskularni hirur.

GRUPA X

Bolesti sistema za disanje (J 00 - J 99)

Akutne infekcije gornjeg dijela sistema za disanje - Sinusitis, Pharyngitis, Tonsillitis, Laryngitis, Tracheitis (J 00 - J 06)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi.

Fakultativni pregledi: bris na bakterije i gljivice, rtg PNS, rtg pluća, pregledi: orl i atd.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji samo kod prisutne temperature i povišene SE i traje sedam dana.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima sa naglim promjenama temperature i vlažnosti vazduha i respiratornim iritansima u radnoj sredini i traje sedam dana.

Grip i zapaljenje pluća - Influenza (Gripp), Pneumonia (J 10 - J 18)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, rtg pluća, pregled pneumoftiziologa.

Fakultativni pregledi: bris na bakterije i gljivice, rtg PNS, pregled orl.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji za grip samo kod prisutne temperature i traje sedam dana, za pneumoniu traje četiri nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima sa naglim promjenama temperature i vlažnosti vazduha, respiratornim iritansima u radnoj sredini i na poslovima sa teškim fizičkim naprezanjima i traje: za grip sedam dana za pneumoniu dvije nedelje.

Druge akutne infekcije donjeg dijela sistema za disanje - Bronchitis, Bronchiolitis (J 20 - J 22)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, rtg pluća, pregled pneumoftiziologa.

Fakultativni pregledi: bris na bakterije i gljivice, sputum na bakterije i gljivice, alergološko testiranje.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji samo kod prisutne temperature, povišene SE i kašlja i traje dvije nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima sa naglim promjenama temperature i vlažnosti vazduha, respiratornim iritansima i alergogenim materijama u radnoj sredini i na poslovima sa teškim fizičkim naprezanjima i traje dvije nedelje.

Hronične bolesti donjeg dijela sistema za disanje - Bronchitis chr, Emphisema pulmonum, Asthma bronchiale, Bronchiectasia (J 40 - J 47)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, podaci o prirodi i dužini trajanja tegoba, rtg pluća, spirometrija, pregled pneumoftiziologa.

Fakultativni pregledi: bris na bakterije i gljivice, sputum na bakterije i gljivice, alergološko testiranje (na inhalatorne alergene i alergene radnog mjesta), farmako-dinamski testovi (bronhodilatatorni i bronhokonstriktorni), bronhoprovokacioni testovi, testovi plućne propustljivosti, transfer faktor, gasne analize arterijske krvi sa opterećenjem, imunološki testovi, CT.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji: za hronični bronhitis i emfizem u fazi egzacerbacije procesa, ako postoji dispnea i pri lakšem zamoru kod laganog hoda po ravnom terenu, praćenja srednje teškom respiratornom slabošću i manifestnim bronhospazmom i traje četiri nedelje. Koristiti kriterijume Gold klasifikacije po stadijumima bolesti; za bronhijalnu astmu u fazi astmatičnog napada koji, ako se ne kupira ambulantnim tretmanom za 24 sata zahtjeva hospitalizaciju.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima sa naglim promjenama temperature i vlažnosti vazduha, respiratornim iritansima i alergogenim materijama u radnoj sredini i na poslovima sa teškim fizičkim naprezanjima i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke ili gubitka radne sposobnosti.

Bolesti donjeg dijela sistema za disanje praćene gnojenjem i izumiranjem tkiva-Pyothorax (J 85 - J 86), druge bolesti poplućnice -Pneumothorax (J 90 - J 94), druge bolesti sistema za disanje-Insufficiencia respiratoria (J 95 - J 99)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, rtg pluća, pregled pneumoftiziologa.

Fakultativni pregledi: CT, pregled grudnog hirurga, pulmologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u akutnoj fazi bolesti kada je indicovana hospitalizacija i tri mjeseca po izlasku iz bolnice.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima sa naglim promjenama temperature i vlažnosti vazduha, respiratornim iritansima i alergogenim materijama u radnoj sredini i na poslovima sa teškim fizičkim naprezanjima i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke ili gubitka radne sposobnosti.

GRUPA XI

Bolesti sistema za varenje (K 00 - K 93)

Bolesti usta, pljuvačnih žlijezda i vilica - *Morbi oris, glandularum salivarum, maxillae et mandibulae* (K 00 - K 14)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled stomatologa.

Fakultativni pregledi: ortopan, pregled oralnog i MF hirurga.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u fazi jakih bolova i kod iscrpljenih osoba i traje do nedelje dana.

Relativna spriječenost za rad: postoji, ako se radi o hirurškim intervencijama, a dužinu predlaže oralni ili maksilofacijalni hirurg.

Bolesti jednjaka, želuca i dvanaestopalačnog crijeva - *Oesophagitis, Ulcus, M.ventriculi et duodeni* (K 20 - K 31)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: uz abdomena, ezofagogastroduodenoskopija, pregled hirurga.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u fazi jakih bolova u trajanju do dvije nedelje, a kod iscrpljenih osoba (sa gubitkom na težini) do četiri nedelje. **Relativna spriječenost za rad:** postoji na poslovima gdje nije moguće obezbjediti redovnu ishranu (terenski rad), na poslovima sa vibracijama, u buci i traje tri nedelje.

Bolesti slijepog crijeva - *Appendicitis* (K 35 - K 38), kile - *Hernia* (K 40 - K 46)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled hirurga.

Fakultativni pregledi: po nahođenju hirurga.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u akutnoj fazi bolesti kada je indicovana hospitalizacija, i po izlasku iz bolnice i traje 4 nedelje po završenoj operaciji.

Relativna spriječenost za rad: postoji poslije operacije slijepog crijeva i kile na poslovima gdje je potrebno teško fizičko naprezanje i dizanje tereta težeg od 20 kg. i traje još do 3 nedelje. A ako se radi o mršavim osobama ili ponavljanoj kili traje do 8 nedelje za koje vrijeme se vrši obrada za ipk.

Nezarazna oboljenja tankog i debelog crijeva - *M.Crohn, Colitis ulcerosa* (K 50 - K 52)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled stolice, benzidinska proba, kolonoskopija, pregled interniste, hirurga.

Fakultativni pregledi: imunoserološka obrada, irigografija, rektosigmoidokolonoskopija sa biopsijom, pregled psihijatra.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u fazi učestalih stolica, krvavih stolica, tenezama i bolova u trajanju do 4 nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje nije moguće obezbjediti redovnu ishranu (terenski rad), i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

Bolesti jetre - *Morbus hepatis* (K 70 - K 77)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, hepatogram, transaminaze, gGT, LDH, vrijeme krvarenja i koagulacije, uz abdomena, pregled interniste, hirurga.

Fakultativni pregledi: CT, MR, HBsAg, HCV, HIV, pregled gastroenterologa, infektologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u akutnim fazama bolesti i zavisi od etiologije. Kod ciroze jetre postoji u fazi pogoršanja bolesti i traje do biohemijske remisije u bolničkim uslovima.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima sa hepatotoksičnim materijama, teškim fizičkim poslovima, i poslovima u pregrijanoj sredini i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke ili gubitka radne sposobnosti.

Bolesti žučne kese, žučnih puteva i gušterač - *M.vesicae fellae, M.ductuum biliarum, M.pancreatis* (K 80 - K 87)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, hepatogram, transaminaze, gGT, LDH, AP, amilaze u serumu, uz abdomena, pregled interniste, hirurga.

Fakultativni pregledi: I.V. ili infuziona holecistografija, nativni abdomena, CT, pregled gastroenterologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji za holecistitis kod jakih bolova i pozitivnih nalaza i traje četiri nedelje, za holecistitiju u fazi bolova i traje dvije nedelje, za pankreatitis u fazi bolova i pozitivnih nalaza kada je indicovana hospitalizacija do biohemijske remisije i četiri nedelje po izlasku iz bolnice.

Relativna spriječenost za rad: ne postoji za holecistitis i holecistitiju. Za pankreatitis postoji na poslovima gdje postoji težak fizički rad, nepovoljni mikroklimatski uslovi, terenski rad, poslovi u saobraćaju i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

GRUPA XII

Bolesti kože i bolesti potkožnog tkiva (L 00 - L 99)

Infekcije kože i potkožnog tkiva- Abscessus, Furunculus, Carbunculus, Phlegmone, Lymphadenitis, Cystis pilonidalis (L00 - L08)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled dermatologa.

Fakultativni pregledi: pregled hirurga.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u akutnoj fazi bolesti i traje dvije nedelje.

Relativna spriječenost za rad: ne postoji. Za pilonidalnu cistu relativnu spriječenost za rad preporučit će hirurg.

Zapaljenja kože i ekcemi - Dermatitis, Dermatitis contacta allergica et toxica (L20 - L30)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, alergološko ispitivanje (epikutano testiranje na standardne alergene, alergene sa radnog mjesta, na alergene prema anamnestičkim podacima), pregled dermatologa, specijaliste medicine rada.

Fakultativni pregledi: uglavnom nisu potrebni ili po nahođenju dermatologa - alergologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod jake eksudacije i impetiginizacije, kada su zahvaćene veće površine kože i proces zahvata dublje slojeve derma. Traje dvije nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji za kontaktni dermatitis kod senzibiliziranih osoba koje rade sa iritativnim i alergogenim materijalom. Svi oni kod kojih je dokazana preosjetljivost na neki alergen obavezni su nositi zaštitne pamučne, pa preko njih gumene rukavice, ukoliko to tehnika posla dozvoljava. Kod izuzetno teške forme traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke. Za toksični dermatit relativna spriječenost za rad ne postoji.

Papulo-ljuskaste bolest i- Psoriasis, Parapsoriasis, Pityriasis rosea (L 40 - L 45)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled dermatologa.

Fakultativni pregledi: reuma testovi, bris grla.

Apsolutna spriječenost za rad: ne postoji.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod poslova koji zahtijevaju kvašenje zahvaćenog dijela tijela, često kretanje, rad u pregrijanim sredinama i traje dvije nedelje. Komplikovane forme psorijaze treba hospitalizovati.

Koprivnjača i crevenilo - Urticaria, Erythema nodosum (L50 - L 54)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, alergološko ispitivanje (epikutano testiranje na standardne alergene, alergene sa radnog mjesta, na alergene prema anamnestičkim podacima), pregled dermatologa, specijaliste medicine rada.

Fakultativni pregledi: uglavnom nisu potrebni ili po nahođenju dermatologa-alergologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji za akutne urtikarije i traju do sedam dana.

Relativna spriječenost za rad: postoji u fazi erupcije kod ugostiteljskih, zdravstvenih i drugih radnika u javnim djelatnostima i traje sedam dana. Kod hronične urtikarije indikovano je bolničko ispitivanje.

GRUPA XIII

Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva (M 00-M 99)

Zapaljensko oboljenje zglobova - Arthritis rheumtoides (M 05 - M 14)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, albumini, imunoglobulini, reuma faktori, C-reaktivni proteini, rtg zglobova, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: Le ćelije, imunoserološka obrada, pregled reumatologa, ortopeda i fizijatra.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u akutnoj fazi (izraženi bolovi i otoci više zglobova) kada je indikovana hospitalizacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod blagih formi bez otoka kod kojih je prisutna blaga promjena laboratorijskih parametara u trajanju do četiri nedelje. U slučaju obavljanja poslova u uslovima vlage, naglih promjena temperature traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

Degenerativno oboljenje zglobova - Coxarthrosis, Gonarthrosis, Arthrosis alia (M 15 - M 19)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, AST-o, reuma faktori, rtg zglobova, pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: CT, MR, pregledi neurologa, neurohirurga, fizijatra i reumatologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u slučajevima akutnog podražaja sinovije i otoka zgloba i traje do dvije nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju nošenje teškog tereta I često kretanje i traje dvije nedelje.

Druga oboljenja zglobova - M.patellae, M. genus interna (M 20 - M 25)

Dijagnostički minimum: klinički pregled pregled ortopeda i fizijatra., standardni laboratorijski nalazi, rtg koljena,

Fakultativni pregledi: AST-o, reuma faktori, artroskopija, uz koljena.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u slučaju povrede meniskusa kada je indikovana hospitalizacija i još četiri nedelje po izlasku iz bolnice. Kod rupture ligamenata koji su operisani tri mjeseca.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju nošenje teškog tereta i često kretanje, čučanje, klečanje i traje četiri nedelje. Ako je izgubljena funkcija zgloba, traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

Deformacijska oboljenja kičme - Kyphosis et scoliosis (M 40 - M 43), oboljenje kičme - Spondylitis ankylopoietica, Spondylosis (M 45 - M 49)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, rtg kičme, pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: CT, NMR, EMNG, reoangiografija, reuma faktor, AST-o, pregledi: neurologa, neurohirurga, reumatologa i fizijatra,

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod bolnih stanja u trajanju do dvije nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje su izražene nagle promjene temperature i vlažnosti vazduha, pri radu na otvorenom prostoru i gdje je prisutno veliko fizičko naprezanje i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

Druga oboljenja kičme - M.discorum intervertebralia (M 50 - M 54)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, rtg kičme, pregled neurohirurga i ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: CT, NMR, EMNG, reoangiografija, reuma faktor, AST-o, pregledi: neurologa, neurohirurga, reumatologa i fizijatra,

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod bolnih stanja u trajanju do dvije nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje su izražene nagle promjene temperature i vlažnosti vazduha, pri radu na otvorenom prostoru i gdje je prisutno veliko fizičko naprezanje i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

Druga oboljenja kičme - M.discorum intervertebralia (M 50 - M 54)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, rtg kičme, pregled neurohirurga i ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: CT, MR, EMNG, mijelografija, pregledi: neurologa, fizijatra, reumatologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod jakih bolnih senzacija, spazma paravertebralne muskulature i poremećaja refleksa i traje četiri nedelje. Ako je onemogućeno kretanje onda je indikovana hospitalizacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje su izražene nagle promjene temperature i vlažnosti vazduha, pri radu na otvorenom prostoru, gdje je prisutno veliko fizičko naprezanje, nefiziološki položaj tijela i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

Oboljenje mišića - Myositis (M 60 - M 63), oboljenje sinovije i tetiva - M.synoviae et tendinis (M 65 - M 68), druga oboljenje mekih tkiva- Bursitis, Dolor extremitatis (M 70 - M 79)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: reuma faktor, AST-o, punkcija, biopsija, pregledi: neurologa i reumatologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u akutnoj fazi bolesti i traje dvije nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtijevaju pokretanje upaljenog područja i traje dvije nedelje.

Poremećaj gustine i strukture kostiju - Osteoporosis (M 80 - M 85), druga oboljenja kostiju (M 86 - M 90)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, Ca, rtg kostiju, pregled ortopeda.

Fakultativni pregledi: osteodezitetometrija, pregled reumatologa i fizijatra.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u bolnim fazama i traje do četiri nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje su izražene nagle promjene temperature i vlažnosti vazduha, pri radu na otvorenom prostoru, gdje je prisutno veliko fizičko naprezanje, nefiziološki položaj tijela i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

GRUPA XIV

Bolesti mokraćno-polnog sistema (N 00 - N 99)

Bolesti glomerula bubrega, kanalića bubrega i međučelijskog tkiva - Glomerulonephritis Sy.nephroticum (N00 - N 16)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, soli, klirens uree i kreatinina, elektroliti, Biuret proba, AST-o, UK, radioreografija, UZ, nativni urotrakta, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: CT, MR, IV urografija, biopsija, pregled nefrologa, urologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji za akutne promjene kada se utvrdi dijagnoza do tri mjeseca. Obavezna je hospitalizacija, za hronične promjene kod retencije azotnih materija i porasta uree iznad 13mmol/l kada je indikovana hospitalizacija, i traje do biohemijske remisije.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje su izražene nagle promjene temperature i vlažnosti vazduha, niskim i visokim temperaturama, gdje je prisutno veliko fizičko naprezanje i pri radu sa nefrotoksičnim materijama i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

Mokraćni kamenac i drugi poremećaji bubrega i mokraćovoda bubrega - Nephrolithiasis et ureterolithiasis, Cystis renis (N 20 - N 29)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, UZ, nativni urotrakta, pregled urologa.

Fakultativni pregledi: CT, MR, IV urografija, pregled nefrologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u fazi jakih bolova kod uklještenih kalkulusa i traje dvije nedelje. Tada je indikovana i hospitalizacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji kada je oštećena funkcija bubrega na poslovima gdje su izražene nagle promjene temperature i vlažnosti vazduha, niskim i visokim temperaturama, gdje je prisutno veliko fizičko naprezanje pri radu sa nefrotoksičnim materijama, rad na visini, rad sa vibrirajućim sredstvima i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

Druge bolesti mokraćnog sistema - Cystitis (N 30 - N 39)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, UK, UZ, nativni urotrakta, pregled urologa.

Fakultativni pregledi: cistoskopija.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u fazi bolnih senzacija i traje dvije nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje postoji izloženost aromatičnim aminima i drugim hemikalijama čiji metaboliti oštećuju sluznicu urinarnog trakta i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši obrada za ipk zbog raspoređivanja na odgovarajuće poslove i radne zadatke.

Bolesti muških polnih organa - M. Prostatæ, Hydrocele et spermatocele, Orchitis et epididymitis, Sterilita masculini, M.penis (N 40 - N 51)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, UK, UZ, pregled urologa.

Fakultativni pregledi: CT, MR, PSA, spermogram, biopsija, hormonski status, pregled hirurga.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u srednje i teškim upalama i traje četiri nedelje. U nekim slučajevima je indikovana hospitalizacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji za prostatitis u fazama smetnje mikcije, a u nepovoljnim mikroklimatskim uslovima i traje dvije nedelje.

Bolesti dojke - M.mammae (N60 - N 64), zapaljenje ženskih organa male karlice - Salpingitis et oophoritis, Endometritis, Cervicitis, (N 70 - N 77), nezapaljenske bolesti polnih organa žene - Endometriosis, Polypus genitaliorum feminiourum, Haemorrhagia uteri et vaginae abnormalis, M.climacterici, Abortus habitualis, Sterilitas feminae (N 80 - N 98)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, UK, UZ, pregled ginekologa

Fakultativni pregledi: mamografija, tuberkulinska proba, histerosalpingografija, kolposkopija (vaginalni sekret, izolacija uzročnika, Papanicolau, Ph nalaz, biopsija endometrijuma, Rubinov test, postkoitalni test, citohormonalni pregled, hormonski status

Apsolutna spriječenost za rad: postoji za upale u fazi jakih bolova i traje nedelju dana, a ako se bol ne kupira indikovana je hospitalizacija, za krvarenja u fazi obilnih krvarenja, a ako ne stane za sedam dana indikovana je hospitalizacija, za sterilitet samo pri hospitalnom ispitivanju.

Relativna spriječenost za rad: postoji za upale na poslovima sa nepovoljnim mikro-klimatskim uslovima i na poslovima koji zahtjevaju stalno stajanje, nošenje i dizanje tereta i traje dvije nedelje, za krvarenje: kod produženih umjerenih krvarenja sa hemoglobinom ispod donje granice na poslovima sa nepovoljnim mikroklimatskim uslovima (vlaga, hladnoća), pri teškom fizičkom naprezanju i na poslovima koji zahtjevaju stalno stajanje, nošenje i dizanje tereta preko 15 kg.i traje tri nedelje.

GRUPA XV

Trudnoća, rađanje i babinje (O 00 - O 99)

Trudnoća završena pobačajem (O 00 - O 08)

Za dijagnozu svakog pobačaja potrebno je utvrditi prisustvo trudnoće.

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, testovi trudnoće, pregled ginekologa

Fakultativni pregledi: hormonski nalazi, uz donjeg abdomena, hospitalizacija.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod početnog, nekompletnog i kompletnog kada je indikovana hospitalizacija u trajanju od 7 dana, a kod febrilnog, septičkog i zaostalog još 7 dana po izlasku iz bolnice.

Relativna spriječenost za rad: ne postoji

Bolesti majke pretežno vezene za trudnoću (O 10 - O 29)

Ova stanja uključuju i stanja iz porođajnog perioda i babinja.

Preteći abortus- Abortus imminens (O 20.0)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, uz donjeg abdomena, pregled ginekologa.

Fakultativni pregledi: hormonski nalazi, biološke reakcije na trudnoću.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje do prestanka kontrakcija materice, krvarenja i bola.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje se zahtjeva stalno stajanje, fizičko naprezanje, nefiziološki položaj tijela, gdje su organi male karlice pod pritiskom, na poslovima gdje je izložena potresima podloge (vibracije), toksičnim noksama i noksama potencijalno štetnim po plod i kada treba izvršiti privremeno raspoređivanje na druge poslove odnosno radne zadatke

Prekomjereno povraćanje u trudnoći - Hyperemesis gravidæ (O 21.0)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi sa mineralima, pregled ginekologa.

Fakultativni pregledi: nisu potrebni.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod svih slučajeva koji su praćeni povraćanjem, uz narušene laboratorijske nalaze kada je indikovana hospitalizacija.

Relativna spriječenost za rad: ne postoji.

Infekcije mokraćno - polnih puteva u trudnoći - Infectiones tractus urogenitalis in gravidite - (O 23.0)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, uz donjeg abdomena, vaginalni sekret, pregled ginekologa.

Fakultativni pregledi: po nahođenju ginekologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod pozitivnih nalaza u trajanju od 3 nedelje.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod odmaklih trudnoća (preko 7 mjeseci), a poslovi se obavljaju u nepovoljnim mikroklimatskim uslovima (vlaga, hladnoća) i traje do otvaranja porodiljsko odsustva.

GRUPA XVI

Stanja u porođajnom periodu (P 00 - P 96)

Ova stanja nisu predmet utvrđivanja privremene spriječenosti za rad. Ona su obuhvaćena u grupi XV.

GRUPA XVII

Urođene nakaznosti, deformacije i hormonske nenormalnosti (Q 00 - Q 99)

Urođene nakaznosti, ukoliko nisu kontraindikacija za zasnivanje radnog odnosa, ne mogu biti uzrok privremene spriječenosti za rad. Hormonske nenormalnosti nisu uzrok privremene spriječenosti za rad.

GRUPA XVIII

Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R 00 - R 99)

Simptomi i znaci sistema za krvotok i sistema za disanje (R 00 - R 09)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, ekg, rtg srca i pluća, pregled: interniste, pneumoftiziologa, orl.

Fakultativni pregledi: TSH, T3, T4, uz štitne žlijezde, uz gornjeg abdomena, pregled: kardiologa, pulmologa i nalazi po nahođenju specijaliste iz dijagnostičkog minimuma.

Apsolutna spriječenost za rad: 2 nedelje.

Relativna spriječenost za rad: nedelju dana.

Simptomi i znaci sistema za varenje i trbuha (R 10 - R 19)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, nativni snimak abdomena, pregled: hirurga,

Fakultativni pregledi: uz gornjeg abdomena, skopije gastrointestinalnog trakta, pregled: gastroenterologa, ginekologa, uz donjeg abdomena.

Apsolutna spriječenost za rad: 2 nedelje.

Relativna spriječenost za rad: nedelju dana.

Simptomi i znaci kože i potkožnog tkiva (R 20 - R 23)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled dermatologa.

Fakultativni pregledi: po preporuci dermatologa.

Apsolutna spriječenost za rad: nedelju dana.

Relativna spriječenost za rad: nedelju dana.

Simptomi i znaci nervnog sistema i mišićno-koštanog sistema (R 25 - R 29)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled: neurologa, ortopeda.

Fakultativni pregledi: EEG, EMNG, CT i MR, rtg kičme i kukova, dijagnostika na traženje specijaliste iz dijagnostičkog minimuma, pregled reumatologa.

Apsolutna spriječenost za rad: 3 nedelje.

Relativna spriječenost za rad: nedelju dana.

Simptomi i znaci mokraćnog sistema (R 30 - R 39)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, uz bubrega, mokraćne bešike i prostate, pregled urologa.

Fakultativni pregledi: skopije mokraćnog sistema, pregled nefrologa, i dijagnostika na traženje specijaliste iz dijagnostičkog minimuma.

Apsolutna spriječenost za rad: 2 nedelje.

Relativna spriječenost za rad: nedelju dana.

Simptomi i znaci poimanja, čulnog opažanja, emocija i ponašanja (R 40 - R 46)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, audiometrija, test vestibularisa, BERA, pregled neurologa, orl, psihijatra i okuliste.

Fakultativni pregledi: rtg po Shiller-u, rtg vratne kičme, VP, CT i MR.

Apsolutna spriječenost za rad: 3 nedelje.

Relativna spriječenost za rad: nedelju dana

Simptomi i znaci poremećaja govora i poremećaja glasa (R 47 - R 49)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled orl.

Fakultativni pregledi: dijagnostika na traženje specijaliste iz dijagnostičkog minimuma.

Apsolutna spriječenost za rad: nedelju dana.

Relativna spriječenost za rad: kod zanimanja koja su vezana za stalni govor još 2-3 nedelje.

Opšti simptomi i znaci (R 50 - R 59)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, rtg sinusa, rtg vratne kičme, pregledi: orl, okuliste, neurologa, psihijatra, stomatologa.

Fakultativni pregledi: EEG, CT, MR, rtg pluća, i dopunski dijagnostika na traženje specijaliste iz dijagnostičkog minimuma.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod jakih bolova praćenih vegetativnim znacima u trajanju od nedelju dana.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtjevaju veliku pažnju i uočavanje detalja, rad sa strankama, rad na visini, na transportnim sredstvima ukoliko su učestali recidivi i traje do dva mjeseca za koje vrijeme se izvrši ocjena radne sposobnosti putem invalidskih komisija.

Simptomi i znaci pri uzimanju hrane i tečnosti (R 63 - R 69)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled: gastroenterologa, endokrinologa.

Fakultativni pregledi: hormonski status, dodatni laboratorijski nalazi pregled psihijatra, reumatologa.

Apsolutna spriječenost za rad: 2 nedelje.

Relativna spriječenost za rad: nedelju dana.

Patološki nalazi krvi bez dijagnoze (R 70 - R 79)

Patološki nalazi drugih tjelesnih tečnosti, supstanci i tkiva, bez dijagnoze (R 83 - R 89)

Patološki nalazi kod dijagnostike i funkcionalnih ispitivanja, bez dijagnoze (R 90 - R 94)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi.

Fakultativni pregledi: pregledi specijalista po radnoj dijagnozi ordinirajućeg ljekara.

Apsolutna spriječenost za rad: nedelju dana.

Relativna spriječenost za rad: nedelju dana.

GRUPA XIX

Povrede, trovanja i posljedice djelovanja spoljnih faktora (S 00 - T 98)

Površinske povrede- Laesio traumatica (S 00 - S 99)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, rtg povređenog dijela tijela, pregled hirurga i ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: uz povređene regije, CT, MR, pregledi neurohirurga, MFH, grudnog hirurga.

Apsolutna spriječenost za rad: 2 nedelje.

Relativna spriječenost za rad: jedna nedelja.

Potres mozga - Commotio cerebri (S 06.0)

Dijagnostički minimum: heteroanamneza (gubitak svijest 2 minuta do sat vremena), klinički pregled, laboratorijski nalazi, rtg snimak glave, pregled neurohirurga, neurologa.

Fakultativni pregledi: ekg, CT i MR mozga, dodatni laboratorijski nalazi.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod potvrđene dijagnoze kada je indikovana hospitalizacija i traje koliko i hospitalizacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtjevaju rad u pregrijanoj sredini, rad sa infracrvenim zračenjem, rad na visini, i na poslovima sa izrazitim naprezanjem u trajanju još 2-3 nedelje.

Nagnječenje mozga - Contusio cerebri (S 06.2) i povreda unutar lobanje- Trauma cerebri (S 06.9)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, laboratorijski nalazi, rtg snimak glave, pregled neurohirurga, neurologa, okuliste, fizijatra, CT i MR mozga.

Fakultativni pregledi: audiometrija, test vestibularisa, nalaz psihijatra, psihologa, orl.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod potvrđene dijagnoze kada je indikovana hospitalizacija i traje koliko i hospitalizacija i još 6 mjeseci nakon izlaska iz bolnice zavisno od težine promjena i nalaza kontrolnog CT i MR.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtjevaju sinhronizovane pokrete, težak fizički rad, i rad pod nepovoljnim mikroklimatskim uslovima, rad na visini u trajanju do 3 mjeseca. Ako postoje i dalje sekvele, indikovana obrada za ipk.

Otvorene rane - Vulnus apertum (S 00 - S 99)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, pregled hirurga i ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: po nahođenju hirurga i ortopeda.

Apsolutna spriječenost za rad: 2 nedelje.

Relativna spriječenost za rad: jedna nedelja.

Prelomi - Fracturae (S 00 - S 99)

Prelom rebra (rebara) - Fractura costae (costarum) (S 22)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, rtg reb(a)ra i pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: skopija pluća, pregled grudnog hirurga.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod komplikovanih preloma sa povređivanjem tkiva u grudnoj duplji kada je indikovana hospitalizacija i traje dok traje liječenje i jo 30 dana po izlasku iz bolnice.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod srednje teškog i teškog rada sa opterećenjem gornjih udova i traje do 30 dana.

Prelom vrata - fractura colli (S 12), prelom grudne kosti i grudnog dijela kičme - fractura sterni et columnae thoracalis (S 22), prelom slabinskog dijela kičme i karlice - fractura columnae lumbalis et pelvis (S 32)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, rtg snimak povređene regije u dva pravca, pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: CT, MR, cistografija, digitorektalni pregled, pregled neurohirurga, neurologa, urologa, ginekologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje do sanacije preloma, a nakon hospitalizacije i primarne rehabilitacije još do tri mjeseca za koje vrijeme se obavlja rehabilitacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji kod saniranih preloma kod kojih postoji poremećaj funkcije kičmenog stuba i ekstremiteta, funkcije lokomotorno sistema organa male karlice, ili snažnih subjektivnih tegoba na poslovima stalnog stajanja, nošenja tereta, i traje još 30 dana.

Prelom u predjelu ramena, nadlaktice i lakta - fractura regionis deltoideae, brachii et cubiti (S 42)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, rtg snimak povređene regije u dva pravca i pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: nisu potrebni.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod komplikovanih preloma kada je indikovana i hospitalizacija i traje koliko traje hospitalizacija i nošenje imobilizacije i još 30 dana nakon hospitalizacije i skidanja gipsa.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima bimanuelne aktivnosti koji zahtjevaju opterećenje gornjih udova i traje dva mjeseca u kom vremenu se provodi rehabilitacija i eventualno raspoređivanje na drugo radno mjesto putem ipk.

Prelom u predjelu laka, žbice, ručja i šake - fractura ulnae, radii, carpi et manus (S 52 - S 62)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, rtg snimak povređene regije u dva pravca i pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: nisu potrebni.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji kod komplikovanih preloma kada je indikovana i hospitalizacija i traje koliko traje hospitalizacija i nošenje imobilizacije i još 30 dana nakon hospitalizacije i skidanja gipsa.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima bimanuelne aktivnosti koji zahtjevaju opterećenje gornjih udova i traje dva mjeseca u kom vremenu se provodi rehabilitacija i eventualno raspoređivanje na drugo radno mjesto putem ipk.

Prelom butnjače - fractura femoris (S 72)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, rtg snimak povređene regije u dva pravca i pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: nisu potrebni.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i zahtjeva hospitalizaciju i traje dok traje hospitalizacija i još šest mjeseci po izlasku iz bolnice.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtjevaju dugo stajanje, podizanje i nošenje tereta težeg od 15 kg, duže hodanje, potrese tijela pri radu, i traje još do tri mjeseca uz rehabilitaciju, a ako je nastao definitivni poremećaj funkcije vrši se obrada za ipk.

Prelom čašice, golenjače, lisnjače i stopala - fractura patellae, tibiae, fibula et pedis (S 82)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, rtg snimak povređene regije u dva pravca i pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: nisu potrebni.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i zahtjeva hospitalizaciju, traje dok traje bolničko liječenje, još četiri mjeseca za imobilizaciju i još tri mjeseca za koje vrijeme se vrši intenzivna rehabilitacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtjevaju dugo hodanje, stajanje, nošenje tereta, čučanje, klečanje a traje do 2 mjeseca. Ako je izgubljena ili narušena funkcija koljena ili skočnog zgloba uputiti na ipk radi promjene radnog mjesta.

Iščašenje, uganuća i istegnuća zglobova i veza ramenog pojasa - Luxatio, distorsio et distensio articulorum et ligamentorum cinguli extremitas superioris (S 43)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, rtg snimak povređene regije u dva pravca i pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: EMNG, pregled neurologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji u trajanju do 6 nedelja za koje vrijeme traje imobilizacija i rehabilitacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji zahtjevaju pokrete u ramenom pojasu i snagu gornjeg ekstremiteta i traju još do 6 nedelja.

Iščašenje, uganuća i istegnuća zgloba i veza kuka -Luxatio, distorsio et distensio articuli et ligamentorum coxae (S 73)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, rtg snimak povređene regije u dva pravca i pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: nisu potrebni.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje dok traje hospitalizacija koja je strogo indikovana i još do 6 mjeseci za koje vrijeme se provodi rehabilitacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji iziskuju dugo stajanje, hodanje, nošenje tereta, i traje do 2 mjeseca za koje vrijeme se obavezno vrši obrada za ipk.

Iščašenje, uganuća i istegnuća zglobova i veza koljena - Luxatio, distorsio et distensio articularum et ligamentorum genus (S 83)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, rtg snimak povređene regije u dva pravca i pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: artroskopija, uz koljena.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje dok traje hospitalizacija ili imobilizacija i još do 2 mjeseca nakon hospitalizacije za koje vrijeme se vrši rehabilitacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji iziskuju dugo stajanje, hodanje, nošenje tereta, čučanje, klečanje i drugi prinudni položaj koljena i traje do 2 mjeseca.

Iščašenje, uganuća i istegnuća zglobova i veza u predjelu skočnog zgloba i stopala - Luxatio, distorsio et distensio articularum et ligamentorum regionis malleoli et pedis (S 93)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, rtg snimak povređene regije u dva pravca i pregled ortopeda i fizijatra.

Fakultativni pregledi: artroskopija, uz koljena.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje dok traje hospitalizacija ili imobilizacija i još do 6 nedelja za koje vrijeme se vrši rehabilitacija.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima koji iziskuju dugo stajanje, hodanje, nošenje tereta, i traje do 4 nedelje.

GRUPA XX

Spoljašni uzroci oboljevanja i umiranja (V 01-Y 98)

Saobraćajni udesi (V 01- V 99)

Drugi spoljašni uzroci povređivanja (W 00 - X 59)

Koplikacije medicinskog i hirurškog liječenja (Y 40 - Y 84)

Ova grupa omogućava klasifikaciju događaja i uslova u spoljašnjoj sredini koji izazivaju povrede, trovanja i druge nepovoljne efekte. Ove se šifre, tamo gdje je primjenjivo, koriste pored osnovne šifre koja ukazuje na osnovno oboljenje, te ova grupa sama po sebi ne može biti uzrok privremenoj spriječenosti za rad.

GRUPA XXI

Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom (Z 00 - Z 99)

Ovi faktori mogu biti uzrok privremenoj spriječenosti za rad kod osobe koja može ili ne mora biti bolesna, a koristi zdravstvenu službu iz određenih specifičnih razloga (npr. davanje organa ili tkiva, primanje profilaktičke vakcine, ili savjetovanje o problemu koji po sebi nije ni bolest ni povreda)

Dijagnostički minimum: zavisi od faktora koji se utvrđuje, a određuje ga nadležni specijalista.

Fakultativni pregledi: po nahođenju istog specijaliste.

Apsolutna spriječenost za rad: 7-14 dana.

Relativna spriječenost za rad: 7 dana.

POSTOPERATIVNA STANJA

Operacije na uški, spoljnom ušnom kanalu (otokliza, kanalo - meatoplastika i dr)

Dijagnostički minimum: fizikalni pregled, standardna laboratorija, audiološki nalaz, rdg nalaz.

Fakultativni pregled: CT uha.

Apsolutna spriječenost za rad: 2 nedjelje poslije otpusta iz bolnice.

Relativna spriječenost za rad: još 7 dana za osiguranike sa radnim mjestom u lošim mikroklimatskim uslovima i puno vlage.

Operacije na bubnoj opni (implantacija cevčica, repozicija bubne opne, ambulatna revizija i sl.)

Dijagnostički minimum: otomikroskopija, standardna laboratorija, audiometrija, timpanometrija.

Apsolutna spriječenost za rad: 1 nedjelja posle operacije.

Relativna spriječenost: još 1 nedjelja za osiguranike koji rade u lošim klimatskim uslovima.

Operacije mastoida i srednjeg uha (mastoidektomija, timpanoplastike raznih tipova)

Dijagnostički minimum: otomikroskopija, standardna laboratorija, audiometrija

Fakultativni pregled: rtg uha, CT

Apsolutna spriječenost za rad: 4 nedjelje poslije otpusta iz bolnice

Relativna spriječenost za rad: još 2 nedjelje za pacijente kod kojih je potrebna svakodnevna toaleta i one osiguranike sa radnim mjestom u lošim klimatskim uslovima.

Operacije na stapesu, facijalisu i unutrašnjem uhu (stapedoplastika, labirintektomija, dekompresija, VII živca/neurosutura/neuroplastika)

Dijagnostički minimum: audiometrija, timpanometrija, vestibulometrija

Fakultativni pregled: BERA, CT, MR

Apsolutna spriječenost za rad: 4 nedjelje po otpustu iz bolnice

Relativna spriječenost za rad: još 2 nedjelje kod težih operativnih zahvata

Operacije nosa (tamponada zbog epistakse, repozicija frakture i sl.)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardna laboratorija

Fakultativni pregled: hematološka obrada

Apsolutna spriječenost za rad: 1 nedjelje

Relativna spriječenost za rad: još 1 nedjelja (kod pacijenata čija profesija može biti rizik za novu povredu)

Operacije na nosnom septumu i školjkama (Septoplastika, mukotomia i dr.)

Dijagnostički minimum: fizikalni pregled, standardna laboratorija

Fakultativni pregled: rtg sinusa, alergološke probe

Apsolutna spriječenost za rad: 10 dana po otpustu

Relativna spriječenost za rad: još 7 dana kod težih operativnih zahvata

Operacija krajnika – Tonsillectomia

Indikacije za operaciju: česte recidivirajuće angine, angine sa gnojnim komplikacijama, fokalno uslovljena oboljenja čiji su uzrok krajnici (žarište), recidivirajuće upale podviličnih žlijezda, uvećani krajnici ukoliko su prepreka za disanje, recidivirajuće upale srednjeg uha sa uvećanim krajnicima, recidivirajući kataris tube faringotimpanike, atrofični gnojni krajnici.

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, vrijeme krvarenja i koagulacije, rtg snimak pluća, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: nisu potrebni.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje 2 nedjelje po završenoj operaciji.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovnima gdje su prisutne iritativne materije i loši mikroklimatski uslovi i traje još nedjelju dana.

Operacije polipa i etmoida (Polypectomia, endonazalna etmoidektomija)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardna laboratorija, rdg sinusa.

Fakultativni pregled: alergološke probe, CT

Apsolutna spriječenost za rad: 2 nedjelje po otpustu

Relativna spriječenost za rad: još 1 nedjelja za osiguranike na radnom mjestu sa lošim klimatskim uslovima i iritansima

Operacije na maksilarnom sinusu (Caldweluc, Denker)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardna laboratorija, rtg sinusa

Fakultativni pregled: CT

Apsolutna spriječenost za rad: 3 nedjelje po otpustu

Relativna spriječenost za rad: još 1 nedjelja za pacijente u lošim mikroklimatskim uslovima

Operacija juvenilnog fibroma

Dijagnostički minimum: klinički pregled, CT, standardna laboratorija

Fakultativni pregled: angiografija, MR

Apsolutna spriječenost za rad: 4 nedjelje po otpustu

Relativna spriječenost za rad: još 2 nedjelje za pacijente sa teškim operativnim zahvatima

Operacije na frontalnim sinusima (osteoplastične, radikalne)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, radiografija sinusa, laboratorija

Fakultativni pregled: CT

Apsolutna spriječenost za rad: 4 nedjelje po otpustu

Relativna spriječenost za rad: još 2 nedjelje za osiguranike sa radnim mjestom u lošim mikroklimatskim uslovima sa naglim promjenama temperature i iritansima

Endolaringealne operacije u laringomikroskopiji (Odstranjivanje polipa, edema glasnica i sl.)

Dijagnostički minimum: indirektna laringoskopija, standardna laboratorija

Fakultativni pregled: CT larinksa, MR

Apsolutna spriječenost za rad: 2 nedjelje po otpustu

Relativna spriječenost za rad: još 1 nedjelja za osiguranike na radnom mjestu sa lošim mikroklimatskim uslovima i koje zahtijeva duže govorno naprezanje.

Operacije na vratu (Ekstirpacija medijalne/lateralne fistule ili ciste)

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardna laboratorija

Fakultativni pregled: CT, MR

Apsolutna spriječenost za rad: 3 nedjelje po otpustu

Relativna spriječenost za rad: još 2 nedjelje za osiguranike gdje se zahtijeva duže govorno naprezanje

Incizija i drenaža flegmone na vratu

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardna laboratorija

Fakultativni pregled: CT, MR

Apsolutna spriječenost za rad: 2 nedjelje

Relativna spriječenost za rad: još 1 nedjelja

Složeni rekonstruktivni zahvati na larinksu poslije traume

Dijagnostički minimum: klinički pregled, laringomikroskopija, laboratorija

Fakultativni pregled: CT, MR

Apsolutna spriječenost za rad: 6 nedjelja poslije otpusta

Relativna spriječenost za rad: još 2 nedjelje za osiguranike na radnim mjestima sa teškim fizičkim naprezanjem

Operacija štitne žlijezde - Strumectomy

Indikacije za operaciju: čvorovi, sumnja na malignitet, jako povećana štitna žlijezda, pritisak na susjedne organe, estetski razlozi.

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, vrijeme krvarenja i koagulacije, uz štitne žlijezde, hormonski status, rtg snimak pluća, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: scintigrafija štitne žlijezde, punkcije.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje 4 nedjelje po završenoj operaciji.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje je potrebna profesionalna upotreba glasa, i traje još do 3 nedjelje.

Operacija žučne kese - Cholecystectomy

Indikacije za operaciju: akutna upala žučne kese, kamen u žučnoj kesi, opasnost od pucanja žučne kese, pucanje žučne kese.

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, vrijeme krvarenja i koagulacije, hepatogram, transaminaze, uz žučne kese, rtg snimak pluća, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: I.V. holecistografija.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje 4 nedjelje po završenoj operaciji.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje je potrebna fizičko naprezanje i traje još do 3 nedjelje.

Operacija želuca - Resectio ventriculi

Indikacije za operaciju: stenoza pilorusa, krvarenje, pucanje, benigni i maligni tumori.

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, vrijeme krvarenja i koagulacije, hepatogram, transaminaze, gastrokopija, rtg snimak pluća, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: uz gornjeg abdomena, nativni snimak abdomena.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje 8 nedjelje po završenoj operaciji uz kontrolu KKS i Fe.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje je potrebno teško fizičko naprezanje, pri terenskom radu gdje nije moguće sprovesti dijetetski režim ishrane, na poslovima u pregrijanim sredinama, na poslovima gdje se javljaju pare, gdje se javljaju vibracije i traje još do 8 nedjelje za koje vrijeme se vrši obrada za ipk.

Operacija bubrega - Nephrectomia

Indikacije za operaciju: apsolutne: povreda bubrega, gnojni procesi sa propadanjem tkiva bubrega, maligni tumor; relativne: kongenitalne anomalije, kamen u bubregu, tuberkuloza bubrega, benigni tumori.

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, vrijeme krvarenja i koagulacije, urea, kreatinin, klirens kreatinina, UK, uz bubrega, IVP, rtg snimak pluća, pregled interniste.

Fakultativni pregledi: CT, MR, urin na Lowenstein.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje 6 nedjelje po završenoj operaciji.

Relativna spriječenost za rad: postoji, pri očuvanoj funkciji bubrega, na poslovima gdje je potrebno teško fizičko naprezanje, na poslovima u pregrijanim sredinama, na poslovima gdje se javljaju nefrotoksične materije i traje još do 8 nedjelje za koje vrijeme se vrši obrada za ipk.

Operacija slijepog crijeva - Appendectomy

Indikacije za operaciju: akutna upala slijepog crijeva i perforacija

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled hirurga.

Fakultativni pregledi: po nahodanju hirurga.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje 4 nedjelje po završenoj operaciji.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje je potrebno teško fizičko naprezanje i dizanje tereta težeg od 20 kg. i traje još do 3 nedjelje.

Operacija preponske kile - Herniectomy

Indikacije za operaciju: postojanje kile i njeno uklještenje.

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, rtg snimak pluća, pregled interniste i hirurga.

Fakultativni pregledi: uz gornjeg abdomena, pregled ginekologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje 6 nedelje po završenoj operaciji.

Relativna spriječenost za rad: postoji na poslovima gdje je potrebno teško fizičko naprezanje i dizanje tereta težeg od 20 kg. A radi se o mršavim osobama ili ponavljanoj kili i traje još do 8 nedelje za koje vrijeme se vrši obrada za ipk.

Operacije genitalnih organa žene: Incisija, biopsija, ablacija polipa, prođuvavanje jajnika sa kontrastnim snimanjem, abrazije, konizacije grlića materice, laparoskopije

Indikacije za operaciju: postojanje dijagnostikovanog problema od strane ginekologa.

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, pregled ginekologa.

Fakultativni pregledi: po nahođenju ginekologa.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje 2 nedelje po završenoj operaciji.

Relativna spriječenost za rad: obično ne postoji.

Operacija materice i jajnika - Histerectomy totalis cum adnexectomy

Indikacije za operaciju: benigni i maligni tumori, krvarenja, povrede.

Dijagnostički minimum: klinički pregled, standardni laboratorijski nalazi, uz donjeg abdomena, pregled ginekologa.

Fakultativni pregledi: CT i MR.

Apsolutna spriječenost za rad: postoji i traje 6 nedelje po završenoj operaciji.

Relativna spriječenost za rad: obično ne postoji.

II - Kriterijumi za utvrđivanje privremene spriječenosti za rad po osnovu njege člana uže porodice

Njega oboljelog člana uže porodice do 15 godina:

- stanja poslije operacija urođenih srčanih mana do šest mjeseci;
- konstitucionalna aplastična pancitopenija do šest mjeseci;
- leukemija u toku liječenja do šest mjeseci;
- maligni tumori u toku liječenja do šest mjeseci;
- cistična fibroza do šest mjeseci;
- epileptički napadi koji se ne kontrolišu antikonvulzivnim lijekovima do šest mjeseci;
- cerebralna paraliza do šest mjeseci;
- mentalna retardacija različitog uzroka do 6 mjeseci;
- progresivna mišićna distrofija i druge progresivne miopatije do šest mjeseci;
- kongenitalne i hronične polineuropatije do šest mjeseci;
- hemiplegija, paraplegija i kvadriplegija do šest mjeseci;

Njega oboljelog člana uže porodice preko 15 godina:

- maligni tumori u toku liječenja do četiri mjeseca;
- hemiplegija i paraplegija do četiri mjeseca;
- kvadriplegija do šest mjeseci;
- stečeni gubitak udova do četiri mjeseca.

DZ _____

Број здрав. картона _____

Организациона јединица _____

NALAZ I MIŠLJENJE IZABRANOG DOKTORA

Prezime i ime osiguranika	Godina rođenja	JMBG											
Mjesto stanovanja - adresa	Područna jedinica Fonda	Broj zdr. knjižice											

UZROK PRIVREMENE SPRIJEČENOSTI ZA RAD:

1. Bolest	1-a Povreda	1-b Medicinsko ispitivanje	2. Izolacija (kliconoštvo)	3. Njega člana uže porodice do 15 godina
3-a Njega člana uže porodice preko 15 godina	4. Dobrovoljno davanje krvi, tkiva i organa	5. Pratilac oboljelog lica	6. Profesionalna bolest	7. Povreda na radu
8. Održavanje trudnoće				

DIJAGNOSTIČKI MINIMUM:

- a) Laboratorijski nalazi
 b) RTG
 c) Izvještaj doktora specijaliste
 d) Izvještaj konzilijuma doktora
 e) Otpusna lista ZU ..... od ..... do .....
 f) Ostalo .....

Privremena spriječenost za rad se odobrava:

od..... do .....

Uputstvo osiguraniku, preporuka o korišćenju privremene spriječenosti za rad, pribavljanje medicinskog izvještaja i dr.:

.....
 .....
 .....

U .....

Datum .....

.....
Izabrani doktor – potpis i faksimil

(M.P.)

Napomena: Ukoliko osiguranik nije zadovoljan dužinom odobrene privremene spriječenosti za rad, može zahtjevati da potrebu za daljom privremenom spriječenosti za rad cijeni Prvostepena ljekarska komisija, najdalje u roku od tri dana od dana zaključenja bolovanja.

DZ _____

Broj zdrav. kartona _____

Organizaciona jedinica _____

UPUT ZA PRVOSTEPENU LJEKARSKU KOMISIJU

Prezime i ime osiguranika	Godina rođenja	JMBG																		
		<table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>																		
Mjesto stanovanja - adresa	Područna jedinica Fonda	Broj zdr. knjižice																		
		<table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>																		

Dijagnoza .....

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	.	<input type="text"/>
Šifra dijagnoze				

UZROK PIVREMENE SPRIJEČENOSTI ZA RAD:

1. Bolest	1-a Povreda	1-b Medicinsko ispitivanje	2. Izolacija (kliconoštvo)	3. Njega člana uže porodice do 15 godina
3-a Njega člana uže porodice preko 15 godina	4. Dobrovoljno davanje krvi, tkiva i organa	5. Pratilac oboljelog lica	6. Profesionalna bolest	7. Povreda na radu
8. Održavanje trudnoće				

DIJAGNOSTIČKI MINIMUM:

- a) Nalaz i mišljenje ID
- b) Laboratorijski nalazi
- c) RTG
- d) Izvještaj doktora specijaliste
- e) Izvještaj konzilijuma doktora
- f) Otpusna lista ZU ..... od ..... do .....
- g) .....
- h) .....

Upućuje se na Prvostepenu ljebarsku komisiju radi ocjene dalje privremene spriječenosti za rad.

Dosadašnja privremena spriječenost za rad:

od..... do .....

U .....

Datum .....

.....
Izabrani doktor – potpis i faksimil

(M.P.)

Napomena: Uput se izdaje u skladu sa čl. 7. i 10. Pravilnika o načinu i postupku ostvarivanja prava na privremenu spriječenost za rad i ostvarivanja prava na naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad („Sl. list CG“ br. ....)

Područna jedinica / kancelarija .....

Broj protokola .....

Datum .....

JMBG .....

Na osnovu člana _____ Pravilnika o načinu i postupku ostvarivanja prava na privremenu spriječenost za rad i ostvarivanja prava na naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad („Sl. list CG“ br. ....) i člana _____ Pravilnika o sastavu, načinu obrazovanja i radu Prvostepene ljekarske komisije („Sl. list CG“ br. ....), po zahtjevu/uputu br. .... od .....

Prvostepena ljekarska komisija donosi:

NALAZ I MIŠLJENJE

OSIGURANIKU: .....

utvrđuje se privremena spriječenost za rad:

Dijagnoza: .....

				.	
Šifra dijagnoze					

.....

Uzrok privremene spriječenosti za rad: .....

Prvi dan privremene spriječenosti: .....

Dan ponovnog javljanja Prvostepenoj ljekarskoj komisiji: .....

Posljednji dan privremene spriječenosti: .....

Uputstvo osiguraniku (preporuka o korišćenju privremene spriječenosti za rad, pribavljanje medicinskog izvještaja i dr.): .....

.....

.....

PRVOSTEPENA
LJEKARSKA KOMISIJA

.....
(Predsjednik)

(M.P.)

.....
(Član)

.....
(Član)

Napomena: Ukoliko osiguranik nije zadovoljan ovim nalazom i mišljenjem, u roku od 3 dana od utvrđivanja posljednjeg dana privremene spriječenosti za rad, može da se javi područnoj jedinici/kancelariji Fonda radi podnošenja žalbe.

IZVJEŠTAJ ZA OBRAČUN NAKNADE ZARADE ZA VRIJEME PRIVREMENE SPRIJEČENOSTI ZA RAD

Naziv – šifra zdravstvene ustanove:		
Prezime i ime osiguranika:		
Broj zdravstvene knjižice:	Godina rođenja:	JMBG:
Naziv poslodavca – obveznika uplate doprinosa:		
Broj obveznika uplate doprinosa:		
Mjesto i adresa:		
Prvi dan privremene spriječenosti za rad:	Posljednji dan privr. spriječ. za rad.:	Ukupan broj dana privrem. sprij. za rad:
Period za koji se izvještaj izdaje: od ..... do		
<p>Naknada zarade ne pripada zbog:</p> <ul style="list-style-type: none"> - namjernog prouzrokovanja spriječenosti za rad, - prouzrokovanja spriječenosti za rad dejstvom alkohola ili psihoakritnih supstanci, - bavljenja privrednom ili drugom djelatnošću kojom ostvaruje prihod, - namjernog sprječavanja ozdravljenja, - ne podvrgavanja liječenju bez opravdanog razloga, osim ako za liječenje nije potreban pristanak predviđen posebnim propisima, - nejavljanja izabranom doktoru, izabranom timu ili ljekarskoj komisiji za ocjenu sposobnosti bez opravdanog razloga ili neodazivanja na ljekarski ili komisijski pregled u zakazano vrijeme, - toga što je lice na izdržavanju kazne zatvora, - toga što je lice prema kojem se sprovodi mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstveno ustanovi, - toga što je lice kojem je izrečena mjera obaveznog liječenja i čuvanja alkoholičara i narkomana. 		
% naknade zarade koja se isplaćuje zaposlenom:		
Nalaz i mišljenje Prvostepene ljekarske komisije: broj i datum		

_____

Mjesto i datum

M. P.

_____

Potpis izabranog doktora i faksim.

ЗАХТЈЕВ ЗА РЕФУНДАЦИЈУ ИСПЛАЋЕНЕ НАКНАДЕ ЗАРАДЕ ЗА ВРИЈЕМЕ ПРИВРЕМЕНЕ СПРИЈЕЌЕНОСТИ ЗА РАД

Podaci o obvezniku uplate doprinosa:

Naziv: _____

Žiro-račun: _____

PIB: _____

Adresa: _____

Broj OUD-a _____

Telefon: _____

Mail: _____

Spisak osiguranika kojima su isplaćene naknade zarada:

	Prezime i ime JMBG	Prvi dan spriječenosti	Period Isplate		Broj radnih dana	Osnov za obračun naknade- dnevni osnov	% isplate	Iznos naknade zarade
			od	do				
1								
2								
3								
4								
5								

.....
(Обрачунски радник)

(M.P.)

.....
(Potpis ovlašćenog lica)

Period isplate

Upisuje se period za koji poslodavac traži isplatu naknade zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad osiguranika od Fonda. Naknadu zarade za prvih 60 dana privremene spriječenosti za rad isplaćuje poslodavac iz svojih sredstava, a nakon 60 dana naknadu zarade isplaćuje također poslodavac, a Fond je refundira poslodavcu.

Broj radnih dana

Upisuje se broj radnih dana u mjesecu za koji je poslodavac isplatio naknadu zarade zaposlenom, na osnovu Izvještaja za obračun naknade zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad

Osnov za obračun naknade – dnevni osnov

Upisuje se iz potvrde za utvrđivanje osnova za obračun naknade zarade.

% isplate

Upisuje se podatak o procentu naknade zarade iz Izvještaja za obračun naknade zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad

Prilozi uz zahtjev za poslodavca:

1. Izvještaj za obračun naknade zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad
2. Izvod iz poslovne banke o isplaćenju naknadi zarade
3. Potvrda od poslodavca za utvrđivanje osnova za obračun naknade zarade, sa odgovarajućim platnim listama
4. Potvrda Poreske uprave o plaćenim doprinosima za zdravstveno osiguranje

Prilozi uz zahtjev za preduzetnika i lica koja samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost kao osnovno zanimanje:

1. Izvještaj za obračun naknade zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad
2. Potvrda Poreske uprave o visini osnovice na koju su plaćeni porezi i doprinosi
3. Potvrda Poreske uprave o plaćenim doprinosima za zdravstveno osiguranje

Napomena: za preduzetnike i lica koja samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost kao osnovno zanimanje, osnov za obračun naknade zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad čini osnovica na koju se obračunavaju doprinosi za obavezno zdravstveno osiguranje.

UPUTSTVO O NAČINU POPUNJAVANJA OBRASCA:

Potvrda se popunjava u dva primjerka od kojih jedan zadržava obveznik uplate doprinosa. Obveznik uplate doprinosa je u obavezi da čuva izvorne podatke na osnovu kojih je izao ovu potvrdu kako bi se u slučaju potrebe mogla obaviti provjera podataka.

¹ Upisuje se mjesec i godina koji ulaze u osnov za obračun naknade zarade tj. mjesec i godina koji se odnose na period od 12 mjeseci prije mjeseca u kojem je nastupila privremena spriječenost za rad.

² Upisuje se ostvareni mjesečni broj časova za puno radno vrijeme u skladu sa članom 44 Zakona o radu (49/08, 26/09... 66/12).

³ Iznos ostvarene osnovne zarade odnosi se na redovnu mjesečnu zaradu uvećanu po osnovu vremena provedenog na radu za svaku započetu godinu radnog staža osiguranika i naknade zarada isplaćene u skladu sa propisima o radu, kao i osnov od koga je određena naknada zarade, ako je osiguranik u tom periodu bio privremeno spriječen za rad. Osnovna zarada ne uključuje: prekovremeni rad, prekovremeni rad u dane državnih i vjerskih praznika, prekovremeni rad u dane državnih i vjerskih praznika noću, stimulaciju, bonuse za ostvarene rezultate u radu, naknadu za prevoz, zimmnicu, jubilarne naknade, otpremnine isl.

⁴ Upisuje se prosječan iznos zarade koji se dobija na način što se zbir isplaćenih zarada podijeli sa brojem sati rada za koje je zarada isplaćena – satni osnov.

⁵ Upisuje se iznos koji se dobija kada se satni osnov pomnoži sa 8h – dnevni osnov.

146.

Na osnovu člana 73 stav 2 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Službeni list RCG", broj 29/07 i „Službeni list CG", broj 32/11), Uprava za nekretnine donijela je

**RJEŠENJE
O POTVRĐIVANJU BAZE PODATAKA KATASTRA NEPOKRETNOSTI
ZA KO RESNA**

1. Potvrđuje se baza podataka za KO Resna.
2. Primjena baze podataka katastra nepokretnosti počinje od 30. decembra 2013. godine.
3. Katastarski operat za katastarsku opštinu, iz tačke 1 ovog rješenja, izrađen po Zakonu o premjeru i katastru zemljišta ("Službeni list SRCG" broj 37/74), prestaje da važi, a čuva se kod organa uprave nadležnog za poslove premjera i katastra nepokretnosti Opštine Cetinje do 30. decembra 2014. godine, nakon čega će se kao dokumentacija trajne vrijednosti arhivirati u skladu sa propisima o arhivskoj djelatnosti.
4. Ovo rješenje će se objaviti u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 02- 11564

Podgorica, 26. decembra 2013. godine

Direktor,
Dragan Kovačević, s.r.

147.

Sudski savjet na osnovu člana 25 st. 1 Zakona o Sudskom savjetu ("Sl. list CG", br. 13/08, 39/11, 31/12, 46/13 i 51/13) i člana 76 Poslovnika Sudskog savjeta ("Sl. list CG", broj 57/11) na II sjednici, održanoj dana 22.01.2014. godine, donio je

ODLUKU O IZMJENAMA I DOPUNAMA POSLOVNIKA SUDSKOG SAVJETA

Član 1

U članu 5 stav 2 poslije riječi: "Disciplinsku komisiju" umjesto riječi "i" treba da stoji zarez, a zatim riječi: "Komisiju za normativnu djelatnost".

U istom članu poslije stava 2 dodaju se novi 3 i 4, koji glase:

Konstitutivnu sjednicu Sudskog savjeta saziva predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore.

Na konstitutivnoj sjednici biraju se predsjednik i zamjenik predsjednika Sudskog savjeta.

Dosadašnji stav 3 postaje stav 5.

Član 2

U članu 10 dodaje se alineja 3, koja glasi:

"Komisiju za normativnu djelatnost".

Član 3

U članu 17 stav 1 briše se alineja 3.

Član 4

U članu 26 stav 2 umjesto tačke treba da stoji zarez i riječi: "osim ako je zakonom drugačije propisano"

U stavu 4 posije riječi "savjeta " umjesto tačke treba da stoji zarez, a zatim riječi: "osim kada je zakonom ili Ustavom propisana drugačija većina".

Poslije člana 28 dodaje se novi nadnaslov koji glasi:

"Izbor predsjednika Vrhovnog suda"

Član 5

Poslije člana 28 dodaje se novi član 28a koji glasi:

"Član 28a

U postupku izbora predsjednika Vrhovnog suda primjenjuju se odredbe čl. 29, 30, 31, 32 i 34 ovog poslovnika.

Listu prijavljenih kandidata sa cjelokupnom podnijetom i pribavljenom dokumentacijom Sudski savjet dostavlja Vrhovnom sudu."

Član 6

Stav 1 člana 29 se mijenja i glasi:

"Predsjednik suda, odnosno Opšta sjednica Vrhovnog suda Crne Gore su dužni da Sudski savjet odmah obavijeste o slobodnom mjestu sudije, odnosno predsjednika suda."

Član 7

U članu 58 poslije stava 2 dodaje se stav 3, koji glasi:

“Predlog za utvrđivanje disciplinske odgovornosti predsjednika Vrhovnog suda pred Disciplinskom komisijom zastupa sudija Vrhovnog suda po ovlašćenju Opšte sjednice.”

Član 8

Član 71 stav 1 mijenja se i glasi:

“Postupak za privremeno udaljenje sudije, odnosno predsjednika suda, može pokrenuti lice, odnosno tijelo iz člana 61 Zakona o Sudskom savjetu.”

Član 9

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja su "Službenom listu Crne Gore".

SU.broj: 36/14

Podgorica, 22. januara 2014. godine

Predsjednik Sudskog savjeta,
Vesna Medenica, s.r.

148.

Na osnovu člana 10 Zakona o elektronskim komunikacijama ("Sl.list CG", broj 40/13) i člana 120 Zakona o poštanskim uslugama ("Sl.list CG", broj 57/11), uz saglasnost Skupštine Crne Gore, Savjet Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, na sjednici održanoj 19.09.2013. godine, donosi

STATUT AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

I OPŠTE ODREDBE

Sadržina Statuta

Član 1

Ovim statutom bliže se uređuje obavljanje djelatnosti od javnog interesa, u skladu sa zakonom, nadležnosti i djelokrug poslova organa i stručnih službi Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (u daljem tekstu: Agencija), donošenje opštih akata i druga akata, prava i dužnosti Savjeta Agencije (u daljem tekstu: Savjet), prava i dužnosti izvršnog direktora Agencije (u daljem tekstu: izvršni direktor), unutrašnja organizacija i druga pitanja koja su od značaja za poslove Agencije, utvrđena Zakonom o elektronskim komunikacijama i Zakonom o poštanskim uslugama.

Nezavisnost Agencije

Član 2

Agencija je nezavisni regulatorni organ koji, u vršenju javnih ovlašćenja u oblasti elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti, obavlja regulatorne i druge poslove utvrđene zakonom.

Agencija u obavljanju regulatornih i drugih poslova iz stava 1 ovog člana, ne smije primati ni tražiti uputstva od državnih i drugih organa ili drugih lica.

Pravni položaj Agencije

Član 3

Agencija ima svojstvo pravnog lica.

Skupština ima prava i obaveze osnivača Agencije.

Agencija posluje pod nazivom Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Skraćeni naziv Agencije je EKIP.

Sjedište Agencije je u Podgorici.

Agencija se upisuje u Centralni registar privrednih subjekata.

Javnost rada

Član 4

Rad Agencije je javan.

Značaj Statuta

Član 5

Ovaj Statut je osnovni opšti akt Agencije.
Na Statut Agencije saglasnost daje Skupština Crne Gore.

Saglasnost drugih akata sa Statutom

Član 6

Svi drugi akti Agencije moraju biti u skladu sa Statutom.

Pečat i štambilj

Član 7

Agencija ima pečat i štambilj, koji sadrže naziv i sjedište Agencije i druge elemente u skladu sa propisima .

Pečat Agencije je okruglog oblika. Sadrži Grb Crne Gore, naziv "Crna Gora" i naziv i sjedište firme: Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost - Podgorica. Pečat je prečnika 30 mm. Tekst pečata se ispisuje u koncentričnim krugovima oko Grba Crne Gore.

Štambilj Agencije je pravougaonog oblika. Sadrži: naziv "Crna Gora" i naziv i sjedište firme: Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost - Podgorica. Naziv i sjedište Agencije ispisuje se vodoravno, a ostavlja se i prazan prostor za upisivanje broja akta i datuma njegovog evidentiranja. Dimenzije štambilja su 23x59 mm.

Način korišćenja, čuvanja i uništenja pečata i štambilja utvrđuje Savjet Agencije posebnom odlukom.

Zaštitni znak

Član 8

Agencija ima zaštitni znak čiji vizuelni izgled utvrđuje Savjet Agencije.

II NADLEŽNOSTI AGENCIJE

Nadležnosti Agencije

Član 9

U ostvarivanju svojih funkcija u oblasti elektronskih komunikacija, Agencija je, shodno odredbi člana 11 Zakona o elektronskim komunikacijama, nadležna da:

- 1) donosi propise na osnovu ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom;
- 2) donosi plan adresiranja i plan numeracije i kontroliše njihovu primjenu;
- 3) priprema predlog plana namjene radio-frekvencijskog spektra i kontroliše njegovu primjenu;
- 4) donosi planove raspodjele radio-frekvencija i kontroliše njihovu primjenu;
- 5) priprema stručne osnove za izradu propisa koje donose Vlada i Ministarstvo na osnovu ovog zakona;
- 6) vrši kontrolu i monitoring radio-frekvencijskog spektra;

7) preduzima mjere radi obezbjeđenja racionalnog upravljanja ograničenim resursima;

8) vrši koordinaciju korišćenja radio-frekvencija sa organima i/ili organizacijama drugih država;

9) podstiče racionalno korišćenje elektronske komunikacione infrastrukture u skladu sa ovim zakonom;

10) sprovodi postupke dodjele ograničenih resursa na nediskriminatornim osnovama;

11) izdaje odobrenja za korišćenje ograničenih resursa;

12) vodi i održava registre i baze podataka u skladu sa zakonom;

13) utvrđuje visinu naknada koje Agenciji plaćaju fizička i pravna lica na način utvrđen ovim zakonom;

14) rješava po žalbama korisnika, razmatra inicijative i utvrđuje postupak zaštite interesa i prava korisnika;

15) rješava sporove na tržištu elektronskih komunikacija;

16) prati razvoj Univerzalnog servisa, upravlja prikupljanjem naknada za finansiranje Univerzalnog servisa i određuje operatora Univerzalnog servisa;

17) redovno objavljuje podatke o pokazateljima razvoja tržišta u skladu sa zakonom;

18) sprovodi analizu relevantnih tržišta, utvrđuje operatore sa značajnom tržišnom snagom i preduzima regulatorne mjere za sprječavanje negativnih efekata značajne tržišne snage operatora;

19) vrši stručni nadzor nad radom operatora, u skladu sa zakonom, tehničkim propisima i standardima, koji se primjenjuju u Crnoj Gori;

20) vrši stručni nadzor nad izvršavanjem obaveza operatora u vanrednim situacijama;

21) saraduje sa regulatornim organima drugih država, a u okviru svojih nadležnosti učestvuje i u radu upravnih i radnih tijela nadležnih evropskih i međunarodnih organizacija i institucija u oblasti elektronskih komunikacija;

22) ispituje tržište i javno mnjenje i sprovodi otvorene konsultacije u skladu sa zakonom;

23) vrši nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, drugih propisa i akata donijetih na osnovu ovog zakona, kao i međunarodnih sporazuma i konvencija čiji je potpisnik Crna Gora, u skladu sa svojim nadležnostima;

24) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom.

U ostvarivanju svojih funkcija u oblasti poštanske djelatnosti, Agencija je, shodno odredbi člana 65 Zakona o poštanskim uslugama, nadležna da:

1) utvrđuje kriterijume za određivanje cijena univerzalne poštanske usluge;

2) izdaje i oduzima posebne licence i licence za obavljanje univerzalnih poštanskih usluga;

3) vodi registar poštanskih operatora (u daljem tekstu: registar);

4) saraduje sa organima i tijelima Svjetskog poštanskog saveza i Evropske Unije i vrši razmjenu podataka i redovno obavještavanje tih organa u skladu sa ovim zakonom i međunarodnim obavezama;

5) učestvuje u radu upravnih i radnih tijela nadležnih evropskih i međunarodnih organizacija i institucija napodručju poštanskih usluga;

- 6) verifikuje obračun neto troškova univerzalne poštanske usluge;
  - 7) prati primjenu cijena poštanskih usluga;
  - 8) daje saglasnosti na opšte uslove za obavljanje poštanskih usluga poštanskih operatora;
  - 9) daje saglasnosti na uslove i cijene pristupa mreži univerzalnog poštanskog operatora;
  - 10) rješava sporove između operatora u vezi sa pristupom mreži univerzalnog poštanskog operatora;
  - 11) odlučuje po prigovorima korisnika poštanskih usluga;
  - 12) vrši stručni nadzor nad radom poštanskih operatora;
  - 13) prati stanje i razvoj tržišta poštanskih usluga i preduzima mjera za obezbjeđivanje konkurentnosti na tržištu poštanskih usluga;
  - 14) obavlja i druge poslove u skladu sa Zakonom o poštanskim uslugama.
- Regulatorne i druge poslove iz stava 1 i 2 ovog člana Agencija obavlja kao javna ovlašćenja.

III OBAVLJANJE DJELATNOSTI OD JAVNOG INTERESA

Javni interes

Član 10

Djelatnost elektronskih komunikacija i upravljanje i korišćenje ograničenih resursa su djelatnosti od javnog interesa. Univerzalna poštanska usluga je usluga od javnog interesa.

Načela od kojih polazi Agencija u vršenju javnih ovlašćenja

Član 11

U cilju ostvarivanja javnog interesa, Agencija prilikom ostvarivanja javnih ovlašćenja polazi od slijedećih principa utvrđenih zakonom:

- 1) objektivnosti, transparentnosti, nediskriminatornosti i proporcionalnosti;
- 2) obezbjeđivanju uslova za ravnomjeran razvoj tržišta elektronskih komunikacija na teritoriji Crne Gore;
- 3) obezbjeđivanju predvidivosti poslovnog ambijenta i ravnopravnih uslova za poslovanje operatora;
- 4) usklađivanju obavljanja djelatnosti elektronskih komunikacija sa crnogorskim i međunarodnim standardima;
- 5) obezbjeđivanju dostupnosti usluga univerzalnog servisa svim građanima na teritoriji Crne Gore, uz zadovoljenje potreba posebnih društvenih grupa, uključujući lica smanjene pokretljivosti, lica sa invaliditetom, starije i socijalno ugrožene korisnike;
- 6) obezbjeđivanju interkonekcije elektronskih komunikacionih mreža i usluga, pod ravnopravnim i uzajamno prihvatljivim uslovima;
- 7) zaštite i podsticanja konkurentnosti na tržištu elektronskih komunikacija, radi ostvarivanja pogodnosti za korisnike;
- 8) podsticanju efikasnog upravljanja i korišćenja ograničenih resursa;

9) obezbjeđivanju pogodnosti za korisnike, uključujući lica smanjene pokretljivosti, lica sa invaliditetom, starije i socijalno ugrožene korisnike, u pogledu izbora, cijene, uslova pristupa i korišćenja, kao i kvaliteta elektronskih komunikacionih usluga;

10) obezbjeđivanju zaštite korisnika u odnosima sa operatorima, omogućavanjem jednostavnog i efikasnog postupka u rješavanju sporova;

11) podsticanju investicija i inovacija i razvoja nove i unaprijeđene infrastrukture;

12) kontinuiranom obezbjeđivanju unaprijeđenja kvaliteta usluga u oblasti elektronskih komunikacija;

13) obezbjeđivanju zaštite ličnih podataka i privatnosti;

14) obezbjeđivanju mogućnosti krajnjim korisnicima da prilikom korišćenja javnih komunikacionih mreža i usluga slobodno pristupaju i distribuiraju informacije ili koriste aplikacije i usluge po svom izboru;

15) obezbjeđivanju integriteta i sigurnosti javnih elektronskih komunikacionih mreža;

16) obezbjeđivanju sistema nedvosmislenog i pouzdanog obavještanja korisnika o cijenama i uslovima korišćenja javnih elektronskih komunikacionih usluga;

17) zaštite interesa korisnika;

18) obezbjeđivanja univerzalne poštanske usluge propisanog kvaliteta i standarda, koja se obavlja u kontinuitetu, bez diskriminacije, pod jednakim uslovima i po pristupačnoj cijeni za sve korisnike u unutrašnjem i međunarodnom poštanskom saobraćaju.

Mjere koje preduzima Agencija u vanrednim situacijama u elektronskim komunikacijama u cilju ostvarenja javnog interesa

Član 12

Radi ostvarivanja javnog interesa u poslovanju operatora elektronskih komunikacija, u vanrednim situacijama, Agencija, naročito provjerava:

- da li je operator utvrdio plan mjera kojim se obezbjeđuje integritet javne elektronske komunikacione mreže i korišćenje elektronskih komunikacionih usluga u slučajevima većeg ispada mreže, ratnog i vanrednog stanja, elementarnih nepogoda, kao i drugih vanrednih situacija;

- da li je na zahtjev nadležnog organa, prilagodio korišćenje svojih elektronskih i komunikacionih mreža i opreme nastaloj situaciji ili ih stavio na raspolaganje ili upotrebu nadležnim organima;

- da li je obezbijedio neprekidan pristup brojevima hitnih službi;

- da li je svoju mrežu prilagodio korišćenju prava prvenstva komunikacija iz određenih terminalnih tačaka mreže u vanrednim situacijama u skladu sa odlukom Vlade;

- da li je u skladu sa odlukama Vlade, obezbijedio privremeni prekid djelovanja drugih telefonskih priključaka u vanrednoj situaciji.

Mjere koje preduzima Agencija u vanrednim situacijama kod univerzalnog poštanskog operatora u cilju ostvarenja javnog interesa

Član 13

Radi ostvarivanja javnog interesa u poslovanju poštanskih operatora, u vanrednim situacijama, Agencija, naročito provjerava da li je univerzalni poštanski operator obezbijedio propisanu gustinu poslovnih jedinica za pružanje usluga i drugih pristupnih tačaka poštanske mreže koje odgovaraju potrebama korisnika u slučaju vanrednih okolnosti i da li je donio plan rada u vanrednim okolnostima kojim se određuju poslovne jedinice i pristupne tačke koje rade u vanrednim okolnostima.

Mjere za ostvarivanje javnog interesa u slučaju štrajka kod operatora elektronskih komunikacija i univerzalnog poštanskog operatora

Član 14

U cilju ostvarivanja javnog interesa u poslovanju operatora, Agencija provjerava naročito:

- da li je operator donio akt kojim je utvrdio minimum procesa rada, koji obezbjeđuje ostvarivanje javnog interesa u slučaju štrajka;
- da li je u slučaju štrajka iz alineje 1 ovog člana ostvaren minimum procesa rada.

U cilju ostvarivanja javnog interesa, Agencija može tražiti i druge podatke, i u skladu sa zakonom, naložiti odgovarajuće mjere odlukama Savjeta i rješenjima nadzornika.

IV DJELOKRUG ORGANA AGENCIJE

Organi Agencije

Član 15

Organi Agencije su: Savjet Agencije i Izvršni direktor Agencije.

Savjet Agencije

Član 16

Savjet ima predsjednika i četiri člana. Predsjednik i članovi Savjeta mogu svoju funkciju u Agenciji obavljati profesionalno ili honorarno. Predsjednik Savjeta saziva sjednice i predsjedava radom Savjeta, a u njegovom odsustvu zamjenjuje ga član Savjeta koga izabere Savjet.

Redovne sjednice Savjeta održavaju se najmanje jednom mjesečno, a druge po potrebi. Za svoj rad Savjet odgovara Skupštini.

Saglasno članu 14 stav 1 Zakona o elektronskim komunikacijama, Savjet Agencije donosi:

- 1) statut Agencije;
- 2) planove raspodjele radio-frekvencija;
- 3) plan adresiranja i plan numeracije;

- 4) plan rada sa finansijskim planom;
- 5) izvještaj o radu sa finansijskim izvještajem;
- 6) odluke o visini naknada koje plaćaju fizička i pravna lica, odnosno opšte i druge akte, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim je uređena oblast poštanskih usluga.

Savjet dostavlja Skupštini izvještaj o radu sa finansijskim izvještajem, kao i plan rada sa finansijskim planom Agencije.

Savjet imenuje i razrješava izvršnog direktora.

Savjet imenuje nezavisnog revizora finansijskih izvještaja Agencije, u skladu sa zakonom kojim se uređuju javne nabavke.

Savjet Agencije pored poslova iz stava 3 ovog člana:

1. donosi Poslovnik o radu Savjeta;
2. daje saglasnost na godišnji operativni plan Agencije;
3. donosi odluke u upravljanju prihodima i rashodima u skladu sa Finansijskim planom i Programom rada Agencije;
4. daje saglasnost Izvršnom direktoru za raspolaganje finansijskim sredstvima Agencije, čija vrijednost prelazi 5.000 eura;
5. donosi stručne osnove za izradu propisa koje donose Vlada i ministarstvo nadležno za poslove elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti;
6. donosi druge opšte akte Agencije;
7. obavlja i druge poslove u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama, Zakonom o poštanskim uslugama i ovim statutom.

Godišnjim operativnim planom iz stava 7 tačka 2 ovog člana bliže se razrađuju obaveze utvrđene Programom rada Agencije, na način što se preciziraju izvršioci pojedinih zadataka iz Programa rada, preciziraju rokovi i utvrđuje da li je po pojedinim pitanjima potrebno voditi procedure javnih konsultacija.

Savjet vrši i druge poslove u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama, Zakonom o poštanskim uslugama i statutom Agencije.

Sazivanje sjednice

Član 17

Predsjednik Savjeta saziva sjednice Savjeta po sopstvenoj inicijativi, na zahtjev člana Savjeta ili Izvršnog direktora Agencije.

Prisutna većina

Član 18

Savjet Agencije održava sjednicu ako je na sjednici prisutna većina od ukupnog broja članova.

Način donošenja odluka

Član 19

U postupku pred Agencijom, Savjet odlučuje većinom glasova od ukupnog broja članova Savjeta.

U slučaju jednakog broja glasova, odlučujući je glas predsjednika Savjeta Agencije.

Na postupak pred Agencijom primjenjuju se odredbe zakona kojim je uređen opšti upravni postupak, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

O pravima i zaštiti interesa korisnika Savjet odlučuje u roku od 20 dana od dana podnošenja zahtjeva, osim u slučaju potrebe sprovođenja ispitnog postupka, kada je Savjet dužan da odluči u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

O pravima i obavezama operatora Savjet odlučuje bez odlaganja, a najkasnije u roku od 90 dana od dana pokretanja postupka.

Odluke Agencije su konačne.

Posredovanje u sporovima

Član 20

Agencija može, na zahtjev operatora, posredovati u rješavanju spora između operatora.

Postupak posredovanja iz stava 1 ovog člana Agencija je dužna da okonča u roku od 90 dana od dana podnošenja zahtjeva za posredovanje.

Prisustvo Izvršnog direktora i obrađivača materijala sjednicama Savjeta

Član 21

Sjednicama Savjeta prisustvuju Izvršni direktor i zaposleni u Agenciji koji su obrađivači materijala koji se razmatra na sjednici Savjeta, bez prava odlučivanja.

Dužnosti Predsjednika Savjeta

Član 22

Predsjednik Savjeta Agencije naročito obavlja slijedeće poslove:

1. predsjedava sjednicama Savjeta Agencije;
2. potpisuje odluke i druge akte Savjeta Agencije;
3. predlaže mjere za poboljšanje rada Savjeta Agencije;
4. obavlja i druge poslove utvrđene Zakonom o elektronskim komunikacijama, Zakonom o poštanskim uslugama i Statutom Agencije.

Dužnosti izvršnog direktora Agencije

Član 23

Izvršni direktor obavlja svoju funkciju u Agenciji profesionalno.

Izvršni direktor:

1. zastupa i predstavlja Agenciju;
2. odgovara za zakonitost rada Agencije i organizuje rad stručnih službi Agencije;
3. odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenih u Agenciji;
4. podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka pred nadležnim sudom;
5. predlaže plan rada sa finasijskim planom, izvještaj o radu sa finasijskim izvještajem i druge opšte i pojedinačne akte i izvršava odluke Savjeta;
6. stara se o obezbjeđivanju javnosti rada Agencije;

7. podnosi Savjetu na saglasnost godišnji Operativni plan;
  8. predlaže Savjetu godišnji izvještaj o radu Agencije sa finansijskim izvještajem;
  9. predlaže Savjetu opšte i pojedinačne akte Agencije;
  10. predlaže Savjetu stručne osnove za propise koje donosi Vlada i Ministarstvo nadležno za poslove elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti;
  11. predlaže Savjetu Plan raspodjele radio-frekvencijskog spektra;
  12. predlaže Savjetu Plan adresiranja;
  13. predlaže Savjetu Plan numeracije;
  14. zaključuje ugovore o radu sa zaposlenima;
  15. u skladu sa finansijskim planom Agencije i planom rada, a na osnovu odluka Savjeta, zaključuje Ugovore koji se odnose na investicije, prati njihovu realizaciju i raspolaze finansijskim sredstvima Agencije, osim finansijskih sredstava koja se odnose na tekuće-redovne aktivnosti Agencije;
  16. vrši i druge poslove u skladu sa Zakonom, Statutom Agencije i odlukama Savjeta.
- Izvršni direktor za svoj rad odgovara Savjetu.

Imenovanje izvršnog direktora

Član 24

Izvršnog direktora imenuje Savjet, na period od četiri godine, na osnovu javnog konkursa.

Za izvršnog direktora može biti imenovano lice koje ispunjava propisane uslove iz člana 16 i 17 Zakona o elektronskim komunikacijama.

Savjet je dužan da raspiše javni konkurs najmanje 90 dana prije isteka mandata izvršnog direktora, odnosno neposredno po razrješenju.

Izvršni direktor ne može biti imenovan više od dva puta uzastopno.

Odluka o imenovanju izvršnog direktora objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Konkursna komisija

Član 25

Postupak javnog konkursa za izbor Izvršnog direktora sprovodi Komisija koju imenuje Savjet Agencije.

Ako se na javni konkurs za izbor Izvršnog direktora Agencije niko ne javi ili niko od prijavljenih kandidata ne bude izabran konkurs će se ponoviti.

Do imenovanja Izvršnog direktora Agencije na osnovu ponovljenog konkursa Savjet imenuje vršioca dužnosti Izvršnog direktora

Prestanak mandata i razrješenje izvršnog direktora

Član 26

Izvršnom direktoru mandat prestaje istekom vremena na koje je imenovan ili razrješenjem.

Na razrješenje izvršnog direktora prije isteka mandata shodno se primjenjuje odredba člana 19 stav 1 Zakona o elektronskim komunikacijama ("Razrješenje predsjednika ili člana Savjeta").

Razlozi za razrješenje izvršnog direktora posebno se obrazlažu.

Odluka o razrješenju izvršnog direktora objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Prava i obaveze iz radnog odnosa

Član 27

Predsjednik i članovi Savjeta, izvršni direktor i zaposleni u Agenciji prava i obaveze iz radnog odnosa ostvaruju u skladu sa opštim propisima o radu, zakonom i opštim aktima Agencije.

V UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA

Organizacione cjeline

Član 28

Agencija se organizuje tako da obezbijedi rješavanje pravnih, ekonomskih, tehnički-tehnoloških i administrativnih pitanja za oblast elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti.

Agencija se organizuje kroz rad sektora, odjeljenja i odsjeka.

U Agenciji postoje pet sektora kao samostalne organizacione jedinice i to:

- Sektor za pravne poslove,
- Sektor za ekonomske poslove,
- Sektor za elektronske mreže i servise,
- Sektor za radiokomunikacije i
- Sektor za poštansku djelatnost.

U Agenciji se kao samostalne organizacione jedinice organizuju i:

- Odjeljenje za opšte poslove i
- Odsjek za nadzor.

U okviru sektora i odjeljenja organizuju se unutrašnje organizacione jedinice – odsjeci.

VI FINANSIRANJE AGENCIJE, FINANSIJSKI PLAN I PLAN RADA, RAČUNOVODSTVO I IZVJEŠTAJ O RADU SA FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJEM

Finansiranje Agencije

Član 29

Sredstva za rad Agencije za oblast elektronskih komunikacija, obezbjeđuju se iz prihoda od:

1) naknada koje Agenciji plaćaju operatori na tržištu elektronskih komunikacija, a koje se koriste za vršenje poslova regulacije i nadzora tržišta

2) naknada koje se Agenciji plaćaju za korišćenje radio-frekvencija, brojeva i adresa;

3) ostalih naknada i drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Sredstva za rad Agencije za oblast poštanske djelatnosti, obezbjeđuju se iz prihoda od:

1) jednokratnih naknada za izdavanje posebnih licenci, licenci i podnošenja prijava za upis u registar u skladu sa ovim zakonom;

2) godišnjih naknada za obavljanje poštanskih usluga;

3) drugih izvora u skladu sa Zakonom o poštanskim uslugama i Statutom Agencije.

Sredstva od naknada poštanskih operatora, iz stava 2 ovog člana, prihod su Agencije i uplaćuju se na poseban račun (kompenzacioni fond), a koriste se za:

1) finansiranje obavljanja poslova Agencije, kao regulatornog organa za poštansku djelatnost;

2) pokriće eventualnih gubitaka obavljanja univerzalne poštanske usluge univerzalnog poštanskog operatora.

Sredstva od naknada iz stava 2 ovog člana uplaćuju se na poseban račun Agencije (kompenzacioni fond). Pomenuta sredstva se koriste za finansiranje Agencije kao regulatornog organa za poštansku djelatnost i pokriće eventualnih gubitaka obavljanja univerzalne poštanske usluge univerzalnog poštanskog operatora.

Troškove rada Agencije kao regulatornog organa za poštansku djelatnost predstavljaju troškovi rada zaposlenih na poslovima poštanske djelatnosti, utvrđeni na osnovu računovodstvene evidencije i pripadajući proporcionalni dio troškova rada zajedničkih službi i drugih troškova. Proporcionalni dio troškova rada zajedničkih službi i drugih troškova određuje se kao odnos zaposlenih na poslovima poštanske djelatnosti i zaposlenih na poslovima elektronskih komunikacija.

Troškovi rada Agencije kao regulatornog organa za poštansku djelatnost nadoknađuju se iz sredstava kompenzacionog fonda i iznos za ove namjene ne može biti veći od 70% od ukupno ostvarenih prihoda Agencije po osnovu regulacije poštanske djelatnosti.

Preostali iznos se koristi za pokriće eventualnog gubitka obavljanja univerzalne poštanske usluge univerzalnog poštanskog operatora.

Plan rada i Finansijski plan Agencije

Član 30

Planom rada se projektuju tekuće i normativne aktivnosti Agencije u narednoj godini.

U postupku izrade plana rada Agencija je dužna da obavi konsultacije sa operatorima i drugim zainteresovanim subjektima na tržištu elektronskih komunikacija i poštanskih usluga.

Finansijskim planom projektuju se ukupni prihodi i rashodi neophodni za realizaciju plana rada, uključujući i rezerve za nepredviđene izdatke, razdvojeni po oblastima: regulacije i nadzora tržišta elektronskih komunikacija, regulacije i nadzora tržišta poštanskih usluga, kao i upravljanja i nadzora korišćenja ograničenih resursa, u skladu sa aktivnostima predviđenim planom rada.

Plan rada sa finansijskim planom Agencije za narednu godinu usvaja Skupština.

Ako Skupština ne usvoji finansijski plan iz stava 4 ovog člana, prije početka godine za koju se donosi, rashodi Agencije za svaki naredni kvartal do usvajanja finansijskog plana ne smiju biti veći od jedne četvrtine iznosa sredstava iz finansijskog plana za prethodnu godinu.

Računovodstvo Agencije

Član 31

Agencija vodi odvojeno računovodstvo za sredstva koja se koriste za obavljanje poslova u oblasti elektronskih komunikacija i prihode ostvarene po tim osnovama, a posebno u odnosu na sredstva u oblasti poštanske djelatnosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje poštanska djelatnost.

Račun Agencije

Član 32

Novčana sredstva Agencije vode se na račun Agencije, u skladu sa propisima o platnom prometu.

Imovina Agencije

Član 33

Imovinu Agencije čini: pravo svojine na pokretnim i nepokretnim stvarima, novčana sredstva, hartije od vrijednosti i druga imovinska prava.

Agencija odgovara za obaveze u pravnom prometu cjelokupnom svojom imovinom.

Vodenje poslovnih knjiga

Član 34

Agencija vodi poslovne knjige u skladu sa propisima koji uređuju tu oblast i podnosi finansijski izvještaj u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama i Zakonom o poštanskim uslugama.

Izvještaj o radu sa Finansijskim izvještajem

Član 35

U izvještaju o radu Agencije navode se podaci o:

- 1) razvoju sektora elektronskih komunikacija;
- 2) uvedenim regulatornim mjerama;
- 3) ostvarivanju i kvalitetu Univerzalnog servisa u sektoru elektronskih komunikacija
- 4) dodijeljenim ograničenim resursima;
- 5) razvoju tržišta poštanske djelatnosti;
- 6) ostvarivanju i kvalitetu univerzalne poštanske usluge;
- 7) ostvarivanju prava i zaštiti interesa korisnika elektronskih komunikacionih i poštanskih usluga;

8) izvršenim zadacima Agencije utvrđenim planom rada.
Finansijski izvještaj sadrži finansijske pokazatelje poslovanja Agencije.
Finansijski izvještaj Agencije podliježe godišnjoj reviziji od strane nezavisnog ovlaštenog revizora. Troškove revizije plaća Agencija.
Izvještaj o radu sa finansijskim izvještajem razmatra i usvaja Skupština.
Izvještaj o radu Agencije, Finansijski izvještaj i izvještaj revizora objavljuje se na veb - sajtu Agencije.

VII JAVNOST RADA AGENCIJE

Objavljivanje propisa, akata i podataka

Član 36

Propise koje donosi Agencija, na osnovu ovlašćenja iz Zakona, objavljuje u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Agencije.

Pored propisa iz stava 1 ovog člana Agencija na svojoj internet stranici objavljuje:

- 1) odluke Savjeta;
- 2) izvode iz registara i baza podataka koje vodi u skladu sa ovim zakonom;
- 3) uporedne preglede kvaliteta i cijena usluga i druge podatke od interesa za zaštitu korisnika;
- 4) statističke podatke i druge pokazatelje razvoja tržišta elektronskih komunikacija i tržišta poštanskih usluga;
- 5) plan rada sa finansijskim planom;
- 6) izvještaj o radu sa finansijskim izvještajem i izvještajem revizora;
- 7) druge podatke i informacije u vezi sa radom Agencije, u skladu sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuje poštanska djelatnost i zakonom kojim se uređuje slobodan pristup informacijama.

Podaci koji se, u smislu Zakona o elektronskim komunikacijama, Zakona o poštanskim uslugama, zakona kojima se uređuje tajnost podataka, zaštita podataka o ličnosti i zaštita neobjavljenih podataka, smatraju povjerljivim ne objavljuju se.

Davanje službenih izjava i obavještenja

Član 37

Službene izjave i obavještenja o radu Agencije daju Savjet Agencije, odnosno u njegovo ime predsjednik Savjeta, izvršni direktor ili druga lica koja Savjet za to ovlasti.

VIII SARADNJA SA DRUGIM DRŽAVNIM ORGANIMA, INOSTRANIM REGULATORNIM ORGANIMA I MEDIJIMA

Saradnja sa drugim nadležnim organima

Član 38

Agencija, u oblasti elektronskih komunikacija, naročito saraduje sa:

- 1) Ministarstvom, u sprovođenju ovog zakona;

2) organom nadležnim za zaštitu konkurencije, podnošenjem zahtjeva za davanje mišljenja i predlaganjem i pokretanjem postupka pred tim organom u slučajevima sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja konkurencije na tržištu, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije na tržištu;

3) organom državne uprave nadležnim za zaštitu potrošača, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača;

4) organom državne uprave nadležnim za zaštitu životne sredine, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje zaštita životne sredine;

5) regulatornim organom nadležnim za oblast audio vizuelnih medijskih usluga, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuju elektronski mediji;

6) organom nadležnim za zaštitu ličnih podataka, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje zaštita ličnih podataka;

7) organima državne uprave nadležnim za prevenciju, odnosno zaštitu od ugrožavanja bezbjednosti informacionih sistema, u skladu sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuje informaciona bezbjednost i zakonom kojim se uređuje slobodan pristup informacijama.

8) državnim organima i institucijama nadležnim za bezbjednost civilnog vazdušnog, odnosno pomorskog saobraćaja, u vezi planova raspodjele na radiofrekvencijske opsege koji su planom namjene radio-frekvencijskog spektra namijenjeni vazduhoplovnoj, odnosno pomorskoj službi, a koji se koriste za potrebe bezbjednosti civilnog vazdušnog, odnosno pomorskog saobraćaja;

9) državnim organima nadležnim za unutrašnje poslove, nacionalnu bezbjednost i odbranu, u vezi planova raspodjele koji se odnose na radiofrekvencijske opsege koji su planom namjene radio-frekvencijskog spektra namijenjeni i za civilnu i za vojnu upotrebu.

Saradnja sa inostranim regulatornim organima

Član 39

Agencija saraduje i razmjenjuje podatke sa inostranim regulatornim organima u cilju ostvarivanja efikasnije regulatorne funkcije i podsticanja usaglašenosti razvoja elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti, u skladu sa zaključenim sporazumima.

Sporazumima iz stava 1 ovog člana, bliže se definiše cilj i način ostvarene saradnje, kao i način i obim razmjene informacija.

Saradnja sa medijima

Član 40

Javnost rada Agencije obezbjeđuje se i saradnjom Agencije sa medijima i izvještavanjem drugih organa i institucija o radu i poslovanju Agencije.

IX JAVNE KONSULTACIJE

Javne konsultacije

Član 41

U pripremi akata koji mogu imati značajan uticaj na tržište elektronskih komunikacija i poštanskih usluga, Agencija sprovodi javne konsultacije.

Javne konsultacije za akte kojima se vrši određivanje opštih uslova za obavljanje djelatnosti elektronskih komunikacija, određivanje i analiza tržišta koja mogu biti

predmet prethodne regulacije, određivanje operatora sa značajnom tržišnom snagom i utvrđivanje njihovih obaveza, kao i uređuju odnosi u vezi sa zajedničkim korišćenjem elektronske komunikacione infrastrukture, pristupom i interkonekcijom, u skladu sa ovim zakonom, traju najmanje 30 dana.

Javne konsultacije u pripremi drugih akata traju najmanje 15 dana.

Način vođenja javnih konsultacija uređuje se propisom Agencije.

Pisani izvještaj o sprovođenju javnih konsultacija dostavlja se učesnicima javnih konsultacija i obavezno sadrži obrazloženje stavova Agencije u odnosu na predloge koji su dostavljeni u procesu javnih konsultacija.

X REGISTRI AGENCIJE I BAZA PODATAKA

Registri Agencije

Član 42

Agencija vodi registre u oblasti elektronskih komunikacija, u skladu sa odredbom člana 29 Zakona o elektronskim komunikacijama.

Agencija vodi registre poštanskih operatora, u skladu sa odredbom člana 67 Zakona o poštanskim uslugama.

Sadržaj i način vođenja registara iz stava 1 i 2 ovog člana propisuje Agencija.

Baza podataka

Član 43

Agencija vodi i redovno obnavlja bazu podataka imalaca odobrenja za obavljanje djelatnosti elektronskih komunikacija i poštanske djelatnosti u skladu sa zakonom sa svim elementima koje sadrži ta baza.

Agencija vodi i redovno obnavlja bazu podataka radio-frekvencijskog spektra u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama.

Način korišćenja podataka iz baze podataka reguliše se posebnim aktom.

XI TAJNOST PODATAKA

Čuvanje tajnosti podataka

Član 44

Predsjednik i članovi Savjeta Agencije, Izvršni direktor Agencije i radnici stručnih službi Agencije, kao i druga pravna i fizička lica kojima je Agencija povjerala obavljanje određenih poslova, dužni su čuvati tajnost podatka koji je zvaničnim aktom nadležnog organa kao takav određen ili poslovnu tajnu bez obzira na način na koji su saznali te podatke za vrijeme i nakon prestanka obavljanja funkcije ili radnog odnosa sve dok je taj podatak pod režimom tajnosti ili dok se odlukom organa ili imaoca podatka ne oslobode te obaveze.

Pod podacima ili poslovnom tajnom iz stava 1 ovog člana naročito se smatra:

1) svaki podatak koji je kvalifikovan poslovnom tajnom u skladu sa posebnim zakonom ili drugim propisima;

2) svaki podatak koji je kvalifikovan poslovnom tajnom u skladu sa opštim aktom ili drugim aktom imaoca podatka;

3) svaki podatak koji je kvalifikovan poslovnom tajnom u skladu sa opštim aktom Agencije;

Izuzetno od odredbi stava 2 ovog člana neće se smatrati poslovnom tajnom podaci ili akti koji su na bilo koji način javno dostupni ili se objavljuju na osnovu posebnih propisa ili odluka imaoca podataka.

Postupanje sa povjerljivim podacima u oblasti elektronskih komunikacija

Član 45

Operator koji na osnovu zahtjeva Agencije dostavi podatke kojima raspolaže, uključujući i finansijske, kao i podatke koji se odnose na razvoj mreže ili usluga koji mogu biti od uticaja na njegove veleprodajne usluge, dužan je da jasno navede koje podatke smatra povjerljivim.

Ako su podaci koji su dostavljeni označeni kao povjerljivi, suprotno zakonu kojim se uređuje tajnost podataka, zaštita podataka o ličnosti i zaštita neobjavljenih podataka, Agencija ih neće smatrati povjerljivim.

Agencija je dužna da sa tim podacima iz stava 1 ovog člana, postupa na način kojim se obezbjeđuje njihova povjerljivost, ako se radi o povjerljivim podacima.

Tajnost poštanskih pošiljki

Član 46

Poštanski operatori dužni su da obezbijede tajnost poštanskih pošiljki.

Lica zaposlena kod poštanskog operatora ne smiju davati podatke o poštanskim pošiljkama neovlašćenim licima.

Poštanski operatori mogu pribaviti podatke o poštanskim pošiljkama samo u obimu koji je potreban za obavljanje poštanskih usluga.

Izuzetno, tajnost poštanskih pošiljki može se narušiti, u skladu sa zakonom.

XII ZAŠTITA NA RADU

Zaštita na radu

Član 47

U Agenciji se mora obezbijediti zaštita na radu i obezbijediti zaštita ljudi i imovine u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast zaštite na radu.

XIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Izmjene Statuta

Član 48

Ovaj Statut može se mijenjati na način i po postupku utvđenom za njegovo donošenje.

Tumačenje Statuta

Član 49

U slučaju nesaglasnosti u primjeni odredaba Statuta za njegovo tumačenje nadležan je Savjet Agencije.

Prestanak dosadašnjeg Statuta

Član 50

Danom stupanja na snagu ovog Statuta prestaje da važi Statut Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost broj: 01-3637/2 od 27.02.2009. godine.

Stupanje na snagu

Član 51

Ovaj Statut stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a nakon dobijanja saglasnosti od strane Skupštine Crne Gore.

Broj: 0901- 4557/1

Podgorica, 19.09.2013. godine

Savjet Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

Predsjednik
dr **Šaleta Đurović**, s.r.

KONKURSI – OGLASI

Saglasno članu 33 Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Go-re („Službeni list CG”, br. 79/08 i 45/12), upućuje

JAVNI POZIV ovlašćenim predlagačima za kandidate za člana Savjeta RTCG

1. univerzitetima u Crnoj Gori, za jednog člana;
2. Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti i Matici crnogorskoj, za jednog člana;
3. nacionalnim ustanovama kulture i nevladinim organizacijama iz oblasti kulture, za jednog člana;
4. Privrednoj komori Crne Gore i udruženju poslodavaca koje je zastupljeno u Socijalnom savjetu, za jednog člana;
5. nevladinim organizacijama iz oblasti medija, osim udruženja emitera, za jednog člana;
6. nevladinim organizacijama iz oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda, ko-je se bave ostvarivanjem i zaštitom: nacionalne, rodne i ukupne ra-vno-pravnosti; prava na zdravu životnu sredinu; prava potrošača; prava li-ca sa invaliditetom ili prava na obrazovanje i socijalnu zaštitu, za dva čla-na;
7. sindikatu koji je zastupljen u Socijalnom savjetu, za jednog člana;
8. Crnogorskom olimpijskom komitetu i Crnogorskom paraolimpijskom komitetu, za jednog člana.

Predloženi kandidat za člana Savjeta RTCG može biti afirmisani stru-čnjak iz oblasti koja je relevantna za obavljanje djelatnosti RTCG (no-vi-na-rstvo, pra-vo, ekonomija, tehničke nauke, sociologija, marketing, ra-dio-difuzija i dr.), koji ima prebivalište u Crnoj Gori i najmanje vi-so-ku stručnu spremu.

Nevladina organizacija, kao ovlašćeni predlagač, mora da ispunjava sljedeće uslove:

- 1) da je kod nadležnog organa državne uprave registrovana najkasnije tri godine prije objavljivanja javnog poziva za podnošenje predloga za imenovanje Savjeta;
- 2) da ista nevladina organizacija može učestvovati u predlaganju kandidata za člana Savjeta samo u okviru jedne kategorije predlagača iz člana 28 stav 1 Zakona;
- 4) dokaz o upisu u registar nevladinih organizacija kod nadležnog organa državne uprave;
- 5) osnivački akt i statut, u tekstu koji se nalazi kod nadležnog organa državne uprave;
- 6) izvještaj o radu i finansijske izvještaje za predhodne tri godine.

Kandidat za člana Savjeta mora da ispunjava opšte uslove za rad određene članom 16 Zakona o radu, o čemu dokaz – uvjerenje o opštem zdravstvenom stanju, dostavlja predlagač.

Ovlašćeni predlagač je dužan da uz predlog kandidata za člana Savjeta pored dokaza da kandidat ispunjava opšte uslove - uvjerenje o opštem zdravstvenom stanju predloženog kandidata, dostavi i:

- 1) dokaz da predloženi kandidat ima prebivalište u Crnoj Gori;

- 2) dokaz o stručnoj spremi predloženog kandidata;
- 3) izjavu predloženog kandidata o prihvatanju kandidature; i
- 4) izjavu predloženog kandidata da ne postoji konflikt interesa iz člana 26 Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore za njegovo ime-novanje za člana Savjeta.

Za pravna lica, ovlašćene predlagače, nadležni organi upravljanja predlažu kandidata za člana Savjeta RTCG.

Lice koje je predloženo za člana Savjeta ne mora biti iz reda ovlašćenog predlagača.

Pozvani subjekti za podnošenje predloga za imenovanje članova Savjeta RTCG dužni su da predlog za kandidata za člana Savjeta dostave Administrativnom odboru Skupštine Crne Gore, na obrascu koji je objavljen na internet stranici Skupštine Crne Gore, najkasnije u roku od 45 dana od dana upućivanja ponovnog javnog poziva, kako bi se blagovremeno proveo postupak utvrđivanja liste kandidata za imenovanje Savjeta.

Broj: 00-63-14/14-4

Skupština Crne Gore
Administrativni odbor
Predsjednik odbora
Radivoje Lala Nikčević, s.r.

PROMJENE

199165 Dana 07.05.2013, pod registarskim brojem 5-0609345/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO ZA OSTALE STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI "MONTENEGRO ART PRODUCTION" D.O.O. - HERCEG NOVI. Odlukom i Statutom od 30.04.2013. godine vrši se promjena sjedišta i adrese i nova je Podgorica Moskovska br.89 stan 6. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

202503 Dana 02.08.2013, pod registarskim brojem 1-00000292/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva AGENCIJA ZA MIRNO RJEŠAVANJE RADNIH SPOROVA. Odlukom Vlade Crne Gore razrešava se Član upravnog odbora Slavica Radusinović, a upisuje se Nataša Vukašinić. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207004 Dana 24.12.2013, pod registarskim brojem 4-0000398/043 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva ATLAS BANKA A.D. - PODGORICA. Odlukom Skupštine od 06.12.2013. god. razrješava se članstva u Odboru direktora Aco Aleksić a imenuje Đorđe Đurđić. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207234 Dana 30.12.2013, pod registarskim brojem 5-0656736/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "TLR" PODGORICA. Statutom od 28.12.2013. i odlukom od 29.11.2013. godine nova adresa društva je "Oktobarske revolucije br. 36" Podgorica. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207535 Dana 14.01.2014, pod registarskim brojem 5-0029212/010 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO INŽENJERING I TRGOVINU "SKILL INŽENJERING" D.O.O. PODGORICA. Odlukom i Statutom od 14.01.2013. godine vrši se promjena usaglašavanja sa Zakonom o klasifikaciji. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207536 Dana 15.01.2014, pod registarskim brojem 5-0602757/003 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "3&D" D.O.O. ZA PROIZVODNJU I PROMET ROBA I USLUGA, EXPORT - IMPORT PODGORICA. Odlukom i Statutom vrši se usaglasavanje šifri djelatnosti. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207179 Dana 27.12.2013, pod registarskim brojem 5-0647742/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE "DEJA VU PLUS" DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU - KOLAŠIN. Statutom i Ugovorom od 25.12.2013. god. iz društva u svojstvu Osnivača i Izvršnog direktora istupa Stevan Bošković a pristupa Aleksandra Vlahović. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207293 Dana 31.12.2013, pod registarskim brojem 5-0592255/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU “INTEGRACIJA TEHNIČKIH SISTEMA - CONTROL” - NIKŠIĆ. Odlukom i Statutom od 30.12.2013. god. upisuje se usaglašavanje sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti, razrešava se izvršni direktor Čabarkapa Stefan i imenuje se za novog izvršnog direktora Nikola Krunić. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207657 Dana 17.01.2014, pod registarskim brojem 5-0299033/006 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU “SOUTHINVEST” PODGORICA. Ugovorom i Statutom od 19.11.2013. godine vrši se promjena osnivača tako da istupa osnivač TOMLIN BUSINESS CORP , a pristupa PRISTELL SERVICES LIMITED iz Britanskih djevičanska ostrva. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207151 Dana 26.12.2013, pod registarskim brojem 5-0672687/003 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU “ALTERNATIVA” D.O.O. PODGORICA. Odlukom i Statutom od 26.12.2013. godine vrši se promjena pretežne djelatnosti i to: 7022. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207115 Dana 26.12.2013, pod registarskim brojem 5-0671399/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva D.O.O. “GRIZZLY” ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE, EXPORT-IMPORT - KOLAŠIN. Odlukom od 24.12.2013. godine razrešava se dužnosti izvršnog direktora Ivan Radunović a imenuje Olesia Protciuk. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207435 Dana 10.01.2014, pod registarskim brojem 5-0672194/003 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva “SAPIENZA” DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU – NIKŠIĆ. Odlukom i Statutom od 09.01.2013. godine razrešava se izvršni direktor Biljana Vujović, a za izvršnog upisuje se Jovana Đurović. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207492 Dana 14.01.2014, pod registarskim brojem 5-0628826/004 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE EXPORT-IMPORT “GA-VROCHE” D.O.O. PODGORICA. Odlukom i Statutom od 13.01.2013. godine vrši se promjena pretežne djelatnosti i to: 18.12. Osta-lo Štampanje. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207493 Dana 14.01.2014, pod registarskim brojem 5-0680048/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva “ EKO - LINA” DOO BIJELO POLJE Odlukom od 13.01.2014. godine za ovlašćenog zastupnika upisuje se Raif Crnovršanin. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207498 Dana 14.01.2014, pod registarskim brojem 5-0033644/009 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "KONSULT" DRUŠTVO ZA PROJEKTOVANJE, INŽENJERING, PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE, EXPORT-IMPORT D.O.O. PODGORICA. Statutom i Odlukom od 27.12.2013. god. razrješava se dužnosti Izvršnog direktora Marija Milić a imenuje Slobodan Brajović. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207201 Dana 27.12.2013, pod registarskim brojem 5-0672706/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "VILCOM" D.O.O. - TIVAT. Odlukom od 26.12.2013. godine vrši se promjena Statuta nakon promjene pretežne djelatnosti. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207308 Dana 31.12.2013, pod registarskim brojem 5-0641156/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "DAMI COMMERCE" DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ZA PROMET I PROIZVODNJU, EXPORT-IMPORT - HERCEG NOVI. Odlukom i Statutom od 19.12.2013. god. mijenja se naziv novi je "CITUS TRADE" DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ZA PROMET I PROIZVODNJU, EXPORT-IMPORT - HERCEG NOVI, mijenja se adresa i nova je Njegoševa br. 11. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206644 Dana 13.12.2013, pod registarskim brojem 5-0582045/009 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva PRIVREDNO DRUŠTVO ZA TRGOVINU I USLUGE "MERCATOR-CG" D.O.O. - PODGORICA. Odlukom Skupštine društva razrješava se pomoćnik izvršnog direktora Klemen Bibič i imenuje se za pomoćnika izvršnog direktora Ivan Antonijević. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207575 Dana 15.01.2014, pod registarskim brojem 5-0537101/003 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "AUTO CENTAR - MILIČKOVIĆ" PODGORICA. Statutom od 14.01.2014. godine i odlukom od 15.01.2014. godine vrši se u Statutu usaglašavanje sa Zakonom o klasifikaciji šifara djelatnosti. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206868 Dana 20.12.2013, pod registarskim brojem 5-0643383/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva D.O.O. ZA PROMET I USLUGE, EXPORT-IMPORT "MILICA GOLD" PODGORICA. Odlukom i Statutom od 18.12.2013. god. razrješava se izvršni direktor Jovana Rajković Bulatović i imenuje se za novog izvršnog direktora Milanka Rondović. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207244 Dana 30.12.2013, pod registarskim brojem 4-0002003/013 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "BOKSITI" A.D. ZA EKSPLOATACIJU BOKSITA - CETINJE. odlukom Skupštine od 28.12.2013. god. razrješavaju se dosadašnji članovi odbora direktora a imenuju: Nikčević Radoslav, Knežević Čedo i Nikčević Aleksandar. Odlukom Odbora od 29.12.2013. god. za Sekretara društva i Izvršnog direktora imenuje se Branimir Kontić. Odlukom Odbora od 29.12.2013. god. za predsjednika Odbora direktora imenuje se Radoslav Nikčević. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206155 Dana 28.11.2013, pod registarskim brojem 5-0624050/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO I USLUGE "EKO-GRADNJA" D.O.O. - HERCEG NOVI. Odlukom i Statutom od 19.11.2013. godine vrši se dopuna djelatnosti. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207261 Dana 30.12.2013, pod registarskim brojem 5-0136524/014 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "ZZI" D.O.O. INFORMATIČKI INŽINJERING I KONSALTING PODGORICA. Odlukom i Statutom od 30.12. 2013. god. mijenja se naziv i novi je "ZZI" D.O.O. INFORMATIČKI INŽINJERING I KONSALTING PODGORICA, upisuje se usaglašavanje sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti, mijenja se pretežna šifra nova je 62.02 i upisuje se promjena adrese i nova Moskovska br.77. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207316 Dana 31.12.2013, pod registarskim brojem 5-0608569/004 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "TRILOK" DOO PODGORICA. Statutom i Odlukom od 30.12.2013. god. razrješava se dužnosti Izvršnog direktora krkanović Radojka a imenuje Gordana Dedić. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207053 Dana 25.12.2013, pod registarskim brojem 5-0059292/014 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE EXPORT-IMPORT "REMID VIS" D.O.O. PODGORICA. Odlukom od 23.12.2013. godine vrši se promjena Statuta nakon povećanja novčanog kapitala u iznosu od 10.000,00 eura. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207318 Dana 31.12.2013, pod registarskim brojem 5-0624600/004 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ZA PROJEKTOVANJE, IZVOĐENJE, INŽENJERING I KONSALTING "MILLENNIUM GRADNJA" PODGORICA Ugovorom i Statutom od 31.12.2013. godine vrši se promjena osnivača i izvršnog direktora tako da istupa kao osnivač Mirko Šljivančanin , a izvršni Snežana Kustudić, a za osnivača i izvršnog upisuje se Edita Dautović. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207383 Dana 09.01.2014, pod registarskim brojem 5-0659424/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva D.O.O. "RENTA M" ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE, EXPORT-IMPORT - HERCEG NOVI. Odlukom i Statutom od 18.12.2014. godine vrši se promjena adrese i sjedišta i nova je Bar, Ronkula b.b. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207399 Dana 10.01.2014, pod registarskim brojem 5-0605502/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "SAKS" PODGORICA. Odlukom od 10.01.2014. godine vrši se promjena Statuta nakon usaglašavanja sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti, razrješava se dužnosti izvršnog direktora Stefan Nilević a imenuje Kaća Nilević. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207400 Dana 10.01.2014, pod registarskim brojem 5-0644394/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "G.F.A." DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU PODGORICA. Odlukom od 07.01.2014. godine vrši se promjena Statuta nakon promjene adrese. Nova adresa je HERCEGOVAČKA BR.10 Podgorica. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206514 Dana 10.12.2013, pod registarskim brojem 5-0024483/023 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO ZA VELETRGOVINU, USLUGE, EXPORT-IMPORT "DMD DELTA" D.O.O. PODGORICA. Statutom i Odlukom od 08.11.2013. godine nova adresa društva je u ulici Vladike Ruvima II Boljevića broj 22. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207205 Dana 27.12.2013, pod registarskim brojem 5-0180920/013 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "UNITIRES" D.O.O. PODGORICA. Odlukom od 26.12.2013. godine vrši se promjena Statuta nakon promjene pretežne djelatnosti. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207486 Dana 13.01.2014, pod registarskim brojem 5-0346864/012 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "NORTHSTAR" - PODGORICA. Odlukom i Statutom od 10.01.2013. godine vrši se promjena adrese tako da je sada adresa Podgorica, Bul. Džordža Vašingtona 44. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207226 Dana 30.12.2013, pod registarskim brojem 5-0005514/014 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DIT "D U G A" DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE D.O.O. Odlukom i Statutom od 25.12.2013. godine vrši se povećanje novčanog kapitala za iznos od 7.130,00 eura. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207225 Dana 30.12.2013, pod registarskim brojem 5-0119452/011 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "NIBEL" DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU TRGOVINU I USLUGE D.O.O. NIKŠIĆ Odlukom i Statutom od 25.12.2013. godine vrši se povećanje mnovčanog kapitala za iznos od 810,00 eura. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

205298 Dana 01.11.2013, pod registarskim brojem 4-0009270/009 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva MIKROKREDITNA FINANSIJSKA INSTITUCIJA KONTAKT AKCIONARSKO DRUŠTVO - PODGORICA. Odlukom i od 22.10.2013. godine vrši se promjena Statuta usljed smanjenja kapitala. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

205661 Dana 13.11.2013, pod registarskim brojem 5-0180920/012 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "UNITIRES" D.O.O. PODGORICA. Odlukom i Statutom od 12.11.2013. god. mijenja se izvršni direktor i novi je Tanja Miletić. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207078 Dana 25.12.2013, pod registarskim brojem 5-0150783/009 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "KOD CRNOGORCA" D.O.O. ZA PROIZVODNJU, TRGOVINU, PROMET I USLUGE, ESPORT-IMPORT - PODGORICA. Statutom i Odlukom od 25.12.2013. god. vrši se usaglašavanje sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti. odlukom od 25.12.2013. god. razrješava se dužnosti Izvršnog direktora Klikovac Velimir a imenuje. Klikovac Zlata. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207123 Dana 26.12.2013, pod registarskim brojem 5-0664628/003 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva INDUSTRIJA PIVA I SOKOVA "TREBJESA" D.O.O. NIKŠIĆ. Statutom od 17.12.2013 godine, vrši se u društvu povećanje kapitala, tako de je nova novčana vrijednost 21034974.15 eura. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206645 Dana 13.12.2013, pod registarskim brojem 5-0506852/004 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "QUERCUS COMPANY" D.O.O. ZA KONSALTING I MENADŽMENT - PODGORICA. Odlukom od 22.11.2013.god. imenuje se za ovlašćenog zastupnika Franc Bizjak. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206752 Dana 13.12.2013, pod registarskim brojem 5-0039403/019 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "ATENA - BOHOR" D.O.O.BUDVA ZA PROIZVODNJU PROMET I USLUGE EXPORT - IMPORT. Odlukom od 02.12.2013. god. razrješava se dužnosti Ovlašćenog zastupnika Milovan Bajović. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207210 Dana 27.12.2013, pod registarskim brojem 5-0598454/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "B1 AMBIENT MEDIA" PODGORICA". Statutom i Ugovorom od 27.12.2013. god. iz društva u svojstvu Osnivača istupaju Zoran Bulatović i Dragan Janjević. Odlukom od 27.12.2013. god. razrješava se dužnosti Izvršnog direktora Biljana Tripković a imenuje Jelena Nikolić. Odlukom od 27.12.2013. god. vrši se usaglašavanje sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti i mijenja se adresa društva a nova je: 8.Marta 56/4, Podgorica. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207378 Dana 09.01.2014, pod registarskim brojem 5-0343042/006 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva PREDUZEĆE "LILINVEST" D.O.O. ZA RAČUNOVODSTVENE USLUGE I FINANSIJSKI KONSALTING - HERCEG NOVI. Statutom i odlukama od 08.01.2013. godine vrši se usaglašavanje sa Zakonom oklasifikaciji šifara djelatnostii novi izvršni direktor društva je Vesna Vuković iz Herceg Novog. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207359 Dana 31.12.2013, pod registarskim brojem 5-0333784/003 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "MIRAMONTE GARDENS" , PRŽNO - SVETI STEFAN Odlukom i Statutom od 30.12.2013. godine vrši se usaglašavanje djelatnosti. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207380 Dana 01.01.2014, pod registarskim brojem 5-0590616/005 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva D.O.O. ZA PROMET I USLUGE, EXPORT-IMPORT "MODENA GRADNJA" - BUDVA. Odlukom od 27.12.2013. godine kao ovlašćeni zastupnik u društvu se imenuje Vojin Bajković iz Budve. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206926 Dana 23.12.2013, pod registarskim brojem 5-0344201/008 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE EXPORT-IMPORT "HONA" D.O.O. PODGORICA. Statutom od 01.12.2013. godine i odlukom od 30.11.2013. godine vrši se usaglašavanje sa Zakonom o klasifikaciji šifara djelatnosti i nova pretežna djelatnost je 47.76. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207307 Dana 31.12.2013, pod registarskim brojem 5-0604233/006 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "KOLMA ELEKTRO" DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU - BUDVA. Odlukom od 30.12.2013. godine iz društva kaoovlašćeni zastupnik istupa Nikola Baštrica. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207506 Dana 14.01.2014, pod registarskim brojem 5-0550694/003 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "BAGAŠ" - KOLAŠIN. Statutom i odlukom od 13.01.2014. godine novi izvršni direktor društva je Jelena Bagaš. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207300 Dana 31.12.2013, pod registarskim brojem 5-0228623/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva D.O.O. "ANDREA VARAGIĆ" - BIJELO POLJE. Statutom, ugovorom i odlukama od 30.12.2013. godine vrši se usaglašavanje sa Zakonom o klasifikaciji šifara djelatnosti, i novi osnivač, izvršni direktor i ovlašćeni zastupnik je Ljubiša Varagić. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207513 Dana 14.01.2014, pod registarskim brojem 5-0122744/010 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE "DANGRADPREVOZ-KEKOVIĆ" D.O.O. DANILOVGRAD. Statutom i Odlukom od 14.01.2014 god. razrješava se dužnosti Izvršnog direktora Keković Mira a imenuje Keković Radenko. Odlukom od 14.01.2014 god. vrši se usaglašavanje sa Zakonom o klasifikaciji djelatnosti. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

204186 Dana 01.10.2013, pod registarskim brojem 5-0629970/003 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU "MAVIM" PODGORICA. Statutom i odlukama od 26.12.2013. godine nova adresa društva je u ulici Balšića broj 52 i nova pretežna djelatnost je 46.73. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207297 Dana 31.12.2013, pod registarskim brojem 5-0231293/016 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO ZA INŽENJERING ,TRGOVINU I USLUGE “M - KABL” D.O.O. PODGORICA. Ugovorom i Statutom od 27.12.2013. godine vrši se preno udjela Momčilo Đuričić i Zoran Bulatović na Predrag Lalić. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

206985 Dana 24.12.2013, pod registarskim brojem 5-0665480/003 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva D.O.O. “SAN NIKOLA - INTERNATIONAL” DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE EXPORT-IMPORT - BAR. Odlukom od 23.12.2013. godine vrši se promjena Statuta nakon promjene ovlašćenja ovlašćenog zastupnika. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207478 Dana 13.01.2014, pod registarskim brojem 5-0602757/002 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva “3&D” D.O.O. ZA PROIZVODNJU I PROMET ROBA I USLUGA, EXPORT - IMPORT PODGORICA. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207556 Dana 15.01.2014, pod registarskim brojem 5-0085104/009 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva “ALKON” DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, TRGOVINU, UGOSTITELJSTVO, PROMET ROBA I USLUGA - TIVAT. Odlukom od 09.01.2014 god. razrješava se dužnosti Izvršnog direktora Damir Vučurović a imenuje Ivan Vučurović. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207365 Dana 28.12.2013, pod registarskim brojem 5-0596800/005 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU “HOTEL CRNA GORA” - PODGORICA. Odlukom od 28.12.2013. godine razrješava se Izvršni direktor Jelena Burić, a za izvršnog upisuje se Žarko Burić. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207301 Dana 31.12.2013, pod registarskim brojem 5-0046360/014 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva “KONZUM”D.O.O. ZA PROMET ROBA I USLUGA - PODGORICA. Odlukom i Statutom od 26.12.2013. godine vrši se promjena adrese i usaglašavanje tako da je sada adresa Podgorica, ul.Slobode 43. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207227 Dana 30.12.2013, pod registarskim brojem 5-0148263/030 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva “HALO CARD” DRUŠTVO ZA IZGRADNJU I EKSPLOATACIJU JAVNIH TELEFONSKIH GOVORNICA PODGORICA.Ugovorom od 18.10.2013. godine i Statutom od 30.12.2013. godine vrši se promjena nakon prenosa udjela DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU PROMET ROBA I USLUGA EXPORT-IMPORT “ SPARTA “ D.O.O. BUDVA na VERONA MOTORS D.O.O. ZA PROIZVODNJU PROMET I USLUGE EXPORT IMPORT PODGORICA. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207216 Dana 30.12.2013, pod registarskim brojem 5-0247994/011 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva DRUŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO, SAOBRAĆAJ, PROMET ROBA I USLU--GA "BAJROVIĆ" D.O.O. - BAR Odlukom i Statutom od 26.12.2013. godine vrši se povećanje novčanog kapitala za iznos od 3.300,00 eura. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207465 Dana 13.01.2014, pod registarskim brojem 5-0675853/003 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "SOHO CAFFE" D.O.O. - BAR. Statutom i Ugovorom od 09.01.2014 god. iz društva u svojstvu Osnivača istupa d.o.o. "SVJETLOST - MONT", Bar. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207463 Dana 13.01.2014, pod registarskim brojem 5-0675777/003 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva "GIR" D.O.O. - BAR. Statutom i Ugovorom od 09.01.2014 god. iz društva u svojstvu Osnivača istupa d.o.o. "SVJETLOST - MONT", Bar. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

207368 Dana 09.01.2014, pod registarskim brojem 5-0001853/012 CRPS u Podgorici upisao je sljedeće podatke: Promjenu podatka društva OLJA KOMERC DOO. Odlukom i Statutom od 09.01.2013. godine razrešava se izvršni direktor Olivera Radovanović, a za izvršnog upisuje se Savo Radovanović. Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u CRPS-u.

STEČAJEVI I LIKVIDACIJE

St.br.25/13

Privredni sud u Bijelom Polju, sudija Zoran Ašanin, stečajni sudija, u stečajnom postupku nad dužnikom DOO "Vukman Kruščić" u stečaju iz Mojkovca, 14.01.2014. godine, donio je

RJEŠENJE

Određuje se završno ročište 10.02.2014. godine, u 9 časova, u kancelariji ovog suda br. 2.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

o zaključenju stečaja St.br.315/13 nad dužnikom DOO "MITROVICA" Ulcinj

Zaključuje se, dana 16.01.2014. godine stečajni postupak nad stečajnim dužnikom DOO "MITROVICA" za proizvodnju, turizam trgovinu I usluge, export-import Ulcinj, Velika plaža bb., /mat. br. 02932440/, otvoren rješenjem Privrednog suda u Podgorici St.br.315/13 od 31.10.2013. godine.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

o zaključenju stečaja St.br.188/12 nad dužnikom DOO „VEKOR" Budva

Zaključuje se, dana 14.01.2014. godine stečajni postupak nad stečajnim dužnikom Društvo za proizvodnju, promet i usluge export - import "VE--KOR" DOO Budva, Trg Sunca bb./ mat.br. 02674572/ otvoren rje--še-njem Privrednog suda u Podgorici St.br.188/12 od 15.02.2013. go-di-ne.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

o zaključenju stečajnog postupka nad preduzećem "Simo gradnja" doo Budva, rješenjem St.br.185/10 od 13.01.2014. godine

I. ZAKLJUČUJE SE stečajni postupak nad dužnikom Društvom za građevinarstvo, projektovanje, inženjering, proizvodnju, trgovinu i usluge "Simo gradnja" doo iz Budve, Velji Vinogradi - Zgrada Filipović, stan 13, određen rješenjem ovoga Suda St.br.185/10 od 1.11.2010. godine u kojem postupku je kao dan prihvatanja predloga određen 1.11.2010. godine.

II. Postupak se nastavlja prema stečajnoj masi stečajnog dužnika "Si-mo gra-dnja" doo Budve, koja se sastoji od parničnog postupka koji se vo-de pred Privrednim sudom Podgorica pod brojem P.br.410/10.

III. Imenuje se Dejan Keković iz Podgorice za stečajnog upravnika - za--stupnika stečajne mase stečajnog dužnika.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

o zaključenju stečajnog postupka nad DOO "Boljević"

Ulcinj, a na osnovu rješenja St.br.267/13 od 17.01.2014. godine

Zaključuje se stečajni postupak nad stečajnim dužnikom DOO "Bo-lje-vić" Ulcinj, Bulevar Skenderbeg bb (matični br.02903865), otvoren rje-šenjem ovog suda St.br.267/13 od 10.10.2013. godine.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

o zaključenju stečajnog postupka nad "Be Pretty" DOO Podgorica, a na osnovu rješenja St.br.264/13 od 17.01.2014. godine

Zaključuje se stečajni postupak nad stečajnim dužnikom "Be Pretty" DOO Podgorica, ul. Hercegovačka br. 60, (matični br. 02876922), otvoren rješenjem ovog suda St.br.264/13 od 07.10.2013. godine.

St.br.370/13

Privredni sud u Podgorici dana 20.01.2014. godine objavljuje

RJEŠENJE

I ZAKUUČUJE SE stečajni postupak nad stečajnim dužnikom "ALTERNA D" DOO iz PODGORICE, pokrenut rješenjem ovog suda St.br.370/13 od 05.11.2013. godine.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

o zaključenju stečajnog postupka nad "PERVEX & CO"

DOO Nikšić, a na osnovu rješenja St.br. 247/13 od 17.01.2014. god.

Zaključuje se stečajni postupak nad stečajnim dužnikom "PERVEX & CO" DOO Nikšić, ul. Đure Salaja bb, (matični br.02460467), otvoren rješenjem ovog suda St.br.247/13 od 01.10.2013. godine.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

**o zaključenju stečajnog postupka
nad dužnikom doo "DAKA-VOĆAR" iz Podgorice**

ZAKLJUČUJE SE stečajni postupak nad stečajnim dužnikom "DAKA-VOĆAR" d.o.o iz Podgorice, Radosava Burića bb, otvoren rješenjem ovog suda St.br.350/13 od 11.11.2013. godine.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

o zaključenju stečajnog postupka nad DOO "Orchard Holdings" Kotor, a na osnovu rješenja St.br.216/13 od 15.01.2014. godine

Zaključuje se stečajni postupak nad stečajnim dužnikom DOO "Orchard Holdings" Kotor, Prčanj bb (matični br.02622190), otvoren rješenjem ovog suda St.br.216/13 od 02.10.2013. godine.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

**o otvaranju stečajnog postupka
St.br.413/13 nad DOO "TERMARK" Ulcinj**

- I. Otvara se, dana 20.01.2014. godine, stečajni postupak nad dužnikom DOO za proizvodnju, promet, ugostiteljstvo I usluge, export import "TERMARK" Ulcinj, Velika Plaža bb., /mat.br. 02453029/.
  - II. Za stečajnog upravnika imenuje se Međedović Olivera iz Podgorice, ul. Rusa Radulovića br. 97, br. tel. 067-/853-999.
  - III. Povjerioci se pozivaju da u roku od 30 dana, od dana objave Oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijedena i neobezbijedena potraživanja.
  - IV. Dužnici se pozivaju da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.
  - V. Prvi sastanak povjerilaca održaće se dana 20.02.2014.godine u 9,30 časova, a ročište za ispitivanje potraživanja dana 20.03.2014. godine u 9,30 časova, u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija br. 31.
  - VI. Rješenje se objavljuje na oglasnoj tabli suda dana 20.01.2014. godine.
-

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

1. OTVARA SE stečajni postupak nad dužnikom "PRO MARK TRADE" DOO iz PODGORICE (registarski broj 50584162), PIB 02798255.
2. Imenuje se Vladimir Ivanović, dipl.pravnik, iz Podgorice, tel. 067/541-739, za stečajnog upravnika nad stečajnim dužnikom.
3. Pozivaju se povjerioci stečajnog dužnika da u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijedena i neobezbijedena potraživanja, a pozivaju stečajnog dužnika da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.

4. Prvi sastanak povjericilaca održaće se 20.02.2014. godine u 9,30 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelrija broj 20.

5. Ročište za ispitivanje potraživanja održaće se dana 27.02.2014. godine u 9,30 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 20.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

1. OTVARA SE stečajni postupak nad dužnikom "B&TONI" DOO iz PODGORICE (registarski broj 50276642), PIB 02448858.

2. Imenuje se Dušica Rečević, dipl.pravnik, iz Podgorice, tel. 069/535-406, za stečajnog upravnika nad stečajnim dužnikom.

3. Pozivaju se povjerioci stečajnog dužnika da u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijeđena i neobezbijeđena potraživanja, a pozivaju stečajnog dužnika da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.

4. Prvi sastanak povjericilaca održaće se 20.02.2014. godine u 9,15 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelrija broj 20.

5. Ročište za ispitivanje potraživanja održaće se dana 27.02.2014. godine u 9,15 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 20.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

1. OTVARA SE stečajni postupak nad dužnikom "PIKOKOMERC" DOO iz Nikšića (registarski broj 50029121), PIB 02151626.

2. Imenuje se Saša Zejak, dipl.ecc, iz Podgorice, tel. 067/508-603, za stečajnog upravnika nad stečajnim dužnikom.

3. Pozivaju se povjerioci stečajnog dužnika da u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijeđena i neobezbijeđena potraživanja, a pozivaju stečajnog dužnika da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.

4. Prvi sastanak povjericilaca održaće se 20.02.2014. godine u 9 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelrija broj 20.

5. Ročište za ispitivanje potraživanja održaće se dana 27.02.2014. godine u 9 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 20.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

1. OTVARA SE stečajni postupak nad dužnikom "EXTRABELLA" DOO iz PODGORICE (registarski broj 50142724), PIB 02351650.

2. Imenuje se Božidar Brajković, dipl.pravnik, iz Podgorice, tel. 067-509-576, za stečajnog upravnika nad stečajnim dužnikom.

3. Pozivaju se povjerioci stečajnog dužnika da u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijeđena i neobezbijeđena potraživanja, a pozivaju stečajnog dužnika da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.
4. Prvi sastanak povjerilaca održaće se 20.02.2014. godine u 9,45 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelrija broj 20.
5. Ročište za ispitivanje potraživanja održaće se dana 27.02.2014. godine u 9,45 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 20.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

**o otvaranju stečajnog postupka u predmetu
St.br.449/13 nad dužnikom doo "SUPRIMA" - Podgorica**

- I. OTVARA SE stečajni postupak nad društvom D.O.O. "SUPRIMA" Agencija za zaštitu Podgorica (matični broj 02338106).
- II. Imenuje se DJUROVIĆ RAŠKO, dipl.ekonomista tel.br.069/321-475 za stečajnog upravnika nad stečajnim dužnikom.
- III. Pozivaju se povjerioci stečajnog dužnika da u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijeđena i neobezbijeđena potraživanja.
- IV. Pozivaju se dužnici stečajnog dužnika da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.
- V. Prvi sastanak povjerilaca održaće se 11.02.2014. godine u 9,45 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 30.
- VI. Ročište za ispitivanje potraživanja održaće se dana 11.03.2014. godine u 9,45 sati, u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 30.
- VII. Rješenje o otvaranju stečajnog postupka, objaviti na oglasnoj tabli suda, dana 15.01.2014. godine.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

1. OTVARA SE stečajni postupak nad dužnikom "LIPA" DOO iz CETINJA, /reg. br. 5-0030281, PIB 02057433/.
  2. Imenuje se Dragan Smolović, dipl. pravnik, iz Podgorice, tel. 069/026-812, iz Podgorice, za stečajnog upravnika nad stečajnim dužnikom.
  3. Pozivaju se povjerioci stečajnog dužnika da u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijeđena i neobezbijeđena potraživanja, a pozivaju stečajnog dužnika da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.
  4. Prvi sastanak povjerilaca održaće se 10.02.2014. godine u 10 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 20.
  5. Ročište za ispitivanje potraživanja održaće se dana 03.03.2014. godine u 10 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 20.
-

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

**o otvaranju stečajnog postupka u predmetu
St.br.436/13 nad dužnikom doo "ČOTAJ" - iz Ulcinja**

- I. OTVARA SE stečajni postupak nad društvom "ČOTAJ" d.o.o iz Ulcinja društvo za proizvodnju promet i usluge export-import, Kružni tok bb (02770008).
  - II. Imenuje se Marković Zoran, dipl. pravnik, Zetskih odreda br. 36 mob. tel. 067/864-331 za stečajnog upravnika nad stečajnim dužnikom.
  - III. Pozivaju se povjerioci stečajnog dužnika da u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijedena i neobezbijedena potraživanja.
  - IV. Pozivaju se dužnici stečajnog dužnika da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.
  - V. Prvi sastanak povjerilaca održaće se 11.02.2014. godine u 10,45 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 30.
  - VI. Ročište za ispitivanje potraživanja održaće se dana 11.03.2014. godine u 10,45 sati, u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 30.
  - VII. Rješenje o otvaranju stečajnog postupka, objaviti na oglasnoj tabli suda, dana 17. 01.2014. godine.
-

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

**o otvaranju stečajnog postupka u predmetu
St.br.453/13 nad dužnikom doo "MIROMONT CO"- Podgorica**

- I. OTVARA SE stečajni postupak nad društvom "MIROMONT CO" d.o.o iz Podgorice društvo sa ograničenom odgovornošću, (matični broj 02756331).
  - II. Imenuje se Ivanović Vladimir, dipl. pravnik, Bul.Svetog Petra Cetinjskog 21/3 mob.tel. 067/241-739 za stečajnog upravnika nad stečajnim dužnikom.
  - III. Pozivaju se povjerioci stečajnog dužnika da u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijedena i neobezbijedena potraživanja.
  - IV. Pozivaju se dužnici stečajnog dužnika da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.
  - V. Prvi sastanak povjerilaca održaće se 11.02.2014. godine u 9,30 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 30.
  - VI. Ročište za ispitivanje potraživanja održaće se dana 11.03.2014. godine u 9,30 sati, u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 30.
  - VII. Rješenje o otvaranju stečajnog postupka, objaviti na oglasnoj tabli suda, dana 15.01.2014. godine.
-

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

o otvaranju stečajnog postupka u predmetu

St.br.464/13 nad dužnikom doo "VAJOMA SISTEM" - Nikšić

- I. OTVARA SE stečajni postupak nad društvom "VAJOMA SISTEM" d.o.o iz Nikšića društvo za proizvodnju promet, trgovinu i usluge, (matični broj 02765594).
- II. Imenuje se VESNA REČEVIĆ dipl.ekonomista Mob.tel. 067/591-950 za stečajnog upravnika nad stečajnim dužnikom.
- III. Pozivaju se povjerioci stečajnog dužnika da u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijedena i neobezbijedena potraživanja.
- IV. Pozivaju se dužnici stečajnog dužnika da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.
- V. Prvi sastanak povjerilaca održaće se 11.02.2014. godine u 9,15 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 30.
- VI. Ročište za ispitivanje potraživanja održaće se dana 11.03.2014. godine u 9,15 sati, u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 30.
- VII. Rješenje o otvaranju stečajnog postupka, objaviti na oglasnoj tabli suda, dana 15. 01.2014. godine.

Privredni sud u Podgorici objavljuje

OGLAS

o otvaranju stečajnog postupka u predmetu

St.br.411/13 nad dužnikom doo "ŠEKULARAC" - Podgorica

- I. OTVARA SE stečajni postupak nad društvom "ŠEKULARAC" društvo sa ograničenom odgovornošću (matični broj 02631784).
- II. Imenuje se KASTRATOVIĆ MILAN, dipl. Mašin, Hercegovačka 109 mob. tel. 020/231-817 za stečajnog upravnika nad stečajnim dužnikom.
- III. Pozivaju se povjerioci stečajnog dužnika da u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa o otvaranju stečajnog postupka, prijave svoja obezbijedena i neobezbijedena potraživanja.
- IV. Pozivaju se dužnici stečajnog dužnika da ispune svoje obaveze prema stečajnoj masi.
- V. Prvi sastanak povjerilaca održaće se 11.02.2014. godine u 10,15 sati u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 30.
- VI. Ročište za ispitivanje potraživanja održaće se dana 11.03..2014. godine u 10,15 sati, u Privrednom sudu u Podgorici, kancelarija broj 30.
- VII. Rješenje o otvaranju stečajnog postupka, objaviti na oglasnoj tabli suda, dana 15.01.2014. godine.

SUDSKI OGLASI

P.br.512/13

OGLAS

OSNOVNI SUD U BARU, po sudiji Oliveri Marković u pravnoj stvari tužioca Savić Svetozara iz Bara protiv tuženog Savić Luke, nepoznatog boravišta, radi izmjene odluke o visini izdržavanja djeteta, rješenjem tog suda P.br.512/13 od 13.01.2014. godine postavio je tuženom Savić Luki privremenog zastupnika JAKŠIĆ MIŠA stručnog saradnika Osnovnog suda u Baru, da u ime istog preduzima sve pravne radnje u predmetu P.br.512/13.

Tuženom Savić Luki se postavlja privremeni zastupnik, shodno čl. 82 st. 3 tač. 1 ZPP-a, jer je tuženi nepoznatog boravišta, nema punomoćnika, pa bi redovan postupak oko postavljanja zakonskog zastupnika tuženom dugo trajao, tako da bi mogle nastati štetne posljedice za stranke.

Postavljeni privremeni zastupnik će zastupati tuženog u postupku P.br. 512/13 sve dok se tuženi, ili njegov punomoćnik ne pojavi pred sudom, odnosno dok organ starateljstva ne obavijesti sud da je postavio staraoca.

OSNOVNI SUD U BARU

Dana, 16.01.2014. godine

P.br.862/13

OGLAS

OSNOVNI SUD U BARU, po sudiji Snežani Dragojević, u pravnoj stvari tužioca Kljun Admira iz Bara, kojeg zastupa punomoćnik Izet Fetić, advokat iz Bara, protiv tužene Kljun rođ. Lisaj Nadire iz Albanije, nepoznate adrese, radi razvoda braka rješenjem ovog suda P.br. 862/13 postavio je tuženoj Kljun Nadiri privremenog zastupnika SLAĐANU BUJIĆ savjetnika u Osnovnom sudu Bar, da u ime iste preduzima sve pravne radnje u predmetu P.br. 862/13.

Tuženoj se postavlja privremeni zastupnik, shodno čl. 82 st. 3 tačka 1 ZPP-a, jer je tužena nepoznatog boravišta, nema punomoćnika, pa bi redovan postupak oko postavljanja zakonskog zastupnika tuženoj dugo trajao, tako da bi mogle nastati štetne posljedice za stranke.

Postavljeni privremeni zastupnik će zastupati tuženu u postupku P.br.862/13 sve dok se tužena ili njen punomoćnik ne pojave pred sudom, odnosno dok organ starateljstva ne obavijesti sud da je postavio staraoca.

OSNOVNI SUD U BARU

Dana, 14.01.2014. godine

OGLAS

OSNOVNI SUD U KOTORU, sudija Radulović Darko, rješavajući u pravnoj stvari po tužbi tužioca Komercijalne banke AD Budva, protiv tuženih Krivokapić Mitra, Vojinović Sanje, Ljumović Zvonka i Kustudić Kristine, radi duga, van ročišta, donio je dana 18.12.2013. godine sljedeći

OGLAS

Rješenjem ovog suda P. 883/13/13 od 18.12.2013. g., na osnovu čl. 82 st. 3 tač. 1 ZPP-a, Kustudić Kristini odsutne i nepoznatog boravišta, postavljen je privremeni zastupnik u ličnosti adv. Nevenke Martinović iz Budve, koja će je zastupati u ovoj pravnoj stvari.

Istim rješenjem određeno je da će privremeni zastupnik zastupati tužene u postupku sve dok se tuženi, ili njihovi punomoćnici ne pojave pred sudom, odnosno dok organ starateljstva ne obavijesti sud da je tuženom postavio staraoca.

OSNOVNI SUD U KOTORU

Dana, 18.12.2013. godine

P.br.1155/13

OSNOVNI SUD U NIKŠIĆU, sudija Kadić Ivan, uz sudjelovanje Nikolić Gordane kao zapisničara, rješavajući u pravnoj stvari tužioca KOMERCIJALNE BANKE AD BUDVA, Podkošljun bb, koga zastupa AOD Kalezić & Miranović iz Podgorice, Ul. Džordža Vašingtona br. 51, protiv tuženog CMILJANIĆ BRANISLAVA, sada nepoznatog boravišta, radi duga, vrijednost spora 1.429,93 eura, dana 13.01.2014. godine, donio je

OGLAS

Rješenjem Osnovnog suda u Nikšiću P.br.1155/13 od 13.01.2014. godine postavljen je tuženom Cmiljanić Branislavu iz Nikšića privremeni zastupnik, adv. Stojanović Dragiša da u ime tuženog preuzima sve pravne radnje u predmetu P.br.1155/13.

Tuženom se postavlja privremeni zastupnik shodno čl. 82 st. 2 tač. 1 ZPP-a, jer je isti nepoznatog boravišta, a nema punomoćnika za zastupanje, pa bi redovan postupak oko postavljanja zakonskog zastupnika prvo tuženog dugo trajao, tako da bi mogle nastupiti štetne posljedice za stranku.

Postavljeni privremeni zastupnik zastupaće tuženog u postupku sve dok se isti ili njegov punomoćnik ne pojave pred sudom.

OSNOVNI SUD U NIKŠIĆU,

Dana, 13.01.2014. godine

P.br.552/2013-09

OSNOVNI SUD U CETINJU, po sudiji Srđanu Vujoviću, u pravnoj stvari tužioca Societe Generale Montenegro banka a.d. Podgorica, koju po punomoćju zastupa Lekić Igbala, dipl. pravnik na radu kod iste protiv tužene I reda Mijanović Marije, koja ima prijavljeno prebivalište na Cetinju u naselju Predgrađe broj 4, nepoznatog boravišta, tuženog II reda Jablan Vaša sa Cetinja, Ivanbegova broj 52 i tužene III reda Popović Mirjane sa Cetinja, Predgrađe broj 21, radi duga, vr. sp. 8.926,85 eura, van ročišta, dana 15.01.2014. godine, donio je

OGLAS

Daje Rješenjem ovog suda P.br.552/2013-09 od 13.12.2013. godine, postavljen privremeni zastupnik tuženoj Mijanović Mariji, koji je nepoznatog boravišta, i to Branka Stanojević, advokat sa Cetinja, a na osnovu člana 82 stav 3 tačka 1 ZPP-a. Postavljeni privremeni zastupnik ima sva prava i obaveze zakonskog zastupnika i isti će vršiti sve dok se tužena Mijanović Marija ili njen pu-nomoćnik ne pojavi pred ovim sudom, odnosno dok Organ starateljstva ne obavijesti sud da joj je postavio staraoca.

OSNOVNI SUD U CETINJU

OBAVJEŠTENJA

Filip J. Jovović, advokat iz Podgorice, u svojstvu ovlaštenog lica za postupak vanskudske prodaje nepokretnosti, u predmetu vanskudske prodaje, radi namirenja potraživanja hipotekarnog povjerioca „Crnogorske komercijalne banke“ AD Podgorica, po osnovu Ugovora o kreditu br. 969-88-324 od 19.10.2009. godine i Aneksa br. 1 istog ugovora od 18.10.2011. godine, koji ugovor je obezbijeđen hipotekom, uspostavljenom na osnovu Ugovora o hipoteci UZZ br. 16/2011 od 27.10.2011. godine, shodno odredbama člana 45, u vezi člana 201 Zakona o izvršenju i obezbijeđenju, vrši

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Hipotekarnom dužniku Đuretić Anđeli, sa posljednjom poznatom adresom Ul. Serdara Jola Piletića br. 6, Podgorica, Obavještenja o početku namirenja potraživanja vanskudskom prodajom nepokretnosti upisanih u listu nepokretnosti br. 304 KO Podgorica I, označenih kao katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD1, po kulturi garaža kao dio zgrade, površine 231 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD2, po kulturi poslovni prostor u vanprivredi, površine 125 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD3, po kulturi poslovni prostor u vanprivredi, površine 50 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD4, po kulturi poslovni prostor u vanprivredi, površine 55 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD5, po kulturi posebni djelovi zgrade, površine 12 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD6, po kulturi stambeni prostor, površine 57 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD11, po kulturi posebni djelovi zgrade, površine 13 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD14, po kulturi stambeni prostor, površine 106 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD16, po kulturi posebni djelovi zgrade, površine 13 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD17, po kulturi nestambeni prostor porodične zgrade, površine 227 m², susvojina Đuretić Srećena, Đuretić Aleksandra i Đuretić Anđele.

Poziva se hipotekarni dužnik da se, u roku od 3 dana po predmetnoj obavijesti obrati Filipu J. Jovoviću, advokatu iz Podgorice, ovlaštenom licu za postupak vanskudske prodaje nepokretnosti, na adresu: „Advokatska kancelarija Filip J. Jovović“ Ul. Serdara Jola Piletića br. 7, Podgorica, kako bi se istom uručilo naprijed pomenuto Obavještenje o početku namirenja, a imajući u vidu da mu se isto nije moglo uručiti na zvaničnoj adresi, registrovanoj u CRPS. Upozorava se hipotekarni dužnik Đuretić Anđela, da, ukoliko se, u ostavljenom roku, ne obrati ovlaštenom licu za postupak vanskudske prodaje, smatraće se da mu je ovim objavljivanjem uredno izvršena dostava Obavještenja o početku namirenja, te da će, eventualne, negativne posljedice ovakve dostave snositi imenovani.

Ovo objavljivanje izvršiće se u dva uzastopna broja jednog dnevnog štampnog medija koji izlazi na cijeloj teritoriji Crne Gore i „Službenom listu CG“ i predmetno Obavještenje o početku namirenja, smatraće se da je uredno dostavljeno kreditnom dužniku, danom posljednjeg objavljivanja.

Filip J. Jovović, advokat iz Podgorice, u svojstvu ovlaštenog lica za po-stupak vanskudske prodaje nepokretnosti, u predmetu vanskudske prodaje, radi namirenja potraživanja hipotekarnog povjerioca „Crnogorske komercijalne banke“ AD Podgorica, po osnovu Ugovora o kreditu br. 969-88-324 od 19.10.2009. godine i Aneksa br. 1 istog ugovora od 18.10.2011. godine, koji ugovor je obezbijeden hipotekom, uspo-stavlje-nom na osnovu Ugovora o hipoteci UZZ br. 16/2011 od 27.10.2011. godine, shodno odredbama člana 45, u vezi člana 201 Za-ko-na o izvršenju i obezbjeđenju, vrši

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Hipotekarnom dužniku Đuretić Aleksandru, sa poslednjom poznatom adre-som Ul. Serdara Jola Piletića br. 6, Podgorica, Obavještenja o po-če-tku namirenja potraživanja vanskudskom prodajom nepokretnosti upi-sa-nih u listu nepokretnosti br. 304 KO Podgorica I, označenih kao ka-ta-sta-rska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD1, po kulturi garaža kao dio zgra-de, površine 231 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD2, po kulturi poslovni prostor u vanprivredi, površine 125 m², katasta-rska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD3, po kulturi poslovni prostor u va-nprivredi, površine 50 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD4, po kulturi poslovni prostor u vanprivredi, površine 55 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD5, po kulturi posebni djelovi zgra-de, površine 12 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD6, po kulturi stambeni prostor, površine 57 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD11, po kulturi posebni djelovi zgrade, po-vršine 13 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD14, po kultu-ri stambeni prostor, površine 106 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD16, po kulturi posebni djelovi zgrade, površine 13 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD17, po kulturi nesta-mbeni prostor porodične zgrade, površine 227 m², susvojina Đuretić Sre-tena, Đuretić Aleksandra i Đuretić Anđele.

Poziva se hipotekarni dužnik da se, u roku od 3 dana po predmetnoj obja-vi obrati Filipu J. Jovoviću, advokatu iz Podgorice, ovlašćenom li-cu za postupak vanskudske prodaje nepokretnosti, na adresu: „Advo-ka-tska kancelarija Filip J. Jovović" Ul. Serdara Jola Piletića br. 7, Po-dgo-rica, kako bi se istom uručilo naprijed pomenuto Obavještenje o po-četku namirenja, a imajući u vidu da mu se isto nije moglo uručiti na zva-ničnoj adresi, registrovanoj u CRPS.

Upozorava se hipotekarni dužnik Đuretić Aleksandar, da, ukoliko se, u osta-vljenom roku, ne obrati ovlašćenom licu za postupak vanskudske pro-daje, smatraće se da mu je ovim objavljivanjem uredno izvršena do-stava Obavještenja o početku namirenja, te da će, eventualne, negati-vne posljedice ovakve dostave snositi imenovani.

Ovo objavljivanje izvršiće se u dva uzastopna broja jednog dnevnog šta-mpanog medija koji izlazi na cijeloj teritoriji Crne Gore i „Slu-žbe-nom li-stu CG" i predmetno Obavještenje o početku namirenja, smatra-će se da je uredno dostavljeno kreditnom dužniku, danom posljednjeg obja-vlji-va-nja.

Filip J. Jovović, advokat iz Podgorice, u svojstvu ovlaštenog lica za po-stupak vanskudske prodaje nepokretnosti, u predmetu vanskudske prodaje, radi namirenja potraživanja hipotekarnog povjerioca „Crnogorske ko-mercijalne banke“ AD Podgorica, po osnovu Ugovora o kreditu br. 969-88-324 od 19.10.2009. godine i Aneksa br. 1 istog ugovora od 18.10.2011. godine, koji ugovor je obezbijeđen hipotekom, uspostavljenom na osnovu Ugovora o hipoteci UZZ br. 16/2011 od 27.10.2011. godine, shodno odredbama člana 45, u vezi člana 201 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, vrši

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Kreditnom dužniku „UNIVERZAL INVESTMENT GROUP“ DOO Podgorica, sa poslednjom poznatom adresom Ul. Dalmatinska br. 36, Obavještenja o početku namirenja potraživanja vanskudskom prodajom nepokretnosti upisanih u listu nepokretnosti br. 304 KO Podgorica I, označenih kao katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD1, po kulturi garaža kao dio zgrade, površine 231 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD2, po kulturi poslovni prostor u vanprivredi, površine 125 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD3, po kulturi poslovni prostor u vanprivredi, površine 50 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD4, po kulturi poslovni prostor u vanprivredi, površine 55 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD5, po kulturi posebni djelovi zgrade, površine 12 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD6, po kulturi stambeni prostor, površine 57 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD11, po kulturi posebni djelovi zgrade, površine 13 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD14, po kulturi stambeni prostor, površine 106 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD16, po kulturi posebni djelovi zgrade, površine 13 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD17, po kulturi nestambeni prostor porodične zgrade, površine 227 m², susvojina Đuretić Sretena, Đuretić Aleksandra i Đuretić Anđele.

Poziva se kreditni dužnik da se, u roku od 3 dana po predmetnoj objavi obratiti Filipu J. Jovoviću, advokatu iz Podgorice, ovlaštenom licu za postupak vanskudske prodaje nepokretnosti, na adresu: „Advokatska kancelarija Filip J. Jovović“ Ul. Serdara Jola Piletića br. 7, Podgorica, kako bi se istom uručilo naprijed pomenuto Obavještenje o početku namirenja, a imajući u vidu da mu se isto nije moglo uručiti na zvaničnoj adresi, registrovanoj u CRPS.

Upozorava se kreditni dužnik „UNIVERZAL INVESTMENT GROUP“ DOO Podgorica, da, ukoliko se, u ostavljenom roku, ne obrati ovlaštenom licu za postupak vanskudske prodaje, smatraće se da mu je ovim objavljivanjem uredno izvršena dostava Obavještenja o početku namirenja, te da će, eventualne, negativne posljedice ovakve dostave snositi imenovani.

Ovo objavljivanje izvršiće se u dva uzastopna broja jednog dnevnog štampnog medija koji izlazi na cijeloj teritoriji Crne Gore i „Službenom listu CG“ i predmetno Obavještenje o početku namirenja, smatraće se da je uredno dostavljeno kreditnom dužniku, danom posljednjeg objavljivanja.

Filip J. Jovović, advokat iz Podgorice, u svojstvu ovlašćenog lica za postupak vanskudske prodaje nepokretnosti, u predmetu vanskudske prodaje, radi namirenja potraživanja hipotekarnog povjerioca „Crnogorske komercijalne banke“ AD Podgorica, po osnovu Ugovora o kreditu br. 969-88-324 od 19.10.2009. godine i Aneksa br. 1 istog ugovora od 18.10.2011. godine, koji ugovor je obezbijeđen hipotekom, uspostavljenom na osnovu Ugovora o hipoteci UZZ br. 16/2011 od 27.10.2011. godine, shodno odredbama člana 45, u vezi člana 201 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, vrši

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Hipotekarnom dužniku Đuretić Sretenu, sa posljednjom poznatom adresom Ul. Serdara Jola Piletića br. 6, Podgorica, Obavještenja o početku namirenja potraživanja vanskudskom prodajom nepokretnosti upisanih u listu nepokretnosti br. 304 KO Podgorica I, označenih kao katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD1, po kulturi garaža kao dio zgrade, površine 231 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD2, po kulturi poslovni prostor u vanprivredi, površine 125 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD3, po kulturi poslovni prostor u vanprivredi, površine 50 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD4, po kulturi poslovni prostor u vanprivredi, površine 55 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD5, po kulturi posebni djelovi zgrade, površine 12 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD6, po kulturi stambeni prostor, površine 57 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD11, po kulturi posebni djelovi zgrade, površine 13 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD14, po kulturi stambeni prostor, površine 106 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD16, po kulturi posebni djelovi zgrade, površine 13 m², katastarska parcela br. 948, broj zgrade 1, PD17, po kulturi nestambeni prostor porodične zgrade, površine 227 m², susvojina Đuretić Sretena, Đuretić Aleksandra i Đuretić Anđele.

Poziva se hipotekarni dužnik da se, u roku od 3 dana po predmetnoj objavi obrati Filipu J. Jovoviću, advokatu iz Podgorice, ovlašćenom licu za postupak vanskudske prodaje nepokretnosti, na adresu: „Advokatska kancelarija Filip J. Jovović“ Ul. Serdara Jola Piletića br. 7, Podgorica, kako bi se istom uručilo naprijed pomenuto Obavještenje o početku namirenja, a imajući u vidu da mu se isto nije moglo uručiti na zvaničnoj adresi, registrovanoj u CRPS.

Upozorava se hipotekarni dužnik Đuretić Sreten, da, ukoliko se, u ostavljenom roku, ne obrati ovlašćenom licu za postupak vanskudske prodaje, smatraće se da mu je ovim objavljivanjem uredno izvršena dostava Obavještenja o početku namirenja, te da će, eventualne, negativne posljedice ovakve dostave snositi imenovani.

Ovo objavljivanje izvršiće se u dva uzastopna broja jednog dnevnog štampanog medija koji izlazi na cijeloj teritoriji Crne Gore i „Službenom listu CG“ i predmetno Obavještenje o početku namirenja, smatraće se da je uredno dostavljeno kreditnom dužniku, danom posljednjeg objavljivanja.

Ovlašćeno lice za vansudske prodaje hipotekovanih nepokretnosti javnim nadmetanjem - Čvorović Maja, advokat iz Podgorice, u postupku namirenja kreditnog/hipotekarnog povjerioca HIPOTEKARNA BANKA AD PODGORICA, u postupku namirenja potraživanja, po Ugovoru o kreditu, br. 101-4177/2, od 20.11.2009. godine, na osnovu Ugovora o hipoteci, Ov.br. 35767/2009, od 20.11.2009. godine, shodno članu 45, u vezi sa članom 201 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, vrši:

DOSTAVLJANJE JAVNIM OBJAVLJIVANJEM

Kreditnom dužniku „KISJELICA“ doo, sa posljednjom poznatom adresom: Zagorič bb, Podgorica, hipotekarnim dužnicima Vešković Velimiru, sa posljednjom poznatom adresom: Zlatica bb, Podgorica i Vešković Bobanu, sa posljednjom poznatom adresom: Getrova br. 2, Podgorica, obavještenja o drugom ročištu vansudske prodaje javnim nadmetanjem hipotekovanih nepokretnosti, upisanih u listove nepokretnosti br. 170 KO Doljani i 205 KO Mrke, koja će se sprovesti dana 07.02.2014 godine, u HIPOTEKARNOJ BANCI, u ul. Josipa Broza Tita br. 67, u Podgorici, u 14:10 časova. Pozivaju se ovlašćeno lice kreditnog dužnika i hipotekarni dužnici da kontaktiraju ovlašćeno lice za vansudske prodaje – advokata Čvorović Maju (069/984-705), ili da dodju u prostorije advokatske kancelarije, u ul. Moskovska bb, L17, C/3, u Podgorici, u roku od 5 dana, i, ujedno, upozoravaju da se ovakav način dostavljanja smatra urednom dostavom, kao i da negativne posledice koje mogu nastati snosi sama stranka.

KONCETRACIJE

Na osnovu člana 53 Zakona o zaštiti konkurencije (»Službeni list CG« broj 44/12), Agencija za zaštitu konkurencije objavljuje iz Zahtjeva za odobrenje koncentracije »Slovenia Broadband S.a.r.l.«, sa registrovanim sjedištem na adresi 5 rue Guillaume Kroll, L-1882 Luksemburg, od 30.12.2014. godine, sljedeće podatke:

I »Slovenia Broadband S.a.r.l.« privredno društvo sa sjedištem na adresi 5 rue Guillaume Kroll, L-1882 Luksemburg, registrovano u skladu sa propisima Luksemburga u Kompanijskom i privrednom registru Luksemburga pod registarskim brojem B 145882. Kompanije kojima upravlja Slovenia Broadband su različiti telekomunikacioni operateri iz regiona, kao i proizvođači medijskih sadržaja. Slovenia Broadband S.a.r.l. preko svog 100% zavisnog društva Adria Cable B.V., posredno posjeduje 100% akcija u drugom društvu- Serbia Broadband – Srpske kablovske mreže d.o.o.

II »Total TV Montenegro« d.o.o. Podgorica, društvo sa ograničenom odgovornošću, sa sjedištem na adresi Bulevar Ivana Crnojevića 95, Podgorica, Crna Gora, registrovano u Centralnom registru privrednih subjekata Poreske Uprave, pod registracionim brojem 5-0386881/013 i matičnim brojem 02665425, sa šifrom djelatnosti 6190-ostale telekomunikacione djelatnosti. Total TV kontroliše društvo Serbia Broadband- Srpske kablovske mreže d.o.o. („SBB“).

III »Solford Trading Limited«, privredno društvo sa registrovanim sjedištem na adresi Poseidonos Str, Ledra Business Centre, 2406 Egkomi, Nikozija, Kipar, osnovano u skladu sa zakonima Republike Kipar, registrovano pri Privrednom Registru pod registarskim brojem HE 305830. Aktivnosti zavisnih društava Solforda su vezane za dvije osnovne oblasti: NetTV Plus programsku platformu (preko kompanije City Media Beograd, Srbija) i IP televiziju (preko kompanije IP mreže D1 Beograd, Srbija).

Predmetnom koncentracijom društvo Slovenia Broadband S.a.r.l. stiče pojedinačnu kontrolu nad društvom Solford Trading Limited.

Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u Agenciji za zaštitu konkurencije.

Na osnovu člana 53 Zakona o zaštiti konkurencije (»Službeni list CG« broj 44/12), Agencija za zaštitu konkurencije objavljuje iz Zahtjeva za odobrenje koncentracije »Adria BidCo B.V.«, sa registrovanim sjedištem na adresi Fred. Roeskestraat 123, 1076 EE Amsterdam, Holandija i »Adria BidCo d.o.o.«, sa registrovanim sjedištem na adresi Cincar Jankova 3, 11000 Beograd, Republika Srbija, od 14.01.2014. godine, sljedeće podatke:

I »KKR & Co. L.P.«, (u daljem tekstu: "KKR"), društvo osnovano u Delaveru, sa registrovanim sjedištem na adresi 9, West 57th Street, Suite 4200, Njujork, Njujork 10019, Sjedinjene Američke Države. KKR je globalno investiciono društvo, koje je za potrebe predmetne transakcije osnovalo dva privredna društva: Adria BidCo B.V. i Adria BidCo d.o.o.

II »Adria BidCo B.V.«, društvo sa registrovanim sjedištem na adresi Fred. Roeskestraat 123, 1076 EE Amsterdam, Holandija, registrovano u Privrednom Registru Privredne Komore Amsterdama, pod registarskim brojem 58916318 i matičnim br. 853236963, sa šifrom djelatnosti 6420- Finansijske usluge.

III »Adria BidCo d.o.o.«, privredno društvo sa registrovanim sjedištem na adresi Cincar Jankova 3, 11000 Beograd, registrovano pri Agenciji za privredne registre Republike Srbije, pod matičnim brojem 20963131 i šifrom djelatnosti 6420 – Djelatnost holding kompanija.

IV »Mid Europa Partners LLP«,(u daljem tekstu: “MEP”) društvo sa registrovanim sjedištem na adresi 161 Brompton Road, London SW3 1EX, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske. MEP je nezavisna kompanija koja se fokusira na kompanije koje generišu novčane tokove u regionima Centralne i Istočne Evrope i Turske.

V »Broadband Investments II S.a.r.l.«, (u daljem tekstu: “BBI II”), društvo sa registrovanim sjedištem na adresi 5, Rue Guillaume Kroll, L-1882 Luksemburg, registrovano u Trgovinskom registru privrednih društava Luksemburga, pod registarskim brojem B 171950. BBI II je holding kompanija pod krajnjom kontrolom Mid Europa Partners LLP.

VI»Slovenia Broadband S.a.r.l.«, društvo sa registrovanim sjedištem na adresi 5, Rue Guillaume Kroll, L-1882 Luksemburg, registrovano u Trgovinskom registru privrednih društava Luksemburga, pod registarskim brojem B 145882. Slovenia Broadband S.a.r.l. preko svog 100% zavisnog društva Adria Cable B.V., posredno posjeduje 100% akcija u drugom društvu- Serbia Broadband – Srpske kablovske mreže d.o.o.

VII »Serbia Broadband – Srpske kablovske mreže«d.o.o. (u daljem tekstu: „SBB“), privredno društvo sa registrovanim sjedištem na adresi Bulevar Zorana Đinđića br. 8a, 11000 Beograd, Republika Srbija, registrovano u Agenciji za privredne registre Republike Srbije pod registarskim brojem 17280554, sa šifrom djelatnosti 6110 – Kablovske telekomunikacije. SBB posjeduje zavisno društvo u Crnoj Gori- Total TV Montenegro d.o.o. Podgorica.

VIII »Total TV Montenegro« d.o.o. Podgorica, privredno društvo sa registrovanim sjedištem na adresi Bulevar Ivana Crnojevića br.95, Podgorica, Crna Gora, registrovano u Centralnom registru privrednih subjekata Poreske uprave Crne Gore, pod registarskim brojem 5-0386881/013 i matičnim brojem 02665425, sa šifrom djelatnosti 6190 - Ostale telekomunikacione djelatnosti.

Predmetnom koncentracijom društvo KKR namjerava da, preko svojih zavisnih društava- Adria BidCo B.V. i Adria BidCo d.o.o., stekne pojedinačnu kontrolu nad društvima Slovenia Broadband S.a.r.l. i SBB.

Dokumenta koja sadrže navedene podatke nalaze se u Agenciji za zaštitu konkurencije.